

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת כי תשא

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 315

פנינים לפרשת כי תשא

לא בכל יום מגיעה אלינו שאלה מילד שגרמה לנו להתרגשות, לאור יראת השמים הנובעת מתוך השאלה. הוריי קנו לי זוג נעליים חדשות, סיפר הילד, וכמובן שרציתי לנעול אותן פעם ראשונה בשבת-קודש. והנה, כשהחילתי לנעול - בעיצומה של השבת - את הנעליים החדשות, התברר שנעל אחת קטנה מדי, ואיננה מתאימה למידות הרגל שלי. האם מותר לו לנעול את הנעל הזו בשבת?

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על יראת שמים טהורה

'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת' (שמות ל"א, ט"ז)

לא בכל יום מגיעה אלינו שאלה מילד שגרמה לנו להתרגשות, לאור יראת השמים הנובעת מתוך השאלה. הוריי קנו לי זוג נעליים חדשות, סיפר הילד, וכמובן שרציתי לנעול אותן פעם ראשונה בשבת-קודש. והנה, כשהחילתי לנעול - בעיצומה של השבת - את הנעליים החדשות, התברר שנעל אחת קטנה מדי, ואיננה מתאימה למידות הרגל שלי. הילד בא לשאול האם מותר לו לנעול את הנעל הזו, כדי שעל ידי ההליכה שייך בה, היא תתרחב, ותגיע לגודל הנורמלי של הרגל, או שמא יש בכך משום מכה בפטיש, שהרי בפעולה זו הוא מכשיר את הנעל לשימוש!

האבד', והתיר לסיים את הסלילה. מה שקרה אחר כך הוא, שלאחר שהקבלן סיים את עבודתו, והכביש נסלל, ביום שמחת-תורה כשהציבור צעד על הכביש החדש, פעלה ההליכה הזו את פעולתו של המכש, שתפקידו הוא לחזק את האספלט.

גם כאן התעוררה השאלה, האם אין בכך משום מכה בפטיש? זכורני שבמשך כל יום שמחת-תורה דנו בבית מדרשו האם מותר ללכת על הכביש. בית המדרש ממש רעש וגעש.

כאשר עיינו בסוגיה, שמחנו לראות שיש פוסקים שדנו בשאלה זו של דריכה על כביש שזה-עתה נסלל. ה'התעוררות תשובה' (חלק ב', סימן

השאלה של הילד הטהור, הזכירה לנו את... סלילת הכביש ברחוב הרב זוננפלד ברמת אלחנן, בימיה הראשונים של השכונה. היה זה בימי חול המועד סוכות, כשהתושבים באו להזעיק אותנו כדי שנעצור את סלילת הכביש שבוצעה על ידי הקבלן.

הקבלן מצדו טען שמפני הגשמים הצפויים לרדת, אם לא יעשו את העבודה עכשיו, יהיה בכך משום 'דבר האבד'. סיכמתי איתו שניגש יחדיו אל מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל ונשאל את פיו.

הגאב"ד הביט אל פני הרקיע, וראה שהשמים מתקדרים בעננים, ואמר שכיון שכאשר ירד גשם, ייזק החלק שכבר נסלל, יש בכך משום 'דבר

פעם נכנסתי אליו בשעת בוקר מוקדמת. חששתי שמא עדיין לא אכל את ארוחת הבוקר, ושאלתי אם אכל כבר, אמר לי מרן: "אינני זוכר..." שאלתי אותו, כיצד יכול להיות, שאדם אינו זוכר אם אכל או לא? מרן חיך ואמר: "אני באמת לא יודע אם אכלתי או לא, אבל אני סומך על אנשי ביתי המגישים לי את האוכל. אם הם מביאים לי ארוחת בוקר - הזקה שעוד לא אכלתי

הרב שלמה לורניץ על הרגשתו האישית של מי ששהה במחיצתו של מרן החזו"א זצ"ל

"וַאֲמַלְא אֶתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים" (שמות ל"א, ג')

איני מתיימר, שביכולתי להקיף את גדלותו של מרן בעל החזו"א זצ"ל, גדול הדור וענק הרוח, שהיא למעלה מהשגתנו. אותם אנשים שזכו להיות במחיצתו של מרן, אכן אינם זקוקים לתיאורים והמחשבות, הם, בוודאי אינם מסוגלים לשכוח. ברם, כדי לסבר את אוזנם של אלו שלא זכו לכך, אתאר כאן את הרגשתו האישית של מי ששהה במחיצתו, כיצד התעלה כשהיה קרוב אליו. כל מי שזכה להיות במחיצתו ולשמוע את דבריו - הושפע והרגיש את עצמו בדרגה גבוהה יותר, הוא קיבל שאיפה והשתוקקות להתקרב, להתקדם ולהתעלות.

הרמב"ם מסיים את ספר הטהרה במילים הבאות:

"כשם שהמכוון לבו לטהר, כיון שטבל טהור, ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר, כך המכוון לבו לטהר נפשו מטומאת הנפשות שהן מחשבות האוון ודעות הרעות, כיון שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת - טהור."

"הביא נפשו במי הדעת" - זאת היתה ההרגשה במחיצתו של מרן. פתאום חשת בהתרוממות, בנועם רוחני מיוחד במינו, כאילו נטהרת מהבוץ והרפש של הבלי העולם הזה, מטומאת הקנאה, התאוה והכבוד, כאילו 'טבלת' במידותיו הנעלות של המארח - ב'מי הדעת' של ענוה, אצילות הנפש, עין טובה, אהבת הזולת וכל אותן המידות שהיו אצל מרן כטבעיות.

אותם האנשים שזכו לשהות במחיצתו, הרגישו כי משהו משתנה אצלם, כדברי הרמב"ם **"כיון שטבל טהור, ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר"** - לכאורה לא נתחדש בו דבר, אך בכל זאת היה לאדם אחר. ענייני הגשמיות ככבוד, קנאה, ותאוה נעלמו כלא היו, ולא תפסו שום מקום באוירה הרוחנית ששרתה בחדרו הקטן והצר של מרן, שהיה רחוק כל כך מגשמיות.

את העובדה הבאה שמעתי מפי הגרמ"מ שולזינגר בשם דודו הגר"ז צ'צ'יק ששמע מפי בעל המעשה:

אדם שהיה זקוק לעזרה כספית, ביקש ממרן מכתב המלצה לעשיר מסוים בתל אביב. מרן הסכים, אולם דרכו היתה שלא להזכיר במכתבו את שמו של הנמען בתחילת המכתב, אלא "שלו' וכט"ס" בלבד, ולכן התנה את הסכמתו בכך, שהמקבל לא יעשה במכתבו כל שימוש נוסף.

אכן, הגביר הנ"ל התרגש מאד ממכתבו של מרן, ומיד תרם סכום כסף גדול. לאור הצלחתו הגדולה החליט בעל המכתב לעשות בו שימוש חוזר, ובאותו יום ביקר אצל אנשים נוספים, ובעזרת המכתב הצליח לאסוף סכום הגון.

כשחזר לביתו, נתקף האיש בהרהורי חרטה עמוקים על שהפר את הבטחתו להראות את המכתב אך ורק למי שהוא מיועד אליו. כל אותו לילה לא עצם עין, היה ברור לו שעליו לבקש מחילה ממרן, אך לא ידע כיצד יוכל לעמוד בפניו, כיצד יהיה מסוגל לפתוח את פיו ולהתוודות על כשלונו החמור.

לפנות בוקר הלך למעונו של מרן כדי להשתתף במנין הוותיקין הקבוע בביתו. משך כל התפילה הוא היה באימה ובריאה, חשב על הבושה שתהיה לו בעמדו לפני מרן, ומי יודע כמה מרן יקפיד עליו... לאחר התפילה ראה אותו מרן וקרא לו אליו. שיניו דא לדא נקשן,

מי שנכנס ויצא אצל מרן שמע לא פעם, כיצד אדם מבקש ממנו שלא יעסע עליו, והוא משיבו: **"אין בתנתי מרכולת כזאת, אינני יודע תרעומת מהי"**.

אינו יודע איך לפתוח פה אך מרן אמר לו: "איך לי עליך שום דבר!... ידעתי שכך יהיה!..."

נזיפה, אך לא כעס

לא פעם דיבר מרן דברים קשים מאד עם בני אדם, עד כדי נזיפה ממש. ידוע הוא מכתבו לאותו עסקן שלא ציית לו בענין השרות הלאומי, בו הוא נוקט בלשון תקיפה, כגדול-הדור ומנהיג ישראל, ומזהיר ומאיים על התוצאות הצפויות אם לא יציית לו. כדי שלא יפקפק בכך שהוא הכותב, כתב מרן את המכתב כולו בכתב ידו. אולם גם כאשר השמיע דברים קשים, מעולם לא הגיע לכלל כעס ורוגז. מרן עצמו אמר פעם אחרי מרקה כזה, שנראה היה כי הוא מתרגז: "מה הייתי יכול לעשות? אני יודע, שהאיש הזה אינו יכול לקבל מה שאומרים לו אלא אם מדברים איתו דברים קשים, הייתי חייב לנזוף בו, כדי שיעשה את מה שראוי לעשות, אבל חס ושלום לא כעסתי, ואין בלבי כל רוגז עליו".

מי שהכיר את מידותיו של מרן, הבין שהכעס אצלו היה באותו האופן שמתאר הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ב ה"ג): "וילמד עצמו שלא יכעס ואפילו על דבר שראוי לכעוס עליו. ואם רצה להטיל אימה על בניו ובני ביתו, או על הציבור אם היה פרנס ורצה לכעוס עליהן כדי שיחזרו למוטב, יראה עצמו בפניהם שהוא כועס כדי לייסרם, ותהיה דעתו מיושבת בינו לבין עצמו כאדם שהוא מדמה כועס בשעת כעסו והוא אינו כועס".

"איך שאיפה אחר הכבוד"

כאשר בא אדם אל מרן, היה נכנס אליו בדחילו ורחימו, בידעו כי עומד הוא לפני רבן של ישראל. והנה הוא מוצא לפניו אדם המקבלו בחמימות ובאהבה, כשבת-השחוק התמידית שלו על פניו, משוחח עמו כידידו ואוהבו משכבר הימים, מדבר בנחת, כמעט שלא נשמע קולו, כאילו הוא מתבייש בכך שפונים אליו.

מרן היה הגדול שבגדולים, שהכל פונים אליו לקבל הוראה, עצה ותושיה. אך מי שבא במחיצתו, חש ענווה במידה שקשה לעלות על הדעת. זו ההמחשה המושלמת למאמר חז"ל: "במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו".

כמה מרומם היה לראות כיצד מרן מקדיש זמן לנערים בני 14-15 שבאו אליו כדי לשטוח את קושיותיהם, או לקבל הסברים לדברים שלא הבינו בסוגיות הש"ס. איך היה יושב ומשיב להם בסבלנות וענווה אין קץ, ולא חס על זמנו וכוחותיו.

הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן, אמר פעם, שאם רוצים להעריך גדול בישראל צריכים להיות קרובים לדמותו הרוחנית של הנערך. נשתמש איפוא במילים שכתב מרן על עצמו.

בקובץ אגרות (א, קצד) כותב מרן:

"ואני מלא טעויות תמיד, פעם בסברא פעם בגמרא, ואיני נכלם בזה, כי אין כלימה בזה אלא מצד מצוה, שאם לא יכלם הרי הוא כאילו אינו מחשיב ח"ו את ההלכה, אבל מצד הטבע אין מקום להכלם,

וכש"כ לאנשים קטנים כמוני".

נחבא אל הכלים

מי כמוהו מסוגל להסתתר וללמוד במשך עשרות שנים בבית המדרש בכוידאן ואח"כ בוילנא, מבלי שידעו על גדלותו וזהותו אפילו בעולם התורה (מלבד רבן של ישראל הגר"ע גרודז'ינסקי)? גם כאשר הוציא את ספריו, הם הופיעו בעילום שם. בעולם התורה למדו את ספרי "חזון איש" מבלי שידעו מיהו המחבר. רק מכתבו המפורסם של הגר"ע אחרי שעלה מרן ארצה - בו כתב כי מכאן ואילך, לאחר ש'ארי עולה מבבל', אין להריץ אליו עוד שאלות, מאחר שכבר יש את מי לשאול בא"י - הוא שחשף את גדלותו של מרן. אלמלא גילה אותו ר' חיים עוזר, היה מרן נשאר אלמוני כל ימיו.

אבוא עוד דוגמא מאלפת בענין הענוה.

פעם סיפר לי מרן, כי הוא עומד לפני הוצאתו לאור של אחד מספריו. שאלתי אותו כמה עותקים בכוונתו להוציא, והוא השיב לי, כי יוצא כמאה עותקים.

שאלתי אותו למה מרן מדפיס כמות כה קטנה של ספרים? והוא הסביר לי את ענין הדפסת ספריו בכלל: "לא היית מדפיס ספרים בשביל אחרים. אני מדפיס את ספרי לעצמי, מפני שקשה לי לקרוא את כתב היד שלי, לכן אני מדפיס את הספרים, כדי שאוכל ללמוד את החידושים שלי".

חזרתי ושאלתי, אם כן, הלא די להדפיס ספר אחד בלבד? והוא השיב: "כיון שאני מדפיס לעצמי, מן הדין שלא אמנע מאחרים הרוצים בספרי... אילו לא הייתי צריך להדפיס עבורי, לא הייתי מדפיס את ספרי...".

כמה ענוה אנחנו יכולים וצריכים ללמוד מדבריו אלו.

"אם מביאים לי, חזקה שלא אכלתי..."

כדי לסבר את האוזן עד כמה היה מרן רחוק מעניינים גשמיים, אספר סיפור קטן.

פעם נכנסתי אליו בשעת בוקר מוקדמת. חששתי שמוא עדין לא אכל את ארוחת הבוקר, ושאלתי אם אכל כבר, שכן אם לא אכל - אינני רוצה להפריעו ואוכל להמתין. אמר לי מרן: "אינני זוכר...".

שאלתי אותו, כיצד יכול להיות, שאדם אינו זוכר אם אכל או לא?

והוא השיב, שאצלו אין הבדל בין לפני האוכל לבין אחרי האוכל.

"אם כן" - הרשיתי לעצמי לשאול בבדיחותא - "למה מרן צריך לאכול, הלא אדם אוכל כאשר הוא חש רעב, אבל הוא, שאינו מרגיש שום הבדל אם אכל או לא - למה הוא אוכל, הלא אפשר שכבר אכל?"

מרן חיך ואמר: "אני באמת לא יודע אם אכלתי או לא, אבל אני

סומך על אנשי ביתי המגישים לי את האוכל. אם הם מביאים לי

ארוחת בוקר - חזקה שעוד לא אכלתי. אם לא הייתי מאמין להם,

לא הייתי יודע...".

(מתוך הספר 'במחיצתם')

השיא המטלטל של אירוע סיום הדף היומי בהלכה בארנה שהתרחש למחרת האירוע, בלבו הקטן של הילד בן השש:

אבא! איזה מסכת תקבל אתה בשמים!?

כותב השורות הרב בנימין בירנצווייג בהנחיית המעמד

הרב בנימין בירנצווייג

רגעי שיא רבים נרשמו במעמדי הסיום שנערכו שבוע שעבר בארנה בירושלים:

יש שהתרגשו מאד מרגע הסיום!

יש שהתרומו מרגע הכרזת המנחה 'מזל טוב מזל טוב' כשלאחריה התפרצות השמחה שאחזה בכל רחבי ההיכל הגדול בארנה בריקודי שמחה ורוממות!

יש שהוזילו דמעה מרגע כניסתו המטלטלת של מלך מלכי רבנן מרן שר התורה, למראה זיו פניו הקדושות המאירות מתשעים שנות עמל וידיעת התורה, תואר פני מלאך ה' צבקות!

יש שלבם בכה בשירת אני מאמין שהושרה לזכר הרוגי מירון וקרלין נבחני דרשו, בליוי נרות הנשמה שדלקו והדליקו לבבות הרבים!

ויש..... שרגע השיא אצלם דוקא נרשם ביום שלמחרת האירוע..... ביום חמישי בהיכל הארנה מעמד הסיום הראשון..... כבדוניה להנחות את האירוע הענק, ועליתי להזמין את נשיא דרשו לשאת את משאו המרגש, ופתחתי בהקדמה של סיפור מרטיט ממרן החפץ חיים הקדוש, שנגעה ללבבות רבים:

הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין, ביקר אצל החפץ חיים הקדוש בביתו שבעיירה ראדין, החפץ חיים קיבל את פניו בחמימות גדולה וקרא לו 'בעל הדף היומי הנני מחבבך מאד'

ואתה יודע מדוע? בשביל ה'דף היומי' שפעלת דבר גדול ובשמים שמחים מאד במפעלך!

עליך לדעת, אמר לו החפץ חיים - ששם בעלמא דקשוט, אין מכבדים את האדם בשביל מעשים טובים אחרים, במדה שמכבדים אותו בשביל לימוד התורה, כל יהודי זוכה לכבוד לפי כמות התורה שלמד פה בעולם הזה!

בעולם הבא אין מכריזים: 'ברוך הבא ר' יעקב' או 'ברוך הבא ר' אברהם', אלא 'ברוך הבא לומד מסכת ברכות' או 'ברוך הבא לומד מסכת שבת' וכו',

והוסיף החפץ חיים לתאר בתיאור מרטיט את אשר מתרחש בגנזי מרום: שם בגנזי מרומים קבועים כסאות כבוד בשביל לומדי התורה, ועל כל כסא או ספסל חרות שמה של מסכת זו או אחרת, כמו ברכות שבת עירובין וכו', ובעולם הבא יושב כל אחד על כסאה של המסכת שלמד..... והמשיך החפץ חיים - עד לא מכבר, עמדו שם ספסלים רבים כמעט פנויים, שכן כל לומד תורה היה פונה ללמוד רק את המסכתות שהיה רגיל בהן בנעוריו, בהשאיירו את עניני קדשים וטהרות וכדומה ליחדי סגולה, ואילו עתה הודות

לתכניתך, הולכים ומתמלאים הכסאות והספסלים של המסכתות כולן! ומה גדולה היא השמחה בשמים! לפיכך מגיע לך יישר כח גדול!

וכאן המשכתי לתאר את השמחה העצומה בריבוי ספסלי המשנה ברורה בעקבות לימוד הדף היומי בהלכה.....

הציבור הענק בארנה היה מרותק לסיפור המרגש, אבל לא העליתי בדעתי עד כמה זה השפיע על רבים מהנוכחים....

למחרת האירוע מתקשר אלי הרב מ.פ. ממודיעין עילית, ומספר לי דבר שגרם לזרם דמעות לשטוף את מורד לחיו, וכך הוא מספר: לקחתי ברכב את בני בן השש לחיידר, ובדרך דברנו על הרשמים העזים מהערב הקודם מעמד הסיום הגדול בארנה, ובני הקטן שזו לו הפעם הראשונה להשתתף באירוע בסדר גודל כזה, שתק! ושתק! ופתאום הוא שואל 'אבא איזה מסכת תקבל אתה בשמים!'

ואומר לי הרב מ.פ. נדהמת! ילד קטן שזכה לראות מראות שלא ראה מחייו, זכה לחזות בכניסתו של מרן ר' חיים שליט"א לאולם לקול שמחת הרבבות.....

ונהנה מה נשאר לו חרוט בלבו הקטן מהאירוע הענק! שבשמים מחלקים כסאות ללומדי התורה לפי המסכתות שהם לומדים ובאחת פרצה מפיו השאלה התמימה מלאת החן הילדותי 'אבא, איזה מסכת תקבל אתה בשמים!'

זה רגע השיא שנרשם בלבו של ילד קטן בן שש, זה מסר עוצמתי שחדר לבם של רבבות המשתתפים, כי שם בעלמא דקשוט הכבוד נמדד בצורה אחרת, וכבוד מקבלים רק לומדי התורה.

עוד דף יומי בגמרא! עוד דף היומי בהלכה! עוד כסא ועוד ספסל ששמור לו לאדם לעולם הבא!!

כמה פעמים ראיתי אנשים שהגישו לפנייהם מנת דגים. דבר ראשון הם מוציאים את העצם ואחר כך מכניסים את הדג לפה, לא לפני שהם אומרים "לכבוד שבת קודש"... ואין להם שמץ של מושג שהם עברו על איסור בורר לכבוד שבת קודש...

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל שלא יחליפו את השבת בקוגל!...

יְשַׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת (שמות ל"א, י"ד)

ב'נשמת' אומרים: "נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו, ורוח כל בשר תפאר ותרום וזכרך מלכנו תמיד". שואל הזוהר הקדוש: הנשמה והרוח מברכים, משבחים ומפארים את שמו של הקב"ה, ומה עם הגוף? אומר ההיליגער זוהר: "האי יומא לאו יומא דגופא" - שבת אינה יום של הגוף, זה יום של הנשמה!

המשגיח שלנו בישיבה היה תלמיד מובהק של הגאון רבי אברהם גרודז'ינסקי הי"ד. פעם אחת הלך עמו אל אחד האדמו"רים הידועים בפולין. שאל האדמו"ר את רבי אברהם: חז"ל אומרים (ביצה טז ע"א): "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי שבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם". ולכאורה - כך שאל הרב"ה - לשם מה היה צריך משה להודיע? הרי מצות השבת כתובה בתורה כמו שאר מצוות התורה! הוא שאל והוא תרץ. "הקב"ה ביקש ממה: לך והודיעם שלא יחליפו את השבת בקוגל!..." כך אמר אותו רב"ה, א מוראדיגא זאך! ה"בן איש חי" בספרו "בן יהודע" מביא משל נפלא בענין:

היה פעם עשיר אחד שלצורך עסקיו נאלץ לנסוע למרחקים, ואת משפחתו השאיר בעירו. לא היה אז טלפון, והקשר עם משפחתו נותק לתקופה ארוכה.

באחד הימים הוא רואה יהודי עני מעירו שהגיע למקום במטרה לאסוף נדבות. ניגש אליו וברכו: "שלום עליכם", וגם הלה שמח לדאותו: "עליכם השלום".

"אולי אתה יודע מה נשמע עם המשפחה שלי, מה שלום כולם?" - שאל העשיר את ההלך העני.

"אני מבקש ממך שתעזובני לנפשי כי חבל לי על הזמן", אמר העני, "עלי לאסוף כסף ואם אתחיל לספר לך מעשיות מהנעשה בעירנו יכלה הזמן ולא אצליח לגייס אפילו פרוטה אחת לפרטה!"

"אתה יודע מה", אמר העשיר, "אעשה איתך עסק. כמה הוא הסכום המרבי שהנך מרויח ביום בקיבוץ הנדבות?" זרק לו סכום.

"ובכן, מחר אתה לא הולך לקבץ נדבות כל היום, ובמקום זה תשב איתי ותספר לי בפרטי פרטים מה נשמע עם המשפחה ומה נשמע בעיר. את הכל אני רוצה שתאמר. עליך להיות פנוי בשבילי כל היום". העני הסכים.

למחרת בבוקר, כשהגיע הזמן לקום, חשב העני לעצמו: "א מחיה, יש זמן. היום לא צריך לעשות "שנור", אין צורך למהר לעבודה... קם מאוחר, בקושי התפלל, וזמן קצר אחרי כן כבר הלך שוב לישון. הרי לא צריך היום לעבוד, משלמים משכורת ללא עבודה..."

העשיר מצידו לא רצה להעיר אותו, הניח לו לישון במנוחה.

בשעת צהרים מאוחרת התעורר העני ופנה בנחת לבית העשיר.

כשראהו העשיר הוכיחו קשות: "אני משלם לך על היום הזה כדי שתהיה בחברתי ותספר לי על עירי ועל משפחתי, ובסוף אתה הולך לישון?! בשביל זה נתתי לך את היום הזה שלא תצטרך לעבוד בו?!"

וכך - אומר ה"בן איש חי" - הקב"ה נתן לנו את השבת בכדי שנהיה עמו במחיצתו, בתפילה ובלימוד תורה, ואנחנו מבזבזים את השעות היקרות הללו למנוחה?!

"ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם" - זהו יום קדוש. הבה ננצל אותו כראוי!

אנשים חושבים שחילול שבת נוגע רק לבורים ועמי ארצות שלא יודעים מהי שבת; שמחלל שבת נחשב רק זה שנוסע ברכבו ברחוב ז'בוטינסקי ביום השבת קודש... אבל אלי? מה זה נוגע? אני הרי דתי, שומר שבת...

הבה ונקרא מה כותב ה"חפץ חיים" בהקדמתו להלכת שבת: "וכבר העיד בנו הגאון בעל אורים ותומים בספרו יערות דבש, כי אי אפשר כלל במציאות שינצל מאיסור שבת אם לא ילמד את כל הדינים על בורים היטב היטב".

אמר לו הרבי: אם אומר לך שאני ממליץ על השידוך, אתה תאמר שראיתי בשמים שזה השידוך הנכון ותעשה אותו מבלי לחשוב ומבלי להסתכל על החסרונות שאולי יש בו. אם אגיד לך שאני סבור שאין השידוך הזה כדאי, אתה תגיד שראיתי בשמים שזה לא השידוך ותפסול אותו לאלתר, למרות שייתכן ויש בו מעלות גדולות, אבל אני לא ראיתי בשמים ואיני יודע איך מסתכלים מה קורה שם, בשמים...

מעשה נפלא שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, משמו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זיע"א, שאמר שסיפור המעשה הנו סגולה לשידוכים ולהשגת המעות הנדרשות להשאת הילדים

יעקב א. לוסטיגמן

"הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט" (שמות ל', ט"ו)

מנהג נפוץ בכל תפוצות ישראל מן קדמת דנא, שלפני שסוגרים בשעה טובה ומוצלחת שידוך לבן או לבת, נועצים ההורים או המדוברים ברבותיהם, או פונים לאחד מגדולי ישראל שבאותו הדור, ומבקשים את עצתו ואת ברכתו.

עם זאת, היו מגדולי הצדיקים שסירבו בתוקף ליעץ בענייני שידוכים, ונימוקם עמהם. רק ברכת קודשם נתנו לכל הנוגעים בדבר, שהקב"ה ינחה אותם בדרך הנכונה לקבל את ההחלטה הנכונה בעצמם. ושמעתי פעם אודות יהודי שהגיע אל כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זיע"א, אשר הקפיד מאוד שלא להשיב ב'הן' ובלאו' על ענייני שידוכים. ביקש אותו יהודי לשמוע מהרבי הוראה ברורה בעניין השידוך שעמד לפניו, והרבי דרכו סירב להשיב.

אותו יהודי לא ויתר, והפציר חזור והפצר, עד שלבסוף שאל את הרבי בצורה ישירה: "מדוע מסרב הרבי לענות לי? האם מפני שהוא יודע שהשידוך הזה אינו מתאים?...".

נענה הרבי ואמר לו: "אסביר לך את הדבר. אם אני אומר לך שאני ממליץ על השידוך, אתה תאמר שראיתי בשמים שזה השידוך הנכון ותעשה אותו מבלי לחשוב ומבלי להסתכל על החסרונות שאולי יש בו. אם אגיד לך שאני סבור שאין השידוך הזה כדאי, אתה תגיד שראיתי בשמים שזה לא השידוך ותפסול אותו לאלתר, למרות שייתכן ויש בו מעלות גדולות שאולי תשמע עליהן אם תמשיך לברר.

"אבל אני לא ראיתי בשמים אם זה השידוך הנכון או לא. לא הייתי שם ואיני יודע איך מסתכלים מה קורה שם, בשמים, ולכן אני רק מברך אותך שתזכה בסייעתא דשמיא להחליט את ההחלטה הנכונה בעצמך".

ומעשה שמעתי מבחור אחד שעמד לקראת סגירת שידוך וביקש את עצתו של הרבי. הרבי השיב שאינו נוהג לענות על שאלות כאלו, אך הבחור התחכם ואמר לרבי שהוא מבקש שיעשה עמו חסד ויעזור לו לקבל החלטה, כי הוא מתקשה לקבל אותה בעצמו. ענה לו הרבי: "תגיד

לי אם מצאת חיסרון ואני אוכל לעזור לך להחליט אם זה אכן חיסרון או לא, תגיד לי איזה מעלה שמצאת ואני אוכל לעזור לך להבין אם זו אכן מעלה, אבל לאחר מכן אתה עצמך תצטרך לחשב את המעלות מול החסרונות ולהחליט בעצמך אם אתה מעוניין בשידוך הזה אם לאו".

עשיר שכזה

בהקשר זה, נביא כאן מעשה שהובא באחרונה בעלון 'אהל מועד' - לעלוב, כפי שסופר על ידי בנו כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, נעתיק את הדברים בשינוי עריכה מתבקשים, תודתנו לעורך העלון המושב"ק הרה"ח ר' אהרן לוסטיג שליט"א על טובת העין שנהג בנו.

מעשה זה עוסק בשידוך שיצא לפועל באופן פלאי:

הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע החזיק בבית גנזיו כמה מטבעות למזכרת מנס שהתרחש בעירו, והרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע היה אומר שלספר את הסיפור הזה, זאת סגולה למציאת שידוך, וכך היה מעשה:

בבית מדרשו של הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע ישב תלמיד

מחשבה שמיד כשיגיע לביתו ימהרו הורי הכלה לקנות מתנות יקרות לכלה כמקובל וישלחו במהרה לביתה שבברוד.

כך נפרדו שני המחותרים איש מעל אחיו מתוך קרבת חיתון, ר' הערשלי נסע בחזרה לאפטא שם התגורר, וכבואו לביתו סיפר לאשתו ולבתו שבחסדי שמים הוא מצא חתן, בחור תלמיד חכם מופלג ובעל מדות, עשיר ומיוחס.

האם והבת התקשו להאמין לדבריו, איך ייתכן שהצליח למצוא חתן שכזה כשאין בידו אפילו פרוטה אחת? אבל ר' הערשלי הראה להם את שטר התנאים והשמחה בבית רבתה עד מאוד.

מקבץ הנדבות

לאחר ששב לביתו, פשט ר' הערשלי את בגדי העשירים שהלבישו לו סוחרים, ולבש בחזרה את בגדיו הטלואים. הוא שב לבית המדרש ושקד על תלמודו ועל עבודת הבורא באין מפריע.

המחותן העשיר מברוד המתין למתנות היקרות שאמורות היו להישלח לבנו החתן, ומראה שהמתנות לא מגיעות החל להתרעם בלבו על המחותרן ששכח את החתן שהותיר מאחוריו, מה גם שעדיין לא סיכמו באופן סופי על תאריך החתונה והיה צורך לנהל חילופי מכתבים כדי לסדר את הטעון סידור לפני החתונה הגדולה.

כיאה וכיאות לבר אוריין ובר אבהן, למידה הגביר מברוד זכות על ר' הערשלי, שבוודאי הוא טרוד עד מאוד בעסקיו המסועפים, ולכן לא מצא זמן. החליט להמתין עוד קצת, ומשראה שאין קול ואין עונה שיגר מכתב מכובד אל הגביר רבי הערשלי מריבישוב...

אכן, רבי הערשלי מריבישוב התגורר בכלל באפטא באותם ימים, אבל בעיר ריבישוב עצמה אכן היה גביר גדול בשם ר' הערשלי, ונושא המכתבים סבר שאליו ממוען המכתב.

קיבל ר' הערשלי הגביר את המכתב, פתח את המעטפה וכשקרא את המכתב חוורו פניו: הרי ילדים מעולם לא היו לו, הוא היה חשוך בנים ל"ע, ומעולם לא סגר שידוך בברוד. ברי היה לו שבוודאי אחד משונאיו החליט להתל בו ולהציק לו. הוא קימט את המכתב והשליכו אל פח האשפה.

המחותן מברוד ראה שהוא לא מקבל תגובה למכתבו, ישב וכתב מכתב נוסף, כשהפעם כבר לא הצליח לכלוא את רגשותיו ואת כעסו, בדברים חריפים פנה אל המחותרן הנכבד מריבישוב, ודרש ממנו להשיב לאלתר למרות עיסוקיו הרבים, לשלוח מתנות לחתן כמקובל ולסכם את הטעון סיכום לפני החתונה, אבל גם הפעם לא התייחס ר' הערשלי הגביר למכתב.

ויהי כי ארכו הימים והמחותן מברוד לא קיבל תשובה, התייעץ עם בני ביתו והחליטו בדעתם שיסעו בעצמם לריבישוב ושם יעמדו על שורש הדברים לדעת מה זה ועל מה זה.

בהגיעם לריבישוב, הכווינו אותם תשובי המקום לביתו המפואר של הגביר ר' הערשלי, אך כאשר דפקו בפתח והכניסו אותם אל הגביר נבהלו מאוד, הם הבינו שזה הוא לא אותו ר' הערשלי שאתם הם השתדכו.

הם התנצלו בפני הגביר על המכתבים החריפים, והסבירו לו את הטעות. הגביר סלח להם ברוחב לב אבל אמר להם שהוא אינו יודע מי הוא זה

חכם מופלג ועובד ה' גדול ושמו ר' הערשלי מריבישוב. הוא שם לילות כימים בתורה ועבודת ה', אך לרש אין כל כי אם בת שהגיעה לפרקה, ואין בידו פרוטה לפרוטה כדי לשלם את הוצאות החתונה והנדוניה.

הדאגה גדלה מיום ליום מאין יבוא עזרו להשיא את בתו... הוא נועץ עם ידידיו הנגידים, חסידי הרבי מאפטא, והם אמרו לו שהיות שהם מתכוננים לנסוע בקרוב אל היריד הגדול שיתקיים בעיר ברוד, ושם מתאספים הרבה נגידים חשובים, הם מציעים לו להצטרף אליהם: "אנחנו נלביש אותך מלבושי פאר וכבוד כאחד הגבירים ותתאכסן יחד אתנו באכסניא כבודה", הם אמרו לו.

"אבל יש לנו תנאי אחד, שאתה תמעיט בדיבור כדרכך, ותעשה כל מה שנגיד לך לעשות, אנחנו נשתדל למצוא זיווג הגון בעבור בתך ואתה אל תתערב במעשינו ובדיבורים שלנו".

ר' הערשלי הסכים לעצתם באין ברירה. הוא נסע עמם לברוד, והסוחרים הורו לבעל המלון שבו התאכסנו, שיכין חדר נכבד ומרווח עבור 'הגביר המפורסם' ר' הערשלי מריבישוב, שזה עתה הגיע לכאן.

לא נחה דעתם של הסוחרים עד שפרסמו בכל העיר ברוד את בואו של הגביר מריבישוב שבא למצוא זיווג הגון בעד בתו היחידה ושמוכן לתת נדוניה הגונה כיאות לעשיר כמוהו.

ואכן, הגיעו השדכנים והציעו לפניו שידוך הגון עם בחור עילוי גדול, מאחת המשפחות העשירות והמיוחסות בברוד. בחן ה'גביר' את הבחור בלימודו ומצא שהוא מלא וגדוש בש"ס ופוסקים. אכן, הוא ישמח להתברך בחתן שכזה לבתו היקרה.

אבי הבחור ראה גם הוא שאבי המדוברת הוא אכן יהודי תלמיד חכם מופלג, ובנוסף שמע אודותיו שהוא אחד מגדולי העשירים בעיר ריבישוב, מצא השידוך חן בעיניו, וכעת נשאר רק לסגור את העניין הכספי, שהוא כידוע עניין של מה בכך כששני המחותרים הם עשירים מופלגים...

"יאמר לי כבודו, האם הנו מסכים לתת סכום כך וכך עבור הנדוניה?", שאל אבי הבחור ונקב בסכום מפולפל שרבי הערשלי מעולם לא חלם להחזיק בידו...

רבי הערשלי ה'גביר' הניף ידו בביטול והשיב: "נו, מהיכתי תיתי...". בדעתו חשב על הדברים כפשוטם, מהיכן יוכל להביא כזה סכום עצום, כמוזן שהדבר אינו בהישג ידו בכלל, אבל העשיר שכנגד בטוח היה שרבי הערשלי מסכים להצעה ומבטל את הסכום הפעוט, כשבכוונתו לתת הרבה יותר...

המשיך העשיר לשאול את ה'גביר' שאלות נוספות אודות הוצאות החתונה וכדו', ור' הערשלי השיב על כל שאלותיו תשובות דומות: "מהיכתי תיתי", "בלי נדר" וכן על זה הדרך, כשהוא נמנע מלהתחייב מפורשות על סכומי כסף ומתנות, ומנגד אבי החתן בטוח היה שהוא מסכים לכל התנאים בלי שום היסוס.

משראה כי טוב, שאלו את פי החתן שהסכים לשידוך המיוחד, ומיד לחצו שני הצדדים ידיים ואיחלו 'מזל טוב' בקול גדול, ואף הסוחרים שהביאו את ר' הערשלי הצטרפו לשמחה הגדולה, ודרשו שיכתבו הצדדים שטור תנאים מפורט כמקובל בכל תפוצות ישראל.

אבי החתן מיהר להפקיד בידי מחותרו מתנות יקרות עבור הכלה, מתוך

ואיזה הוא שהתחזה אליו והשתמש בשמו, ועל כן אינו יכול לעזור להם בעניין.

יצאו הגביר ובני ביתו בפחי נפש, כשהם אובדי עצות, והנה העלתה אמו של החתן רעיון. הרי העיר אפטא קרובה מאוד לריבישוב, שם קבורים אבותיה, אולי ייסעו לשם, יפקדו את קברי אבותיה ויתפללו לישועת ה' שתבוא בקרוב.

נסעו לאפטא, פנו לבית העלמין, והנה הם רואים ששם, בפתח בית העלמין עומד יהודי ומקבץ מעות לצדקה.

כשעברו על ידו קרא האיש לעברם "אנא הרימו תרומתכם בנדבה הגונה למצוות הכנסת כלה, עבור רבי הערשלי ריבישובער, שהוא איש קדוש, עובד ה' ותלמיד חכם מופלג".

קפץ הגביר ממקומו ואמר: "רבי הערשלי ריבישובער??? רבי הערשלי מריבישוב, בוודאי אתן לך תרומה הגונה רק תגיד לי היכן הוא מתגורר ואיפה הוא נמצא שאוכל לפגוש אותו פנים אל פנים".

השיב מקבץ הנדבות: "תוכל למצוא אותו בקלות. גש לבית המדרש של הרבי האוהב ישראל, כאן בעיר אפטא, ותמצא אותו במהרה. הוא יושב שם יומם ולילה והוגה בתורה".

נשא הגביר את רגליו בריצה לבית המדרש, ומיד כשנכנס ראה את המחותן שלו, כשהוא לבוש בבגדים טלואים, וכל כולו אומר עוני ומחסור.

הבין מיד הגביר שהוא נפל קרבן למעשה הונאה. הוא סב על עקביו, וניגש לביתו של הרב אב"ד הלא הוא הרה"ק בעל האוהב ישראל, וביקש להזמין לדין תורה את מחותנו העני שהתחזה לעשיר.

ר' הערשלי מצדו שמח לקראת מחותנו, וכשראה שבא לבקר בעיר עם זוגתו, מיהר לביתו וביקש מאשתו ובתו שיכינו ארוחת צהרים מכובדת עבור האורחים הנכבדים, המחותנים מברוד.

תרנגול משמים

כששמעו האם והבת את בקשתו המבוהלת של האב, פכרו את אצבעותיהן בחרדה: הרי הבית ריק מכל. אין שום מצרך שאפשר לבשל או להכין עבור ארוחת הצהרים.

"הרי יש לנו תרנגול אחד", הזכיר להן רבי הערשלי, "תיקח הכלה את התרנגול אל השוחט, ולאחר מכן תכשירו אותו יחד ותכינו ממנו מטעמים לכבוד המחותנים. אם איננו יכולים לכבד אותם ביותר מכך, לפחות נגיש להם עוף ומעט תוספות לארוחת הצהרים".

לא אחרה הנערה לעשות את דבר אביה, היא תפסה את התרנגול ומיהרה אתו אל השוחט, אלא שמרוב חופזה נשטט התרנגול מידיה והחל להימלט מפניה.

כך רץ התרנגול והנערה אצה רצה אחריו, שוחה כדי לתפוס אותו, אבל הוא חומק מבין אצבעותיה וממשיך להימלט אנה ואנה, עד שנכנס אל תוך אחת מחורבות העיר...

היתה זו חורבה שאיש מבני העיר לא העז להיכנס אליה. שנים רבות היא עמדה בשיממונה, וכולם נזהרו מפני הסכנה שלא להתקרב אל ד' אמותיה. התרנגול נכנס פנימה והכלה המבוהלת והלחוצה שכל כך רצתה לכבד את המחותנים לארוחת הצהרים, לא שמה לב להיכן היא

נכנסת, וכך בעודה חדורת רצון עז לתפוס את התרנגול היא נכנסה אחריו, חדר לפנים מחדר עד שבאחד החדרים נגלה לעיניה אוצר גדול של דינרי זהב.

כמובן שבאותו הרגע כבר שכחה הנערה את התרנגול והחלה לאסוף את דינרי הזהב, כשהיא ממלאת את כליה ואוספת עוד ועוד דינרים, ולאחר מכן שבה לביתה כברשותה הון עצום!

הוריה שהבחינו בעדרו של העוף השחוט נבהלו לרגע, אבל כשראו איזה אוצר היא מביאה עמה שמחו שמחה גדולה, ופתחו בשירות ותשבחות לבורא העולמים שהקרה לידיהם עושר עצום שכזה.

והנה נשמעות דפיקות על הדלת. שליח בית הדין הגיע להזמין את רבי הערשלי לדין תורה אצל המרא דאתרא. כמובן שרבי הערשלי לא התמהמה מלעשות את מצוות הרב, ובתוך זמן קצר התייצב לדין תורה.

עמד המחותן מברוד וסידר טענותיו לפני הרב: "איש זה הונה אותי" אמר בעודו מצביע על ר' הערשלי, "הוא התחפש עם בגדי עשירים ובא לברוד בעודו מתחזה לגביר עצום, הוא התאכסן באכסנייה יקרה, השתדך איתי בהציגו את עצמו עשיר גדול והבטיח נדוניה גדולה לבני."

"עכשיו מתברר לי שהכל היה שקר ורמייה", הוסיף העשיר. "האיש הזה הנו עני מרוד וגם אם היה רוצה למלא אחר כל הסיכומים שסיכמנו, אין בידו את האפשרות לעשות זאת. לכן אני רוצה שבית הדין יורה על ביטול השידוך ויחייב את האיש להחזיר לי את כל המתנות היקרות שנתתי לבתו, מתוך מחשבה שהוא עשיר מופלג ושיוכל להחזיר לי כהנה וכהנה.

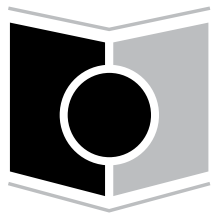
"לא זו בלבד, אלא שאני גם מבקש שבית הדין יטיל עליו קנס כספי, אותו ידרש לשלם כפיצוי לבני החתן על הבושה הנוראה שגרם לו כידע והכל שהוא נפל קרבן למעשה רמייה שכזה".

משסיים המחותן מברוד להרצות את טענותיו, פנה הרבי מאפטא אל ר' הערשלי תלמידו וביקש לשמוע האם יש מענה בפיו לטענותיו החזקות של המחותן.

נענה ר' הערשלי ואמר, האם המחותן הנכבד מצא איזשהו חיסרון או פגם חלילה בבתי הכלה??? לא. הוא לא מצא שום חיסרון ואין לו שום טענה עלי. אני יכול ללבוש כל בגד שאבחר ואיני מחויב ללבוש בגדי עשירים, ובאשר לנדוניה והוצאות החתונה אני מתחייב בעז"ה לשלם את הכל עד הפרטה האחרונה.

הרבי מאפטא התפלא עד מאוד לשמע דבריו של ר' הערשלי. הוא ידע שאין בידו אפילו פרוטה לפרטה ומהיכן יביא סכום כסף נכבד שכזה, אבל מאחר והכירו כאיש אמת שאינו מוציא שקר מפיו, קיבל את דבריו ופסק שיש לקיים את החתונה עד שלושה חודשים לכל המאוחר, והצדדים יעמדו בהבטחות והסיכומים שסיכמו ביניהם.

המחותן מברוד דרש שר' הערשלי ישלם לפחות את ה'פסק געלט', המעות שהיה נהוג לשלם לדיין עבור פסק הדין, ושאותו שילם הצד המפסיד בדין התורה. הוציא ר' הערשלי מכיסו עשרה זהובים והניחם על שולחנו של הרב, כתשלום 'פסק געלט', והרבי מאפטא שמר אצלו במגירה כמה מאותם זהובים למזכרת עולם, שיזכירו את הנס שאירע לר' הערשלי, אשר זכה ועשה עמו הקב"ה נס ופלא וזימן לידו את המעות להן נזקק בעת שעמד להשיא את בתו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אנחנו מחכים לכם...

הרגע הגדול הגיע, הסיומים הגדולים כאן בארץ הסתיימו,
לא ניתן לפרט את הרטט הרוחני שעבר כל מי שהשתתף
במעמדות הגדולים של קידוש ד'.

אבל

עתה הגיעו הרגעים הגדולים. הרגע שבו אלפי
רבבות ישראל מתחילים יחד בלימוד
'המשנה ברורה' במסגרת ה'דף היומי בהלכה'
הצטרפו גם אתם למסגרת הלימוד
והמבחנים. אתם לא תפסיקו
להודות לנו...

אנחנו מחכים לכם...

ניתן להצטרף בעמדות 'נדרים פלוס'

או במוקד דרשו 02-5609000

הוא מבקש את הכסף לעצמו ולמשפחתו, כך אפשר להסיק מהמבט המושפל והביישן. ראיתי עליו שהוא מהסס אם לגשת או לא, וברגע האחרון עצר את עצמו ונשאר במקומו. הבושה הכריעה אותו...

מה למדתי מבחור צעיר שבא לבקש צדקה, ולא ידע איך לעשות זאת...

מתאר גבאי הצדקה בקול בוכים ובזעקת תחנונים, והם נותנים איש כנדבת ידו, העשיר לא ירבה מעשרים שקלים והדל לא ימעט משקל וחצי.

הסיפור שלנו הוא על מישהו צעיר שהגיע לאסוף כסף. אני ראיתי אותו אחרי תחנון. בעודי מרים את עיני מה'נפילת אפיים' הבחנתי בו, עומד שם בזווית בית הכנסת, הוא לא היה עטור בתפילין ולא עטוף בטלית, ניכר היה עליו שלא בא לכאן כדי להתפלל אלא כדי לבקש כסף לצדקה.

מחזות פניו ניתן היה לראות שהוא לא בא לבקש צדקה עבור אחרים. הוא מבקש את הכסף לעצמו ולמשפחתו, כך אפשר להסיק מהמבט המושפל והביישן.

החזן מסיים את ה'חצי קדיש' פוצח באמירת 'אשרי' ו... אף אחד לא דופק על הבימה. ראיתי עליו שהוא מהסס אם לגשת או לא, וברגע האחרון עצר את עצמו ונשאר במקומו. הבושה הכריעה אותו.

המתפללים החלו לחלוץ את תפיליהם ולקפל את טליתותיהם, וכשסיים שליח הציבור את הקדיש האחרון, החליט כנראה לאזור אומץ הוא ניגש אל הבימה בצעדים כושלים, דפק עליה דפיקה קלה שבקושי נשמעה לאוזניו שלו, ולאחר מכן יחל להרצות את דבריו בקול ענות חלושה.

איתרע מזלו ורוב המפללים כבר עזבו, ומהמעט שעוד נשאר, ארבעה מתפללים פצחו בדיוק בשיחה קולנית, לא שמו לב בכלל לבחור הצעיר שמבקש צדקה במבט מושפל. אני ניסיתי להקשיב

הרב יהושע לייבזון

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" (שמות ל', ט"ו)

ישנם שני סוגים של בתי כנסת... כאלו שנמצאים בפינה צדדית, במקום לא מרכזי, ושאינם מוכרים כל כך לשיירות של גבאי הצדקה. בבתי כנסת אלו יש מניין אחד או לכל היותר שניים לתפילת שחרית, האנשים מתפללים ברוגע ובשלווה, ומפסידים את המצווה החשובה, מצוות צדקה.

בחלקם הגבאי אפילו לא עובר ב'ויברך דוד' עם הקופה של בית הכנסת, ומתפללים יכולים לעבור אפילו שבוע או שבועיים בלי שנידבו מטבע אחת בודדת לצדקה, אלא אם הם יזומים זאת מעצמם.

מצד שני, גבאי צדקה כי יקלע בטעות לבית כנסת כזה, ייצא כשידו על העליונה. המתפללים שכבר מזמן לא פתחו את הארנק באמצע התפילה, יעשו זאת בשמחה רבה, יוציאו מטבע הראויה להתכבד וישלשו לידיו בדרך כבוד.

לעומת זאת, בבתי הכנסת המרכזיים, המתפללים מתקשים להתרכז בתפילה. גם אני מתפלל בדרך כלל באחד מבתי הכנסת הללו ויש לי סיפור מיוחד

גבאי צדקה ברוב המקומות הגדולים וגם אצלינו עוברים כל כמה דקות, ומנענעים את המטבעות שבכף ידם, בעודם מכריזים "צדקה" או "הכנסת כלה", או "עזרה לאלמנה ושבעה יתומים" וכדו'.

המתפללים בבתי הכנסת הללו, זוכים לקיים מצוות צדקה בכל יום כמה וכמה פעמים. הם תורמים לפני התפילה להחזקת לומדי תורה, לאחר ברכות השחר לאלמנה ושבעה יתומים, לפני 'ברוך שאמר' הם תורמים לאברך שמחתן את בנו השביעי, ו'ויברך דוד' להחזקת אוצר הספרים של בית הכנסת עצמו.

אבל החלק העיקרי מגיע אחרי חזרת הש"ץ. בעוד המתפללים מרימים את ראשם מה'נפילת אפיים' של תחנון, הם רואים אותו, את גבאי הצדקה התורן, שעומד שם בפינה, וממתין לשעת הכושר. כשיסיים שליח הציבור את ה'חצי קדיש' ויפצח באמירת 'אשרי' ידפוק גבאי הצדקה על בימת בית הכנסת, ויפצח בנאום חוצב להבות על הטרגדיה הקשה שהביאתו הלום. כשיסיים את דבריו יעבור בין שולחנות בית הכנסת, בידו האחת שטרות, ביד האחרת מכשיר סליקה לכרטיסי אשראי, ובכיסיו מטבעות לרוב.

המתפללים כמובן לא נשארים אדישים אל מול הטרגדיה שאותה

והנה כאן מגיע בחור צעיר, חסר ניסיון, הוא לא יודע איך לדבר, אין לו את האומץ הנדרש כדי לדפוק על הבימה, ובכל זאת הוא יצא עם סכום שלא היה מבייש את טובי גבאי הצדקה

אבל הסיפור הזה הוא לא סיפור על צדקה, וגם לא על בושה. זה סיפור של השגחה פרטית!

אדם עובד ומתייגע, עמל ומתאמץ, מתוך מחשבה שכך הוא מגדיל את ההכנסות שלו. הוא משקיע בצורת ההגשה, באופן הדיבור, בסגנון הפנייה, בטכניקת הביצוע... כל אחד ותחום העיסוק שלו. אבל לפעמים דווקא מי שבקושי עובד, זה שיש לו פחות כישורים, שאין לו ידיים טובות וגם לא לשון חלקלקה, דווקא הוא מרוויח יותר. ולפעמים אדם מרוויח יותר אבל הוא גם משופע בהוצאות, ואילו השכן שלו מרוויח רק חצי ממנו, אבל בסופו של דבר חי ברמת חיים גבוהה יותר ונשאר עם יותר כסף בכיס. למה? כי אנחנו יכולים לעשות רק השתדלות. את התוצאה קובע רק הקב"ה בכבודו ובעצמו.

הבעיה שלפעמים אנחנו שוכחים את זה, והופכים את ההשתדלות למטרה בפני עצמה, משקיעים בה את כל המחשבה ואת כל היגיעה. שמעתי בשמו של אחד הגדולים שאמר שיש אנשים שמקצרים בתפילתם וממהרים למלאכתם כי רצונם להרוויח יותר כסף, אבל הם שוכחים באותו רגע את העובדה הפשוטה כל כך: את הפרנסה הם מרוויחים בזמן שבו הם מתפללים, ולא בזמן שבו הם עובדים... המסר הזה מוכר וידוע ופשוט, ובכל זאת אנחנו צריכים לשנן אותו שוב ושוב ושוב, כדי שנזכור אותו בעצמנו וכדי להחזיר אותו גם בלב הילדים שלנו.

לו, הוא חתן? הוא יתום? אולי הוא מבקש צדקה עבור בעיה רפואית חלילה???

לא הצלחתי לשמוע כלום.

הוצאתי מהארנק שטר מכובד, החלטתי לתת לו רק מתוך רחמים עבור הבושה שהוא חווה. "אם הוא כל כך מתבייש ובכל זאת בא לבקש כסף", חשבתי לעצמי, "כנראה שהוא ממש ממש זקוק לכסף הזה".

המתפללים האחרים שעוד נותרו בבית הכנסת בכלל לא שמו לב אליו, לא ניסו אפילו להקשיב לו. הלב שלי נכמר מרחמים.

עקבתי אחריו, והפעם הכתה בי הפתעה אדירה:

אף אחד מהמתפללים שנשארו, לא התעלם, וגם לא פטר אותו בשקל וחצי, וגם לא בחמישה שקלים. כולם שלפו שטרות ונתנו לו, רובם נתנו שטרות של עשרים, היו גם שניים שנתנו לו שטר של חמישים, ואחד המתפללים, כך ראיתי מרחוק, ספר לו מספר שטרות ותחב בתוך ידו.

הם לא שמעו אותו, הם לא שמו לב, הם לא ראו את הבושה שכיסתה את פניו, הם היו עסוקים בוויכוח מתלהב.

אבל הקב"ה מסובב כל הסיבות, הוא מחליט מה יעלה בלב האדם, והוא לא יזניח את מי שמגיע לו, רק בגלל שהוא קצת התבייש.

יצאתי משם נרעש ונפחד...

כמה משקיעים גבאי הצדקה בהכנת הנאום חוצב הלהבות. כמה הם מתאמצים להעניק ולתת לכל אחד את הרגשתך הרחמים כדי שיפתח את ארנקו וייתן להם סכום גדול ככל האפשר.

והנה כאן מגיע בחור צעיר, חסר ניסיון, הוא לא יודע איך לדבר, אין לו את האומץ הנדרש כדי לדפוק על הבימה, ובכל זאת הוא יצא עם סכום שלא היה מבייש את טובי גבאי הצדקה.

הוא יצא עם כמה מאות שקלים ממניין אחד בודד! סכום שגבאי צדקה אחר צריך להשקיע כמה שעות של עבודה ונאומים חוצבי להבות על מנת להגיע אליו.

למה הסיפור הזה כל כך מדבר אלי? אני מאוד מקווה שלעולם לא נזדקק אני ואתם לבקש מתנת בשר ודם ולא נצטרך לבוא לידי הלוואתם.

"יתגבר כארי לעמוד בבוקר..."

י"ט אדר א'

מצטרפים ללימוד ה'דף היומי בהלכה' דרשו - הבית של עולם התורה

להצטרפות חייגו: **02-5609000**
www.dirshu.co.il

אמנם משנאבדה המטבע ובאה ההוראה לרוקן כיסי הבגדים קבל עם ועדה, חששתי מהמכשול וחילול ד' הנורא שייצא מתחת ידי, הן פתי מי יאמין שאף לי הייתה מטבע זהה לאותה 'מטבע יחידה בעולם' ומה אעשה. לכן בדלית ברירה בכדי למנוע חילול ה' קמתי וסירבתי, כשבד ביד באותה עת הפלתי תחינה לפני יושב מרומים שבמהרה תמצא המטבע ובכך יקויים בי 'והייתם נקיים מד' ומישראל'

גאב"ד חרדים הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בעניין שלימות החצי

"הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט" (שמות ל', ט"ו)

קולמסי המפרשים השתברו בביאור ענין 'מחצית השקל', למה די"קא מחצית, והלא 'למחצה... לא שמענו' אדרבה בכל שאר המצוות החשיבה התורה את השלם על פני החצי, וכעין דברי רבי יוחנן (לט:): לענין ברכות 'שלימה מצווה מן המבחר' (וכן נפסק להלכה בהל' בצינת הפת או"ח סי' קס"ז, ובסי' רי"א, וברמב"ם הל' תרומות פ"ה ה"ב) ומאי שנא הכא.

סיפורנו דלהלן מתרחש בזמנו של גדול הדור מרנא ה'כתב סופר', בנו הגדול של רשכב"ג מרן ה'חתם סופר' ז"ע.

רוח ההשכלה נשבה באותה תקופה ברוח שאינה מצויה, סוערת וחודרת עמוק עמוק ביהדות הנאמנה ה"י ועושה שמות בכרם ישראל. ה'כתב סופר' שדאגת הדור רבוצה הייתה על כתפיו לא מצא מנוח, יומם ולילה דאג וחרד לשלומה הרוחני המתרופף של כלל ישראל. משכך ארגן הכתב סופר כנסיה לשם שמים, בה נטלו חלק כל גדולי ישראל שהתאספו ובאו לאור קריאתו מקרוב ומרחוק לדון בצוותא חדא, לגדור גדר ולעמוד בפרץ, ולעשות ככל האפשר למניעת ההשכלה לעקור ולמגר שורש פורה ראש ולענה.

כולם נקבצו ובאו לך, אחרי שחתמו הרבנים כולם על 'קול קורא' במודעה רבה לאורייתא לעמוד בתוקף בכל עוז נגד רוח ההשכלה, התמלא הכתב סופר בשמחה של מצוה, וכד בדחא דעתיה דרבנן וכטוב לב המלך - מאן מלכי רבנן, קם ה'כתב סופר' על רגליו והכריז בהתלהבות כי לכבוד המאורע ולכבודה של תורה חפץ הוא להנות את המסובים ולגלות אוצר המנוצר אצלו חתום באוצרותיו, והוא מטבע 'מחצית השקל' עשויה כסף טהור, דוגמת מה שהביאו בני ישראל נדבה מדי שנה לקראת חודש ניסן בבית מקדשינו, וממטבעות אלו קנו את קרבנות הציבור בחצרות בית ד'. מטבע זו - אמר ה'כתב סופר' - שמורה עמי בירושה מאבות אבותי, דור אחר דור, ומי יודע אולי זוהי המטבע היחידה דוגמתה בעולם כולו. כך סיים הכתב סופר את דבריו תוך הצגת המטבע המופלאה.

ההתרגשות בציבור הנוכחים הרקיעה שחקים. מי לא רצה לממש ולחוש במו אצבעות ידיו את קדושתה וזיו טהרתה, כולם חפצו לזון עיניהם, לבחון ולמשש מקרוב את הנצר היחיד בעולם ממצווה רבה זו ד'מחצית השקל', לחוש את קדושתה ליהנות מזיוה. משכך הציע בעל המטבע מרן ה'כתב סופר' כי בכדי שיוכלו כולם להנות תעבור המטבע מיד ליד על פי סדר היושבים עד שיחזור המטבע אליו, וכך הוי, המשתתפים הנפעמים שזפו עיניהם ובחנו אותה בדקדקנות מתוך קורת רוח של קדושה וטהרה, והעבירוה בהתרגשות ליושב לצידם.

והנה לפתע, תוך כדי העברה מאחד למשנהו, נעלמה המטבע ואיננה, כאילו בלעה האדמה, הרב שהחזיקה באחרונה סבר לתומו כי הבא אחריו לקחה, ואילו הלה טוען לא קיבלתיה, ולא נודעו עקבותיה. לאלתר קמה בהלה גדולה, המטבע החשובה מאוד שערכה לא תסולא בפז וכל חפציה לא ישוו לה, איננה. כולם מקטן עד גדול החלו לחפש בכל מקום, בחורין ובסדקין, אך ללא תוחלת.

בכל אותה העת לא איבד בעל המטבע ה'כתב סופר' עשתונותיו,

אך משראה כי אכן איננה, הציע שכל אחד יחפש בכיסי בגדיו, אולי מבלי משים נכנסה ללא כוונה, הקהל הסכים פה אחד לבקשתו, וכן עשו, אך אחרי שעם כל זאת לא נמצאה, נעמד ה'כתב סופר' ואחר בקשת מחילה מקהל הנאספין הציע כצעד אחרון שהציבור כולם ירוקנו כיסי בגדיהם על גבי השולחן לעיני כל ישראל ואולי תמצא האבידה, גם לזאת הסכימו הציבור, ומשכמעט והחלה המלאכה, נשמעה לפתע בקהל קול סירובו של שר התורה עמוד ההוראה שבדור הלא הוא מרן רבי יהודה אסאד ז"ע אב"ד סערדהלי ומח"ס 'יהודה יעלה' מגדולי תלמידי החת"ס, שאף הוא היה בין המשתתפים, שהתנגד בתוקף על כך שאין לעשות צעד שכזה, ויהי מה. הוא ביקש שבמקום זאת ימשיכו לחפש עוד ועוד עד אשר תמצא האבידה.

למרות התמיהה שבדבריו, וכי מה אכפת ליה, ועל אף שהיה יחידי בדעתו, מכל מקום מחמת כבודו הורה ה'כתב סופר' להמשיך בחיפוש בשאר מקומות.

עבר זמן ועדיין איננה, ושוב הכריעו המתאספים פה אחד לרוקן תכולת כיסי כלל הנאספים. אך שוב היה זה מהר"י אסאד ז"ע שנעמד על רגליו והכריז בקול שהוא מתנגד ולא נותן הסכמתו בשום אופן למהלך זאת. קטני האמנה שבין הנאספים כבר החלו לחשוב מחשבות, ואף הגדולים שביניהם לא ירדו לסוף דעתו, מה ראה על ככה, והמתינו להכרעת המארת. אחר שיקול דעתו הכריע שוב ה'כתב סופר' כי כבודו של מהר"י אסאד חשובה יותר, ושכולם יחזרו לחפש באופנים אחרים.

הדקות נוקפות, אך זכר למטבע אין, הציבור מבולבל ודחוק ו'הכתב סופר' חוכך בדעת קדשו כדת מה לעשות. עברו רגעים נוספים ובהכנעה מרובה ובמחילה מרובה קבע ה'כתב סופר', כי על אף התנגדותו של מהר"י, אין מנוס מלעשות פעולה זו, וכולי האי ואולי תמצא האבידה היקרה.

הזריזים שבין הציבור כבר הספיקו לקיים הוראתו, אך באותה רגע נפרצה דלת החדר בחוזקה ואל ההיכל נכנס אחד ממשמשי הבית בריצה טרופה כשכולו אורה ושמחה וששון ויקר מכריז בקול רעש גדול 'נמצאה האבידה' הרי הוא לפניכם, התברר, כי אחד מהמשמשים בסעודה גרף בלא משים את המטבע יחד עם מפת השולחן אל האשפה, והוא - השמש שחיפש ומצא - נבר באשפתות עד שאכן העלה את המטבע בידו, לרווחת כלל הנאספים והכתב סופר בראשם.

מתיחות האווירה פגה מיד ופינתה את מקומה לשמחה שהתפשטה באחת והעפילה גבוהה גבוהה ורוממה את הקהל לגילופין של ממש. אך לפתע הושלך הס בקהל כאשר במרכז השולחן נעמד מהר"י אסאד על רגליו, ולעיני כל הקהל מכניס ידו לחיקו משמש בה ומוציא חפץ המאיר באור יקרות, הוא מראה אותה לציבור, והנה היא, לא פחות ולא יותר, מטבע מחצית השקל מזמן הבית, שווה בשווה, זהה ממש, לזו של הכתב סופר.

התדהמה שאחזה בקהל גברה על השמחה שמקודם, גם הכתב סופר עצמו נזדעזע מהגילוי. עברה דקה ומהר"י פתח לבאר את

השתלשלות הדברים המפתיעים שהתרחשו פה אחת לאחת, ואת פרשת הכסף הנעלמה, וכך אמר:

כמוני כמוכם שמחת באומרים לי על דבר כנסיה נכבדה זו, ואז עלה רעיון בליבי להנות את ציבור באי האספה במטבע 'מחצית השקל' שקבלתי בירושה מאבות אבותי אשר שמשה למצווה בזמן בית המקדש השני. סברתי כי וודאי מטבע זו היא היחידה בעולם, ומה רבה תהא שמחת המשתתפים הכבודים לראותה, למששה ולחוש את קדושתה. אומר ועושה, לאלתר טמנתי עמוק עמוק בחיקי, מששתי בה בכל עת והמתנתי לשעת הכושר להראותה בפניכם.

לאחרי חתימת הרבנים, משסוף סוף הגיעה שעת הכושר לידי ורציתי להוציאה מחיקי ולהראותה קבל עם ועדה, הנה קם בעל האכסניא של תורה, מורנו הכתב סופר, ומוציא מכיסו את המטבע שבידו בהטעימו גם הוא כי לדעתו 'זוהי המטבע היחידה בעולם', משכך חזרתי בי ולא רציתי להוציא את המטבע שברשותי בכדי ליתן יתרת הכבוד לדבריו ויתרת חשיבות לנדירות המטבע.

אמנם משנאבדה המטבע ובאה ההוראה לרוקן כיסי הבגדים קבל עם ועדה, חששתי מהמכשול וחילול ד' הנורא שייצא מתחת ידי, ירחם המרחם, הן פתי מי יאמין שאף לי הייתה מטבע זהה לאותה 'מטבע יחידה בעולם' ומה אעשה. לכן בדלית ברירה בכדי למנוע חילול ה' קמתי וסירבתי, כשבד ביד באותה עת הפלתי תחינה לפני יושב מרומים שבמהרה תמצא המטבע ובכך יקויים בי 'והייתם נקיים מד' ומישראל' ולא יחולל שמו על ידי. גם בפעם השנית עשיתי כך, ומשבאה ההוראה בשלישית הפצתי עוד יותר תפילה והרביתי תחינה מאשר בתחילה, עד שנשמעה קולי במרומים וב"ה נמצאה האבידה ולא באתי לידי בוש וכלימה, בחסדי ד'.

משכך - סיים מהר"י - אודה ד' מאוד בפי שגבר עלי חסדו ונמצאה האבידה ולא התחלל על ידי שמו - בתוך קהל אהללנו.

השקט העמוק שנשמע בהיכל היה מוחש ומורגש ביד. ההלם הכה את כל ולא מצאו ידיהם ורגליהם מתדהמה. אך אז קם ה'כתב סופר' ומכה בתהדמה שנית את קהל המסובין, בהתרגשות כשקולו מרעיד את אמות הסיפים פותח ואומר: מורי ורבותי, מובטחני שלא בכדי סיבב לנו ה' מקרה הזאת, אלא ואמונה כל זאת, שהוא, בכדי ללמדנו פרק בהלכות 'לימוד זכות' לקיים דברי המשנה (אבות א ו) 'והוי דן את כל אדם לכף זכות', הלא מי מילל ומי פילל אשר אף למורנו רבינו יהודה מטבע זהה שכזאת. ה'כתב סופר' ממשיך בדבריו, כשקולו מהדד ברבים: יבוא מטבע זו של מורנו רבי יהודה ויוכיח לעין כל שאף גם אם יש לך כל טצדקי שבעולם, וברור הדבר כשמש בצהריים שהצדק בידיך - עכ"ז חובה לדון את הזולת לכף זכות, ומ'מעשה רב' זה נלמדנו.

ונאים הדברים למי שאומרם, ברא כרעיה דאבוה, וכבר כתב אביו הגדול מרנא ה'חתם סופר' ז"ע בביאור המשנה באבות (ב ה) 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו', בה הוסיף החת"ס שלושה

מילים בלבד, והמה, 'ולמקומו אי אפשר'. לעולם אי אפשר להגיע למקומו של האחר, וממילא לעולם אי אפשר לדונו.

דוקא במטבע זו נלמד ענייני בין אדם לחבירו

ובאמת כמה צדקו ונעמו דברי ה'כתב סופר' אשר כל השתלשלות המקרה הזאת היה משום ללמדנו את חובת הלבבות בפרק של הוי דן את כל אדם לכף זכות, דהלא ידועים דברי ה'אלשיך' הקדוש (בפרשתן) שמביא בשם המקובל רבי שלמה אלקבץ ז"ע שטעם מצוות מחצית השקל הוא ללמד לבני ישראל 'אחדות' מהי, להורות לעם שהאדם ללא חבירו הוא רק כמחצה, פלאג דגופא ודנשמתא, ורק עם חבירו יחד הוא משלים את השקל והוא נעשה כדבר השלם, ואלמלא האחדות הרי הוא בעל מום - חצוי לחצי, ע"כ. ולכן בשונה ממצוות אחרים אשר בהם החשיבה תורה את השלם, עכ"ז לעניין 'מחצית השקל' שינה הכתוב והעדיף את החצי על פני השלם בכדי להורות בזה חשיבות מעלת האחדות. ונוסיף על דבריו דברים פשוטים ובעלי סברא נכונה כי הדרך הסלולה לאחדות הוא רק אם נשכיל לדון את הזולת לכף זכות, שהרי אם נדון את חברנו לחובה יתרבה הפירוד ותבוטל האחדות, ולכן המפתח לאחדות מופלאה הוא רק בעת שנשכיל לדון את הזולת לכף זכות. ולכן סיבב הקב"ה את השתלשלות המטבעות ואת 'פרשת הכסף' של הני תרי צדיקי הדור מרן הכתב סופר ורבי יהודה אסאד, להורות כי 'לימוד זכות' הוא הדרך הצרופה לאחדות האמיתית - המטבעות הללו המחישו לן יותר מהכל את זאת.

אין דבר שלם יותר מחצי!

'מחצית השקל' מאלפינו חכמה ובינה כי הדרך לשלימות הוא רק ע"י אחדות, ואת זה אחז"ל במאמרם (מגילה כט.) 'מאן דיהיר בעל מום הוא, היינו מי שהוא יהיר בגאווה שמחזיק עצמו לאדם השלם גם ללא חבירו, בעל מום הוא - חצוי לחצי, רחוק משלימות. ורק בעת שנשיג ב'ה' הידיעה כי אנו רק 'מחצית' ומבלעדי זאת איננו שלמים, נגיע בכך לשלימות הנרצה.

והדברים עולים בקנה אחד, עם מאמרו המפורסם של הרה"ק מקאצק ז"ע 'אין דבר השלם כמו לב שבור', ואף אם אמנם כווננו דבריו למאה"כ (תהילים נא יט) 'ובחי אלוקים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה', אך לדרכנו מה נעמו דבריו גם לעניין האחדות שמיניה נלמד ש'אין שלם כמו החצי'.

האחדות התנאי הראשון להשראת השכינה

ובהכי יובן הא דאחז"ל (ירושלמי שקלים א ד) נתקשה משה במחצית השקל, הראה לו הקב"ה מטבע של אש, והקשו המפרשים מה יש להתקשות במחצית השקל, ועוד צ"ב למה הראה לו מטבע של אש דייקא, למה לא מטבע רגילה של מחצית השקל.

אך לפי דברינו יובן, דיש לומר הכי, נתקשה משה במחצית, כלומר - קשה היה לו הקושיא בה פתחנו - למה מחצית דייקא, למה לא

מטבע שלימה דבר השלם, כך גם למה 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט'. על כך ענה לו הקב"ה והראהו 'מטבע של אש', א"ש מורה על אחדות, וכדברי רבה בר בר חנה (תענית ז.) למה נמשלו דברי תורה כאש, לומר לך, מה אש אינו דולק יחיד אף דברי תורה אין מתקיימין ביחיד. כמו"כ מורה אש על אחדות בכך שהוא מצרף באש סוגת כסף וזהב יחד. ולכן הראה לו מטבע א"ש לומר אשר לכך שונה מצוות מחצית השקל משאר עניינים ובה העדפתי את מחציתה בכדי להורות בזה עניין האחדות המרומז באש.

ובזה יש להסביר הטעם שמכסף מחצית השקל שבריש פרשתן נעשו דייקא האדנים למשכן וכדכתיב (להלן לח כז) 'ויהי מאת ככר הכסף לצקת אדני הקודש' וגו'.

אלא יובן לדברינו, דהנה מרגלא בפומיה של אבי הגה"צ מתולדות אהרן ארה"ב ז"ע לומר שהאדנים רומזים לאחדות שהרי תחת כל קרש היו שני אדנים צמודים כאחד יחד, כציוי הכתוב (לעיל כו כד) 'ויהיו תאמים מלמטה ויחדיו יהיו תמים', בבחינת אחדות הגמור, א"כ וודאי ונכון ליקח את מחצית השקל שהיה כולה אחדות ולצקת ממנה את האדנים שגם הם מורים על אותו עניין, על האחדות.

ונוסיף בזה נדבך נוסף, הנה האדנים היו בעצם יסודות של המשכן, והנה מטרת המשכן ותכליתו היה 'ועשו לי מקדש - ושכנתי בתוכם' להשראת השכינה, והלא התנאי להשראת השכינה הוא האחדות וכדאחז"ל מפני מה חרבה הבית מפני שנאת חנם - היפך האחדות, ומטעם זה מצינו בכרובים 'ופניהם איש אל אחיו' (לעיל כה כ) להורות אשר השראת השכינה הוא רק באופן אשר פנינו יהא איש אל אחיו, ולכן ציוותה התורה לקחת את מטבעות מחצית השקל אותה הביאו בני" בתכלית השלימות - מתוך אהבה ואחדות, ולצקת מהם יסוד המשכן - האדנים - ובכך ישרה שכינתו בתוכנו.

השכן או הנחש?

ומדי דברי בענייני אחדות ולדון הזולת לכף זכות נעבור לתקופת הצנע בעייה"ק ירושלים, בה התרחש סיפורנו דלהלן: מוט"ל בעל המכולת הגיע למעונו של רבה הגדול של ירושלים מרן רבי שמואל סלאנט זצ"ל בבכיה נוראה על כך ששכנו בעל החנות הסמוכה החל לאחרונה לגנוב לאחרונה מחנותו כשלושים ביצים דבר יום ביומו, ללא אומר וללא דברים מתגנב הוא בחשאי פנימה נוטל את מה שנוטל ומותיר אותי בהפסדים עצומים עד כדי פשיטת רגל ר"ל.

שאלו ר' שמואל, וזאת מנין לך, מאן ימר כי השכן הוא הגנב. השיב מוט"ל כי בטוח הוא בדבר, וראיה לדבר שהנה על אף הגניבה היומית עכ"ז ראה זה פלא שהחנות לא נפרצה ולו לא אף פעם אחת, היא סגורה תמיד כדבעי כפי שנעלתי אותה בסוף היום העבר, ומוכרח הדבר שהגנב בא מהחצר הפנימית המשותפת לשני חנויותנו יחד, הוי אומר כי הוא זה ולא אחר, הלוא הוא האדם היחידי שיש לו גישה לחצר הפנימית.

"יתגבר כארי לעמד בבקר"

(שו"ע או"ח סי' א' סעיף א')

מהזזור חדש

התחלה חדשה

שיעור חדש

י"ט אדר א' מתחילים מחזור חדש
בלימוד הדף היומי בהלכה
משנ"ב אורח חיים סימן א' סעיף א'
עם מגיד השיעור של דרשו
פה מפיק מרגליות
הרב אפרים סגל שליט"א

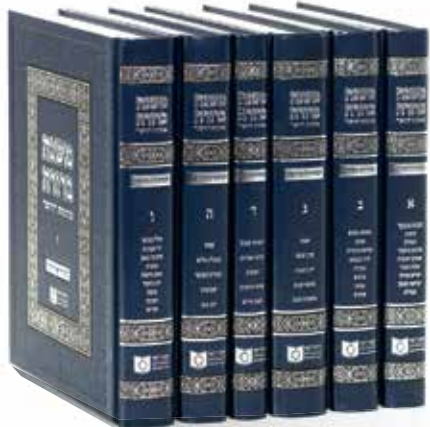
מתומצת ממוקד וברזר

כ-8 דקות ביום

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

שלוחה 1/2 **077-2222-666**

המבצע

תרום
למשך
סך כל ה

וקבל
סט 'מ'
'ספר'
המ

3

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'לקראת שבת'
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

2

תרום 19 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 190 ש"ח

וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט גדול
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

1

תרום 17 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 170 ש"ח

וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט כיס
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

להשתתפות במבצע הגדול

**לכבוד סיום מחזור
ה'דף היומי בהלכה'
מבצעי המתנות הגדול של 'דרשו'
ו'אחינו' ממשיכים לזמן קצר
תורמים לפעילות הקירוב של ארגון
'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'**

6

תרום 30 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 480 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה!
'חמשה חומשי תורה'
'ספר המפתח' על המשנ"ב

5

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה 432 ש"ח

וקבל מיידית

סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה
'ספר המפתח' על המשנ"ב

4

24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
התרומה 288 ש"ח

וקבל מיידית

שנה ברורה'
המפתח' על
משנ"ב

מזקד 'דרשו' 02-5609000

אלפים חגגו את סיום משנה ברורה העולמי של 'דרשו' לכבודה של תורה במסגרת לימוד 'הדף היומי בהלכה' ביום חמישי ט' אדר א' ובמוצש"ק י"א אדר א' ב'ארנה' בירושלים

ניתקתי את הטלפון, ומיהרתי להתקשר אל המנכ"ל: "אני יודע שלא נשארנו לנו כרטיסים בכלל", אמרתי לו, "אבל אותו אנחנו חייבים להכניס לאירוע של מוצאי שבת. אם אין לנו כרטיס, אולי נכניס אותו בתור מאבטח, אולי נעשה אותו זמר לרגע, או סדרן. הוא חייב להיות בפנים!"

סיפור אמיתי שאירע בשבוע שעבר, ושגורם לכל עובד ב'דרשו' להודות לקב"ה על הזכייה שנפלה בחלקנו לעבוד עם אנשים מיוחדים כל כך

אליעזר (לייזר) רוט

יום שישי, ערב שבת קודש פרשת תצוה. הטלפון מצלצל, ועל הקו אחד החברים שעובד איתי במשרד 'דרשו'.

"נו... איך היה???", כך הוא שואל אותי.

ברור היה לי שהוא שואל איך היה אירוע הסיום אתמול בערב. זאת השאלה שכולם שואלים, בכל מקום חרדי אנשים מבררים מידע אודות האירוע, איך היה וכמה אנשים היו ואיזה רבנים הגיעו ומה אמר גדול פלוני וכו' וכו'.

אבל זה היה קצת תמוה, כי אותו חבר, שעובד איתי במשרד באופן יומיומי, היה זכאי כמובן לקבל כרטיס כניסה, כמו כל עובדי הארגון שהסיום הגדול הוא יום חגם. אני גם יודע שהוא בחר להשתתף באירוע של יום חמישי בערב, בדיוק כמוני, ולכן הוא אמור היה להשתתף בעצמו באירוע.

"האירוע היה כמובן מוצלח מאוד", אמרתי לו, "חוויה של פעם בחיים!!! אבל למה אתה שואל אותי? אתה לא היית? מה, החלפת כרטיסים עם מישהו למוצאי שבת? למה לא הגעת אתמול???"

"לא החלפתי כרטיסים", הוא סיפר בגילוי לב, "פשוט נתתי את הכרטיסים שלי למישהו אחר, זה מקרה דחוף של פיקוח נפש... אני כבר אשתתף בעזרת ה' בסיום הבא, בעוד שבע שנים, אולי אז אזכה להגיע כחתן שמסיים את המשנה ברורה ולא רק כעובד 'דרשו'..."

"לא הבנת... מה זאת אומרת פיקוח נפש? למה נתת את הכרטיסים שלך, נסתרה בינתך? עובד 'דרשו' שלא משתתף בסיום. איזה מן דבר זה???" הוא צחק: "אני מבין מה שאתה אומר. גם אני הייתי מגיב אותו הדבר, אבל אם תשמע כמה דברים אמורים, אני בטוח שגם אתה היית מוותר על הכרטיס שלך..."

כששמעתי את התשובה הזאת, הבנתי שאני כבר חייב לשמוע את הסיפור כולו... "חכה כמה דקות", אמרתי לו, "אני מסיים לקלף את תפוחי האדמה שזכו להיכנס אל הטשולנט שלנו, ומיד לאחר מכן אני חוזר אליך לשמוע את הסיפור כולו..."

פיקוח נפש

אחרי שקילפתי את תפוחי האדמה, חתכתי בצל, שטפתי כמה כלים

שהצטברו בכיור וביצעתי כמה משימות נוספות שנועדו לפנות לי קצת זמן לשיחה ממושכת, התקשרתי אליו בחזרה והוא סיפר לי את הסיפור המלא...

"תשמע, אתה הרי יודע שהכרטיסים היו בצמצום. המוני נבחנים ביקשו לממש את הזכאות שלהם ולהגיע לאחד מאירועי הסיום הגדולים. ב'דרשו' עובדים מאות אנשים שזכאים לכרטיסים, תלמידי ישיבות 'אחינו' שהם בשר מבשרו של ארגון 'דרשו', בני משפחה של 'חתני הסיום'... בקיצור, הלחץ עצום, וגם אני קיבלתי פניות מבני משפחה מכל הכיוונים, ניסיתי לעזור למי שיכולתי אבל מספר הכרטיסים מצומצם, 20 אלף מקומות בשני אירועים אינם מספיקים כדי לענות על הביקוש העצום..."

"בסופו של דבר נשארתי עם שני כרטיסים ביד, לאירוע הראשון של יום חמישי, אחד נועד עבורי ואחד עבור אבי מורי שיחיה. אבל אבא שלי החליט שהוא לא מגיע לאירוע מסיבה רפואית, ואני נשארתי עם כרטיס אחד מיותר. חשבתי להזמין את אחד מאחי שישב לידי בסיום, ובעודי מתלבט למי לפנות ואת מי להזמין, הטלפון מצלצל ועל הקו משגיח בישיבה כלשהי, שגם עובד עם ארגון 'אחינו' וכך הוא מכיר אותי."

"תשמע", אומר לי אותו משגיח, "אני כבר לא יודע ממני לבקש ולמי לפנות. אתה האופציה האחרונה, ואתה פשוט חייב לעזור לי..."

לא הצליח לקבל ציונים טובים מספיק, וזה לא שבר אותו, הוא המשיך ללמוד והגיע לסיימה של הישיבה הקטנה סידרנו לו ישיבה טובה בחסדי שמים והוא נשאר במסגרת ישיבתית, מתקדם אט אט גם בלימוד ב"ה ופשוט עלה על דרך המלך.

"אתמול פגשתי את הבחור הזה", מספר המשגיח, "ושאלתי אותו לאיזה אירוע של 'דרשו' הוא הולך. האם לאירוע של יום חמישי או לאירוע של מוצאי שבת.

"הבחור השיב לי בדמעות שהוא לא הולך לשום אירוע כי עד שהוא נגש להזמין כרטיס כבר לא נשאר, ובמערכת הממוחשבת הוא לא הצליח לקבל כרטיס.

"ראיתי שהוא ממש שבור מזה, ואני חושש שאם הוא לא יהיה באירוע, אולי הוא יפול חלילה מהלימוד היומי הקבוע. זה הלימוד שהציל אותו והחזיר אותו לחיי תורה, האירוע הזה נועד במיוחד עבורו והוא עצמו לא ישתתף???"

"רבי שלמה סיים להרצות את טענותיו", מספר לי החבר, "ואני שתקתי. חשבתי לרגע, מי באמת יותר זקוק לכרטיסים הללו? אני או הבחור הזה והחברותא שלו שהעלה אותו על דרך המלך! אין ספק שהם זכאים לכך יותר מהכל... באותו רגע הודעת לי רבי שלמה שבדיוק אני נזכר שיש לי שני כרטיסים מיותרים. הוא הגיע לביתי וקיבל את שני הכרטיסים שלי..."

כששמעתי את הסיפור מידידי העובד ב'דרשו', עמדו דמעות בעיני. איזו רוח נתינה מופלאה של יהודי יקר, שמוותר על ההשתתפות בשמחתו הגדולה של ארגון 'דרשו', ובלבד שבחור אחד צעיר יתחזק בלימוד 'הדף היומי בהלכה', יחד עם החברותא שלו שקירב אותו בצל כנפי השכינה הקדושה.

ניתקתי את הטלפון, ומיהרתי להתקשר אל המנכ"ל: "אני יודע שלא נשארנו לנו כרטיסים בכלל", אמרתי לו, "אבל את העובד הזה אנחנו חייבים להכניס לאירוע של מוצאי שבת. אם אין לנו כרטיס, אולי נכניס אותו בתור מאבטח, לפחות עד שיעבור את דלת הכניסה..."

אולי נעשה אותו זמר לרגע, או סדרן. הוא חייב להיות בפנים!" סיפרתי למנכ"ל את הסיפור המלא, והוא הסכים איתי שאכן חובה להכניס את העובד הזה לאירוע של מוצאי השבת.

מיד לאחר אותה שיחת טלפון התיישבתי לספר לכם את הסיפור הזה, במוצאי שבת אמר לי המנכ"ל: סידרתי לו כרטיס. שאלתי מהיכן צץ הכרטיס? והוא אמר לי לא תאמין, נבחן אחד שגר בשכונתי מצא במעטפה שלו 2 כרטיסים במקום אחד, שלו היה זכאי, הוא פגש את הבן שלי וביקש לו לתת לי..."

"כמובן שכמו כל עובד ב'דרשו' הבנתי שכשהטלפון מצלצל ומעבר לקו יש מישהו שמבקש טובה, הוא בוודאי רוצה כרטיס לסיום... "רבי שלמה", אמרתי לאותו משגיח, "אני מקודם יצאתי מהמשרד ואני מעיד באוזןך בעדות גמורה שאין שם אפילו כרטיס אחד מיותר. פשוט אין! הכל נחטף הכל נלקח. גם אם אחד הזכאים לא בא לקחת את הכרטיס ממוקד החלוקה, זה כבר תפוס מראש. פשוט לא נשארו כרטיסים, אין לי שום דרך לעזור לך".

"אבל ר' שלמה לא מוותר... אתה חייב! אתה חייב!!! תעשה 'בדיקת חמץ' במשרד, תהפוך ארונות, אני חייב שני כרטיסים. זה עניין של פיקוח נפש!!!

"אמרתי לו, אם זה פיקוח נפש, תזמין אמבולנס, מה אתה רוצה מ'דרשו'. מספר המקומות מוגבל, 'דרשו' נערכו מראש עם שני אירועים, וזה לא מספיק. מה אתה רוצה? שנעשה עשרה אירועים?? אולי זה באמת רעיון טוב לפעם הבאה. כרגע אין כרטיסים ואני לא יכול לעזור לך..."

"תקשיב", הוא לא נכנע, "מדובר כאן בבחור שניצל על ידי 'הדף היומי בהלכה'. אם לא 'הדף היומי בהלכה' אני לא יודע אם הוא היה איתנו היום..."

זמר או מאבטח...

"כששמעתי שמדובר בבחור שחייב ניצלו בזכות הדף היומי בהלכה", הוא מספר, "נפתחו אוזניי. ביקשתי לשמוע את המקרה והוא סיפר לי שמדובר בבחור שבא מבית טוב, אבל הוא סבל מבעיה קשה של ריכוז שלא טופלה כראוי, ולכן לא הצליח בלימודים, אט אט הוא התדרדר בישיבה ולמעשה כבר גמלה בלבו ההחלטה שכשהוא מסיים ישיבה קטנה, הוא לא עולה לישיבה גדולה. בישיבות הטובות ממילא לא יקבלו אותו, בישיבות הפחות טובות ממילא הוא לא ילמד וגם כבוד ומעמד לא יהיה לו.. הוא יישאר בבית ויחפש את עצמו..."

"אביו של הבחור ידע את מה שעובר עליו, הוא התייעץ עם אברך ירא שמים מהשכונה שהוא ידע שהבחור מעריך אותו. אותו אברך החליט לקחת את הבחור כפרויקט, וללמוד איתו כל יום לימוד קבוע. לאחר מחשבה הוא בחר ללמוד איתו כל יום 'דף היומי בהלכה', כי זה לימוד לא קשה, הלכה למעשה, זה מכניס יראת שמים בלב וגם נותן ללומד תחושת סיפוק.

"ואכן הם התחילו ללמוד והבחור הזה, שבמקרה הוא למד אצלי בישיבה, פשוט התחיל לעלות על דרך המלך. הוא למד 'דף היומי בהלכה' והפך לבחור אחר. הוא ניגש כל חודש לעשות מבחן, אבל

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"אלירן ניגש אלי, חיבק אותי ואמר לי: אתה לא מבין מה קורה לי עכשיו, בפעם הראשונה בחיים שלי אני מרגיש שאני מחובר לתורה הקדושה! אני אומר לך: לא משנה מה יקרה לי אחר כך, אני לא עוזב את התורה הקדושה!!!"

הסיפורים הקטנים שבשולי המעמדים הגדולים של סיום המחזור השני של 'הדף היומי בהלכה'

אליעזר (לייזר) רוט

האמת שכותב השורות אינו כל כך מבוגר, אבל לא צריך להגיע לזקנה ושיבה כדי להסיק מסקנות ממרוץ החיים השוטף. גם באמצע החיים אפשר כבר להפיק תובנות, במסגרת מה שנקרא 'סיכום בנינים'...

אם ירשו לי הקוראים לשתף אותם בתובנה אחת שהצלחתי לגבש עד כה, אני אבחר להשתמש בפרפראזה על פתגם מוכר ולומר ש"מאחורי כל אירוע גדול מסתתר סיפור קטן", ולא רק סיפור אחד, אלא סיפורים רבים מספור.

כוונתי כמובן למעמדי הסיום הענקיים שהתקיימו ב'ארנה' וב'בנייני האומה' בירושלים, מעמדים שהכו גלים ועוררו הדים בכל רחבי העולם היהודי בארץ הקודש ובתפוצות שמעבר לים.

כי אכן היו האירועים הללו אירועי ענק, מרשימים כפי שלא היה אף אירוע לפניהם, ומעצימים ומחזקים כפי שלא יהיה אף אירוע אחריהם. ובכל זאת, הסתתרו והתחבאו בין קפליהם לא מעט סיפורים קטנים ומרשימים במיוחד.

איפה המשנה ברורה שלי?

אני אפתח בסיפור אחד קטן שחוויתי בעצמי: אל הסיום הגדול שביליל שישי האחרון, הבאתי איתי את בני בן השש. הוא נהנה מכל רגע, התרגש לחזות בזיו פניהם של מרנן ורבנן גדולי התורה והחסידות, נהנה לראות את התזמורת העשירה והמקהלות המרשימות, ובכלל, מהאוירה השמחה והתוססת ששררה באולם הענק מתחילת האירוע ועד סופו.

כשחזרנו הביתה בחצות הלילה, הוא כמובן היה עייף וקרס למיטתו בתוך זמן קצר מאוד.

אבל בבוקר, כשקם באיחור, הרבה אחרי שההסעה אל תלמוד התורה כבר עברה חלפה, הוא אמר 'מודה אני', נטל את ידיו ומיד שאל "איפה המשנה ברורה שלי? אני רוצה ללמוד דף היומי בהלכה". כך ישב בן השש שרק באחרונה החל לקרוא בשטף, עם החוברת שקיבל בערכה האישית שהמתנה לכל אחד ממשתתפי הסיום, פתח וקרא את הסעיף הראשון של ה'שולחן ערוך': "יתגבר כארי...".

כמובן שהוא לא המשיך הלאה, כמובן שהוא לא הבין הרבה ושהוא צעיר מכדי ללמוד 'משנה ברורה', אבל את המסר החשוב ביותר של

מעמד הסיום הוא הבין מצוין: אם כולם חוגגים את זה, כנראה שזה כדאי ללמוד דף היומי בהלכה'.

כשיתחיל המחזור הבא, בטוחני שהוא כבר יהיה בין המתחילים בעז"ה, וגם בין המסיימים. אמן כן יהי רצון!

מה אני אגיד לך, במבחן התוצאה אתם ניצחתם!

אין זה סוד שהיכל 'ארנה' שכבר זכה לאכלס כמה וכמה אירועים לכבודה של תורה, משמש בדרך כלל לאירועים מסוג שונה לחלוטין. חזקו עלינו דברי חז"ל (מגילה ו ע"א) שעתידין בתי קרקסאות ובתי תיאטראות שברומי שילמדו בהם שרי יהודה תורה ברבים. על אחת כמה וכמה בתי קרקסאות שבארץ הקודש, אלא שלא זכינו לכך עדיין למרבה הצער.

ונהגה, ביום חמישי פרשת תצווה, ובמוצאי שבת קודש, הפך היכל 'ארנה' למרכז התורה העולמי, מרנן ורבנן ארזי הלבנון אדירי התורה הופיעו בו, ואיתם עמם רבבות אלפי ישראל, מסיימי 'הדף היומי בהלכה'.

סיפר לי יהודי מבאי הסיום ביום חמישי, שנסע עם רכבו הפרטי להשתתף במעמד, ומאחר והגישה אל החניה הסמוכה היתה חסומה על ידי המשטרה, בגלל ריבוי כלי הרכב שהיו צפויים לבוא, הוא החליט להחנות את רכבו בשכונת קטמון הסמוכה, ולצעוד מעט רגלית אל האולם עצמו.

"תגיד לי", כך שאל אותי אחד מפעילי 'אחינו' יום לפני הסיום הגדול ב'ארנה'... "מה יותר חשוב? להשתתף בחתונה של אח, או להשתתף בחתונה שלי עצמי???"

האמת שלא ידעתי מה לענות לו... התחמקתי באלגנטיות מלסייע לו בהתלבטות הקשה...

יום למחרת שאלתי אותו מה הוא עשה לבסוף, והתשובה שלו היתה צפויה למדי: "חילקתי את זמני... קודם הלכתי לחתונה, השתתפתי בחופה, לאחר מכן נסעתי מהר לאירוע ב'דרשו' ובעיצומו של האירוע עזבתי ונסעתי לחתונה כדי לרקוד עם החתן היקר לי כל כך ולשמוח בשמחתו.

"למזלי יש אירוע נוסף של 'דרשו', ואני חושב שכפעיל 'אחינו' אולי אני אצליח להשיג כרטיס כניסה גם לאירוע של מוצאי שבת קודש... מה אתה אומר? יש סיכוי שייתנו לי עוד כרטיס???"

לא עוזב את התורה...

הקוראים הקבועים של 'לקראת שבת', כבר מכירים את הרב ישראל דחבש, אחד מבכירי ומוותיקי הפעילים של ארגון 'אחינו', איש אשר רוח בו ואשר יודע להלך כנגד רוחו של כל נער ונער, לקרב אותם לתורה הקדושה ולשבץ אותם בישיבות המתאימות.

ביום ראשון השבוע סיפר לי הרב דחבש סיפור שגרם לעיניים שלי לדמוע מהתרגשות:

"יש איזה נער בשם אליהו", הוא סיפר לי, "הוא בא מבית טוב, ההורים התחזקו וחזרו בתשובה כשהוא היה ילד קטן, אבל הוא עצמו התקשה להתחבר לעולם התורה. הוא למד בבית ספר והרגיש מנותק, אחר כך נכנס לישיבה קטנה והרגיש מנותק עוד יותר. הוא לא התחבר.

"הם פנו לארגון 'אחינו' ואני נכנסתי בעובי הקורה, קודם כל מצאתי לו ישיבה מתאימה יותר, עם סגנון הולם לאופי שלו. הנוסף הצמדנו לו אברך והתחלנו לעבוד כדי לחבר אותו.

"הוא לא טיפש, הוא ילד חכם מאוד והבין את הכל, אבל הוא אמר

הוא אכן חנה את רכבו בחניה ציבורית, נזהר שלא לחנות במקום המפריע לאחרים, נעל את הרכב ופנה לחגוג את סיום 'הדף היומי בהלכה' יחד עם רבבות אלפי ישראל.

בסיומו של האירוע צעד בחזרה אל רכבו, ובעודו מהלך בין רחובותיה של השכונה, עצר אותו אחד המתגוררים בה: אדם בא בימים שחזות פניו העידה בו שלעת עתה אינו נמנה על ציבור שומרי התורה והמצוות.

לרגע חשש היהודי החרדי שהוא עומד לקבל 'שפכטל' על כך שלא התגייס לצבא או שהוא 'פרזיט' כמו כל החרדים, אבל להפתעתו מפיו של המבוגר שפעו מחמאות לרוב.

"תשמע, מה אני אגיד לך... אני גר פה כבר הרבה שנים", הוא מספר, "יש לנו פה שני אצטדיונים סמוכים, גם 'ארנה' וגם 'טדי'... אתה יודע מה הולך כאן? כל שבוע יש כאן אירועי ספורט, באים אנשים מכל הארץ, חוסמים לנו את החניה, חונים בצורה מופרעת, יוצאים החוצה בקבוצות ועושים רעש, חלקם מפעילים מוזיקה רועשת באמצע הלילה לאחר שמסתיים האירוע, המנצחים מתגרים במפסידים, צופרים צפירות רמות ומפריעים את מנוחת השכנים, מה אני אגיד לך... אוי ואבוי לנו שזה הנוער שלנו. ככה נראה דור העתיד שלנו... אני ממש מתבייש כשאני רואה אותם... ככה חיינכת את הילדים שלי להיראות? אני לא מאמין על עצמי..."

"לעומת זאת, תראה איזה סדר מופתי עכשיו. אירוע חרדי, של תלמידי חכמים לומדי תורה. איזה כבוד הדדי, אנשים נעימי הליכות, נזהרים לא להרעיש כדי שלא להפריע לשכנים, אף אחד לא צופר אף אחד לא מדליק מוזיקה קולנית. אתה רואה על הפנים של הבחורים הצעירים הללו, שהם בחורים טובים, עדינים, בני אדם מנומסים, נעים להסתכל עליהם, נעים לעבור לידם. מה אני אגיד לך, במבחן התוצאה אתם ניצחתם!"

איזו חתונה יותר חשובה?

"תגיד לי", כך שאל אותי אחד מפעילי 'אחינו' יום לפני הסיום הגדול ב'ארנה'... "מה יותר חשוב? להשתתף בחתונה של אח, או להשתתף בחתונה שלי עצמי???"

מה?! הסתכלתי עליו כעל מי שנסתרה בינתו: ממתי שני אחים מתחתנים באותו יום? אם אחד מתחתן השני מתחתן ביום אחר?? ואז הוא הסביר לי: למעשה אח שלו לא מתחתן, אלא חניך שלו, שאתו הוא לימד ב'פרויקט הגישמאק' של ארגון אחינו. הוא למד עם בחור, השקיע בו, קידם אותו, והבחור התקדם ב"ה עלה לישיבה גדולה והצליח בלימודיו וכעת בא בברית הנישואין בשעה טובה ומוצלחת, אלא שהחתונה נקבעה ליום חמישי פרשת תצוה, באותו ערב שבו מתקיימת השמחה הגדולה של 'דרשו', והוא כפעיל 'אחינו', זרוע החיזוק של 'דרשו', מרגיש שהשמחה של 'דרשו' היא כמו החתונה שלו עצמו.

לכן הוא שואל אם ללכת לחתונה של החניך שהוא קרוב אליו כמו אחיו הקטן, או לאירוע של 'דרשו' שזה האירוע שלו עצמו, כאחד מבני משפחת 'דרשו'...

ל: הרב ישראל, אני רוצה להתחבר אני פשוט לא מצליח. אני מבין שהתורה אמת ושהקב"ה נותן התורה רוצה שנעסוק בתורה ונדקדק במצוותיה, אבל אני לא מצליח להרגיש חיבור אני מנותק מהתורה". כשהתקרב הסיום של 'דף היומי בהלכה', אמרתי לעצמי שאת אלירן אני חייב להכניס. הצלחתי במאמץ גדול להשיג כרטיס עבורו. "הוא קצת התלבט אם להגיע או לא... הוא אמר לי שזה אירוע מדי חרדי בשבילו, הוא פחות מתחבר למוזיקה החסידיית ולסגנון, הוא יותר אוהב מוזיקה מזרחית ורבנים שמדברים בסגנון יותר עממי. "אבל אני אמרתי לו, אלירן, מה אכפת לך? מה כבר יקרה לך אם תשמע מוזיקה חסידיית כמה שעות???"

"הוא בא לאירוע, ואני מאוד קיוויתי שזה אכן יעזור. בהתחלה הוא באמת היה מנותק, אבל לאט לאט הרגשתי שהוא נדלק. בעיצומו של האירוע כבר ראיתי שהוא פשוט 'המריא'. הבחור היה בעננים, העיניים שלו נצצו מההרגשות, הוא נתפס באש התורה הקדושה. הוא ניגש אלי, חיבק אותי ואמר לי: 'הרב ישראל, אתה לא מבין מה קורה לי עכשיו, בפעם הראשונה בחיים שלי אני מרגיש שאני מחובר לתורה הקדושה! בפעם הראשונה בחיים שלי אני מרגיש שאני שמח ומאושר שאני שומר תורה ומצוות. אני אומר לך עכשיו, שלא משנה מה יקרה לי אחר כך, אני לא עוזב את התורה הקדושה, אני רוצה ללמוד תורה ולהיות מחובר לתורה כל ימי חיי!!!".

עכשיו אני אדם אחר!

"אבל בא לאירוע, ואני מאוד קיוויתי שזה אכן יעזור. בהתחלה הוא באמת היה מנותק, אבל לאט לאט הרגשתי שהוא נדלק. בעיצומו של האירוע כבר ראיתי שהוא פשוט 'המריא'. הבחור היה בעננים, העיניים שלו נצצו מההרגשות, הוא נתפס באש התורה הקדושה. הוא ניגש אלי, חיבק אותי ואמר לי: 'הרב ישראל, אתה לא מבין מה קורה לי עכשיו, בפעם הראשונה בחיים שלי אני מרגיש שאני מחובר לתורה הקדושה! בפעם הראשונה בחיים שלי אני מרגיש שאני שמח ומאושר שאני שומר תורה ומצוות. אני אומר לך עכשיו, שלא משנה מה יקרה לי אחר כך, אני לא עוזב את התורה הקדושה, אני רוצה ללמוד תורה ולהיות מחובר לתורה כל ימי חיי!!!".

סיפר לי אחד מנבחני 'דרשו' הוותיקים, שהיה זכאי לקבל שני כרטיסים להשתתפות בסיום, והחליט להגיע יחד עם בנו. "ביום של האירוע, שעתיים לפני שעמדתי לצאת לירושלים, הבן שלי הודיע לי שהוא לא יכול לבוא איתי. הנהלת הישיבה שלו הפתיעה אותם לכבוד הסיום של ימי השובבי"ם ת"ת, וביום חמישי

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל

הם מוציאים את העצם ואחר כך מכניסים את הדג לפה, לא לפני שהם אומרים "לכבוד שבת קודש"... ואין להם שמץ של מושג שהם עברו על איסור בורר לכבוד שבת קודש... הוא אשר כתב ה"חפץ חיים" בהקדמתו הנ"ל: "וכן באיסור בורר מצוי מאד להכשל מפני חסרון ידיעה וכו', וכן במלאכת דש ולישה ומלבן, ומי שלא למד יוכל בנקל להיכשל בהן, שנמצא כל אחד מכה פרטי הלכות שנוגע באיסור דאורייתא, ובפרט בישול ושהיה והטמנה, הוא הלכתא רבתי מאד בהרבה חלוקי דינים הנוגע למעשה!"

חילול שבת, כאמור, הוא לא רק בכביש השחור... הוא עלול, חלילה, להמצא על שולחן השבת שלנו, במטבח שלנו...

חילול שבת, כאמור, הוא לא רק בכביש השחור... הוא עלול, חלילה, להמצא על שולחן השבת שלנו, במטבח שלנו... (מתוך הספר 'חי ראובן')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

רואים שעדיין אינך נבחן ב'דרשו', עניתי לו. מה הקשר. ביקש הלה להבין בתדהמה. ואז הסברתי לו, ברגע שאתה זוכה ומתחבר למסגרת מבחנים מחייבת, כל החיים שלך מקבלים משמעות אחרת לגמרי. כל סדר היום מקבל ערך אחר לגמרי

הגיגי לב אחרי המעמדים הגדולים לרגל סיום ה'דף היומי בהלכה'

הרה"ח אהרן כהן

1. חשבת, שח בנעימות הגאון הגדול רבי נפתלי נוסבוים שליט"א עת זכיתי ללוותו בצאתו ממעמד הסיום הגדול ב'ארנה'. פעם שמעתי מיהודי שעבר את השואה, שבתחילת השואה שלח רבי מנחם מנדל מפאביניץ בן ה'שפת אמת' מכתב וביקש להעביר ולפרסם זאת בין כלל החסידים שהיו מפוזרים כלואים ומסוגרים בין ה'מחנות' הידועים לשמצה.

במכתב המיוחד כתב רבי מנחם מנדל הי"ד שלאחרונה ראה את אביו ה'שפת אמת' זצק"ל בחלום ושאל אותו על מהות הצרות והרדיפות. ואביו ענה לו ש'ענת צרה ליעקב ושיחזקו בלימוד התורה ברבים' כך שכל אחד במקומות ירבה בלימוד התורה ברבים. הרב שליט"א נעצר לרגע ובפנים קורנות חתם; יש לך לימוד התורה דרבים גדול מזה?! ברוך השם כל כך הרבה יהודים לומדים ביחד בכל יום.

כל זה, ציין הרב והמשיך, חוץ מהמעלה הגדולה של לימוד ההלכה. כעת מסיימים ומתחילים מחזור חדש בלימוד ה'דף היומי בהלכה', הרי האר"י הקדוש אומר ש; הריעו לשם כל הארץ ר"ת 'הלכה'. שע"י לימוד ההלכה שבו לומדים כל ההלכות הנצרכות והנחוצות בחיים הגשמיים כמו הקימה בבוקר ודיני האכילה וכדומה כך שכל התנהגות האדם בגשמיות והארציות נעשה על פי ההלכה, אזי זוכים ומעלים את הכל לרוחניות.

ב. היה זה בהליכתי במעבר מכניסת הרבנים הראשית לכניסה לאולם הגדול. ואז הבחנתי בהם. אחד מהמנהלים הבכירים ב'דרשו' עומד לצד בחור מתייפח ומנסה להבין מה קרה לו. די מהר, קלטנו את הבעיה, הוא הגיע עם כרטיס וכלשון הבחור שהגיע אי שם מהצפון 'קבלתי הכרטיס כדין'. אך, המקום היה מיועד רק לרבנים מבוגרים ולא לצעירים, ודאי לא לבחורים.

וכך, מצא עצמו הבחור שהגיע מרחוק, בוכה ומפחד, שמא הגיע לדיק. בסייעתא דשמיא נפל לי רעיון לפיתרון והצעתו זאת. ואכן ברוך השם העניין סודר, בהצלחה.

אחרי עשר דקות, הבחנתי בשיחה שלא נענתה. ניסיון הלון-ושוב עד שהצלחתי לתפוס את המנהל הבכיר. ואז בין רעשי הרקע המקהלה והקולות שמעתי אותו שואל; מה קרה? הבחור הסתדר בסוף?!

ואז קלטתי והפנמתי את סוד ההצלחה. 'דרשו' זה משפחה הגדולה

בישראל, שכל אחד הוא כבן יחיד.

ג. במעמד הגדול, אחרי שהתחילו ניגוני השמחה, והציבור הגדול בלי עין הרע קם על רגליו בריקודי שמחה לכבוד הסיום, מראה נחשול 'חתני השמחה' שיצאו משורותיהם ומקומותיהם, שילשו וריבעו מעגלי שמחה מכל ולכל עבר, מכרכרים ומפוזים באושר וגיל, כשכל אחד בסגנונו ושמחת ליבו התרומם והתנשא, או אז קלטתי והפנמתי. כן. כל אחד יכול להצליח.

כלפי מה הדברים אמורים; אצל הרבה אנשים, במיוחד בתקופה שכזאת. בלב פנימה מורגש צביטה כואבת קצת. תראה הוא והוא נבחנו על כל המשנה ברורה. 7 שנים ברציפות. 84 מבחנים בלי דילוג. והאמת, מחשבות כאלו לא מוסיפות הרבה מצב רוח מאושר, ואז מוצאים את ה'פיתרון' הקל;

תחילה בהיסוס מה, אחר כך משתכנעים לבד ברעיון העצמי, ובהמשך אף 'מוכרים' את זה לחברים; ישנם אכן אנשים עקביים, כאלו מסוג ה'יקה', שסגנון חייהם מסודר ומוקפד, הכל ישר והולך בתלם, מהזן הזה שכבר לא מיוצר בכמויות. אך אנחנו, רוב האנשים, העקביות זה לא הצד החזק שלנו. ואז פתאום הכל מסתדר. הם ימשיכו להיבחן ואנו נמשיך ב...

אמנם, במהלך השיחות והראיונות שזכינו להביא בשנים האחרונות, עלתה ונשמע הקריאה שהדברים מופרכים לגמרי, כשהנבחנים

המשך בעמוד 29

הבושה היתה נוראית. הוא טמן את פניו בטלית, לא כדי להתמגן מהסוכריות, אלא כדי להתגונן מהבושה הנוראה. הוא לא האמין שככה יעלה בגורלו, שהוא יהיה החתן היחיד בהיסטוריה שעלה לתורה בשבת שקודם נישואיו, אולם איש לא טרח להשליך לעברו ולו עטיפה של סוכריה...

כיצד סוכריות שלא נזרקו הביאו לעולם תינוק מתוק?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה... (שמות ל"ג, י"א)

הסיפור הבא התרחש בחודש שבט תשע"ט, ומעשה שהיה כך היה: בבית המדרש הגדול של חסידי ויז'ניץ בקרית מלך רב - קרית ויז'ניץ המעטירה בבני ברק, היתה זו שבת 'עליה לתורה' ברוכת חתנים. עשרה חתנים עלו לתורה לקראת נישואיהם באותה שבת, והשמחה היתה גדולה.

כנהוג, כל חתן העולה לתורה, זוכה ל'מטח' שמח ומרגש של סוכריות ומיני מתיקה, המושלכים אליו מעזרת הנשים. בנוהג שבעולם, בשבתות ברוכות חתנים, מודיעים מראש לבני המשפחה באיזו עליה יעלה החתן 'שלהם', על מנת שיוכלו להיערך ל'התקפה המתוקה' על ראשו של החתן הנרגש. כך נהגו גם באותה שבת, אולם קרה מה שקרה:

אחד החתנים עלה לתורה, ולנוכח אי הבנה מצערת - בנות משפחתו שבעזרת הנשים הבינו שיעלה רק בהמשך. למעשה, החתן סיים את הברכות וכבר הגן על עצמו בטלית מפני הסוכריות העתידות להתעופף לכיוונו - אולם דבר לא נזרק. רק שקט, מצמית, מבייש, כואב כל כך - - -

בנות משפחתו שבעזרת הנשים הבינו את הטעות, ניסו להשיג את הסוכריות. אולם חוסר ההיערכות שלהן היה בעוכריו של החתן דן, שכאשר הקהל כולו עומד ומשורר והכל ממתינים לסוכריות המתעופפות - דבר לא הושלך מעזרת הנשים, כלום לא קרה. החתן הסמיך והחוויר חליפות, בשלב מסוים אף נשא עיניו לאחור לראות אם מישהו שם לב שעלה לתורה - אחד המעמדים המרגשים בחייו, ואז הבחין כי כמה אנשים באים ללחוץ את ידו בנסיון כושל לפוגג את הלחץ והמתח...

הבושה היתה נוראית. הוא טמן את פניו בטלית, לא כדי להתמגן מהסוכריות, אלא כדי להתגונן מהבושה הנוראה. הוא לא האמין שככה יעלה בגורלו, שהוא יהיה החתן היחיד בהיסטוריה שעלה לתורה בשבת שקודם נישואיו, אולם איש לא טרח להשליך לעברו ולו עטיפה של סוכריה...

חלף רגע ועוד רגע, רגעים שבעיניו נראו נצחיים, אולם הגבאים התעשתו והמשיכו בקריאת התורה. לאחר העליה הבאה ירד החתן מהבימה, פניו כבושות בקרקע, עודו מתקשה להתאושש מהמבוכה

הקשה שעברה עליו אך לפני דקות ספורות. הקריאה והתפילה המשיכו כסדרן, ובסיום התפילה ניגשה אחותו של החתן אליו, ובעיניים דומעות התחננה בפניו:

'אחי החתן היקר! יודעת אני כמה גדולה היתה הבושה, כמה נוראה. ראיתי איך הסמקת והחווירת, הרגשת שהרסו את אחד הרגעים המרגשים בחיים שלך, רגע שאי אפשר להשיבו, והאמת שאנחנו - אחיותיך שבעזרת הנשים, קצת אשמות בכך שלא השכלנו לעקוב מקרוב מתי הרגע שלך... ובכל זאת, אני מבקשת ממך שתסלח ותמחל לנו, תקבל את הבזיון באהבה כגזירת מלך, ו... - כאן נשברו מילותיה והיא פרצה בבכי מר:

'ותזכה את הרגע הגדול הזה של הבושה שמחלת עליה עבורי, אחותך, הנשואה מזה קרוב לעשור, ולא מזמן בישרו לי הרופאים שבדרך הטבע אין כל סיכוי שאזכה לילדים. את הרגע הנשגב הזה בו בושתי ונכלמת - תקבל באהבה ותזכה את הזכות הזו בשבילי, שבורא עולם יפתח את שערי ויעניק לי ילד במתנה! אני יודעת שזה לא קל לך, ובכל זאת...'

- עמדה האחות והתחננה על חייה, כשהיא בוכה בדמעות... והחתן, עודו נתון תחת הרושם של הבושה הקשה שנחל, החליט להתגבר. זה היה לו קשה וצורב, העלבון עוד היה טרי, ובכל זאת החליט להיענות לבקשת אחותו, מחל בפה מלא, הודה לה' על רגע הבושה, וזיכה את זכות קבלת הבזיונות לאחותו - שתזכה להיפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים!

שנה חלפה. ביום ח"י בשבט תש"פ, נשא המשפיע הגה"צ רבי אלימלך

באהבה, בזכות רגע יחיד של בושא שנמחל על אתר וזיכה בפתח חסר סיכוי בשערי שמים! המסר של העולל הזה זועק משפתותיו המחייכות: כשיש לנו הזדמנות לקבל בזיונות, זה רגע נשגב, נאצל, כביר. זה רגע שכל כך כדאי לנצל אותו, לקבל את הבושא באהבה, לחבק את הרגע הזה ולמנף אותו לתפילה, לפעול ישועה, להביא ברכה לעולם, עבורנו או עבור הקרובים לנו. וככל שנהיה ערוכים לרגעים כאלה ונקבל את הבושא באהבה - כך נזכה שרגעי הבושא והבזיון יהיו הזדמנות עבורנו, ובעזרתם נזכה לפעול ישועות נכספות אף למעלה מדרך הטבע!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

בידרמן שליט"א דברי חיזוק בישיבת 'ישועות משה' ויז'ניץ שבמודיעין עילית. לאחר שסיים את דבריו, ניגש אחד הבחורים, וביקש לשתף את הרב בסיפור. הוא סיפר את כל הסיפור דברים כהווייתם, סיפור שהוא עד לו מכלי ראשון - שכן החתן הוא אחיו, האחות שביקשה את שביקשה היא אחותו, ואז הוסיף בשורה שהרעימה את החלל: באותו יום זכתה אחותו, ונפקדה בבן! כן, שנה אחרי, למעלה מדרך הטבע, באופן ניסי ממש - זכתה אחותו לחבוק בן ראשון, הפכה לאם נגד כל הסיכויים, בזכות רגע אחד של בושא שאחיה קיבל בגבורה ובאהבה, והקדיש את הרגע הזה לישועתה! אחים יקרים, הסיפור הזה לא קרה מזמן, הוא סיפור טרי. יש בעולם עולל צעיר ורך, שהגיע לעולם בזכות רגע אחד של קבלת בזיונות

המשך מעמוד 14 | גאב"ד חרדים הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א

אז נוכח מוט"ל, ומינה נלמד אף אנו, לדון לכף זכות מהו, ונלמד יחד עמו גם את אותה פרק בלא לחשוך בכשרים. את זה בא ללמדנו מצוות 'מחצית השקל', שאנחנו רק חצי, ומשכך, גם הנראה לנו לעיניים אינה התמונה המלאה כי אם רק 'מחצית', וכשנפנים כל זאת, נזכה אף אנו לקיים בהידור רב מצוות מחצית השקל - אחדות, לא רק בימים ההם אלא גם בזמן הזה. נסיים בדברי הפייטן (יצירות שקלים, מוסף) בבקשת תחינה: 'אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונישא, ובצדק אהגה ערך כי תשא, גוננו במגן א-ל רם ונשא'. ולדברינו נוסיף רמז בדבר הזה 'ובצדק אהגה ערך כי תשא' שבזה שנצדיק את חברינו בצדק ונדון אותנו לכף זכות נזכה להגות ערך 'כי תשא' לקיים מצוותה כדבעי - ועי"ז נזכה במהרה בימינו ל'בית נכון ונישא'. אמן.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

ענה לו רבי שמואל בפיקחותו הנודעת, מוט"ל שמע לקולי, איעצך ויהי אלוקים עמך: היום בערב, לפני שהנך נועל את חנותך, קח שלשים ביצים ובשל אותם במים עד שיהיו קשות כדבעי, ואז קח הביצים המובשלות ושים אותם בראש הערימה של הביצים, לאחמ"כ סגור את החנות על מנעול ובריח כבכל יום. מוט"ל לא הבין את פשר העצה, אך מצווה לשמוע בדברי חכמים, הלך ועשה כך בתמימות, לקח שלושים ביצים בישל אותם במים כל צורכם עד שנתקשו כדבעי, הניחם בראש הערימה וסגר את החנות בחזקה על מנעול ובריח. והנה בבוקר ותפעם רוחו, נחש ענק שוכב שרוע פגר מת על ערימת הביצים! מתברר, כי הגנב המסתורי היה לא פחות ולא יותר אותנו נחש, אשר בכל לילה אחר שהחשיך החנות היה יוצא מחור מאורתו וניגש אל הביצים ובולע אל גרונו לתאונו מלא ביצים טריות, אך עתה משמבושלים היו, נחנק הנחש מהביצים הקשות ומת.

המשך מעמוד 27 | הרה"ח אהרן כהן

בנימוס, מי הוא ומהיכן הוא. בהמשך, אחר שהתוודענו לידידים ומכרים משותפים, שיתף אותי בטבעיות, שבעבר התעניין אצלו מישהו מה הוא סבור באיזה וויכוח ציבורי שעלה לדיון בין הבריות. רואים שעדיין אינך נבחן ב'דרשו', עניתי לו. מה הקשר. ביקש הלה להבין בתדהמה. ואז הסברתי לו, ברגע שאתה זוכה ומתחבר למסגרת מבחנים מחייבת, כל החיים שלך מקבלים משמעות אחרת לגמרי. כל סדר היום מקבל ערך אחר לגמרי. יש את הדברים הנצרכים לעשות במשך היום, כל אחד מה שמוטל עליו לעשות. אך כל שאר הזמן שבין לבין, נעשים מוקדשים למען המטרה הקדושה; להתקדם ולהצליח במבחן החודשי. אישית, סיים הלה ברגש. אני זוכה ומציין כעת חמש עשרה שנה להשתתפותי במבחני ה'דף היומי' ב'דרשו'. הודו להשם, ציין בחמימות של יהודי אמריקה; לא חיסרתי אף מבחן, ולא היה לי בשום מבחן פחות מ 80%..

החשובים שחזרו את החשש והפחד הוודאי שהיה להם בתחילת הדרך, שהם לא יצליחו. אך בסוף בסייעתא דשמיא ברצון אמיתי והתקדמות עקבית למול היעד המאושר ששמו למול עיניהם זכו ועשו פרי. כעת. במעמד הסיום. למול עיני ועיני כל ישראל ישבו בסך מאות 'חנתי ההלכה' שזכו ונבחנו 84 מבחנים חודשים בלי דילוג או חיסור. האמת, פניהם היו אצילות, האושר קרן על פניהם. אך בפירוש אנשים נורמטיביים ורגילים לחלוטין, לאו דווקא עלויים או עקביים ומסודרים. אך בריקודם הפנימי כשרגליהם המנתרות וידיהם המתנופפות המריאו והגבירו את שמחת התורה בכל מרחבי האולם הענק, ראיתי ונוכחתי שהם אכן צודקים. צריך פשוט לרצות באמת. ד. כשהשלמה מעשית נחתום; באחד מהמעמדים זכיתי ליישב ליד יהודי מבוסס ידוע ומוכר בציבור החסידי בארה"ב. היות שלא בקשתי רשותו לא אציין את שמו. בין פרק לפרק, התעניינתי

ואני, עמדתי נדהם; וכי עד שהגיע הבחור ההוא, לא היתה לראש הישיבה הערה בדברי התוספות ההוא! הרי כולנו ידענו שמדי לילה מכין הגר"א שמרלר את שיעורו היומי עד 2-3 בלילה, וכשהיה מדובר בשיעור כללי היה יושב רכון על ספריו עד הבוקר. נו, אז הוא לא ידע את התוספות, עד שהבחור בא וגילה לו את הדברים!?

אין זאת אלא שכל רצונו היה לעודד את התלמידים, לחזקם ולסמכם, ולקבוע בהם יתדות בלימוד התורה על ידי שיוכיח להם שההערה שהעירו באוזניו האירה לו את הדרך...

מחזה נורא התרחש מדי תחילת 'זמן', בקבר רבי מאיר בעל הנס בטבריה. במשך עשרות שנים היה ראש הישיבה מגיע לציון הקדוש, עם רעייתו הרבנית לבית רבי מנדל גפנר, ושניהם יחד היו אומרים את כל ספר התהלים בבכי רבה.

מישהו מסוגל לנחש מה היתה הסיבה שהביאתם לשם, מדי תחילת זמן? - הטובים שבמנחשים יגידו שהם התפללו על כך שהזמן החדש יעבור עליו, על ראש הישיבה, בהצלחה. לא כך?

אבל לא זו היתה הסיבה, ולא היו אלו פני הדברים. רבי אליהו הטריח את עצמו עד לטבריה - והטרחת היתה עצומה, כי הוא נסע רק באוטובוסים - כדי להתפלל על התלמידים, ורק עליהם.

הוא היה מוציא פתקים ומזכירם בשמותיהם, ומתפלל להצלחתם ב'זמן' הבא לטובה. וכל זאת, מדי זמן בזמנו. מעולם לא קרה שלא נסע לטבריה בתחילת הזמן. מעולם.

אחד התלמידים מספר שגם לפני כל שיעור-כללי שמסר בישיבה היה רבי אליהו נוהג לומר כמה פרקי תהלים. כששאלו אותם פעם למנהג זה, והיו בטוחים שישב שהוא מתפלל על כך שיצליח לומר את השיעור בצורה הראויה, סימן ראש הישיבה בידיו לאות שלילה.

כשלחצו עליו לומר את הסיבה לאמירת התהלים, השיב בדברים מבהילים: 'יש בחורים היוצאים לפעמים באמצע השיעור, ואני מתפלל להקב"ה שלא אכעס עליהם, ושלא תהיה לי חלישות הדעת מכך!'

לא מגיע לי יותר

כשהדגשנו לפני-כן שהגר"א שמרלר היה נוסע באוטובוסים, צריך להבין שהנסיעות הללו, לפני עשרות שנים, היו כרוכות בטרחה גדולה במיוחד. רק מי שלא עשה עסק משום דבר, והרגיש שלא מגיע לו מאומה, יכול היה לבצע את הנסיעות הללו, שלא נכפו עליו, בשלוות נפש ובישוב הדעת שאין כמוהו, דברים החסרים כל-כך לבני דורנו.

הבן, רבי חיים שמרלר, מספר שביום היאהרצייט של אביו, הקבורה בהר הזיתים, השתדל האבא לנסוע לשם מדי שנה בשנה. והרי כל בר-דעת מבין, שאדם הנושא שנים רבות במשרה הנכבדה של ראש ישיבת צאנז, יכול לשכור לעצמו טנדר, ולקחת איתו להר הזיתים מניין בחורים מהישיבה, ולהתפלל על קברה של אימו.

אבל הוא לא עשה כך. אלא נסע עם אשתו - באוטובוסים!!! - להר הזיתים, על כל מה שכוון בכך, דהיינו להיטלטל בכמה וכמה אוטובוסים, ובהם גם אוטובוסים ערביים, עד למעלה הר הזיתים. כי לא מגיע לי יותר!

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

קע"ה) טוען שהדבר נעשה כאן שלא כדרכו, שהרי מי כובש כביש על ידי הליכה, והכביש מתחזק רק כלאחר יד, ולא בדרך הבנייה והסלילה, הנעשית על-ידי מכבש, ועי"ש שהביא לכך ראיה מסוגיית 'נותנים העור לפני הדורסן בשבת' וכו', במסכת ביצה (י"א---)

כך בכביש, וכך לכאורה אפשר לומר גם בנעל, שהרחבתה נעשית על ידי ההליכה של הילד, וזה שלא כדרכו.

סיבה שניה להיתר היא דברי ה'מגיד משנה' (פי"ב משבת) האומר שיש מלאכות בשבת שאם לא התכוון לעשות את המלאכה, אין בזה איסור.

והרי בשני הנידונים הנ"ל לא התכוונו לעשות את המלאכה. דהיינו, הילד לא התכוון להרחיב את הנעל, אלא ההתרחבות היתה בדרך-אגב; וגם בהליכה של הציבור על הכביש ביום שמחת תורה, לא התכוונו לכבוש את הכביש, אלא ללכת סתם-כך.

מדוע נסע הגאון רבי אליהו שמרלר זצ"ל, ראש ישיבת צאנז, מדי תחילת 'זמן', לקבר רבי מאיר בעל הנס?

מתוך שאלתו של הילד אנחנו למדים על יראת השמים הגדולה שלו, ועל הבנתו בהלכה. וצריך לדעת שאם רוצים לגדל ילדים שיבואו לשאול שאלות כאלו, צריכים המחנכים להתפלל להצלחתם.

בשנת תשע"ט נפטר לבית עולמו הגאון רבי אליהו שמרלר זצ"ל, ראש ישיבת צאנז, שהיה גאון בש"ס ופוסקים, וגאון-הגאונים ב'מסכת מידות'. אם נכתוב על בקיאותו המדהימה בכל מכמני תורה, לא יהיה זה בגדר חידוש, שכן על כך יעידו אלפי תלמידיו, עשרות ספריו המלאים מזן אל זן, ולא פחות מכך גם שו"ת 'דברי יצי"ב' של מורו-ורבו, כ"ק מרן בעל 'שפע חיים', שסמן עליו בכל הקשור לניסוח הדברים ולהעלאתם על הכתב.

מה שביקשנו לציין כאן היא הקירבה היתירה שהרגיש לתלמידיו, העידוד הרב שהעניק להם על כל צעד ושעל, ותגובותיו המדודות והשקולות, עד שמעולם לא הצליחו להוציאו מהן.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שבקרבתו לחסידות צאנז, עוד בתקופת הרבי זצ"ל, בעל ה'דברי יציב', זכה להכיר מקרוב את הגאון רבי אליהו שמרלר זצ"ל, והמליץ עליו את דברי הגמרא (מועד קטן, ט' א') (כשאמורא אחד אמר לתלמידו שילך אל צדיקים מסוימים כי הם 'אנשים של צורה', והם יברכוהו).

יש שמבארים שהפירוש ב'אנשים של צורה' הוא, שהם מסוגלים לצור צורה בנפש האדם המתבונן בהם, ולחקוק בו מידות ותכונות טובות. ולכן, כל אימת שהייתי - אבדל לחיים - נפגש עם ראש ישיבת צאנז, אמרתי לסובבים שכדאי להתבונן בו, ובדמותו, כי התבוננות זו עשויה לצור צורה ולחקוק בלבנו את מעלות המידות הטובות, את ההתמדה העצומה בתורה, את ישוב-הדעת המופלא שלו, וכל יתר תכונות-הזהב שאפפוהו.

'לעולם לא אשכח, אומר הגה"ח רבי אלעזר-דוד שפירא, רב חסידי צאנז בבני ברק, וחתנו הצעיר של כ"ק מרן ה'שפע חיים', כיצד נכנס ראש הישיבה לשיעורו היומי, ופתח את דבריו ב... בחור אחד העירני [ונקב בשמו] בדברי התוספות, כזאת וכזאת'.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם עדיף לקיים את מצות משלוח מנות באמצעות שליח?
- ◆ מדוע אסור לשלוח משלוח מנות לאָבֵל?
- ◆ מי שאמר על הניסים במנחה של 'פורים קטן' - האם צריך לחזור ולהתפלל?

מהלכות משלוח מנות

- אחת ממצוות היום בפורים היא 'משלוח מנות'. יש שכתבו, שצריך לשלוח את המנות דווקא על ידי שליח ולא להביאם בעצמו; ויש חולקים.
- במשלוח מנות צריך לשלוח שני דברי מאכל, או משקה, הראויים לשימוש מייד. ויש אומרים שבשר שאינו מבושל, נחשב לענין זה כראוי לשימוש מייד.
- בנוגע למצנת משלוח מנות נאמר: "אִישׁ לְרַעְהוּ", והאחרונים דנים בשאלות שונות בקשר לכך; וכגון, האם בן יכול לקיים את המצוה בשליחת מנות לאביו, או שאינו נחשב לרעהו'.
- אָבֵל בתוך שבעת ימי האבילות, חייב במצנת משלוח מנות; אך לא ישלח מאכלים ומשקאות 'של שמחה', כגון מיני מתקה.
- אין לשלוח משלוח מנות לאבל בתוך שנים עשר חודש לפטירת אחד מהוריו, או בתוך שלושים יום מפטירת אחד מקרוביו; משום שאסור לדרוש בשלומו, ומשלוח המנות הוא כדרישת שלום.

מהלכות פורים

- מנהג ישראל בכל מקומות מושבותיהם שלא לעשות מלאכה ביום הפורים, כעין איסור המלאכה בחול המועד. איסור זה, כולל רק מלאכות שאין בהן שמחה, ואין בהן מניעת הפסד, ואינן נעשות לצורך פורים, ולא לצורך מצוה. וזמן האיסור הוא - מהנץ החמה עד לשקיעתה. ונחלקו הפוסקים אם יש איסור מלאכה גם בליל פורים.
- מנהג קדום בישראל, ללבוש בפורים בגדים שונים מהרגיל, המכונים 'תחפושת'. והרמ"א כתב, שיש שנהגו, שאנשים לובשים בגדי נשים, ולהיפך. ורבים מהפוסקים כתבו, שיש

לבטל מנהג זה.

- מעיקר הדין מותר לשאת אשה בפורים, ולכרוך את סעודת הנישואין יחד עם סעודת הפורים בסעודה אחת; אך לכתחילה אין לנהוג כך, כיון ש"אין מערבים שמחה בשמחה".
- לדעת השולחן ערוך, דיני אבילות נוהגים בימי הפורים כבימות החול; ולדעת הרמ"א, דיני אבילות אינם נוהגים בשני ימי הפורים, למעט דברים שבצנעה.
- האונן ביום הפורים, מותר בבשר וביין, כיון שמצנת אכילת בשר ושתית יין בפורים, היא מ'דברי קבלה', שדרגתם חמורה יותר מאיסורו של האונן אכילת בשר ושתית יין, שהוא מדרבנן.
- ב"ד ובט"ו באדר ראשון, המכונים 'פורים קטן', אין על הניסים בתפילה, ולא בברכת המזון; ואם טעה ואמר על הניסים, אין זה נחשב ל'הפסק', משום שגם ימי אלו שייכים לניסי הפורים.

דיני 'על הניסים' בברכת המזון בפורים

- מי ששכח לומר על הניסים בברכת המזון בפורים, והבחין בשכחתו לפני אמירת שם השם בסיום הברכה, יחזור ויאמר על הניסים. ואם הבחין בכך לאחר מכן, יאמר לפני 'הרחמן הוא יזכנו': "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי...". ואם היה זה בסעודה הראשונה שאכל ביום הפורים, אם הבחין בכך מיד לאחר שאמר את שם השם, יאמר "למדני חוקיך", ויחזור ויאמר על הניסים.
- מי שטעה בברכת המזון של פורים, ואמר על הניסים בברכת בונה ירושלים, במקום בו אומרים יעלה ויבוא - יצא ידי חובתו, ואין זה נחשב ל'הפסק'.

"נו... עכשיו הגיע הזמן לנוח קצת", הוא אמר. הם נעצו בו עיניים תמהות, אפילו כועסות קצת: "לנוח??? עכשיו??? מה פתאום! עכשיו מתחילה העבודה האמתית"

רשמים מהאווירה השוררת בימים אלו במשרדי 'דרשו'

בצהרי יום ראשון השבוע הגיע ידד שלי לבקר במשרדי 'דרשו' בירושלים. המשרדים עדיין מלאים בערימות של ניירת ומסמכים הקשורים לחגיגות הסיום הגדולות שנערכו רק אמש, במוצאי השבת, וביום חמישי האחרון. מעטפות של כרטיסים, מכתבים למשתתפי הסיום המאושרים, כרטיסים מגנטיים פזורים לרוב, שאריות מהפעילות הקדחתנית שהיתה כאן בימים שלפני הסיום, כשמהמשרד הצפוף הזה יצאו קרוב ל-20 אלף מעטפות עם כרטיסי כניסה למעמדי הסיום הענקיים ב'ארנה' וב'בנייני האומה'.

"נו... עכשיו הגיע הזמן לנוח קצת", הוא אמר לכמה מהעובדים שהתרוצצו במשרד. הם נעצו בו עיניים תמהות, אפילו כועסות קצת: "לנוח??? עכשיו??? מה פתאום! עכשיו מתחילה העבודה האמתית".

קשה ובכריכה רכה, במהדורת רגילה ובמהדורת כיס. אף אחד מבתי הדפוס בארץ לא יכול היה להתחייב ולעמוד בקצב הנדרש של ההדפסה, ובשל כך עבדנו במקביל עם כמה בתי דפוס בארץ ובעולם, משטחים על גבי משטחים, עמוסים בספרי 'משנה ברורה' שונעו ברחבי העולם וכמובן שהחלק הארי נמכר בארץ, הן במהלך מעמדי הסיום שבהם נמכרו הסטים בהמוניהם והן באמצעות המשרד ובחנויות, ועוד. לא מזמן היתה גם חלוקה של אלף סטים לבתי מדרשות ובתי כנסיות בכל רחבי הארץ, כחלק מההפצה השוטפת של המשנה ברורה, בהתאם לצוואתו של מרנא החפץ חיים שוויתר על זכויות היוצרים בתמורה להתחייבות של המו"לים לחלק ספרים בחינם לבתי מדרש".

"הקמנו שיעורים חדשים לרוב, אין רחוב בשכונות החרדיות של ירושלים שאין בו לפחות שיעור אחד של 'דף היומי בהלכה'. עד כה היו לנו עשרות רבות של מוקדי מבחן בירושלים במסגרת 'דרשו בכולל', וכעת אני מאמין שעד המבחן הראשון, נגיע בעז"ה להרבה יותר ממאה מקומות מבחן בירושלים לבדה, וכך גם בשאר ערי ויישובי הארץ. מהפכת 'הדף היומי בהלכה' מכה שורש בכל מקום, בכל ישוב שיש בו יהודים שומרי תורה ומצוות, יש שיעורי 'משנה ברורה' לפי סדר הלימוד של 'הדף היומי בהלכה'".

הוא לא כל כך הבין למה הם מתכוונים, אז אני הסברתי לו... "כל מעמדי הסיום נועדו רק למטרה אחת! להרבות תורה בישראל. האירועים פתחו את הלב לאנשים, הציבור קיבל מנה גדושה של תעמולה סביב העניין של לימוד הלכה באופן יומיומי במתכונת הלימוד של 'הדף היומי בהלכה'. עכשיו, כשכולם מדברים על זה וכשכולם פתוחים לשמוע, זה הזמן לקטוף את הפירות, להקים עוד שיעורים, לייסד קבוצות לימוד, לפתוח מוקדי מבחן חדשים, להדפיס עוד ספרי משנה ברורה להפיצם ביעקב ולחלקם בישראל. העבודה האמתית מתחילה רק עכשיו. הסיומים המרשימים ומהמפוארים, היו רק ההקדמה לקראת הקפיצה האדירה במספר לומדי 'הדף היומי בהלכה' עם תחילתו של מחזור לימוד השלישי!".

"בארגון 'דרשו' לא חוסכים במאמצים ומשאבים כדי להנגיש את לימוד 'הדף היומי בהלכה' לכל יהודי. מאות מוקדי מבחן כבר פעלו ברחבי הארץ עוד לפני סיום המחזור השני, וכעת עם תחילתו של מחזור הלימוד השלישי של 'הדף היומי בהלכה' נפתחים עוד מאות מקומות נוספים. כך גם לגבי השיעורים, קבוצות 'דרשו בכולל' ועוד ועוד".

אחד העובדים העוסק בין היתר בהדפסתם של ספרי 'דרשו' הוסיף: "לכבוד תחילתו של המחזור החדש הרחבנו את מערך ההדפסה, הודפסו אלפי סטים נוספים של 'משנה ברורה', בכריכה

גליון 509
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

לחם לא אכל ומים לא שתה

רבי שמעון ורבי אלעזר בנו עמדו ודרשו ברזי התורה, והיו פניו של רבי שמעון מאירות כשמש ומלותיו מתפורות ומעופפות ברקיע, שני ימים ישבו, לא אכלו לא שתו ולא הבדילו בין יום ללילה, רק כשיצאו מחדרם הבחינו שעברו יומיים והם לא טעמו דבר. אמר רבי שמעון, על זה נאמר "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל", אם אנחנו הצלחנו להתקיים בלי מאכל ומשקה בשעה שוכנינו לדבוק עם ה', משה שהעיד עליו הכתוב ויהי שם עם ה', על אחת כמה וכמה. כשבא רבי חייא וסיפר את המעשה לפני רבי, תמה רבי, אמר לו אביו רבי שמעון בן גמליאל, בני אל תתמה, רבי שמעון בן יוחאי הוא אריה, ואין הוא כשאר האריות עליו כתוב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא ירא' אם העולמות של מעלה מזדעזעים ממנו, אנו על אחת כמה וכמה. רבי שמעון לא הוצרך מעולם לגזור תענית על מה ששאל והתפלל, אלא הוא גזור והקדוש ברוך הוא מקיים, הקדוש ברוך הוא (שמואל ב' כ"ג - ג') "מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים" הקדוש ברוך הוא מושל באדם, ומי מושל בקדוש ברוך, הוא הצדיק, שהוא אלקים גזור גזירה וצדיק מבטלה.

(וזהר ח"ב טו א')

פרשת השבוע

ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם
(ל' י"ב)

בעיר אחת פשטה שמועה שהרה"ק רבי יצחק מוולוז'ין זיע"א הגיע לעיר, מיד צבאו עליו המונים לתת לו שלום והייתה צפיפות רבה עד כדי סכנת נפשות. נענה רבי יצחק ואמר לנאספים סביבו: אנא אל תדחקו זה בזה, בפרשת השבוע "כי תשא" נאמר "ולא יהיה בכם נגף", ולכאורה קשה, אם הבורא חשש מנגף בעקבות המפקד על ידי נתינת מחצית השקל, הרי יכול היה למנוע את הצפיפות הגדולה על ידי שיעשה את המפקד בלי מחצית השקל. אלא אדרבא, כיון שהיה באמת מקום לחשוש שכאשר ישמעו בני ישראל כי נצטווה משה רבינו לספור את בני ישראל, יהיה כל אחד לחוט לקיים את המצווה בוריוות, וישתדל להיות מן הראשונים לספירה, כך תיווצר צפיפות גדולה מאוד והדבר יכול להיות סכנה, אולם ברגע שבני ישראל ישמעו שהספירה תלויה בתרומת מחצית השקל, אז כבר מובטח שלא תהיה צפיפות בעת המפקד, אדרבא ניתן היה לצפות שכל אחד יאמר למה לי להידחק, חוקה על משה רבינו שהוא כבר ימצא אותי כדי לגבות ממני את מחצית השקל. ובכן דעו, שסיבת בואי לכאן היא, לאסוף תרומות לפדיון שבויים, ולפתע כבר לא היתה צפיפות, ואיש כבר לא נדחק עוד ברעהו.

לדעת כי אני ה' מקדשכם לא י"ג
אמר לו הקב"ה למשה "מתנה טובה יש לי

בבית גגוי ושבת שמה, ואגי מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם" (שבת י') מספרים: על עני אחד שבא פעם אל הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א לבקש נדבה, ולצדיק לא היה כסף באותו זמן, נתן לו רבי שמעלקא את הטבעת של הרבנית. כשנודע הדבר לרבנית אמרה, מה עשית? הטבעת היתה משובצת ביהלום יקר, כששמע הרבי את דברי הרבנית שלח מיד שליח העירה לחפש את העני, וכשראתה הרבנית את השליח חוזר, הלכה לקראתו ושאלה האם מצאת אותו, והאם החזיר לך את הטבעת? ענה לה השליח: לא, הרבי כלל לא אמר לי לקחת חזרה את הטבעת. הביטה הרבנית בשליח ואמרה מה אמר לך הרבי? ענה השליח הרבי אמר לי להגיד לעני שישגיח שלא ירמו אותו ושלא ימכור את הטבעת בוול, מפני שהטבעת משובצת ביהלום יקר. בשבת קודש כאשר דרש רבי שמעלקא לפני בני עדתו, סיפר להם מה שאירע לו השבוע עם העני והטבעת, והוסיף ואמר, זהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי, לך והודיעם, לך והודיע להם כמה יקרה היא מתנת השבת, שלא יבזבוזו אותה על דברים של מה בכך, שלא יבלו את היום באכילה ושיחה בטלה כי קדוש היום לאדוננו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:06 ת"א: 6:08 ר"ת: 6:43

פרשת כי תשא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:52 ת"א: 5:07

כי הם חיינו ואורך ימינו

רבי משה בן נחמן הרמב"ן המפורסם, היה ידידו האישי של מלך ספרד גיימס מאראגון, הלה הזמינו אליו לארמון לעתים קרובות, כדי לשוחח אתו ולהאזין לדברי החכמה ששפיעו מפיו. פעם אחת אמר המלך לרמב"ן, כי דלתות ארמון המלוכה תהיינה תמיד פתוחות בפניו, והוא יכול לבוא ולבקש את המלך תמיד בכל עת ובכל שעה אף ללא הזמנה מיוחדת. יום אחד ישב הרמב"ן אצל המלך, והשניים היו שקועים בשיחה מעניינת, המלך הקשיב לדברי הרמב"ן בדריכות כזו, שלא הבחין בקארדינל שנכנס לחדר, הלה נשאר עומד ליד הדלת שעה ארוכה, עד שהמלך הבחין בו והזמינו להיכנס, הקארדינל שהתיישב ליד המלך והרמב"ן, היה נרגז מאד, בחושבו כי הנה המלך מעונין יותר בקרבת הרמב"ן היהודי מאשר בו בראש הכנסייה אליה הוא משתייך, אולם הוא לא הראה את כעסו בגלוי, רק חשב בלבו כי ידידותו של המלך אל הרמב"ן הרחיקה לכת למעלה מן המידה, וכי הגיע הזמן לעשות משהו בנידון באמצעים כשרים או לא כשרים. כעבור ימים אחדים בא הקארדינל אל המלך בזמן שהרמב"ן לא היה אצלו, תוך כדי שיחה החל הכומר להפליג בשבחם של היהודים בימים קדומים, אז בשחר ההיסטוריה, היו ליהודים אנשים גדולים, כמו הנביאים, שמשון הגיבור, דוד המלך וכו', אולם מה קרה ליהודים לאחר מכן? המשיך הקארדינל בשאלה.

היכן הנביאים ואנשי המעלה היום, אכן, היכן הם חזר המלך בענין על שאלת הקארדינל, אני אגיד לך הוד מלכותך, השיב הכומר בערמה, מאז שהיהודים החלו ללמוד את התלמוד שלהם, הם איבדו את חכמתם וכוחם הרוחני, הלא יום ולילה הם שקועים באותם כרכים המלאים שטויות ודברי הבל, כך המשיך הקארדינל לשפוף דברי בוז ושיטנה על התלמוד, בהוסיפו כי הוא מלא דברי עלבון לדת הנוצרית, הכומר חזר למעשה על כל דברי השיטנה והעלילות שנהגו הגויים להעליל על היהודים מאז ומתמיד, ואמר, לאמיתן של דבר הרי התלמוד הוא הדבר היחיד המונע את היהודים מלהצטרף אל אמונתנו הנוצרית, אם אפשר היה להגיע אותם מלהמשיך וללמוד את התלמוד, אין ספק שלא היו ממשיכים להיות דבקים באמונת אבותיהם, והיו מוצאים מחסה תחת כנפי הכנסייה שלנו, והאם יכול אתה לשכנע אותם שיוותרו על לימוד התלמוד? שאל המלך את הקארדינל, לא אדוני, השיב הקארדינל בעוגמה, היהודים הם כידוע עם קשה עורף, ולא בנקל יוותרו על הספר המזיק, חושבני שרק צו מלכותי האוסר עליהם במפורש את לימוד התלמוד יכול להציל את המצב, צו זה חייב לכלול את האיום בעונש מוות למפיריו.

המלך נתפתה לדברי הקארדינל, והוציא איסור על לימוד התלמוד, תוך גזירת עונש מות לעבריינים, הוא לא חשד כלל כי מטרתו האמיתית של הכומר הערום היתה, ללכוד את הרמב"ן בפח שטמן לו. בהיוודע דבר המלך ודתו, קמה מהומה רבה בקרב היהודים, אולם הרמב"ן שלח שליחים לכל הריכוזים היהודיים, והודיע להם כי ישיבתו תישאר פתוחה גם להבא, והלימודים בה יתנהלו כרגיל, כל מי שלבו חפץ ללמוד תורה יבוא אליו וילמד. ואכן, מאות תלמידים נהרו אל

ישיבת הרמב"ן, והוא לימד אותם תורה ותלמוד כרגיל, ומבלי לשים לב לפקודה שיצאה מאת המלך. זמן קצר לאחר מכן פגש הקארדינל שניים משרי המלך ושאלם, מתי נועץ בכם המלך בפעם האחרונה? המלך שוב אינו מתייעץ בנו כלל, השיבו השניים בכעס עצור, מאז שהוא התיידד עם הרב היהודי הזה הרמב"ן, הוא מתייעץ רק איתו, כך גם אני חשבתי אמר הקארדינל, אולם מה אתם חושבים, מדוע מעדיף מלכנו להיוועץ ברמב"ן בלבד? מדוע? משום שהרמב"ן הוא האדם הפיקח ביותר בכל רחבי הממלכה, זוהי הסיבה, השיבו השניים נכלמים. נכון, אולם הידעתם מאין שואב הרמב"ן את חכמתו הרבה? אני אגיד לכם, כל לילה באים מלאכים מן השמים ומגלים לו את כל סודות תבל, כך וכך דיבר הקארדינל אל שרי המלך, אך הללו ציינו בעוגמה, כי אליהם אין מלאכים באים וממילא אין הם יכולים להתחרות בחכמת הרמב"ן. אכן אני יכול לעזור לכם בכך, המתיק להם הקארדינל סוד, אני אתיו עליכם מים קדושים, ואתם תלכו בלילה אל ביתו של הרמב"ן ותעמדו קרוב אל החלון הפתוח, כאשר המלאכים יבואו תהיו בקרבת מקום, ותשמעו את כל הסודות, או אז לא תיפול חכמתכם מוּז של הרמב"ן כמלוא הנימה, השרים הסכימו.

למחרת בבוקר באו השניים אל הקארדינל, ודיווחו לו כי המים הקדושים לא פעלו כל פעולה שהיא, הם אמנם ראו צעירים רבים אשר פניהם כפני מלאכים, נכנסים ומשוחחים ארוכות עם הרמב"ן שיחה ערה ונרגשת, עם תנועות ידיים בשאלות ותשובות, בהתנצחות של ידידות השורה בין רב לתלמידיו ובניגון מתוק עצוב, אך מלאכים הם לא ראו כלל, ומכל האמור לא הבינו אף מילה אחת. כנראה שאין אתם ראויים לראות את המלאכים, אמר הקארדינל לשרים, אולם בכל זאת כדאי מאד מה שראיתם, כי מה שענייכם ראו היה לא אחרת, אלא העובדה שהרמב"ן לומד את התלמוד יחד עם מאות תלמידים, בניגוד גמור למצוות המלך שאסר זאת, זוהי חובתכם הפטריוטית לדווח על כך למלך, וכאשר הרמב"ן יקבל את המגיע לו אתם תהיו שוב יועצי המלך כפי שהייתם בתחילה. השרים עשו כמצוות הקארדינל, והלכו אל המלך כדי לספר לו מה שראו ושמעו, הכומר הערמומי תמרן כך שגיע אל המלך מיד אחריהם, בשמעו את עדותם של שני השרים לא איחר הקארדינל מלהשמיע את דעתו, עד כמה פגע הרמב"ן במלך, ואיזה רושם קשה זה יכול לעשות, כשידידו הקרוב של המלך עובר על מצוותו, ומעורר בכך גם אחרים לעשות כמוהו.

המלך נחרד ונודעזע למשמע הדברים, אולם למרות זאת הוא לא רצה לפעול מתוך פזיזות, וביקש לשמוע תחילה מה יש לרמב"ן להגיד להגנתו, הוא התעלם איפוא מהקארדינל ומשני שריו שדרשו במפגיע את ביצוע גזר דין המוות המגיע לכל מי שנתפס על לימוד התלמוד, והזמין אליו את רבי משה בן נחמן כדי שיסביר לו את פשר התנהגותו. כאשר הרמב"ן הופיע בפניו, שאלו המלך בטון לא ידידותי ביותר, האם זה נכון שאתה לומד את התלמוד? כן, הוד מלכותך, השיב הרמב"ן, אולי אם כן לא שמעת, או אם שמעת שכחת כי הוצאתי צו האוסר על לימוד התלמוד באיסור חמור שעונשו מוות, הוסיף המלך לשאול, לא, הוד מלכותך, השיב הרמב"ן בקור רוח, היה לי ברור בתכלית שאסרת על לימוד התלמוד. אם כן מדוע עברת על מצוותי? תבע המלך הסבר.

משל ונמשל

לקרוא תמיד לאבינו שבשמים

משל לאב ובנו שהלכו בדרך, ובאו ליער אחד ששם מצויים הרבה גרגירי יער אשר המה כידוע מתוקים לחיך. וכשראה הבן את הגרגירים, התנפל עליהם והתחיל ללקט ולאכול בכל כוחו, וכשראה האב כי הבן מתמהמה, אמר לו בני יקירי, אני יודע כי הגרגירים נעמו לחיכך, אבל חייב אתה להודרו וללקוט, שכן עוד דרך ארוכה לפנינו, ואין לי פנאי לחכות לך, אולם הבן נפשו חשקה בפירות הללו, ולא רצה לזוז מן המקום, ואף על פי שהאב מיהר מאוד ללכת, בכל זאת בראותו את תאוות בנו אל הגרגירים, אמר לו שמע בני איעצך מה לעשות שלא תאבד דרכך ביער, בלכתך כה וכה לחפש את הפירות ולא תמצא אחר כך את הדרך אלי, אני אלך לי לאס לאט, ואתה תלקט את הפירות, אולם כדי שלא אובד ממך, תצעק כל פעם אבי, אבי, ואני אענך בני, בני, וכך נשמור כל הזמן על הקשר בינינו, ותדע כי כל עוד שאתה שומע את קולי, סימן הוא שגם אני שומע את קולך, אבל כשלא תשמע את קולי, אז תבין כי תעית ביער, ולא תמצא את הדרך בחזרה, וחייב אתה לרוץ מיד אחרי עד אשר תגיע אלי.

והנמשל מובן, בנים אנו לד' אלוֹקינו, ואנו תועים בסבכי היער הגדול של תאוות העולם הזה והבליו, ואין אנו שמים אל לב כי ארוכה הדרך לפנינו, ואם נתמסר כולנו לתאוות הגוף לא נגיע בשלום למחוז חפצנו, והנה העצה היעוצה לנו היא, לקרוא תמיד לאבינו שבשמים, היינו להתפלל אליו בלב שלם, וכשאנו מתפללים בלב שלם ובמחשבה טהורה, ויודעים פירוש המילות, שומע הקב"ה את תפילתנו ועונה לנו גם הוא, אולם כשלבנו נשמש מאתנו, ואין אנו יודעים לפני מי ומה אנו מתפללים, הרי אם אין אנו שומעים בלבנו את קול אבינו, אף הוא אינו שומע את קולנו, וזה סימן שכבר התרחקנו מאוד ועלינו לרוץ אחרינו, ולזעוק אל המלך מלכו של עולם שיסייעני בדרכנו הקשה ורבת המכשולים.

(בשם הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדור זיע"א
יומא דהילולא כ"ג אדר)

הרשה נא לי אדוני המלך לספר לך מה שארע לפני שנים לא רבות, במדינה אחרת לא הרחק ממדינתך שלך. פתח הרמב"ן את סיפורו, ובכן, שם במדינה ההיא היה פעם מלך שהיתה לו בת יחידה שהיתה אהובה ביותר על אביה המלך, ביום לא בהיר אחד, חלתה הנסיכה וכל רופאי המדינה הובהלו אל מיטת חוליה, אך כל חכמתם לא עמדה להם והם לא היו מסוגלים לרפאותה, בסופו של דבר אחרי שניסו את כל התרופות האפשריות והעלו הרס בידם, אמרו הרופאים למלך, לנו, כלומר למדע הרפואה אין מזור לכתך, ואין אנו מסוגלים להחלימה ולהחיותה, רק מי שרופא כל בשר ומפליא לעשות יכול לשלוח לה רפואה שלמה שלא בדרך הטבע, עצתנו איפוא, שתוציא צו שיחייב את כל אזרחי המדינה לצום שלושה ימים לילה ויום, ולהתכנס כל אחד בבית התפילה שלו לפי אמונתו, ולהתפלל על שלום הנסיכה, אולי ירחמו עליה מן השמים וישלחו לה רפואה שלמה. למלך לא היה מה להפסיד, והוא מיהר להכריז על הצום והתפילה לפי עצת הרופאים.

ביום השני לצום תפסו שוטרי המלך יהודי בשעה שהפר את הצום ואכל, מיד הוא נעצר והובא לפני המלך, כיצד מלאך לבך לעשות כדבר הזה? שאלו המלך בכעס גדול, האין אתה רוצה שבתי תשוב לאיתנה? חס ושלום, השיב היהודי, וודאי שאני רוצה שהנסיכה תחיה ותהיה בריאה, ואף אני מתפלל מדי יום ביומו ואומר תהלים להבראתה. אם כך הוא הדבר מדוע הפרת את הצום ואכלת? שאל המלך בכעס גובר והולך. ובכן, אדוני המלך, אצלנו בתלמוד יש כלל האומר, ברי ושמא ברי עדיף, לי בשלעצמי היו לי ספקות רציניים אם הצום שאני אצום במשך שלושה ימים, יציל את חיי הנסיכה, מאידך היה לי ברור ללא צל של ספק, כי צום אשר כזה יהרוג אותי, כי על כן הזהירו אותי הרופאים כי אסור לי לצום במשך שלושה ימים בגלל לבי החלש, כך החלטתי ללכת לאור הכלל התלמודי ולבחור בוודאי מול הספק. הוא הדין אדוני המלך במקרה שלי סיים הרמב"ן את סיפורו, כאשר אתה פרסמת את הצו שלך האוסר את לימוד התלמוד, היו לי ספקות אם האיסור חל גם עלי, כי קשה היה לי להאמין שאתה הוד מלכותך שהענקת לי את ידידותך תרצה להרע לי כל כך, מאידך היה לי ברור ללא צל של ספק, שאם אפסיק את לימוד התורה שהיא חיינו ואורך ימינו, הרי שחיי לא יהיו שווים מאומה, המסקנה, גם אני הלכתי לפי הוודאי, מה שהסתבר לי כמובן מאליו.

צדקת ידידי, הסכים עמו המלך, כל הענין הזה היה עצתו הרעה של הקארדינל, אני אגרש אותו מארצי. היה זה יום חג ושמחה ליהודים כאשר המלך ביטל את הצו האוסר לימוד הגמרא, והיהודים יכלו להתמסר ללימוד התורה באין מפריע, מאות תלמידים נהרו לשיבתו של הרמב"ן והמלך העריצו והעריץ את פקחותו עוד יותר מאשר מקודם.

צ'ין אדם לחברו

אין הבדל בין בנך לבין בן

של יהודי אחר

מסופר: הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א (יומא דהילולא כ"א אדר) שב פעם לביתו לאחר זמן רב של שהות בגלות בעיירות שונות, שכן זו היתה דרכו בעבודת הקודש. כשעמד הרבי במבוא העיר, שמע שני אנשים אומרים איש לרעהו: "הילד אלעזר חולה מסוכן הוא". מצבבו כבי רע" - נענה השני ונאנח. לרבי אלימלך היה בן בשם אלעזר, וחשב שמדברים הם אודות בנו, ונבהל מאד. התחיל ללכת במהירות רבה לכיון ביתו, כשכולו דאגה וחרדה לילד. תוך כדי הליכה פגש אנשים נוספים מבני עירו, והתברר לו כי אלעזר החולה אינו בנו, כי אם בנו של הבן המקומי. נחה מעט דעתו של ר' אלימלך, אבל מיד התנוצצו בקרבו רגשות חרטה ובושה. התחיל להתאונן ולנוף בעצמו: "איזו תועלת צמחה לך מהליכתך לגלות במשך זמן כה רב, אם עדיין קיים אצלך הבדל בין בנך לבין בן של יהודי אחר?" החליט מיד לשוב שנית לגלות.

זה סיפור יפה

שנים רבות סירב הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א (יומא דהילולא כ"א אדר) לעשות "חאלקה" במו ידיו לילדים בני שלוש. עד שיום אחד סיפר לו נכדו שגם הרה"ק ה"סטייפלר" זיע"א גם סירב בתחילה לגזור את שער הפעוטות, והיה אומר שאינו ספּר. אך יום אחד התרצה ואמר: "נו, טוב, למה לא לעשות

טובה ליהודי". שמע הרב אויערבך ואמר: "זה סיפור יפה. בלי נדר, גם אני מקבל על עצמי להסכים לעשות "חאלקה", כדי לעשות חסד."

למנוע טירחה מיהודי

מעשה בהרה"ק רבי שפטי'ל ראש ישיבת סלוצק זיע"א, שראה אדם אחד גוחן ומרים דף של ספר, מביט בו אם הוא מספרי קדושה, וחוזר ומשליכו, הלך רבי שפטי'ל והרים את הדף, "רבי" אומר הלא, דף זה אינו מספרי קדושה. "היא הנותנת", מחזיר לו רבי שפטי'ל, לפיכך אני מרימו, שלא יחזור ויטעה בו יהודי אחר, ונמצא טורח לבטלה.

הכרת הטוב של הצדיק

בשנות ילדותו המוקדמות, היה הרה"ק רבי דוד משה מקרעטשניף זיע"א מחבב לשחק עם הכבש שהיה בחצירו של שכינו, ותמיד היה מתפעל מצורתו העדינה והמיוחדת. פעם אחת נכנס אל חצר השכן לשחק עם הכבש, והשכן מגע בעדו, כראות אחד מבאי בית אביו את הילד המאוכזב, נסע מיד העירה וקנה בשוק הבהמות כבש למען יוכל לשחק בו בנו של הרבי. פעם סיפר רבינו את הסיפור לאחר אמירת "יזכור", והוסיף ואמר: עד היום במשך כארבעים שנה אומר אני יזכור לע"נ אותו יהודי חסיד, ואף עושה אני רבות לעילוי נשמתו של אותו חסיד על הטובה שגמל עמי בהיותי ילד רך שנים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח אדר הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פינחס (תר"ל)

יום ראשון י"ט אדר

הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)

הרה"ק רבי יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב (תר"מ) הרה"ק רבי אברהם מפאריסאב ב"ר יהושע אשר מפאריסאב (תרע"ב)

הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה ב"ר אברהם יצחק (תרפ"ח)

הרה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זונענפעלד (תרצ"ב)

יום שני כ' אדר

הרה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת') הרה"ק רבי שלמה זלמן אויעבאך ב"ר חיים יהודה לייב (תשנ"ה)

יום שלישי כ"א אדר

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן (תקמ"ז)

יום רביעי כ"ב אדר

הרה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיומיר (שבט מוסר - תפ"ט)

הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם (גנוי יוסף - תקנ"ג)

יום חמישי כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל (תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור (חידושי הרי"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב (דברי בינה - תרס"ו)

יום שישי כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק (תרס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודר" רספרים יוסף הדרס" על המצוות.

לעבור בפני המתפלל (ב')

א) גם סמיכה אסור בתוך ארבע אמות של המתפלל, אך סמיכה במקצת, שאם ינטל החפץ שנשמך עליו, יוכל לעמוד, יש להקל במקום הדחק. (משנה ברורה סימן ק"ב ס"א)

ב) אם היושב ישב כבר, ועמד זה בצידו להתפלל, אין צריך לקום, שהרי זה בא בגבולו. והוא שמתפלל בבית שלא יחדוהו לתפילה, אבל בבית הכנסת שיחדוהו לתפילה, צריך לקום, מפני שהוא מקום המיוחד לכל, ולא שייך לומר זה בא בגבולו. ואפילו בביתו, מידת חסידות הוא לקום, כדי להרים מכשול מחבירו שעושה שלא בשורה, שעומד להתפלל בתוך ארבע אמות של היושב כבר בהיתר. (שו"ע שם סעיף ג', ובשו"ע הרב שם סעיף ג')

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א ב"ר אליעזר ליפמן נלב"ע כ"א אדר תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת כִּי תִשָּׂא - אֲמוֹנַת חֲכָמִים

"וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מַנְּשָׁה" (שמות לב, א)

הראשונות לא היו נשברות, לא נשתכחה תורה מישראל ולא היתה שום אומה בעולם שהיתה יכולה לשלוט עליהם, והיה נעקר מהעולם כל ה-ל"ט קללות והיתה כל הבריאה מקבלת רובד אחר לגמרי. את הדברים האלו הפסדנו בגלל מה? בגלל חוסר באמונת חכמים.

מסופר על מרן הרב הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א שכאשר היה ילד הוא לקה בחולי ריאות וכלי הנשימה. לרופא לא היתה תרופה. אביו, הסטייפלר זצ"ל, לקח אותו למרן החזון אי"ש.

מרן החזון אי"ש אמר לו: "קח סירה קטנה עם משוטים בנהר הירקון. יש שם עצי אקליפטוס. זה ייטיב עם הנער והוא יתרפא". ואכן כך עשה, הסטייפלר שכר סירה קטנה וירד לנהר עם בנו. לאחר כמה שעות, הנער רבי חיים אמר לאביו: "ברוך השם אני מרגיש הטבה משמעותית. אני חושב שצריך לפרסם את התרופה לכל מי שחולה, שיעבור ליד עצי אקליפטוס".

אביו הסטייפלר ענה לו: "לא, צדיק שלי. זה לא האקליפטוס, זה מי שהורה עליו. לאדם אחר אלו יהיו סתם עוד כמה עצים". זוהי אמונת חכמים. הוא לא רואה את העצים - הוא רואה את החכמים!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

משה רבינו אמר לעם ישראל בפירוש שהוא עולה להר סיני למשך ארבעים יום בדיוק כדי לקבל את לוחות הברית מאת בורא עולם ולאחר מכן הוא יורד בחזרה.

כאשר הגיע יום הארבעים ומשה רבינו בושש מלרדת, התחילו הספיקות לכרסם בליבם: "אולי מה שאמר משה רבינו לא נכון? היכן הוא?" וכו'.

הספיקות האלו עלו לשמיים. זאת היתה התביעה כלפיהם, שבגלל אותם ספיקות ניתנה רשות לשטן לרדת ולהמשיך את הספיקות וערך 'הלוויה' בשמיים.

הוא הראה לעם ישראל כביכול את משה מת ומוטל במיטה, שנאמר: "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ" (שמות לב,א). בני ישראל יכלו להצביע על מיטתו של משה רבינו ולכן אמרו: "זה".

לכן בני ישראל חטאו בחטא העגל. דבר זה בא ללמדנו שאם היתה בהם אמונת חכמים אמיתית ואיתנה, לא היו חוטאים בעגל ולא היו מתדרדרים בכל זה.

מכיוון שראו את מיטתו של משה רבינו פורחת באוויר, אם כן מה היתה התביעה עליהם? מדוע נענשו על חטא העגל?

מכיוון שהאמונה חזקה יותר מהידיעה, לכן למרות הכל היה עליהם להאמין שמה שהם רואים אינו אמת. רק מה שאמר משה רבינו: "עַד אֲשֶׁר נִשְׁוֵב אֲלֵיכֶם" (שמות כד, יד) היא האמת היחידה. היה עליהם להאמין לדבריו ולא להתייחס למראה עיניים. בגמרא (עירובין נד.) כתוב, שאם לוחות

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרז' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה ענית בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעמה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"מ	16:53	18:06	18:43
ת"א	17:10	18:03	18:39
מ"כ	17:11	18:03	18:40
כ"ל	17:13	18:06	18:42

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בַּהֲלָכָה - שֶׁבֶת - שְׁמוֹשׁ בְּכָלִים - חֵלֶק ב'

האם מותר להשתמש במקלף וקוצץ ירקות ידני בשבת?

שאלה: **?**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: **!**

מותר להשתמש במקלף ירקות בשבת. **הערה:** ילקוט יוסף (סימן שיט סעיף ס"א) בשם הראש"ל הגר"ע יוסף צ"ל. בספר מעין אומר ח"ב (עמוד רפג) הביא משמיה דהראש"ל שכדאי להימנע.

יש מתירים רק בקליפה הראויה לאכילה לרוב בני אדם. **מקורות:** שמירת שבת כהלכתה (פ"ג סכ"ט).

קוצץ ירקות ידני "סלייסר", שמכניסים ירקות לתוכו ובסיבוב ידיה הירקות נחתכים לסלט וכדו', אסור להשתמש בו בשבת. **הערה:** חיתוך במכשיר זה לקוביות קטנות אסור משום מלאכת טוחן דאורייתא. גם לדעת הרשב"א המוזכר ברמ"א (סימן שכא סי"ב) שחיתוך דק דק מותר לאלתר, וכל זאת דווקא שלא בכלי המיוחד. גם אם ניתן לכוון את החיתוך לקוביות גדולות, יש לאסור משום "עובדין דחול" מכיוון שהכלי משמש גם לחיתוך דק, אלא שכעת הסכינים הוחלפו. עיין שו"ת אגרות משה ח"ד (חאו"ח סימן עד טוחן אות ב), הליכות עולם ח"ד (עמוד רמד). וע"ע בספר מעין אומר ח"ב (עמוד קכט).

מותר לחתוך בסכין ירקות בצורה דקה כדי לעשות סלט, בתנאי שהחיתוך מתבצע סמוך לאכילה, אפילו כשחותך דק דק. **מקורות:** הראש"ל בספרו לית חן (סימן סב), שו"ת יביע אומר ח"ט (עמוד רסה). בשו"ת אור לציון ח"א (או"ח סימן כח) וח"ב (פל"ג אות ב, פמ"ז אות כה) כתב להחמיר לחתוך דק דק. אולם הוסיף, שחיתוך ירקות לסלט שרגילים לעשות היום לא נחשב דק דק ומותר לחתוך רגיל בלי שינוי.

יש אומרים שנכון להיזהר לחתוך לחתיכות קצת יותר גדולות ממה שרגילים בימות החול. **מקורות:** מנחת אהבה ח"ב (פ"ח אות י).

עבר והכין סלט ירקות דק, שלא בסמוך לסעודה, אלא שעה או שעתיים קודם לכן, בדיעבד הסלט מותר באכילה. **מקורות:** הראש"ל בספרו לית חן (סימן סג).

כלי המיועד לפרוס ביצים קשות, מותר להשתמש בו בשבת. **הערה:** מכיוון שכלי זה מיועד אך ורק לביצים, דינו כשאר כלי סעודה ואין בו משום עובדין דחול. כ"פ בשו"ת אגרות משה ח"ד (סימן עד דיני טוחן). ע"ע בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ו הערה יב). בספר מנחת אהבה ח"ב (פ"ח הט"ו) כתב להחמיר, אולם בספר ילקוט יוסף- שבת (ח"ג עמוד שצב) הביא בשם אביו מן הראש"ל צ"ל להתיר. ע"ע חזון עובדיה- שבת ח"ד (עמוד רסח) וצ"ע. **יש מחמירים.**

מה נשאר לאדם

לעיתים קרובות האדם עלול לסמוך על עושרו. קשה לו לתת צדקה, מכיוון שהוא התאמץ, עמל ויגע בעשר אצבעותיו עד שהרוויח את עושרו. הוא שוכח, שמה שנשאר לאדם הוא רק מה שנתן לאחרים. ואילו כל ממונו, מי יודע אם בורא עולם יקח אותו ממנו או ישאירנו בידו.

הצדיק הרב דוד חנניה פינטו שליט"א סיפר על כך סיפור מדהים: "יהודי עשיר גדול מלוס אנג'לס שבארצות הברית בא לבקר אותי במעוני. כאשר האנשים מסביב הבחינו בו והכירו בו ובעושרו הגדול – הם כמובן חלקו לו כבוד רב. כשהיהודי ישב אצלי ושוחחנו באופן פרטי, הוא אמר לי: 'ראה כבוד הרב, כעת כולם מכבדים אותי בשל עושרי, אולם, למעשה, אני האיש העני ביותר בעולם, מכיוון שכל הכסף שלי מושקע באבנים טובות, ואין לי אפילו מה לאכול'."

"לך תמכור את אחת האבנים, יעצתי לו. אך העשיר השיב: 'כעת אני לא יכול למכור דבר'. זה היה בתחילת המיתון בארצות הברית. כפי שהעשיר חשש תוך תקופה קצרה, כפי שקרה לאנשים רבים שהיו עשירים, הוא ירד מגדולתו והפך להיות עני וחסר כל. כיום, לאחר נפילתו הגדולה, הוא גר בבית דירות פשוט כאחד העם."

"כל מה שנותר לו מעושרו הרב הם שלושה בתי כנסת גדולים, שזכה לבנות בימים בהם היה עשיר גדול. כאשר הוא מספר לבריות, שהוא זה שבנה את בתי הכנסיות האלו, הם מתקשים להאמין לו, מכיוון שהיום הוא מפשוטי העם ממש". הרב מסיים את דבריו: "אך מוסר גדול ניתן ללמוד מהעניין. שכשם שלאחר כל נפילותיו הכלכליות רק בתי הכנסת, שבנה בימי עושרו, הם כל הצלחותיו שנותרו בעולם, כך האדם בבואו לעולם העליון, נכסיו הרוחניים עליהם עמל בעולם הזה - רק הם הנכסים הנצחיים, שילוו אותו ויעמדו לזכותו ביום פקודה."

לכן החכם עיניו בראשו, ידע במה להשקיע את ממונו וידע לתת כיד ה' הטובה עליו. תמיד יזכור, כי אלו המעשים הם שילוו אותו לעד ולעולמי עולמים, לאחר אריכות ימים ושנים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

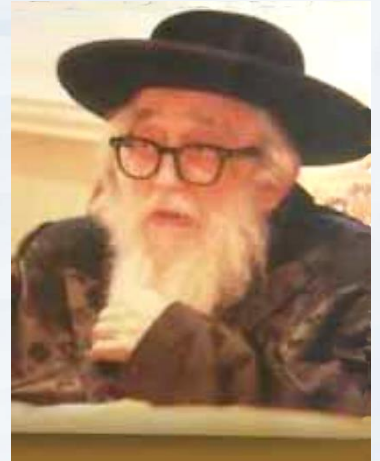
נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אָם ראַשוֹנִים כְּמִלְאָכִים - האדמו"ר הרב רפאל בלום זצ"ל

האדמו"ר הרב רפאל בלום זצ"ל - נולד בשנת ה'תרצ"ט (1910) בעיר קאשוי שבהונגריה. כבר בצעירותו קיבל אישור להורות הלכה בכל ארבעת חלקי השו"ע. לאחר חתונתו יסד ישיבה והרביץ תורה לתלמידים. היה ידוע כי לא נמצא בקי בסדר קודשים כרבינו בכל ארצות אשכנז. ניצל בחסדי שמיים בזמן השואה וראה ניסים מופלאים ביותר. בשנת ה'תש"ה (1945) חזר לקאשוי ופעל לחידוש הקהילה החרדית כשהוא משמש שם כאב"ד. הקים שם ישיבה על שם רבו, ר' שאול בראך. יחד עם רבנים נוספים התיר ליותר ממאתיים עגונות להינשא שוב. בשנת ה'תש"ח (1948) היגר לארה"ב והתיישב בברוקלין. יסד שם מחדש את הישיבה 'אוהל שמואל' וכן ייסד בתי מדרש במונסי ובברוקלין.

רבים פנו אליו ונושעו. איש אמת. ענוותן מופלא. גאון בתורה. ניצל את הזמן, וגם בימים שהשתתף בחתונת צאצאיו, לא שכב לישון עד אשר הושלם סדר לימודו הרגיל. **היה לומד בעמידה ליד הסטנדר כדי שלא תחטפנו שינה. כשלמד פעם כך, כשהיה כבן 80 שנים, גברה עליו חולשתו ונפל יחד עם הסטנדר, ושוב לא שב לאיתנו כמקודם. מעולם לא ישן יותר משלוש שעות בלילה.** בקיאותו בבבלי ובירושלמי היתה מופלגת. כ"ק האדמו"ר מסקווירא זצ"ל העיד, כי רבינו למד עשרות שנים תורה לשמה. הרביץ תורה לאלפי תלמידיו. התמסרותו לתלמידיו היתה כאב לבניו. נפטר ב-כ' אדר א' ה'תשס"ה (2005). חי כ-95 שנים. בנו, רבי אליעזר חיים, התמנה אחריו כאדמו"ר בקהילת קאשוי.

אביו: האדמו"ר ר' שמואל מקאשוי. **אימו:** מרת גיטל. **אשתו:** מרת חנה מלכה (בת ר' משה גרינפלד). **מרבותיו:** הגאון ר' שאול בראך (אב"ד קאשוי). **מתלמידיו:** האדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אליעזר חיים (ממלא מקום אביו), ר' שאול שלום, מרת רחל נחמה (נישאה לר' יעקב יצחק איליאווטש, אב"ד יעמרינג), ר' שמואל מאיר, ר' משה מנחם, ר' אברהם שלמה (מייסד וראש ישיבת 'אהל רפאל' בברוקלין), מרת גיטל פרומט (נישאה לר' יוסף משה פרידמאן, אב"ד סוואליאווא), ר' שמחה ישראל (מייסד ואב"ד קהילת 'תולדות רפאל' והישיבה בברוקלין), ר' אשר יעקב, ר' יוסף יהושע העשיל (דומ"ץ קריית קאשוי), מרת שרה קלריל, ר' עקיבא דוד, ר' אהרון יהודה. **מספריו:** **טל השמיים** - על התורה • **ברכת שמיים** - על הש"ס • **שלל רב** • **מטל השמיים**.

פ עם אחת אדם ניגש לגאון ר' חיים קרייזוויט זצ"ל (שימש רבה של 'קהילת מחזיקי הדת' באטוורפן במשך כחמישים שנה), וביקש ממנו ברכה. כאשר הצדיק שמע שהוא גר בבורו-פארק, אמר לו: "לך אל הרה"צ מקאשוי, **שגם אני מתברך מפיו**". אכן נודע כי מאז שהגאון חיים קרייזוויט הכיר בפעם הראשונה את רבינו, אחרי ביקור שערך במעונו, התקשר אצלו בתכיפות לשאול עצה וברכה, באמונה רבה וגדולה.

א אחד מתלמידיו של רבינו שפתח בית אבות, הגיע לרבינו בבכייה, כי עפ"י חוק הוא זקוק לכך שהמוסד לא יפחות מחמישים שוהים, אבל אצלו קרוב להיות חסר מהמספר ויהיו לו הפסדים גדולים. רבינו אמר לו: "מה עם ביטחון? הרי צריך לבטוח בה' והוא יעזור!". כשהלה המשיך לתאר את חששותיו ופחדיו, רבינו אמר לו: "**אל דאגה, אף פעם לא יהיה לך בבית האבות פחות מחמישים!**". ואכן במשך כל השנים היו ירידות והיו עליות במספר השוהים. אבל אף פעם לא ירד מספרם מחמישים.

כ אשר אמא של בחור ישיבה היתה אצלו, רבינו שאל אותה היכן בנה לומד. רבינו אמר לה שהיא תבוא יחד עם הבן לגור בעירו. האמא שאלה: "מת?"; אמר: "היום!". האמא נחרדה לשמע הציווי המפורש של רבינו ושוב שאלה: "האם היום ממש?". אמר לה: "הזדרזי, היום או מחר". האמא אכן עשתה כדבריו. **אחרי מספר ימים התרחשה רעידת אדמה במקום ביתה הקודם. הכל הפך לעיי חרבות - וחייה ניצלו.**

פ עם אחת אירעה שריפה גדולה בישיבה ורכוש רב עלה באש. הפלא הגדול היה, שמספר ימים לפני השריפה, רבינו הודיע בישיבה, כי ליבו אינו רואה טובות, ולכן הוא מבקש מכל תלמיד לתת ח"י פרוטות לצדקה! ואכן, בזכות צדקה זאת אירעו ניסים גדולים ואף נפש לא ניזוקה.

כ שהיה עומד על כור המבחן, לבדוק את ידיעת התלמידים ואת התקדמותם בתורה, רבינו היה מקפיד, שלא להביך ולא לבייש את מי שלא הצליח להשיב תשובה מספקת. **לא פעם ראו אותו עושה את עצמו כאילו נרדם, וכך מדלג על בחור מסוים ומיד עובר לשאול בחור אחר.**

כ שאחד מבניו פתח שותפות במסחר, נכנסו בנו והשותף לבקש מרבינו כי יתפלל להצלחתם. כעבור זמן רבינו קרא לבנו וביקש ממנו לעזוב את השותפות. לתמיהתו מדוע עליו לעזוב עסק כה משגשג, רבינו ענה שאינו יכול להתפלל על הצלחת העסק בלב שלם, **מכיוון שהוא מרגיש פניה קלה בליבו להצלחתו של בנו יתר על השותף השני.**

ר בינו עסק פעם בהגהת הרשב"א על הסדר והפסיק, מכיוון שלא היו בידו אמצעים. לאחר מכן שב והמשיך בהגהה. רבינו סיפר כי הרשב"א בא אליו בחלום בטרוניה על כך שהפסיק.

ר בינו היה סמל למופת בהנהגה מוחלטת של ענוותן ושפל ברך, במדרגות בלתי נתפשות. היו מקרים שתלמידיו רצו לכבדו והיו שרים לכבודו בעת שליוו אותו. רבינו היה משתיק מיד את התלמידים בתנועת ביטול, ומתנצל כי הוא מתבייש שיכבדו אותו ברחוב העיר.

פ עם אחת רבינו נראה גועה בתפילה ובבכיה, לשאלת בני ביתו השיב כי ראה שבחוץ משתוללת סערה, ונשא תפילה לבל יינזק, חלילה, אחד מישראל.

מעשה חסד ושָׁכָרו

ניסינו ביחד למצוא פתרון יצירתי. בסוף הם אמרו לי: "תראה, נוכל להביא אותה לכביש רמות". זה כמובן אזור אחר לגמרי. הבנתי שזה הפתרון היעיל ביותר שיכול להציע.

"בסדר. אני כבר מודיע לאברך, שאתם מחכים לו בצומת רמות". התקשרתי לאברך ואמרתי לו שהנערה תחכה לו בצומת רמות, ולכן עליו לנסוע לשם.

אמרתי לו, שאני מציע לו שלא יחזור לכביש מספר אחד משם, מכיוון שאותו מקום, שבו הוא היה אמור לאסוף את הנערה מרמות, יאלץ אותו לעשות סיבוב די גדול ויגזול לא מעט מזמנו, כדי לחזור לכביש מספר אחד.

הצעתי לו, שמשם ימשיך בכביש מספר 443. גם הדרך הזאת מובילה לבני ברק. הרעיון לא נראה לו בכלל. הוא תמיד נוסע בכביש מספר אחד ואת הדרך לבני-ברק בכביש מספר 443 הוא לא מכיר.

אבל ברגע שהוא הבין, שאין מישהו אחר והבאת הנערה לרמות היא האפשרות היחידה, הוא החליט לנסוע בדרך שאינו מכיר ולא נוחה בשבילו ולצאת לכיוון רמות.

הוא אמר לי בסוף השיחה: "רק תדע שאני כאן, ברחוב שמואל הנביא, ולא מצליח לזוז. הכביש עמוס באופן יוצא דופן. בכל אופן, אני יוצא לכיוון".

הודיתי לו והודעתי מיד למוסד שהרכב בדרך. הם לקחו מונית ונסעו במיוחד להמתין בצומת רמות. ההמתנה ארכה זמן רב.

כל הזמן הרגעתי אותם ואמרתי, שהנהג בדרך והוא הודיע לי על פקק לא צפוי. רק בשעה שתיים ועשרים הנערה עלתה למכונית, והם יצאו לדרך בכביש מספר 443.

האברך ב"ה הסתדר בדרך שהוא לא מכיר. כשהם הגיעו לכניסה לבני ברק, הוא קיבל שיחת טלפון, "איפה אתם נמצאים?", הוא נשאל. "כאן, בבני ברק. אנחנו עוד כמה דקות מגיעים", האברך ענה.

"עברתם את התאונה?" - "על איזו תאונה אתה מדבר?", שאל. התברר, כי למרבה הצער אירעה בכביש מספר אחד תאונה מחרידה שעיקבה את כל התנועה.

היו משפחות שנשארו לשבות בתחנת הדלק בשער הגיא, כי חששו שלא יצליחו להגיע לעיר לפני כניסת השבת.

האברך, שכל כך חשש לעשות את הטובה והסכים בלית ברירה, יצא מורווח מכל העניין. הוא שינה את מסלול הנסיעה, כדי שיוכל לקחת את הנערה למשפחתה, ובסופו של דבר הוא הגיע לבני-ברק לשבת ללא תקלה ובמהירות.

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו, כי כל דבר שהאדם עושה למען הזולת - לעצמו הוא עושה.

האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל, ששימש כאדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל, אמר שכל פסיעה, שאדם פוסע עבור הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!

להלן הסיפור מפי בעל המעשה: נערה, שלומדת ב'שיח סוד' בירושלים, היתה אמורה להגיע לבית הוריה שבבני ברק בערב שבת חנוכה.

ניסיתי אפשרויות שונות כדי להשיג מישהו, שיסיע אותה אל משפחתה. יצרנו קשר עם ארגוני חסד שונים, אבל כל אחד מסיבתו לא יכל להיענות לבקשתי.

בסוף מצאתי אברך שנוסע לבני ברק. ביקשתי ממנו שייקח את הנערה. הוא חשש מאוד מההתנהגות שלה במהלך הנסיעה, שכן מה הוא יוכל לעשות, אם חלילה תיווצר בעיה?

הרגעתי אותו ואמרתי לו שהיא תהיה בסדר במשך כל הנסיעה, אבל הוא עדיין חשש לקחת עליה אחריות. הוא אמר בסוף:

"תשמע, אני לא מתכוון לצאת מירושלים לפני השעה שתיים. תנסה למצוא דרך אחרת לקחת את הנערה לביתה בבני-ברק. אם לא תמצא מישהו עד אז, נדבר ונראה מה נוכל לעשות".

הזמן חלף. ניסיתי למצוא דרך אחרת מכיוון שהבנתי את החשש של האברך. לצערי הרב, מתנדב אחר לא נמצא. לקראת השעה היעודה מצאתי את עצמי מתקשר לאותו אברך.

"לא מצאתי מישהו אחר", הודעתי לו, "נראה שאתה השליח לקחת אותה לבני ברק". האברך הבין שאין לו ברירה ואמר: "בסדר. תדאג שהיא תגיע לרחוב שמואל הנביא, ואעלה אותה לרכב. משם אצא לכביש מספר אחד לכיוון בני ברק".

"אני כבר מודיע למוסד", אמרתי לו. התקשרתי ל'שיח סוד', והודעתי להם שהנהג סוף כל סוף לוקחים את הנערה לבני ברק. "רק תדאגו להביא אותה לרחוב שמואל הנביא, כדי שיאספו אותה משם", כך ביקשתי.

הם ענו לי: "אין לנו דרך להביא אותה לשם". "אז היא לא תיסע לבני ברק", אמרתי בפסקנות. "גם זה בלתי אפשרי לחלוטין".

הם ענו: "ההורים שלה מחכים לה. היא לא היתה בבית. במשך זמן רב. אנחנו לא יכולים לעשות להם את זה. הנערה חייבת להגיע לבני ברק".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב יצחק בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה בוש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרוחה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהר ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרהר ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה	אברהם בן טובה ז"ל

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תשא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2022 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תשא

- ב וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו
- ה תשא את ראש - ע"י האמונה ישאר ראשו מחוץ למים אף מתוך עסקיו
- ו עונה לעמו ישראל בעת שועם - הקב"ה מאזין לתפילת כל יהודי באשר הוא
- ח מחצית השקל - לעולם יראה עצמו כ'מחצית', ועי"ז לא יתייאש ח"ו
- י נפשו לה' - גודל החביבות והחשיבות כשנותן מנפשו לה'
- יב לעשות את השבת - הכל כפי הכנתו לשבת
- יד ונתנו - ריבוי נתינת צדקה וחסד
- טז שים שלום - מחלוקת הגרועה מע"ז

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת כי תשא

וראית את אחורי – סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו
 בפרשתן (לג כג), 'וראית את אחורי לפני לא יראו'.
 הנה פעמים הרבה עוברים על האדם
 מאורעות ומקרים שונים ומשונים עד שאינו מוצא מנוח
 לכף רגלו, מהלך הוא כשכורת ולא מיון - מרוב בלבול
 וטרדות אינו יודע מה נעשה מימינו ומשמאלו, מה
 יעשה האדם ויחיה - יתאזר ויתחזק באמונה כי הכל
 נעשה משמים", ויאמר לנפשו חבי כמעט רגע ותמצאי

א. הנה, פעמים הרבה שרוי האדם במצוקה ברוח או בגשם, בפרנסה או בשידוכים, בענייני רפואה או נחת וכו',
 והוא תולה תקוות בפלוני שקשור עמו בקשרי ידידות זה שנים רבות, ולו 'קשרים' הרבה ב'חלונות הגבוהים',
 או שנתברך בעשירות או שאר מיני תקוות בני אדם, ובבואו להתחנן לפני רעהו או לפני ה'עסקן' הלה מבטל את
 הבקשה, או מראה לו כי אין בידו, בכוחו או ברצונו לעזור... והלה ה'נצרך' מתמלא כנגדו 'טענות כרימון' – מה
 שלא מוסיף הרבה לבריאות גופו ובוודאי לא לנפשו. עצתו להעמיד עצמו על דרך ישרה, להיות 'תלוי' אך ורק
 בהקב"ה המנהיג את העולם, ולא בידי 'בשר ודם', לא הם המחליטים עבורו, אלא הכל בידי שמים, כל סיוע ועזר
 ממעל הוא, לב מלכים ושרים ביד ה', הכל תלוי במה שנגזר ממעל, ואין איש בעולם שיכול הן לסייע לו הן להפריע
 אם לא ציוה כן הקב"ה לטוב או למוטב, והכל בחשבון ממעל.

כידוע, הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן ז"ע הי"ד עמד בראשות ישיבת 'אהל תורה' בברנאוויטש, וכשהתגברו
 החובות עד שלא היה בידי הנהלת הישיבה לספק לחם צר כפשוטו לתלמידים – לא היה לו מנוס אלא ליטול מקל
 הנדודים ולכתת רגליו מעבר לים לעורר את אחינו בני ישראל על גודל הזכות והחובה להיות ממחזיקי התורה,
 בהגיעו שמה עשה כפי הנהוג, היה מהלך לבתי כנסיות בשב"ק, שם נשא מדברותיו והיו השומעים שנפתח לבבם
 מתחייבים על סכומים נאים להחזקת הישיבה. והיה באחד המקומות, דרש הגר"א לאחר קבלת שבת, בין דבריו נשא
 דברים חוצבי להבות אש במעלת לומדי התורה והזכות הגדולה להיות מ'תמכין דאורייתא', ואף תיאר להם את
 מצוקת הבחורים הרעבים ללחם, והוסיף לפרט בפניהם את הסכומים הנצרכים, כי לשבוע אחד ההוצאות מגיעים
 לסך שמונים דולר (סכום נכבד באותם הימים), ויום אחד עולה 11 דולר ו43 סענט, ופנה אל קהל השומעים בבקשה
 להיות מפרנסי הישיבה, ושיקחו על עצמם 'שבוע אחד' או 'יום אחד'. ואכן דברים היוצאים מן הלב, ובפרט כשיוצאים
 מגברא רבא דכוותיה פלסו נתיבות ללבבות המאזינים, והותירו בהם רושם אדיר.

אלא שמיד לאחר שסיים הגאון ר' אלחנן את דרשתו עלה רב בית הכנסת לדרוש, ומאחר שחס על ממון קהל
 עדתו על כן פתח פיו שלא ב'חכמה' והחל לתאר את גודל הזכות בנתינת דולר אחד בודד, עד כמה ערך יש בשמים
 לכל פרוטה ולכל משהו שאדם נותן לצדקה, ואכן, לדאבון לב הצליח לקרר את לבבם, ודבריו נשאו פירות, וכל מי
 שחשב בתחילה לתרום סכומים הגונים – התחייב רק על סכום של דולרים בודדים, ולמחצה ולשליש ולרביע...
 והמגבית נכשלה באופן נחרץ וברור... והרגיש אותו רב ש'קלקל' לרבי אלחנן והוריד את מאמציו לריק וניגש לנסות
 לפייס את רבי אלחנן.

אמר לו ר' אלחנן, הנה כתיב בפרשתן (לא א-ה) 'וידבר ה' אל משה לאמור, ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן
 חור למטה יהודה וכו', לעשות בזהב ובכסף ובנחשת וכו', לעשות בכל מלאכה', עתה הבה נצייר לעצמנו היאך
 שמשה רבינו יורד מן ההר ומחפש אחר בצלאל בן אורי, בכדי להודיעו את ציווי ה' כי הוא נבחר לבנות את המשכן
 וכל כליו, וניגש משה ליהודי הראשון שנקרה לפניו ושאלו 'הגידה נא מה שמך', אולי הינך בצלאל בן אורי, השיב
 לו הלה, לא כי, אלא שמי הוא ראובן בן יעקב, המשיך משה בדרכו ושאל את השני אולי מע"כ הינו בצלאל בן
 אורי, ענה כי שמו הוא שמעון בן יעקב... וכי עלה על דעתו של משה רבינו לקצוף עליהם ולכעוס מדוע אינם
 בונים את המשכן... פשיטא בתכלית הפשטות שאין מקום לטענה או כעס או גערה, כי מן השמים נבחר בצלאל בן
 אורי דייקא ואילו אותם אנשים לא נבחרו, ואין שום טענה עליהם שהם ראובן ושמעון ולא בצלאל... וסיים רבי
 אלחנן, מן השמים נגזר על ציבור המתפללים כאן שלא יזכו להקים 'משכן' לתורה, ואין לי אלא להמשיך לחפש
 אחר אותם 'בצלאל בן אורי' שהם נבחרו לזכות להיות מחזיקי התורה, ומה יש לי לכעוס עליכם...
 וללמדנו, כי אם פלוני אינו נענה לבקשתך להיטיב עמך – אין מקום לזעוף ולהתמרמר עליו מדוע הוא 'ערל לב',
 כי הכל בידי שמים, וכך נגזר בשמים ממעל שלא הוא יעזור לך, אלא מי שהועידו מן שמיא לך...

באר הפרשה - פרשת כי תשא

ג

כי הכל בחשבון, סוף דבר יתגלה שהכל היה ב'טעם' וכך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ ד"ה וראית) בפסוק 'וראית את אחורי', וז"ל. 'הנה אנו רואים עליון' לטובתך הנמורה².

מעשה באחד מחסידי הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע שנכנס אל רבו, ותינה לפניו על מצבו הקשה בפרנסה ובפרט לעת הזאת אשר הוא עומד לפני נישואי בנו החשוב, על כן בקשתו שטוחה לפני הרבי, שיכתוב עבורו מכתב המלצה, ועמו יפנה האיש אל נגידי עם ובוודאי יימלאו כיסיו במצלצלין לרוב - סכומים הגונים כדי חיותו וכדי נישואי הבן בשעטומ"צ, שהרי הרבי צדיק יסוד עולם, ומי הוא אשר יראה המלצה ממנו ולא יפתח לבבו וכיסו, אמר לו הרבי, איך געב נישט קיין המלצות (לא אתן לך המלצה כתובה), ויפצר האיש ברבו מאד מאד, אך הרבי בשלו, לא אכתוב המלצה.

אחר זמן, פנה האיש אל הרבי, ואמר, נו, אם הרבי אינו רוצה הנני מקבל דעתו, אבל, אנא ממכם רבי קדוש, לכל הפחות יגלה לי מה היא הסיבה אשר הינו מסרב כ"כ לכתיבת המלצה, אמר הרבי, הנה אשאלך, באם היית מגיע עם מכתב המלצתי לעשיר מסויים, והלה היה נשאר באדישותו ולא היה מעניק לך כי אם פרוטות מעטות ואולי גם זאת לא היה נותן, מה היית עושה לו, אמר החסיד, צוויי פעטש (שתי סטירות לחי) הייתי מעניק לו, וכי כך מזלזלים במכתבו של הרבי, אמר לו הרבי, דייקא לכן לא רציתי לכתוב לך המלצה, כי עליך להבין ולהשכיל היטב היטב, בשמים יש 'רשימה' (ליסט) בו נכתב כמה כל אחד עתיד ליתן לצורך 'הכנסת כלה' פלונית, ולפי הרשימה כל אחד פותח את ידו ומשביע, ואותו העשיר שאינו נותן לא מרוע לבבו הוא עושה כן, אלא מחמת שאינו כתוב ברשימה אשר הוכנה בשמים ממעל, כי הכל תלוי ברשימה של מעלה, הוסיף לו הרבי, לו היית מאמין בדבריי אלה לא היית כועס ומתרעם על אף אחד שאינו נותן לך כי אין לך אפילו מקום ל'טענה' עליו, אמר החסיד, רבי, אני מקבל עלי את דברי הרבי. אמר לו הרבי, אחר שקבלת את הדברים.. א"כ, אכתוב לך כעת המלצה הגונה וראויה, וכן עשה, החסיד יצא מלפני רבו שמח וטוב לב, במבטחו כי עם מכתב כזה קרובה ישועתו, די לו ללכת לנגיד אחד והכל מכוסה, בד בבד חזר היטב על דברי הרבי, כי הכל תלוי ברשימה שלמעלה, מיהר ונסע לבית נגיד גדול מגדולי חסידי הרבי - השומע לכל מוצא פי הרבי בשלמות, וכבר היה בטוח כי משם ישוב לביתו מבלי להצטרך ללכת אפילו לעוד 'אדרעס' (כיניו לכתובת מחלקי הצדקות) אפד.

בהגיעו לבית העשיר, גולל לפניו את כל מצבו, ולאחמ"כ הוציא את מכתבו של הרבי, ולתדהמתו, העשיר קרא את המכתב בקרירות עצומה, לא קם ולא זע רק לבסוף העניק לו כמה פרוטות שחוקות כדי לצאת ידי חובתו ותו לא מידי... החסיד לא האמין למראה עיניו, וכי יתכן שנגיד וחסיד גדול כזה יתנהג כך, וכבר כמעט שחמתו בערה בו, אלא שאז נזכר מדברי רבו - והחל משנן לעצמו, איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... מאידך, הנגיד ששמע פיו ממללות דיבורים כגון דא, החלו ידיו ורגליו נוקשות זו בזו מרוב רעדה ופחד, מי יודע באיזו רשימה אינו מופיע, ושאל את החסיד מה פך אומר... אמר לו החסיד, אה, כלום, זה ענין פרטי שביני לבין הרבי, שלפי המדובר ביני לבין הרבי נראה שאינך מופיע באותה 'רשימה'... עתה כבר לא היה יכול הנגיד להישאר בשלוות הנפש, מי יודע מאיזו 'רשימה' מחקו הרבי, מרשימת החיים, או מרשימת העשירים... והפציר מאד באיש, גלה לי איזו רשימות הנך מנהל עם הרבי הקדוש, והוסיף לומר, אתן לך את כל הסכום הדרוש לך רק תגלה לי 'רשימה' זו מהי, אמר החסיד, אם תניח לי מתחילה כאן על השולחן את כל הסכום אגלה לך באיזו רשימה המדובר. עשה הנגיד כמצווה עליו, אז נענה החסיד את כל מעשהו עם הרבי, ואמר לו, עתה שכבר נתת את כל הסכום בוודאי הנך מופיע באותיות גדולות באותה רשימה של מעלה... (תורת המגיד מזלאטשוב).

ולדין ייאמר, פעמים שהאדם מהלך בעולמו של הקב"ה מלא טענות כרימון, זה לא עוזר לי וזה רודף אותי וכו', ידע שכמו שיש רשימה בה מופיעים מי יעזרו לו כיו"ב ממש יש 'רשימה' בה מופיעים מי יפריע לו ומי יזיק לו, אבל הכל הכל יקרה לפי הנכתב ברשימה של מעלה, לא האדם מחליט אלא יושב בשמים הממלא את הרשימה כביכול. וכך אמרו דורשי רשומות 'מכה' ר"ת מסבב כל הסיבות, כמו כן 'מכה' ר"ת מלך כל הארץ, לרמז, כי בכל מכה ומכה הבאה על האדם, הן על ידי אחרים, והן על ידי עצמו כשנדמה לו שהוא הגורם וה'אשם' בדבר - שזכור יזכור מכה זו באה עליו אך ורק על ידי מלך כל הארץ, שהוא מ'סבב כל ה'סיבות להביא עליו מה שהכריזו מלמעלה... ב. בפרשתו (לג ה), 'ויתנצלו בני ישראל את עֲדֵימָהר חורב, וידוע מה שאמרו חז"ל (שבת פח.) 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד

באר הפרשה - פרשת כי תשא

כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ אשר
 אנו מתמהים למה עשה השי"ת ככה, אבל לאחר
 רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל, כאשר
 לכל, כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם הכנות כדי
 שיעשה דבר גדול בזה, וכאשר היה בנס פורים, בהריגת
 ושתי ולקחת אסתר, וכל הסיבות שסיבבו לדבר הזה,

כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום, שנאמר ויתנצלו
 בני ישראל את עדים מהר חורב, וכלומר, שבלבשת הכתרים בא כל מלאך על שני כתרים ולזה היה די בשישים
 רבוא מלאכים, ואילו בהסרתם בא על כל כתר מלאך נפרד ולכן הוצרכו למאה ועשרים רבוא. ונתקשו המפרשים,
 והרי מידה טובה מרובה ממדת הפורענות, ומדוע בפורענות שלחו כפליים מלאכים מבעת ההטבה (ועיי"ש בתוס' ד"ה
 ירדו מה שתי), ומבאר העיון יעקב' בזה"ל, כי אכן לכך שלח הקב"ה ק"כ ריבוא מלאכי חבלה, כדי שלא ישאו באותה
 שעה הרבה מקטרגים בשמים ממעל - כי יהיו עסוקים כביכול בעבודתם כאן בעולם השפל, וזה הוא 'מדה טובה' -
 להסיר המקטרגים מלמעלה בשעת החטא, עכ"ל.

והרי שבהאי עלמא היה נראה שאין לך הסתר גדול מזה, שירדו מלאכי חבלה כפליים מאותם המלאכים שקשרו
 להם בתחילה את הכתרים, וממש נראה בעליל שמידת פורענות גדולה ממידה טובה, הנהגה הפוכה מכל הנהגה
 התמידית שמידה טובה מרובה... אך האמת שהיא גופא היתה ממידת טובו ורחמנותו של הקב"ה לסלק אותם
 מקטרגים מלפניו שלא ירבו להסטיין, ללמדנו שכל הנהגתו של הקב"ה היא לטובה, וגם החושך הגדול ביותר הוא
 חסד ורחמים, ומה שנראה 'למטה' כרעה הרי מ'למעלה' רואים ויודעים שאך טוב וחסד. ומכאן ילמד האדם להתחזק
 בשעה שרואה מכל עבר 'מלאכי חבלה' לפניו... ולהיכן שהוא פונה מסובב הוא בקשיים ומניעות ומפריעים, ומתקיים
 בו 'סבוני גם סבבוני, סבוני כדבורים' (תהילים קיז יא-יב), כי טובה גדולה יש בדבר שה'מקטרגים' כאן ולא למעלה...
 ג. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נשא משלו לעובר אורח שהלך בדרכו מעיר לעיר, ולקראת הערב נכנס לאכסניא ללון
 שם, למחרת השכם בבוקר רצה להמשיך בהליכתו ונפרד מהבעל הבית לשלום, אך העיר לו שלדעתו לא טוב
 האופן שסידר והעמיד את הארונות ושאר החפצים בחדר, מוטב היה שיעביר את הארון לצד כותל השני וכן יעמיד
 את התנור במקום אחר וכיו"ב, אמר לו בעה"ב, הגעת לכאן רק לילה אחת וכבר תבוא לשנות את הסדרים ו'לתקן'
 את הבית... שמא בדעת מעלת כבודו להתגורר כאן בקביעות... והנמשל ברור, נמצאים אנו בעולם 'שבעים שנה ואם
 בגבורות שמונים שנה' וכבר הננו משיאים עצות היאך לתקן את העולם... האחד בא לגור וישפוט שפוט... ורק 'בעל
 הבית' שאצלו היא 'דירת קבע' הוא מבין היטב כל צרכי הבית, ויש לו סיבה וטעם מדוע הארון נמצא כאן ולא שם...
 ד. ובכך פירש הגה"ק ה'קול אריה' זי"ע (בהקדמה לשו"ת אות ז) הא דאיתא במדרש (דב"ר ב כד) על הפסוק (דברים ד ל)
 'בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים - רבי יוחנן אמר כל צרה של ישראל עצמן (ואין אמות העולם
 שותפים באותה צרה) אינה צרה, ולכאורה תמוה טובא, שהרי בכתוב נאמר להיפך בצר לך וכו', אלא כוונת הכתוב ללמד
 לאדם שבצר לך תדע שבאחרית הימים - לאחר זמן, עוד תראה כיצד היתה הצרה הכנה לטובה העתידה ויתברר
 לך כמה טובה היתה גנוזה בתוך ה'צרה', וזהו שאמר 'ומצאוך', ר"ל שבאחרית הימים יהיה אצלך כל הצרות כ'מצאיאה',
 כשיתגלה למפרע רוב הרחמים והחסד שהיו באותה שעה.

והוסיף לפרש בזה מה שאמר יתרו 'עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוהים' (יה יא), ופירש רש"י 'מכירו הייתי לשעבר
 ועכשיו ביותר', כי הנה גלות מצרים היה נראה לעיני בשר כ'דינים קשים ומרים', אכן לאחר שיצאו מכור הברזל וזכו
 לרכוש גדול בגשמיות וברוחניות להיות ל'עם הנבחר' התברר למפרע שכל ה'דינים' היו חסדים גדולים, שאלמלא קושי
 שעבוד מצרים לא היו זוכים להגיע למעלות רמות אלו. וזהו שאמר יתרו עתה ידעתי כי גדול ה', שעכשיו אני רואה
 ויודע כי גדול ה' - שהכל היה מחסדי ה' ב"ה. ובזה יתבאר דברי רש"י, מכירו הייתי לשעבר, הנני מכירו על 'לשעבר'
 כי התברר למפרע שהכל היה טובות וחסדים, אכן ועכשיו - להכיר זאת תיכף שהוא לטובה בעת שעדיין הצרה
 בתקפה ולא נראה עוד הטובה הנצמחת ממנה, ביותר - זו מדרגה גדולה יותר ממי שמאמין רק למפרע...
 ה. ושמעתי מחכם אחד, לרמז בנוסח התפילה, אשר בדבר מעריב מעריבם, אשר בדברו - מי שמאמין שהכל נעשה
 ב'דבר' ה', אפילו הקושי והחושך נעשה בדבר ה', לטובתו ולהנאתו, הרי בזה הוא מעריב - מל' עריבות ומתיקות,

באר הפרשה - פרשת כי תשא

ה

למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלו לים (כדאיתא 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', פסחים קיח.), והדאגות וטרדת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים. זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה הראש והמוח לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה גופא בטר רישא גרירא, עב"ל^ה.

וכן ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפט) בקרא (תהלים קכח ב) 'יגיע כפיך כי תאכל', כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שפעמים ועל האדם

אחורי' - לאחר שנעשה תכלית הדבר, תראה ותבין למפרע מה שהיה ומה שנעשה (שהכל היה חסד), אבל לפני לא יראו - קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, עב"ל. אין לנו אלא להתחזק היטב באמונה שלימה, ולבסוף נראה ש'כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד' (ברכות ס:).¹

תשא את ראש - ע"י האמונה ישאר ראשו מחוץ למים אף מתוך עסקיו

בפרשתן (ל יב), 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם'. ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל. הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמוז,

הוא ממתיק את כל הערבים - החושך וההסתר, ויקל מעליו משאם.

1. מאמר זה היה שגור בפיו של הגה"ק ה'קול אריה' זי"ע (שם) וכלשונו 'ומה נעמו לי דברי אדמו"ר הגאון בעל חת"ס זצוק"ל ששמעתי מפיו הקדוש, והוסיף על זה הוספה נפלאה, דהנה איתא בגמרא (ברכות ז.) 'וראית את אחורי - אמר ר"ש חסידא מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, ומבאר, שבתפילין של ראש יש בית אחד, וממנו מתפרדים שתי רצועות אחת לימין ואחד לשמאל, ומשם הם שבים להתאחד כאחד בתוך ה'קשר של תפילין'. ובדרך רמז, כי ה'בית' שהוא אחד, מורה שהכל הוא אחדות גמור במקורו, לאחריה יבוא שתי רצועות, אחת של ימין שהיא מורה על הנהגת החסד ואחת של שמאל המורה על הנהגת הדין, ולבסוף שבים להיות בקשר אחד, להורות שכביכול נעשה מב' הנהגות אחדות אחד. היינו, שלבסוף רואים 'לאחור' ולמפרע (בקשר של תפילין שמיאחורי הראש) שאף מה שהיה נראה כשתי הנהגות נפרדות מידת הרחמים ומידת הדין אליבא דאמת הכל אחד, שגם מדה"ד הוא ממקור הרחמים והחסד ובסופו נראה את הטובה, כי הכל היה לטובה. לכן, הראה לו הקב"ה למשה דוקא את ה'קשר של תפילין' ולא הראה לו 'הרצועות', כי שם אכן נראה לעין הגשמי כשתי הנהגות נפרדות אחד של חסד ואחד של דין (הן לפני הקשר, הן לאחר הקשר כשהימין של חסד ארוך יותר והשמאל של דין אינו ארוך כ"כ) ונראה כשתי הנהגות נפרדות - פעמים מביא הקב"ה חסדים על האדם ופעמים דינים ח"ו, רק הראה לו את ה'קשר', למען ידע שבאמת יש רק הנהגה אחת משמים עלינו והיא הנהגת חסד, פעמים באתגליא ופעמים באתכסיא אבל הכל חסד גמור. ביסוד זה מבאר שם שזהו ענין 'קריאת שמע' שאנו מכריזים ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, 'שמע ישראל' - דע והבן כי בין אם הנהגת הקב"ה עמנו במידת החסד שהרי שם ה-ו-י-ה מורה על הנהגת חסד, בין אם אלוקינו הוא הנהגת הדין שע"ז מורה שם אלקים, באמת ה' אחד הכל הוא חסד (ולכן קוראים קריאת שמע בתפילין כמבואר בברכות יד:, כי שניהם מורים על ענין זה).

כיו"ב אומרים בשם הג"ר שמשון רפאל הירש זצ"ל בפסוק הודיעני נא את דרכך ואדעך (לג - יג), ובגמרא (ברכות ז.) ביארו שביקש משה רע"ה מהקב"ה להודיע לו דרכיו - מפני מה צדיק ורע לו רשע וטוב לו, והנה ה'כתיב' אינו אלא 'דרכך' בלשון יחיד (לא כ'קרי' הנקרא בניקוד סגול 'דְרָכְךָ' כאילו כתיב דרכיך בלשון רבים) לרמז כנ"ל, דאינו אלא נראה כשתי דרכים כשתי הנהגות נפרדות, כאילו יש 'דרך של חסד' ו'דרך של דין', אבל עפ"י האמת אינו כן, רק הכל הנהגה אחת - כולו חסד, וכל המצבים והנהגות כולם שווין, להביא לידי טובתנו הגמורה.

2. כבר המליץ הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (נאות הדשא, דברים מפי השמועה שונות אות ג) בדברי חז"ל (קידושין כט.) האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים, וביארו שכמו השט במים, הרי אף שגופו מונח במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל - מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

3. הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע היה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות' שונות ומשונות,

באר הפרשה - פרשת כי תשא

הנצרך לכל אחד ואחד, ב'נשיאת ראש' זו בחיזוק האמונה תיישב דעתו של אדם, ולעולם לא יאבד צלילות דעתו, ולא ירדוף אחר הישועה מתוך בהלה, וכל הנהגתו תהיה במתינות ובדרכי נועם.

עונה לעמו ישראל בעת שועם - הקב"ה מאזין לתפילת כל יהודי באשר הוא

נוראות מצינו בכוחה של תפילה בפרשתן, דכתיב (לב י) 'ועתה הניחה לי' וכו', ואמרו בגמרא (ברכות לבג) 'אמר רב אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שתופס את חבירו בבגדו, ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם'. ולכן הוצרך הבורא להפציר בו שיעזבהו כביכול, והדברים מבהילים על הרעיון עד היכן מגיע כח התפילה שהוא כתופס את הקב"ה בכבודו ובעצמו עד שימלא משאלותיו'.

להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי'.

ובאמת, אין הדברים אמורים רק לעניין הפרנסה, כי מי שאינו חי באמונה בה', וח"ו אין בטחונו חזק כראוי, אזי כל ימיו צער ומכאובים, כי אינו רואה מסביבו אלא 'הרי חושך' - הררי דאגות והסתרות, ובכל עת ועונה הוא דואג 'כל משברך וגליך עלי עברו' - ושואל 'אימתי קאתי' - מתי יבוא השידוך המיוחל, הפרנסה החסרה, הרפואה למחלתו, מתי כבר יזכה לראות נחת... מתי יגיעו השלום והשלווה לשרור במעונו, וכמעט שהוא שוקע ראשו ורובו בחושך זה, מהי עצתו כי תשא את ראש - להנביא את ראשו ודעתו, כי כל זה אינו בא אלא מחמת בלבול ומשטוש האמונה שלימה שהכל משמים הן הטובה הן הנראה לנו כהיפך הטובה, אם יכיר שהקב"ה הוא עשה ועושה לי כל צרכי כפי

ואחד מהם שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו כמהלך על היבשה בשלווה ובביטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה, אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש - ילמדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע הנה לצפות באותו ערל המהלך מעל הנהר וכפסע בינו לבין המוות. ויענהו הרבי ראה נא, גוי זה מהלך ומסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו ובחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעד ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא דאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם באל עליון (שאין הפרנסה תוצאת ההשתדלות), שאם לא כן מיד ניפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באבינו שבשמים, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל.

בכהאי גוונא פירש הרה"ק מסאטמאר זי"ע את המשנה (אבות ב ב) 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', שלא נקטו יפה דרך ארץ עם ת"ת, להורות לן, שיפה ה'תלמוד תורה' הנלמד בשעה שעוסק ב'דרך ארץ' - במלאכתו ועסק פרנסתו - כי אינו שקוע ב'דרך ארץ' עד שאי אפשר לו לחשוב בענין אחר באותו זמן, ולא להיפך ח"ו 'דרך ארץ עם ת"ת' - שעוסק בדרך ארץ גם בשעת לימוד התורה.

ט. ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ה) 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

י. ואגב ענין ה'תפילה' נזכיר את האמור בפרשתן 'פרשת הקטורת', ומקום אתנו לעורר אודות אמירת הקרבנות והקטורת קודם התפילה אשר סגולתה עצומה להציל מכל פגעים רעים. וכך איתא בזוהר הקדוש (וירא, מדרש הנעלם ק): אמר רבי כרוספדאי מי שיזכיר בפיו את ענין הקרבנות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויכוון בהם, 'ברית כרותה' היא, שכל המלאכים המזכירים עוונות האדם אינם רשאים להרע לו, רק עליהם להיטיב לו...

- להודיע בשער בת רבים, שהקב"ה מקבל תפילת כל פה, אף של הפחות שבישראל.

ומפורשים הדברים בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק ו) 'אמר לו הקב"ה למשה, כשאני רואה בני אדם אע"פ שאין בהם תהלה ושבת של תורה ומעשים טובים, לא במעשה ידיהן ולא במעשה אבותיהן, אלא רק בשביל שהן עומדין ומודין ומברכין ומשבחין ומרביין תחנונים לפני, אני נזקק להם וכופל להם מוונותיהם', הרי שאף אם יהא האדם בשפל המצב ובתחתית המדרגות יענו אותו מן השמים בתפילתו, כי כל כך גדולה היא התפילה שבעד עצם התפילה ימלאו כל משאלותיו לטובה - ויכפלו לו פרנסתו... וכיו"ב בשאר צרכיו".

בפרשתן (לב לב), 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', וברש"י, 'שלא יאמרו עלי, שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים', ולכאורה קצת צריך ביאור וכי מה אכפת ליה למשה רבינו - העניו מכל האדם שמא יאמרו שלא היה ראוי וכדאי, ועוד, הלא לפי ענוותנותו ושפלותו בעיני עצמו היה לו אכן לחשוב שמצד הדין אינו ראוי וכדאי לבקש עליהם רחמים. ומבאר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ליקוטים קמ"ד: ד"ה ואם אין) שאדרבה לגודל ענוותנותו טען משה רבינו ואם אין - שלא תתקבל תפילתי, חוששני שמא יאמרו הבריות שמה שלא קיבל ה' תפילתי היה מאחר שאין הקב"ה שומע לתפילת הפושע והחוטא, והרי אין זה נכון כלל, כי אתה שומע תפילת כל פה - יהיה מי שיהיה, על כן דרש בהתעצמות שישמע ה' לצעקתו, ואם אין וכו'.

עוד מביא שם, רבי פנחס למד 'גזירה שוה' (מהרה מהרה) כתיב הכא מהרי שלש סאין קמח, וכתוב (במדבר יז יא) אצל משה ואהרן כש'החל הנגף' - 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה... ושים קטורת והולך מהרה', ועי"ז 'ותעצר המגיפה', ומזה ראייה לפירוש שאמר רבי כרוספדאי שאברהם אבינו מיהר לומר פרשת הקרבנות כדי להנצל מן הדין.

אמר רבי פנחס, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, פגש בי אליהו הנביא זכור לטוב, אמרתי לו, אמור נא לי איזה דבר המועיל לבריות, אמר לי, בשמים ממעל יש מלאכים הממונים להזכיר עוונותיהם של ישראל לפני כסא הכבוד, אך בעת שמזכירים בני ישראל את הקרבנות אשר צוה ה' את משה ואומרים אותם בכונת הלב, חייבים הממונים להזכירם לטוב, וללמד עליהם זכות.

ועוד אמר לו אליהו הנביא שבשעת מגיפה רח"ל, יוצא הכרוז מפי א-ל עליון לכל צבא השמים, שאם יתקבצו עם ה' בבתי כנסיות ובתי מדרשות ויאמרו בכונת הלב את פרשת הקטורת תתבטל המגיפה מהם, על כן שומה עלינו להתחזק ביתר שאת וביתר עז להקפיד על אמירת הקרבנות והקטורת כדת הראוי, ויושפע עלינו שפע רב ממרומים וכל מיני ישועות.

עוד בשבח קריאת ה'קטורת' מפורש בזוה"ק (ח"ב ריח): שכל מי שקורא את פרשת מעשה הקטורת בכוונה, ינצל מכל דברים רעים שבעולם, ומכל פגעים והרהורים רעים, 'ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה' (ולא יוזק כל אותו היום, שאין הסט"א יכול לשלוט עליו).

ובסוגיא ד'פורים' מצינו בדברי הגמרא (מגילה טז.) שכאשר המן הרשע נכנס להלביש את מרדכי בלבוש מלכות ראה אותו יושב ומלמד בהלכות קמיצה, שהיה זה בט"ז בניסן - יום הבאת העומר, ואמר להם 'אתא מלי קומצי קמחא דידיכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי', ורבו הפירושים מה כוחו של קומץ מנחה זו לדחות עשרת אלפים כיכר כסף, עוד הקשה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, היאך היה מסוגל מרדכי הצדיק בשעה קשה כזו ללמוד ענייני קמיצה ועבודת המנחה בבית המקדש, אלא כי אדרבה מרדכי הצדיק רצה לבטל את הגזירה על כן למד הלכות הקרבנות, כי סגולת אמירת קרבנות מועילה להשתיק כל המקטרגים.

וראיתי מביאים עדים נאמנים ששמעו מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כי אמירת פרשת הקרבנות קודם תפילת מנחה סגולתה שלא יהא נצרך לדרוש ברופאים. ומכאן ייאמר לכל אותם המשתמטים מאמירת הקרבנות בטענה ש'אין להם זמן ופנאי', כי משך זמן אמירת הקרבנות פחות הרבה מאוד מזמן ההמתנה אצל הרופאים... יא. הנה אמרו בגמ' (ברכות נה.) 'כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב וכו', ואמר רבי יצחק שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם וכו' ועיון תפלה וראיתי מבארים שהכוונה כעין הנאמר על המעיין בלימודו, דהיינו שאין הלימוד ברור ומיושב כל צרכו, ומסופק הוא בהבנת הדברים על כן מעיין בהם עד שיתבהרו לו, וכך

באר הפרשה - פרשת כי תשא

מחצית השקל - לעולם יראה עצמו כ'מחצית', ועי"ז לא יתיימש ח"ו
 בפרשתן (ל יג), 'זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה', וביאר הרה"ק ה'אורח לחיים' זי"ע (ד"ה זה) על פי מה שאמרו חז"ל (קידושין מ:): 'לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות', עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה'. והנה דברי חז"ל נאמרו לכל אחד ואחד

על דרך זה יתפרש עיון תפילה - שמסופק הוא האם תפילתו נשמעת ומתקבלת אם לאו, ואם כן חסר לו בכל צורת ההגשה לתפילה שצריכה להיות מתוך האמונה כי השי"ת שומע תפילת כל פה, כי אין לך תפילה החוזרת ריקם.

דבר נפלא מצינו ב'מלבי"ם' על הפסוק (תהלים ק ב) 'בואו לפניו ברננה, וז"ל, הבא לפני בשר ודם לבקש דבר יבא בבכי ובזעקה, ורק יציאתו תהיה ברננה אם מילא שאלתו, אבל הבא לפני ה' יבא ברננה כי בודאי ימלא שאלתו, עכ"ל. כלומר שבגשתו לתפילה כבר יש לו לגשת בשמחה מתוך בטחון וידיעה ברורה שהקב"ה השומע תפילת כל פה ימלא משאלותיו לטובה ולברכה.

יב. פעם שאל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע את תלמידו הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל, הגידה נא לי, האם הינך 'כהן', השיב ר"ש בלאו, חזר החפץ חיים ושאל שמא אתה 'לוי', וגם על זה השיב בלאו, כי 'ישראל' אנכי. אמר לו הח"ח, כמה צער יש עליך, הנה תיכף יבוא משיח צדקנו לגאלנו ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו, ולא תזכה לעבוד בבית המקדש, ולא עוד, אלא שיהיו מקומות שלא תוכל להיכנס בהם. אח"כ אמר לו הח"ח, מדוע אינך כהן, כי אביך לא היה כהן, ומדוע אביך אינו נמנה על שבט הכהונה כי אביו לא היה כהן, וכן הלאה לאבות אבותיו, לעומת זאת מדוע אני כן משבט הכהנים כי אבי היה כהן, ומפני מה אבי כהן כי אביו וכו' וכו', וכל כך למה, מה החילוק בין אבות אבותיי לאבות אבותיך, שבשעה שאמר משה 'מי לה' אלי' (לכ כו), אזי זקני קפץ והצטרף למשה לבער את הרע, ואילו זקנך נשאר לעמוד בצד ולא התחבר למשה, על כן זקני זכה שהוא וצאצאיו וצאצאי צאצאיו עד סוף כל הדורות יהיו כהנים משרתי ה', ואילו זקנך הפסיד לו וזרעו אחריו את הזכות הגדולה להתקדש בקדושתו של אהרן. וסיים החפץ חיים ואמר לו, מכאן תלמד, בכל עת, כאשר נשמע קול 'מי לה' אלי' עד כמה צריך לרוץ להיות נמנה על עושי מצווה...

ולדין ייאמר, בשעה שמזדמן לאדם דבר נסיון ידע ויתבונן, כי אם יעמוד בגבורה לבלתי לכת אחר יצרו הרע יזכה עי"ז לטובה וברכה בלי גבול וסוף לו ולבניו ולדורות עולם, ואילו אם ישמע ליצה"ר יכול להפסיד לעצמו ולכל יוצאי חלציו... וכבר אמרו חז"ל (ע"ז י:): 'יש קונה עולמו בשעה אחת'. וגם זאת למדנו מהאמור בפרשתן (לא ב) 'ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור', ואמרו חז"ל (שמו"ר מח א) 'בשעה שבקשו ישראל לעבוד ע"ז נתן חור נפשו על הקב"ה ולא הניחן, עמדו והרגוהו, אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לך וכו', כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם', והרי שאותה מסירות נפש של חור היא שעמדה לבן בנו להיות בונה המשכן ולזכות לכל המדרגות הנשגבות שהיו לו. גם מצינו עוד בדברי חז"ל (שמו"ר מ א) 'אמר האלוקים וכו', ואם סרת מן הרע אני מעמיד ממך בני אדם שמבינים בתורה וכו', מרים על ידי שסרה מן הרע ומן החטא העמיד ממנה הקב"ה בצלאל (שהיה בן בנו של חור בנה של מרים) וזכה לחכמה ולבינה, הדא הוא דכתיב ראה קראתי בשם בצלאל, וכתיב (לא ג) ואמלא אותו רוח אלוקים בחכמה ובתבונה ובדעת'. ומי אינו רוצה לזכות לבנים ובני בנים חכמים ונבונים יראי אלוקים אנשי אמת בה' דבקים...

יג. נוראות מצינו ב'מושב זקנים' מבעלי התוס' בפרשתן (לכ ט) שמקשה מדוע שבר משה רבינו את הלוחות, והגם שלא היו ראויים בני ישראל לקבל אותם, מ"מ קשה מדוע נהג בהם מנהג בזיון לשברם, והלא היה לו לגונזם תחת ההר דרך כבוד, וכתב 'ומצאתי שפירש הרי"ח שלכך שברם כי היו כבדים עליו והשליכם מהר בידיו כדי לילך למחנה ישראל ולסלקם מן העון, כי כל זמן שלא היה בא אצלם היו חוטאים, וכתב הרי"ח ז"ל מכאן אם אדם נושא ס"ת ורואה שאחרים רוצים לחטוא ואינו יכול למהר ללכת ולמנוע אותם מחטא מפני ס"ת - ישליך ס"ת מידו כדי למנוע מן החטא, עכ"ל. והיינו שהיה כדאי לשבור את הלוחות הקדושות מעשה אלוקים כדי למהר ככל שאפשר להציל את בני ישראל מלהמשיך לחטוא, ואפילו בכדי לחסוך מהם רגע אחד של חטא, ומכאן ראינו עד כמה נורא הוא מעשה החטא.

המצוה הזאת יתלהב לבו ויעשה המצוה בדבקות גדול ובחשק גדול עד מאוד, וכן יברח מן העבירה. וזהו עניין 'מחצית השקל בשקל הקודש' - שישקול עצמו תמיד כאילו הוא 'מחצית', חציו זכאי וחציו חייב, וזה יתנו כל העובר על הפקודים, אפילו אם ח"ו עבר על פקודי וחוקי התורה גם בן יהיה בעיניו כ'מחצית' באותו משקל הקודש, וזהו שאמר הכתוב תרומה לה' - שאם ככה יעשה אזי ירום לה' בהתלהבות גדול.

מבני ישראל באשר הוא, הן הצדיק הגדול ביותר והן הרשע הפחות ביותר^ד, שגם מי שהוא צדיק גמור צריך לראות עצמו מחצה חייב וכבינוני, וגם מי שרח"ל הרבה לפשוע לא יחזיק עצמו לרשע, וכמו שאמרו (אבות ב יג) 'אל תהי רשע בפני עצמך', כדי שלא יתיימש מלעשות מצוות ומעשים טובים^{טו}, אלא אף הוא יחזיק עצמו כבינוני וכמחצה זכאי, וכתב שם 'ובהעלותו על לבו בשעת עשיית המצוה שהוא וכל העולם תלוי בעשיית

הוסיפו ביתר עומק, כי לכאורה צריך ביאור מה שייך 'שבירה' אצל הלוחות שכל כולם עניין רוחני קדוש ונשגב, אלא ללמדנו על גודל הפגם הנוצר כתוצאה מן החטא, שאין דבר בעולם שיכול לשבור מעשה אלוקים אלא מעשה עבירה... וכדכתיב (דברים ט ז) 'ואשברכם לעיניכם', שתראו ותבוננו מה נורא הדבר אשר עשיתם. ועל כך נאמר בסוף התורה 'לכל היד החזקה וכו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל', ודרשו חז"ל 'זה שבירת הלוחות', שזהו הלימוד האחרון שבאה התורה ללמדנו לדורות, זכרו ודעו כמה חמור הוא כשחוטאים להקב"ה. יד. וכך פירש הרה"ק העבודת ישראל זי"ע בלשון הכתוב (פסוק טו) 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט', ר"ל, מי שהוא עשיר במצוות ובמעש"ט לא ירבה ויגדל את עצמו, לעומת זאת הדל בתורה ובמעש"ט לא ימעט להחזיק עצמו כרשע אלא כבינוני.

טו. בדרך זה איתא ב'תורת אבות' (ד"ה העשיר) לפרש בלשון הכתוב 'הדל לא ימעט', ר"ל שימעט מלומר 'לא' על עצמו בהביטו על חסרונותיו, 'אדרבה יתחזק ויקוה אליו ית' שיעזור לו עוד יותר'.

והנה נאמר בריש פרשתן (ל יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם', ולכאורה יש להקשות, אם ה'מניין' מעורר סכנה עד שצריך להביא תרומת מחצית השקל - מה צורך יש באותו מניין, ועדיף יותר שלא ימנו ולא יצטרכו לכופר נפש. אלא כי מניין זה היה לאחר חטא העגל (וכמפורש ברש"י פסוק טז), ואמר הקב"ה למשה כי תשא את ראש בני ישראל - עליך לרומם ולנשא את ראשם, שלא יהיו ב'פנים נפולות' אחר החטא... אלא ידעו את גודל חביבותם אצלי, שאני סופר אותם, וכל אחד ואחד יקר הוא בעיני, וכביכול אני 'צריך' אותו, איני מוותר על אף אחד מהם...

והנה איתא במדרש (תנחומא ד) על הפסוק 'כי תשא את ראש בני ישראל', זהו שאמר הכתוב (תהילים ג ג-ד) 'רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי', וביארו בזה (עי' אמרי חן), על פי מה שכתבו בטעם הדבר שצוה הקב"ה לספור את בני ישראל, דאיתא במדרש (ויק"ר ד ו) 'גוי אחד שאל את ר' יהושע בן קרחה, כתיב בתורתכם (כג ב) אחרי רבים להטות, אנו מרובים מכם, מפני מה אין אתם משוין עמנו בעבודה זרה', על כן ציווה הקב"ה לספור את בני ישראל, וממילא כל איש מישראל הינו 'דבר שבמנין' ושוב אינו ברוב. ובזה יתבאר דברי המדרש, 'רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה, אומות העולם שהם רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו, כי צריך להלך אחר הרוב, ומוסיף להעמיס זאת בפסוק, שהגויים טוענים שהם רבים, ואין לנו תקוה וישועה ח"ו, אבל הקב"ה 'מגן בעדי כבודי ומרים ראשי' - על ידי הנשיאות ראש במניין בני ישראל להורות בזה שאינם בטלים לעולם, וחשיבותם במקומה עומדת. וללמדנו כי אפילו אם היצר הרע מנסה להפיל את האדם ברשתו בטענה שרובו רע ח"ו או שחלק הטוב שבו 'בטל באלף'... אל ישמע לו, אלא יזכור שהוא 'דבר שבמניין' ואינו בטל לעולם...

נוראות מבאר הרה"ק ה'אור לחיים' זי"ע (ד"ה וראית) הא דאיתא בגמרא (ברכות ז.) על האמור בפרשתן (לג כג) 'וראית את אחורי - אמר רבי שמעון חסידא מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, ופירש רש"י (שם) 'ואמרין לעיל (ו.) דהקב"ה מניח תפילין, ולכאורה מה התועלת במה שהראה לו קשר של תפילין דייקא, אלא שאמרו שם שהפרשיות שבתפילין של הקב"ה עוסקות בשבחן של ישראל, וכגון 'מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ', ולזה הראה לו הקב"ה קשר של תפילין המונח מאחור, לגלות לו, כי גם בשעה שבני ישראל אינם עושים רצונו של מקום ח"ו, והם בבחי' אחור וכמו שנאמר (ירמיה ב כז) 'פנו אלי עורף ולא פנים', עדיין חביבותא היא גבן והקב"ה קשור אלינו...

ורוצה להיות טוב נחשב לו כמו שהוא כבר בטוב, וכלל כלל אין הדבר תלוי במצבו אף אם נכשל ונפל ממדרגתו.

נפשו לה' - גודל החביבות והחשיבות כשנותן מנפשו לה' בפרשתן (ל יח), 'ועשית כיוור נחושת', והנה בכל כלי המשכן נתנה תורה מדה ושיעור בארכם וברחבם, זולת בכיור שעשה משה שלא נתפרש מידתו, וצריך להבין 'מה נשתנה' כיוור משאר כלים, ועוד יש להקשות מדוע בכיור שעשה שלמה בבית המקדש נאמר בו שיעור, ככתוב (דה"ב ד ב) 'ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו אל שפתו', ואילו הכיור שעשו במשכן לא ניתן לו מדה, וביארו חכמי המוסר, כי הכיור נעשה מן המראות הצובאות, וכמו שכתבו הראשונים (רמב"ן ואבן עזרא פרשת ויקהל) שהנשים נתנו את המראות שלהן שהיו מיוחדות לדבר עבירה והקדישו אותן לשמים [והוסיף רבינו אברהם בן הרמב"ם (בפירושו על התורה) שנמלו אבן וורקוהו לתוך המראה ונפצו אותה לרסיסים], ומשום הכי לא נתנה בה תורה שיעור, כי כל משהו ומשהו של שבירת היצר"ח חשוב מאד לפניו^{טז}, ואדרבה כמה שיוסיפו ויביאו עוד ועוד יעשו יותר נחת רוח לפניו^{יז}, וכל התגברות והתגברות חשובה לאין ערוך^{יח}.

וכבר איתא מהרה"ק ה'חווה מלובלין' זי"ע (תפילה למשה ריש פר' ויקהל) שיעקר חטא העגל הוא כדכתיב (לג ד) 'ויתאבלו ולא שמו איש עדין עליו' - מה שהיו מתאבלים אחר החטא, ולא שמו אל לבם שעדיין יש בהם נשמה קדושה - חלק אלוך ממעל (שהיא תכשיטא וקישוטא לישראל), ומאי דחווה הוה, מבאן ואילך אפשר להם לחזור ולשוב אל ה'י"ו בלא היה".

ויזכור מה שביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בהא דכתיב בפרשתן (לד ז) 'ונקה לא ינקה', וז"ל, הקב"ה מנקה את האיש מישראל שבעצמו אינו יכול כבר לנקות פגמיו, אמנם לבו בוער להתקרב לעבודתו ית', אבל היצר הרע מכשילו כל פעם מחדש עד שאינו יכול לזוז ממקומו - אותו מנקה השי"ת מכל פגמיו, עכ"ל.

וכך ביאר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ד"ה ויתן) במה שנאמר בפרשתן (לא יח) 'ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו', וכפשוטו 'כלותו' היינו מלשון 'גמר', וכלומר שנתן למשה כשגמר לדבר איתו, וקשה, וכי שייך גמר וסיום בתורה, אלא מבאר בזה"ל, ונוכל לומר שהוא לשון 'כלתה נפשי' (תהילים פד ג) לשון תאוה, כפי גודל התאוה והתשוקה כך ניתן לו, וכך המידה נוהגת תמיד. עכ"ל. כלומר, שהכל תלוי בתשוקת לבו, אם משתוקק

טז. בפרשתן (ל כג), ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור וגו'. איתא בגמ' (חולין קלט:) מרדכי מן התורה מנין דכתיב 'מר דרור' ומתרגמינן 'מירא דכיא'. עוד איתא שם, משה מן התורה מנין 'בשגם הוא בשר' (בראשית ו ג) [ופירש רש"י בשגם בגימטריא כמו משה, וכתיב שם 'והיו ימיו מאה ועשרים שנה' וכך היו ימי חיי משה כלומר עתיד לבא בשגם משה מן הנולדים וכן ימיו], המן מן התורה מנין 'המן העץ' (שם ג יא), אסתר מן התורה מנין 'ואנכי הסתר אסתיר' (דברים לא יח). עכ"ד הגמ'.

יש שהוכיחו מכאן, כי דרכם של בני ישראל הכשרים - שלא להביט בכל עת על עברם שאינו טוב (זולתי בזמני 'חשבון הנפש' בקצבת זמן ידועה ולא יותר) שכל המקראות המורים על הצדיקים, משה מרדכי ואסתר הרי הם מדברים מענין העתיד לתקיים, וכגון, 'קח לך בשמים ראש' שהוא ציווי לעשות, וכן הפסוק של 'משה' אומר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, על דרך זה הפסוק המורה על אסתר ואנוכי אסתר, כי זוהי דרך הישר - להשים עיניו כלפי העתיד מתוך התחדשות והתחזקות בהשי"ת. לעומתם המן נרמז במה שנאמר 'המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת', דהיינו במקרא שנאמר בו על העבר, שזו מחשבת המן אשר חשב על היהודיים לאבדם שיתבוסס בעצמו מדוע חטא וישקע בתוך הרע מבלתי החליץ ממנו.

יז. הנה איתא במדרש (שמו"ר מג א) לבאר הטעם שמה רבינו שבר את הלוחות, כי על ידי נתינת התורה היו ישראל בבחי' אשת איש, ועל כן שבר את הלוחות להקל בחטאם ובעונשם ולדונם כ'פנויה', ומבאר הרה"ק ה'אמרי אמת'

(תרע"ז ד"ה ראה) עומק הדברים שעשה זאת ללמדם 'שיהיו יכולים תמיד לחדש עצמן', וכפנויה שעדיין לא נישאה... יח. בפרשתן (לב ה), 'ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר', ופירש רש"י, 'בלבו היה לשמים, בטוח היה שיבוא משה ויעבדו את המקום'. ולכאורה עדיין צריך ביאור מה שאמר 'חג לה' מחר', שאף אם היה סבור שיבוא משה ויעבדו את הקב"ה, אך עדיין אינו אלא כשאר ימות השנה ומה ענין 'חג' זה [וידוע מתלמידי האריז"ל ש'מחר' זה היה י"ז בתמוז, ואם לא היו בני ישראל חוטאים אזי היה נשלם התיקון הגמור, וי"ז בתמוז היה נהפך לחג, ואעפ"י

שלא כך היה מ"מ לעתיד לבוא יהיה כן, שיום הזה יהיה 'חג לה']. ושמעתי לבאר, כי הנה איתא בספה"ק שכאשר יהודי מתגבר על יצרו וזובח את יצרו הרי אותו יום נחשב לו כ'יום טוב', והרי באותה שעה גבר היצר נוראות על כלל ישראל, ואילו היו עומדים בנסיון ו'שוחטים' אותו, היה באמת חג לה' לכל בני ישראל - יום טוב של התגברות על היצר...

איש יהודי היה באחד הכפרים, לפרנסתו שכר מה'פריץ' בית מזיגה ואחוזה גדולה וממנה התפרנס בכבוד, באחת השנים היה 'שווערע ווינטער' (חורף קשה) בה רבו השלגים והגשמים ונתמעטו השיירות העוברות ממקום למקום, וכתוצאה מכך לא נכנסו עוברי אורח ל'בית המזיגה' של היהודי דנו, וכמעט שלא הרוויח היהודי אפילו בעד לחם לאכול וכ"ש בעד 'דמי החכירות' מהפריץ... הגיע זמן הפירעון ועדיין אין בידו אפילו שווה פרוטה בעד החכירות, בלית ברירה נכנס היהודי בדחילו ורחימו אל הפריץ יר"ה, ויבך ויתחנן לו שיואיל בטובו לדחות את תשלום חובו לשנה הבאה ואז יפרע חובו בעד שנתיים האחרונים (בקוותו שבשנה הבאה תמלא חנותו בקונים ויהיו מעות מצויין בידו), נכמרו רחמיו של הפריץ האכזר ודחה את פרעון החוב לשנה הבאה. והנה עבר קציר כלה קיץ... ויבוא החורף ו'אודך' (כינוי לדבר הנשנה, והוא כדרך שכופלים את פסוקי 'אודך' באמירת ההלל) השלגים והמטר של אשתקד לא היו אלא 'משל' למה שנעשה בזו השנה... וממילא פסקו גם השיירות מלעבור... והנה קרב ובא 'יום הדין' - יום הפרעון, חשב היהודי לעצמו הכסף איננו ואני אנה אני בא - הרי הפריץ יחרוץ את דיני ואת דין כל בני ביתי להעלותנו במהרה לשיבה של מעלה... מה עשה היהודי, אסף כל חפציו ומטלטליו עלה על עגלה 'וישא יעקב רגליו ויברח' אל עיר מבטחים... אלא שבעמדו בשערי העיר פגע ב'פריץ' בכבודו ובעצמו וכבר חשש היהודי שנתפס בקלקלתו ומי יודע מה יעלה בגורלו, אך יהודי אינו מתייאש לעולם, ו'על אתר' מצא עצה נפלאה, מעצמו ניגש אל הפריץ וכה אמר - לא שכחתי את חובתי אקיים - בעוד יומיים בבוא העת אכנס לבית הפריץ למלא ידיו בדמי החכירות... אלא שכעת הנני ממחר לעיר הגדולה כי למחר אנו עורכים 'יום טוב' כמו שידעת שבכל יום טוב אנו נוסעים לעיר הגדולה לחוג את החג בקרב מיודענו ומכירינו דשם, אמר לו הפריץ, לא ידעתי מה אמר מר, כי בקי אנכי במועדי ישראל והנני מכיר את 'חג המצות, חג השבועות וחג הסוכות', שמא יואיל מע"כ לומר לי איזה יום טוב יש לכם היום... אמר לו היהודי היום הוא חג פליטתנו, בירכו הפריץ ברכת הדרך ונפטר ממנו לשלום וליהודי הייתה אורה ושמחה וששון ויקר... ויהי ממחרת יצא הפריץ לרחוב העיר והנה הוא רואה כי אצל היהודים 'עסקים כרגיל' - כל חנויותיהם פתוחות, אף בידיהם הם מחזיקים את הפלאפונים (סעל') ושאר דברי חול... מכיוון שכן שאל את היהודי הראשון שפגע כיצד הינכם מחללים את קדושת המועד בחוצות העיר, וכי לא 'יום טוב' היום לכם, תמה היהודי בפניו באיזה 'יום טוב' מדובר... אמר לו הפריץ, ה'מושקע' שלי (כינוי ליהודים חוכרי בתי המזיגה) גילה את אזני כי 'יום טוב' הוא לכם היום... מיד הבין היהודי ב'פקחותו' כי אכן יש כאן איזה 'יום טוב' - ששון ושמחה' בין המושקע והפריץ, עשה עצמו כ'נזכר' ושאל את הפריץ, שמא תאבה לומר לי כיצד כינה מושקע את ה'יום'... א"ל הפריץ 'חג פליטתנו'... נענה היהודי ואמר, אכן, בוודאי חג זה הוא חג הגדול ביותר מכל חגי ישראל, אלא שנשתנה חג זה מכל החגים שהם מועד ומן קבוע להם, ואילו חג זה יש לכל יהודי זמן שלו שבו הוא עורך את 'פליטתו'...

אף לנו ייאמר, לכל יהודי יש 'חג פליטתנו' איש איש בנסיונותיו, זה בשמירת עיניו וחושיו, זה בסתימת פיו מלדבר לשון הרע, זה בעצירת עצמו מלפגוע ברעהו, זה בתורה וזה בתפילה - כל אחד יקיים 'פליטתו' מהיצר בעיתו ובזמנו הראוי לו, ואכן, חג זה הוא החג וה'יום טוב' הגדול ביותר מכל מועדי וחגי בני ישראל.

יט. וכבר אמר מי שאמר שרק שחיטת 'בהמה' איננה נחשבת כמעשה שחיטה עד שיחתוך רוב סימנים, אבל אצל האדם חשובה אפילו שריטה אחת קטנה שהוא עושה למען השי"ת.

וכן פירשו רבותינו בעלי התוס' ('מושב זקנים' בפרשתו), וז"ל, פר"ש ללמדנו שנתקשה משה והראהו הקב"ה כמין מטבע של אש, ותימה למה נתקשה משה, וכי לא ידע שעשרים גירה השקל, וי"ל, שזאת היה משה תמה - מה הוא הדבר שיכול אדם ליתן כופר לנפשו, וכמו שאמרו בתנחומא (פר' נשא פי"א), 'אמר משה, מי יוכל ליתן כופר נפשו עור בעד עור', אמר לו הקב"ה בדבר מועט כזה יתנו ויהיה כופר לנפשם.

מעין הדברים פירש הרה"ק מקאברין זי"ע, כי הראה לו הקב"ה מטבע של אש, כלומר, מטבע שיש בה אשו של היצר הרע המתגבר עליו שלא יתן אפילו מטבע קטנה כזו, והנצחון על היצר היא המכפרת על נפשותיכם.

כ. בדרך צחות אמרו לרמז בדברי הגמ' (ב"ק נה.) 'הרואה טי"ת בחלום סימן יפה לו', כי זה עתה חלפה תקופת השובבי"ם ת"ת שנמשכה על פני שמונה שבועות, והממשיך בעבודת הקודש גם בשבוע התשיעי אכן סימן יפה לו...

כא. כיוצא בדבר, חיבה יתירה נודעת לאדם המתחזק בעבודתו ית"ש גם בשעת הסתר וקושי, וכך מצינו ברש"י על הכתוב בפרשתן (לד כט) 'משה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו', וכתב רש"י, 'ומהיכן זכה משה לקרני

צריך להיות אסור מן התורה כיון שעושה זאת לשם מצות מילה, והמצוה מחשיבה אותה טיפת דם כאילו היה בה שיעור [וחייב מדין 'אחשביה' - שכשאדם 'מחשיב' את פעולתו, נחשבת אותה פעולה כמושלמת וכאילו היה בה ה'שיעור' הנדרש], לזה הוצרך הכתוב להודיענו שמותר וצריך למול בשבת. והרי לנו להדיא שכל טיפה ומשהו שמקומו מדמו למען שמו באהבה חשיבות גדולה יש בה, וכאילו שפך דם 'כשיעור'²².

לעשות את השבת - הכל כפי הכנתו לשבת

בפרשתן (לא יג), 'אך את שבתותי תשמורו'²³, דרש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ב ד"ה אך ועוד), שהוא על דרך שדרשו חז"ל (ספרי במדבר לא כב) 'אך את הוהב - שצריכין להעביר את החלודה', כיו"ב ייאמר לעניין השבת דכתיב 'אך את שבתותי, שבא לומר שצריך להעביר את החלודה שבלב, כלומר,

הוכחה נפלאה מצינו לדבר, שהנה דרשו חז"ל (שבת קלב.) ממה שנאמר (ויקרא יב ג) 'וביום השמיני ימול בשר ערלתו', שאפילו בשבת מותר למול את התינוק ואע"פ שהוא חובל בבשרו, אך גזירת הכתוב להתיר מילה בשבת. והקשה המהר"ם בנעט זי"ע (מגן אבות, בתחילת הספר, בביאור ל"ט מלאכות) לשיטת הרמב"ם (פ"ח מהל' שבת ה"ז) שאין 'חובל' חייב אלא אם הוציא דם כגרוגרת, ולפי"ז צ"ב, מדוע הוצרך הכתוב להתיר מילה, והרי אין מוציא בה 'שיעור' אסור אלא רק טיפת דם [ובשלמא למ"ד (יומא עד.) 'חצי שיעור אסור מן התורה' ניהא, שאף שאין 'חובל' במילה אך היה מקום לאסור מן התורה מדין חצי שיעור, ומשום כך בא הכתוב לגלות שמותר למול בשבת, אבל למ"ד 'חצי שיעור מותר מן התורה' קשה מהיכי תיתי לאסור עד שצריך פסוק מיוחד להתירו]. ותירץ המהר"ם בנעט, שאף שאין מוציא דם כגרוגרת, אך מכל מקום היה

ההוד, רבותינו אמרו מן המערה שנתן הקב"ה ידו על פניו שנאמר (שם לג כב) ושכותי כפי', שהנה משה רבינו זכה לראות מה שאין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול להשיג, וכמו שנאמר 'וראית את אחורי', וכן 'קשר תפילין הראה לעניו', אך מכל אלו לא זכה לקרני ההוד, אלא קרן עור פניו דווקא מאותו הזמן בו הניח הקב"ה כפו עליו שלא יוכל לראות, כי עיקר העלייה הוא מזמן ההסתר והחשכות ולא מהגילויים וההארות.

וכך ביארו במה שכתב רש"י על האמור (כה ה) שהיו צריכים להביא 'עצי שיטים' לתרומת המשכן, ופירש רש"י, 'מאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (ט) יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים', ולכאורה תמוה מדוע הוצרך יעקב לדאוג על עצי שיטים, והרי הקב"ה היה יכול להביאם בדרך נס כמו שהביאו העננים את האבני שוהם והאבני מילואים, אלא ביאורו, שארזים הללו היו מונחים לפניהם בכל שנות השעבוד תחת יד מצרים, ובראייתם התחזקו לאמר - עוד יבוא יום ונצא מהגלות, התחזקות זו היא היא המביאה קדושת המשכן והמקדש.... לדידן ייאמר, במצב הגרוע ביותר, כשכל אחד באשר הוא מרגיש שהוא שרוי בתוך ההסתר, ב'חושך' מצרים, ואינו נסוג אחור אלא מתחזק בצפייתו לישועה הרי בכך מתקדש הוא בקדושת המקדש...

כב. מענין לענין, הנה איתא בגמרא (חולין קלט:): 'מרדכי מן התורה מניין, דכתיב (בפרשתן ל כג) מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא'. ומבאר הגה"ק המהרי"צ דושינסקי זי"ע בדרך הרמז, כי הנה מצינו שלאחר שהדת ניתנה בשושן הבירה מיד יצא מרדכי בשק ואפר, וזהו שנתקשו 'מרדכי מן התורה מניין', כלומר מניין לו למרדכי שהדרך לביטול גזירות קשות ומרות הוא על ידי שמבטל ומכניע את עצמו כמי שאינו, ותירצו 'דכתיב מר דרור', והרי מבואר ברמב"ם (פ"א מהל' כל המקדש ה"ג) ש'המור הוא הדם הצרור בחיה שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בו בני האדם בכל מקום', וכלומר, שהוא בא מחיה טמאה, ולכאורה תגדל הפליאה, מה לחיה טמאה ולבית המקדש, היתכן כזאת, שיעשו מדם חיה את שמן המשחה (ובאמת הראב"ד חולק על הרמב"ם מטעם זה), ובע"כ צריך לומר, שמכיוון שכתשו ורסקו אותו בטל שם דם מעליו ונהפך לעפר בעלמא (רדב"ז שם), ואם דם שמתבטל יכול להיות בשמן המשחה, קל וחומר שאדם המבטל עצמו נהפך לאדם אחר שלא חלה עליו הגזירה מעיקרא.

ודע כי 'ביטול' זה הוא בין כשמכניע ושובר עצמו בדברים שבין אדם למקום, ובין כשמכניע עצמו לחברו ומקבל על עצמו באהבה סאת הבזיונות וכדומה, שממתיק בזה הרבה דינים קשים מעליו.

כג. המגיד מדובנא זי"ע ביאר בלשון הכתוב 'אך את שבתותי תשמורו' בדרך משל, לעשיר שהזמין אצל החייט כמה בגדים יקרים ונאים לבנו הקטן, משהגיע לקבל את הבגדים התנצל החייט שלא הספיק לסיים את תפירת

באר הפרשה - פרשת כי תשא

י.

שיעביר את הפסולת מלבוּגֵי - שיכין עצמו במשך ששת ימי המעשה בהכנה רוחנית ובטהרת הנפש לקראת שבת^י, וממילא תתפשט קדושת השבת בכל הדברים גם בימות החול ולזה צריך שמירה, 'זהשמירה היא על ידי הרצון וההשתוקקות שבימות החול, שצריך להיות בל המעשים רק לצורך השבת, להיות נחת רוח להשי"ת'.

המלבוש העליון (רק את החלקים הפנימיים דוגמת מכנסיים וועסט), והבטיח לסיים את מלאכתו בקרוב, העשיר הסכים להמתין מלקחת את החלק שכבר נתפר, אבל הילד לא רצה להמתין, ובהתרגשותו דרש מאביו שיתן לו ללבוש את שאר מלבושיו החדשים, גברו רחמי האב על הבן והסכים לו, בשמחה רבה בשם הילד ופנה כדרכו לשחק עם חבריו בחוץ. כדרכם של ילדים לא היה נזהר לשמור על מלבושיו ונתלכלכו ברפש וטיט מכף רגל ועד ראש, משראה האב את אשר נעשה שמח על שלא נתן לו עדיין את המלבוש העליון, כי עי"ז לא בא לידי טינוף, ובבוא הזמן וכבר נגמרה מלאכתו של הבגד העליון מסרו ביד הקטן והזהירו שלכה"פ יהא זהיר שלא ללכלך גם בגד זה.

והנמשל, הקב"ה ברא את העולם בששת ימי המעשה והאדם נברא ביום השישי, ועוד באותו יום נכשלו אדם וחוה ואכלו מן עץ הדעת ובזה נפגמה כל הבריאה, אבל פגם זה לא נגע אלא בששת ימי המעשה כי יום השבת קודש נשאר בשלימות בלא שום רבב, לפיכך נצטוונו 'אך את שבתותי תשמורו' רק הם נשארו לכם לשלל - אנא השאירו אותם נקיים ומצוחצחים, ולא ללכלכם בפגמי עוונות ח"ו, אלא יעסוק האדם במצוות ומעשים טובים וישמור על המתנה הטובה שקיבל מבית גזיו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

הוסיף הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע שגם לאחר חטא העגל עדיין שבת בקדושתה עומדת כבתחילה ולא נפגמה על ידי החטא, שהנה נאמר בפרשתן שלאחר מעשה העגל אמר הקב"ה למשה לומר לבני ישראל 'עתה הורד עדיך מעליך' (לג ה), ואכן כתיב (פסוק ו) 'ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב', ופירש רש"י 'כתרים שניתנו להם בחורב כשאמרו נעשה ונשמע', אמנם ידוע מה דאיתא מהאר"י הק' שבכל שבת ושבת מחזיר משה רבינו אותם הכתרים לבני ישראל, והרי, שבשב"ק אנו באותה דרגה עילאית כמו קודם החטא. ועל כן שבת היא מעין עולם הבא (עי' ברכות נז:), כי לאחר שקיבלו ישראל את התורה בלוחות הראשונות היו בני חורין מן היצר הרע, ובבחי' עולם הבא, אלא שחטאו ונשתברו הלוחות וירדו ממעלתן, וביום השבת הרי אנו מתעלים כבראשונה. ומכל זה למדנו על גודל ההתעלות אליה ניתן להגיע בעבודתו ביום השבת, כאשר יכול להתנתק לגמרי מן היצר הרע.

כד. כה אמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם קדושת שבת) בשם הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע, ש'יהודי' כולו טוב בעצמותו, ולא שייך בו מציאות של רע ביהודי, ומה שפעמים נמצא רע בקרבו אין זה אלא מחלק הגוי שיושב בקרבו. עפי"ז אמר ה'חידושי הרי"ם' שהרי 'גוי ששבת חייב מיתה' (סנהדרין נח:), אמור מעתה, שעל כל יהודי מוטל לעקור בערש"ק את החלק הנכרי שבו לעקור את הרע שבו 'ולהתגיר' כדי שלא יהא בכלל 'גוי ששבת'..

כה. בספר 'ליקוטים חדשים' (נדפס בשנת תרנ"ט) הקשה בהאמור בפרשתן (לא טו-טז) ששת ימים יַעֲשֶׂה מלאכה וגו', לעשות את השבת, והרי שלגבי עשיית המלאכה בימות החול נקט לשון יַעֲשֶׂה, מלשון 'התפעל' ומשמעו עשייה על ידי אחרים, ואילו בעניין השבת נקט לעשות, כמי שעושה בידיים, ולכאורה היה צריך לומר להיפך, כי בימות השבוע צריך לעשות מלאכתו ואילו שבת היא ב'שב ואל תעשה', אלא, כי אכן אין הפרנסה מגיעה לאדם כתוצאה ממעשה ידיו אלא היא 'נעשית' רק על ידי הקב"ה, לעומת זאת 'שבת' בידי אדם היא, שמי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, וכפי שמכין את עצמו בימות החול כן זוכה להרגיש קדושת השבת, על כן שפיר נאמר בה 'לעשות'.

הוה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, דבמקום אחד (ביצה טז) אמרו חז"ל שניתנה שבת במתנה לבני ישראל, ואילו במסכת ע"ז (דף ג.) אמרו 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', ואי אמרת מתנה היא מדוע צריך לטרוח להשיגה, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, שפעם ביקש כפרי אחד מהרה"ק בעל ה'באר מים חיים' זי"ע שיגלה לו איך משיגים דביקות והשגה בשב"ק כמו שהוא מרגיש [כידוע שהיה מפורסם בהתענגותו בנועם קדושת שב"ק, ומקובל בפי העולם, שאף קומת גופו גבהה כמדת ראש יותר מבאמצע השבוע], תמה ה'באר מים חיים' על שאלתו, והשיב לו בפשטות 'הלא אור השבת הוא כאור החמה, ומי שאינו מתחמם לאורה סימן מובהק הוא שעניו מזופפות בקליפה עבה...', והכי נמי בודאי ניתנה השב"ק במתנה לבני ישראל, אולם כדי לבטל את המעכבים מבשר ודם להרגיש באור הגדול הזורח בשבת עליו לטרוח בערב שבת תחילה, וכפי טרחתו והכנתו לסלק הזפת והזוהמה שנדבקו בו בכל ששת ימי המעשה כך יזכה ליהנות מן השבת.

באר הפרשה - פרשת כי תשא

ויהיו מעשיו רצויים, אז בוודאי לאחר שטבל בערב שבת בכוונה רצויה לקבל קדושת שבת - יבין בדעתו שניתוסף לו נשמה יתירה, כי ירגיש בנפשו יראת הרוממות שבאה לו, עד שתבער בו אהבת זיראת ה', וזה בדוק ומנוסה מכמה אנשים כמה פעמים, בלא שום ספק, אבל כשאין נשמתו טהורה אז לא ירגיש בקדושת השבת.

ונתנו - ריבוי נתינת צדקה וחסד

בפרשתן (ל יב), 'כי תשא את ראש בני ישראל וכו' ונתנו' וגו', וביאר הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (אות א) על פי מה שפירש רש"י ש'כי תשא' הוא 'לשון קבלה' (עיי"ש), ומעתה יש לומר בדרך המוסר, כי תשא את ראש - ר"ל כשתרצה לקבל השפעות טובות מן השמים אזי עצתך היא ונתנו^י - שתתנו^י

בדברים הללו פירש גם הנצי"ב ב'העמק דבר' בסיפא דקרא 'לדעת כי אני מקדשכם', כי הנה ישנם דברים חיצוניים הגורמים להתעוררות קדושה, וכגון השהייה בבית המקדש או בבית הכנסת וכיו"ב, אכן בשבת ניתן להשיג קדושת הנפש בלי שום הרגש חיצוני, כי עצם יום השבת מעורר את הקדושה, והרי זה 'אות היא לעולם' - 'שהקב"ה בעצמו כביכול מסייע למי שבא להתקדש'. ועל כך נאמר 'לדעת כי אני מקדשכם', וכלשונו, שמצוה לדעת זאת ולהבין עצמו לכך, דבלא זה לא ירגיש קדושה. ולפי זה המבין עצמו לזה הוא מקיים מצות עשה, עכ"ל.

וכתב ה'חיי אדם' זצ"ל בספרו 'זכרו תורת משה' (סימן א אות ב), וז"ל, יכול האדם להתבונן ולנסות, כי כאשר יבין את דעתו ותהיה יראת ה' בלבו באמת,

וכך היה רגיל על לשונם של חסידים לומר בדרך צחות, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ואילו מי ש'טרח' בערב שבת 'יוקל' בשבת... כלומר שמי שמתעצל ומתרשל בערב שבת מלהכין עצמו נשמתו ונפשו אלא הוא כעין 'טרח'... הרי גם בשבת לא יזכה להנות מזיו השבת אלא יהא כ'בטלן' בעלמא...

כו. ונדע מה שכתב ה'בעל הטורים' וז"ל, ונתנו, אם תקראנו למפרע יהיה גם כן 'ונתנו', לומר לך כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו ולא יחסר לו בשביל זה כלום.

סיפר הרה"ק משינאווא זי"ע, שהרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע בירך יהודי אחד בעשירות, ונתקיימה ברכתו ונעשה הלה לגביר אדיר מופלג, ושאל הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זי"ע את הרה"ק מרימינוב 'היתכן ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחד'... השיב לו, אני אכן ברכתי אותו בעשירות סתם, אלא שהוא בעל צדקה גדול, והלא תיבת 'ונתנו' נקראת גם למפרע, ומשום כך מאחר שהוא מנדב מממונו בלא גבול על כן גם מן השמים נותנים לו בלי גבול... (דברי יחזקאל ד"ה כי תשא).

נמצינו למידיים בדבריו חידוש גדול בהבנת דברי בעל הטורים 'כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו', שאין הכוונה רק לאותו סכום מעות שיחזור לו, אלא שיושפע עליו כפי שנתן, שאם הוא מחלק בלי גבול אזי יחזור אליו בלי גבול, ופי כמה וכמה מסכום המעות שנתן...

ואין הדברים אמורים דווקא בצדקה ב'ממון' אלא כל מה שיתן איש לרעהו 'יחזור' לו, כי הקב"ה ינהג עמו במדה כנגד מידה כמו שהוא מתנהג עם אחרים. וכך כתיב בהמשך הפרשה (פג יא) 'ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו', והקשה הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע כיצד ניתן לדמות ולהשוות את דיבורו של הקב"ה כביכול ל'כאשר ידבר איש אל רעהו', ומהו 'הצד השווה' ביניהם... וביאר, כי משה רבינו למד את התורה בהיותו במרום כפי שורש הדברים לעומקם עם כל הסודות העצומים שבהם, שאין ביד אנוש להשיגם כלל, אבל, בשעה שחזר ולימד את בני ישראל קיים בעצמו 'וירד משה מן ההר אל העם', ש'ירד' ממדרגתו הגבוהה ולימד דעת את העם כפי הבנתם ולא כפי ההשגה הנשגבה שהיתה לו, ועל כן זכה שאף הקב"ה כביכול 'ירד' וידבר עמו 'פנים אל פנים'... וזהו שאמר הכתוב, ודבר ה' עם משה פנים אל פנים כאשר, כלומר כמו שהוא דיבר אל רעהו - אל בני ישראל... (וכעין זה נמצא בהרחבה בבית יעקב להרה"ק מאיז'ביצא זי"ע).

כז. הנה ה'טעם' בתיבת 'ונתנו' הוא 'קדמא ואזלא', וכמה ביאורים נאמרו בזה.

א. הגר"א מבאר (קול אליהו) בהקדמת דברי הגמרא (שבת קנא:) רבי חייא אמר לבני ביתו שאם יזדמן עני לבית שתקדים לתת לו לחם לאכול כדי שיקדימו לתת גם לבנייך, שאלה אותו, וכי אתה מקלל אותם שיצטרכו לחזור על הפתחים, השיב לה רבי חייא, שכבר נאמר (דברים טו י) 'כי בגלל הדבר הזה, ותנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחזור

(דברים יג יח) 'ונתן לך רחמים - ועל ידי זה ורחמך', עכ"ל. ולמדנו מדבריו שהמיטיב לרעהו ב'מתנת חיים' - 'לפנים משורת הדין' ינהג ה' עמו מידה כנגד מידה ויטיב לו בכפלי כפליים הרבה יותר מהמגיע לוי"ט.

וכבר איתא בגמ' (ב"ב י:): 'אמר רבי אבהו, אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע כמה תרום קרן ישראל אמר לו בכי תשא, ופירש רש"י, אם באת לשאת ראשם בהגבהה קח מהם כופר לצדקה.

לאחרים^{כח}, אמנם 'אם זה המקבל השפע אינו משפיע לאחרים נמנע השפע ממנו'.

ובך פירש הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (ד"ה וחנותי) בהא דכתיב בפרשתן (לג יט) 'וחנותי את אשר אחון', היינו שהבורא יתברך מסבב לפניו עני כדי שיצטרך להתנהג עמו במדת חנינה ורחמנות, וזכות זה שהאדם אכן נוהג במדת חסד ורחמים, נותן לו הקב"ה כנגדו מאוצר מתנת חנם שהוא אוצר גדול, וכמו שדרשו (שבת קנא:): על הפסוק

בעולם, ומוסיף הגר"א שעל כן תיבת 'ונתנו' נקראת ישר והפוך, 'כי גם הנותן יצטרך לפעמים שיתנו לו ח"ו, ורימזה התורה בטעמי המקרא 'קדמא ואזלא', לומר לאדם הקדם לתת צדקה כדי שתלך לפניך צדקתך בטרם יסוב הגלגל ח"ו... עוד ביאר הרה"ק ה'אורח לחיים' זי"ע (ד"ה א"י כי) ב'טעם' המקרא 'קדמא ואזלא', כי אם יקדים נתנית צדקה לפני התפילה, אז 'ואזלא' - 'צדק לפניו יהלך' לפתוח שערי מרום לקבל תפילתו. וכבר איתא בגמ' (ב"ב י:): 'רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, אמר דכתיב (תהילים יז טו) אני בצדק אחזה פניך'.

אגב אורחא נציגה את פירושו של הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (תולדות ד"ה ואלה) בלישנא דגמ' 'והדר מצלי', שהוא מלשון הדר ויופי, כלומר שנתנית צדקה קודם התפילה גורמת לתפילה שתהא מהודרת יותר, ועי"ז תתקבל תפילתו לרצון לפני אדון כל.

כח. ומוסיף הרה"ק משינאווא זי"ע, שהנה מדרכו של היצר להסית את האדם לבל ירבה בנתנית צדקה, שהרי כל כך עמל ועבד להשיג את הכסף, ביום ובלילה בחורף ובקי, ומפני מה יתן 'משלו' בחינם לזה שאינו עושה כלום... על כך נאמר בהמשך הפסוק 'ונתנו איש כופר נפשו לה', דע לך, בנתנית הצדקה הינך נותן 'כופר נפש' ופודה עצמך מהחטאים והעוונות, וכמו שנאמר (דניאל ד כד) 'וחטאך בצדקה פרוק'.

כט. ידוע מה שכתב רש"י (בראשית יח טז, ומקורו בשמו"ר מא א), 'כל השקפה שבמקרא לרעה, חוץ מהשקיפה ממעון קדשך (דברים כו טו), שגדול כח מתנות עניים שהופך מדת הרוגז לרחמים', וביאר הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל וירא ד"ה וישקיפו) על פי היסוד שאמר הבעש"ט הק' זי"ע כי במצוות צדקה אין חסרון ב'שלא לשמה', כלומר, שאף אם נותן צדקה שלא לשמה אלא שיש לו פניות בדבר כגון לשם כבוד וכיו"ב, מכל מקום לא נחסר מערך המצוה, כי סוף סוף העני נהנה מנתניתו. ובזה מבאר הרה"ק משינאווא הא דאיתא בגמ' (ר"ה ד.) 'האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו פְּנֵי ובשביל שאזכה בה לחיי העולם הבא הרי זה צדיק גמור', וכבר הקשו התוס' (ד"ה בשביל) שהרי אמרו חז"ל (אבות א ג) 'אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס', והיאך ניתן לומר שהוא צדיק גמור (ועיי"ש מה שתירצו), אלא, כי אכן צדקה שאני, שאף שבכל המצוות אם מכוון על מנת לקבל פרס הרי זה גורע משלמות המצווה, אבל בצדקה גם אם עושה כן ב'פניה' שיחיה בני או שיקבל שכר עדיין נחשב לצדיק גמור, כי העיקר שהעני קיבל את הצדקה. ומעתה יש לבאר מה שאמרו כל השקפה לרעה, שאם ישקיפו ויביטו וידקדקו ויעיינו אחר מעשינו הטובים אזי מי יצדק בדין לומר שעשה את המצוות לשמה בתכלית מבלי שום 'פניות' ואפילו פניות דקה מן הדקה, אך חוץ ממתנות עניים, ששם אף אם לא נתן בשלמות עדיין ערך המצווה במקומה עומד, וממילא גדול כוחה של צדקה דייקא להפוך רוגז לרחמים.

פעם נסע הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע לרבו הגדול הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ועל אם הדרך נכנס לבניין הדור שהקים איזה גביר לצורך 'הכנסת אורחים' - לספק לעוברים ושבים כל צרכיהם באש"ל מלא בהרחבה, והיה זה ממש 'מחייה נפשות' באופן שלא היה מצוי כמותו, הבחין הגביר ב'אורח' ה"ה בעל התניא והכיר על פניו כי הוא גברא רבא וניגש אליו ושפך מר ליבו כי הוא מרגיש שאינו עושה מצווה זו באמת, ואם כן מה ערך יש לכל מפעלותיו הכבירים. מיד התעמק בעל התניא בשרעפיו כדרכו בקודש, ואחר כמה רגעים אמר לו ב'תנועה' של ניגון 'אבער דער ארעמאן האט באמת געהאט' (-אבל העני כן היה לו באמת)... כמי שאומר, אל תכניס עצמך לספיקות ולנערוון (עצבים) האם הינך נותן באמת ובלבב שלם, ועי"ז שמא תחדול ממעשיך הטובים, כי הרי העני אכל ושתה ושבע ונהנה בכל לבבו, וזה העיקר - להיטיב לשני...

באר הפרשה - פרשת כי תשא

שים שלום - מחלוקת הגרועה מע"ז

בפרשתן (ל טו), 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל'. ב'אלשי"ך' (בפרשתן) הביא משם הגה"ק רבי שלמה אלקבץ זצ"ל (בעל הפיוט לכה דודי) שלכן אמרה תורה להביא רק מחצית השקל כדי ללמד שכל יחיד מצד עצמו חשוב רק כמחצית, ורק כאשר יצטרף ויתאחד עם עוד איש מישראל יחשב כ'שלם', ויצא מתחת ידם קרבן, להקריב ממתנת כולם את קרבן התמיד במועדו ובמקומו וכהלכתו^ל.

בתיב בפרשתן (לב לה) 'העגל אשר עשה אהרן', נוראות כתב ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ריש פרשתן) בשם רבו ה'חתם סופר' זי"ע, דלכאורה צריך ביאור היאך עשה אהרן את העגל מחשש שמא יהרגו בני ישראל - הרי ע"ז היא ביהרג ולא יעבור. אלא ביאורו, כי

באותה שעה ראה אהרן הכהן שאף אם יתנגד להם והם יהרגוהו עדיין תשרור ביניהם מחלוקת עזה, כי כל אחד מהם הציע עצות ורעיונות כדת מה לעשות אחר ש'מת משה', ויהיה 'חרב איש באחיו' אף אם יבא משה ביום המחרת - כי במקום מחלוקת גם משה לא ייעיל, וכמו שכתב רש"י (במדבר טו ד) במחלוקתו של קרח 'נתרשלו ידיו'. על כן נתרצה להם ועשה בעצמו העגל, כדי שתשרור ביניהם שלום ושלוה, ואז בבוא משה ביום המחרת יהיה שלום ביניהם, ברגע אחת יבער הרע מקרבם. ואכן כך הוה - ויקח העגל וישרפו באש ויטחן עד אשר דק' ואין פוצה פה ומצפצף, נמצא כי אהרן בחר להיות סנוף לע"ז לפנים - למען לא יתרבה מחלוקת בישראל^ל, ואכן, הש"ת הבוחן כליות ולב וידע כי ב'מסירות נפשו' עשה כל זה, מחמת כן

הוא היה אומר, שבכל התורה כולה הכלל הוא 'אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין ליבו לשמים' (ברכות ה:), אבל בצדקה הוא להיפק, אחד המכוון ואחד שאינו מכוון ובלבד שירבה...

מעשה היה אצל הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע שפעם אחת כשהקיץ משנתו אמר שברצונו להיות 'גבאי צדקה', שאלוהו מה יום מיומיים... מה אירע עתה שכך נמלך בדעתו, סיפר להם, כי בשנתו היה בב"ד של מעלה וראה כיצד נערך שם הדין והמשפט, ובתחילה הביאו לדין אחד שהיה עוסק כל ימיו בתורה ממש 'מלא וגדוש', וכבר רצו לפסוק דינו לגן עדן, אך קמו משטינים לערער על פסק הדין, באמרם שהיו פעמים שהלה הפסיק ממשנתו, גם היה מעורב בלימודו 'שלא לשמה' אלא על מנת לקנטר, ונשאר הדין בספק וב'צריך עיון גדול'... אחריו הגיע לדין יהודי שהיה 'בעל עבודה' אשר במהלך חייו הרבה בתעניות וסיגופים, ויצא זכאי אלא ששוב הגיעו המקטרגים והוכיחו שנפלו פגמים בעבודתו ולא היתה בתכלית השלמות בלתי לה' לבדו, ונשאר דינו תלוי ועומד... אחר כך העלו לדין איזה בעל צדקה וחסד ומרבה להיטיב ונפסק הדין לזכות ולחיי העולם הבא ולא קמו שום מעוררים, והובילו אותו בשמחה ובששון למקומו הראוי. שאל הרה"ק, וכי כאן הוא 'עולם האמת'... מה בינו לבין הקודמים לפניו שהיו בעלי תורה ועבודה, והשיבו לו, אכן בלימוד התורה יש מקום לעיין האם היתה לשמה ובכוונה הראויה, כמו כן ב'עבודה' יש לבדוק אם היתה בלב טהור באמת, אך ב'חסד' אין מקום לעיון כלל כי הזולת היתה לו הנאה בשלמות... ובכך הסביר להם חשקו ורצונו להיות גבאי צדקה ולהתעסק בחסד אחר שראה חשיבותם ומעלתם.

רגיל היה הגר"ח קרייזווירט זצ"ל לומר, ללמוד כמו רבי עקיבא אייגער אין ביכולתנו עשות. להתפלל כמוהו, גם לא. אך לעשות חסד כמו רבי עקיבא אייגור, אנו יכולים - כי במעשי חסד העיקר הוא לפי המקבל, ואם המקבל נהנה מהעזרה, אזי זכינו לקיים את מעשה החסד בשלימות כדבעי (מעדות בתו תחי', הובאה בס' חזון חיים).

ל. וגם על ענין האחדות נאמר בכתוב 'ולא יהיה בהם נגף', כי גדולה היא האחדות בקרב ישראל להמשיך רחמים וחסדים לעולם כולו. כה אמר כ"ק אדמו"ר מלובלין זי"ע לכ"ק אדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע בשם זקנו הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע לפרש בנוסח קדושת 'כתר' - 'משרתיו שואלים זה לזה וכו', ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו', כי 'משרתיו' היינו בני ישראל שהם משרתיו של הקב"ה ועושי מצוותיו, וכאשר הם 'שואלים' ומבקשים רחמים זה לזה, זה על צרותיו של הזולת, הרי באותה שעה 'ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו', כי מתעוררים רחמי הקב"ה, ומקבל תפילתם.

לא. כעין זה מצינו ב'שבט מוסר' (פרק לו אות כב) שלמחרת יום המחלוקת של קרח עם משה לא ירד המן, אף שביום שחטאו בעגל איתא במדרש (שמו"ר מא א) שירד המן, והיינו שמחלוקת גרע מעבודה זרה.

מעשה נורא הובא בפתיחה לספר 'עין הבדולח' (מהגאון רבי ישראל יונה לנדוי אבד"ק קעמפון), אשר 'בא לעירו איש אחד ושמעון שמו והיה מנגן נפלא ושר בשירים והמשיך אחריו את השומעים קולו הנעים עד שבני העיר רצו לקבלו

באר הפרשה - פרשת כי תשא

בחר בו להיות 'כהן' גדול, וזהו שאמרו לו בהקים את המשכן כשנרתע לאחוריו על שראה דמות עגל על המזבח, א"ל הקב"ה - למה אתה בוש 'לכך' נבחרת - על שבחרת להצילם ממחלוקת על ידי עשיית העגל לב.

יה"ר שנזכה להאמין באמונה שלימה כי הבורא הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, ונזכה להנהגת חסד ורחמים, משנכנס אשר מרבין בשמחה, שפע רב וכל מיני טובה וברכה.

כש"ץ, אולם המרא דאתרא מיאן להסכים לכך 'לאשר האיש הזה בעל עבירה מפורסם וקל שבקלים', אלא שבני העיר דבקו בעוון, והבין הרב שעומד לפרוץ שם מחלוקת גדולה, ולא ידע להשית עצות בנפשו, והריץ שאלתו לפני הגה"ק רבי יוסף מפוזנא (חתנו של הנודע ביהודה המכנהו בשם 'רבי יוסף הצדיק') בזה"ל 'שמעון זה דורש את כל האתין שבתורה את החזיר ואת הטריפה ואת הנבילה וכדומה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש (והוא מליצה מלשון הגמ' בפסחים כב: לגבי שמעון העמסוני, וכוונתו היתה שאותו 'חזן' דורש 'את לרבות' כל איסורים שבתורה שמתיר לעצמו ופורש מיראת שמים) ולזאת יגיד לו דעתו הקדושה מה לעשות', השיב לו רבי יוסף, מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל, לכן יחדול מלצאת בריב נגדם אם אינם שומעים קולו בטוב.

לב. מענין לענין, למדנו בגודל הזהירות מלדבר 'לשון הרע' או להאמין לה, איתא במדרש בפרשתן (שמו"ר פרשה מז) ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא ז) 'ויגד לך תעלומות חכמה', אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה 'לך רד כי שחת עמך' (לב ז) היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (פסוק יט) 'ויהי כאשר קרב משה אל המחנה' - שלא שברן עד שראה בעיניו, אי להם לבני אדם שהם מעידיים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה. ודבר שפתיים אך למותר, אילו היו הבריות נוהגים 'למעשה' כדברי המדרש שלא 'להאמין' לאדם אפילו אם הוא נאמן ביותר - כמה מחלוקות ודברי ריבות היו נמנעים, וכמה צער ועגמת נפש היה נחסך מאתנו...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תשא תשפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: gagedank@gmail.com

כברם והראו לו "חצבי חיורי (-כלים לבנים) דמליין קיטמא (שמלאים באפר), וזה רצה משה רבינו לבדוק אצלם ע"י האפר אם תוכם כרם או לא. וביותר, מצינו שאחר חטא העגל כתיב: (לג, ז) "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה", מה העניין בזה שנטה אהלו מחוץ למחנה? מסבירים המפרשים שהיה זה בשביל לדעת מי הוא המבקש ה' באמת שרק הוא יטרח להגיע עד משה רבינו, המבחן האמיתי באם האדם מתכוון באמת או שרק מן השפה ולחוץ - נמדד בטרחתו ויגיעתו להגיע לכך. וכך מצינו גם כן בגמ' (שם) שרבן גמליאל הכריז כל תלמיד שאין תוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש, ואילו לאחמ"כ כשנפתחו השערים "הוסיפו ארבע מאות ספסלי" ולמה? לפי שאיתא במגילה (כ"א. א.) דעד רבן גמליאל היו לומדים מעומד אבל תלמידים שאין תוכם כבדים צריכים ספסל...

כן מביאים המפרשים שהאיך ידע השומר איזה תלמיד תוכו כבדו? אלא שהתלמיד ש"באמת" רצה ללמוד כבר מצא דרך להיכנס... (ציוני תורה) והביטו אחרי משה (לג, ח)

בירושלמי (ביכורים ג, ג) יש דורשין לשבח אמרו אשריו שזכה לכך, ויש דורשין לגנאי, אכל מדילן (משלנו) ושתה מדילן. והוא תמוה דאפילו ריקים ופוחתים לא יאמרו כן. ונ"ל דרך הלצה, כי שניהם אמת, החשובים וזקנים שבהם היו מקנאים למשה במחנה שזכה למדרגה כזו אשר לא זכה שום איש ישראל. וע"ז אמרו האחרים כל אחד יוכל לזכות לכך אם לא ידאג על פרנסתו וישב שקט ושאנן. וכמו שאומרים עמי הארץ כי גם הם היו עולים למדרגת רב ומורה וגם המה היו יראי ד' כ"כ אם היו מספיקים להם כדי ספוקם וישבו בביתם...

וראית את אחרי ופני לא יראו (לג, כג)

י"ל על פי רמז הנה אנו רואין כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת אשר אנו מתמיהים למה עשה השי"ת ככה אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם היי הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתה ולקחת אסתה וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה והכל היי הכנה להצלת ישראל אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר רק הוא רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה וזה וראית את אחרי לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שהיי ומה שנעשה אבל לפני לא יראו קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו וזה לפני לא יראו:

(חתם סופר)

ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן: (לב, לה)

יש להבין בלשון אשר עשה אהרן שנתחייבו מגפה על שהשתמשו באהרן לעשות להם עגל וקיי"ל [נדרים ס"ב]. המשמש בת"ח נעקר מן העולם ק"ו מבלשצר שהשתמש בכלי קודש שיצאו לחול, והיינו אשר עשה אהרן דייקא. (חתם סופר)

מאוצרות המגידים

מסירות נפשו של אהרן בחטא העגל

ויאמר אלהים אהרן פרגו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם... ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל... וירא אהרן ויבן מזבח לפניו יקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר (לב, ב-ה)

וירא אהרן - דברים הרבה ראה אהרן; ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו 'ויבן מזבח לפניו' - ויבן מזבח לפניו. ועוד ראה ואמר: מוטב שיתלה בי הסרחון ולא בהם, ועוד ראה ואמר: אם הם בונים אותו המזבח, זה מביא צרור זה מביא אבן, ונמצאת מלאכתך נעשית בבית אחת, מתוך שאני בונה אותו ומתעצל במלאכתך, בין כך ובין כך משה בא (רש"י)

תמיהה גדולה ומפורסמת בפרשה זו של חטא העגל, היא: כיצד יתכן הדבר שאהרן הכהן עשה את העגל!

ואמנם, כפי שמביא כאן רש"י, הוא עשה זאת לפי שראה שבני ישראל הרגו את חור שניסה להוכיחם.

כי תשא את ראש וגו' ונתנו איש כופר נפשו (ל, יב) הנה תיבת 'ונתנו' מוטעם בקדמא ואזלא, וי"ל דבא לרמז על מאמר חז"ל במס' שבת (דף קנ"א) אמר ליה רבי חייא לדביתהו [לאשתו] כי אתני עניא קדים ליה ריפתא [כשבא עני הקדמי לפניו לחם] כי היכא דלקדמי לבניך [בכדי שיקדמו לחם גם לילדים שלך כשיצטרך]. אמרה ליה מילט לייטית לי [שאלה אותו וכי אתה מקלל אותי?], אמר לה: גלגל הוא שחוזר בעולם ע"כ, והנה תיבת 'ונתנו' נקרא פנים ואחור, כי גם הנותן יצטרך לפעמים שיתנו לו ח"ו, וזהו שרמזה לנו התורה הקדושה ב'קדמא ואזלא' אקדימו ריפתא לעניא כי היכא דלקדמי לבניך לכן אתה הקדם ותן לו, וילך לפניך צדקך בטרם יסוב הגלגל על בניך. (קול אליהו - הגר"א)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט וגו' (ל, יד)

הנה הטעם של התיבות העשיר לא ירבה הוא "מונח רביעי", ויש לבאר דבא לרמז על מאמרם ז"ל במס' כתובות (דף נ' ע"א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, וזהו מונח רביעי, רצונו לומר דאף העשיר לא ירבה יותר מחמישית, רק ד' חלקים יהא מונח לעצמו, וחלק חמישי יבזבז. (קול אליהו - הגר"א) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה. (ל, לד)

כתב רש"י ולבנה זכה - (כריתות ו) מכאן למדו רבותינו י"א סממנין נאמרו לו למשה בסני מיעוט סמים שנים נטף ושחלת וחלבנה ג' הרי ה'. סמים לרבות עוד כמו אלו הרי עשר. ולבונה הרי י"א ואלו הן הצרי והצפורן החלבנה והלבונה מור וקציעה שכולת נרד וכרכם הרי ח' שהשכולת ונרד אחד שהנרד דומה לשכולת. הקושט והקלופה והקנמון הרי י"א. בורית כרשינה אינו נקטר אלא בו שפין את הצפורן ללבנה שתהא נאה:

ובחז"ל ונתקן כן בסדר התפילה: ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפורן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציעה (ז) שבלת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. (ט) הקשט שנים עשר. (י) וקלופה שלשה. (יא) וקנמון תשעה.

ישנם ארבעה מינים המוזכרים כאן בפרשת הקטורת במפורש: הצרי (נטף), והצפורן (שחלת) חלבנה ולבונה. ממינים אלו יש להביא שבעים שבעים מנה מכל אחד, סה"כ - מניין ר"פ מנים.

עוד יש מור, קציעה, שכולת נרד וכרכום שמכל אחד מהם יש להביא ששה עשר מנה, סה"כ - מניין ס"ד מנים. בנוסף יש לנו קשט - שנים עשר. ועוד קלופה - שלשה וקנמון - תשעה סה"כ מניין כ"ד מנים.

וסך כל המנים של הקטורת הוא: ר"פ ועוד ס"ד ועוד כ"ד סה"כ - שס"ח.

כתב ב"שיטה מקובצת" על מסכת כריתות בהגהות בשם תוספות הרא"ש, וכן כתב בפירושו הרוקח לשיר השירים. שמנינים נרמז בפסוק (שה"ש ד, יג - יד) "שליחן פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים: (נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים)". פסוק זה מרמז על הקטורת. והנה המילה "פרדס" הוא פ"ר - כמניין ארבעת הסממנים שהם שבעים שבעים מנה. ד"ס - שלשת הסממנים של ששה עשר ששה עשר מנה. "שליחין" - הוא מספר שס"ח ככל המנים יחד. פרדס רמונים - סופי תיבות ס"ם לרמז על סממני הקטורת. (הרוקח על שה"ש - שיטה מקובצת)

ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה (לב, ד)

ולמה עגל ולא צורה אחרת. מצאתי כתוב כשראה ישראל ה' על הים ואמר זה אלי ערב רב לא ראו אלא רגליהם של מלאכי השרת שרגליהם ככף רגל עגל, והיינו דכתיב (תהלים ס"ח, כ"ה) ראו הליכותיך אלהים וגו', ועקבותיך לא נודעו, שחשבו שהם עקבותיך של הקב"ה לזה עשו צורת עגל.

(ש"ך על התורה)

וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים (לב, ז)

עמך - פירש רש"י. ערב רב שקבלת מעצמך וגירתם ולא נמלכת בי וכו'. והם תלמידים שאין תוכם כבדים, ולא האמינו באמת בה' והם עשו העגל.

כתב בפרדס יוסף, הנה בפסוק כ' "ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל" כתב רש"י (וכן בגמ' ע"ז מד, א) שמשה רבינו נתכווין לבדוקן כסוטות, וזה הענין בברכות [כ"ח]. שהראו לרבן גמליאל שכל התלמידים שהתווספו לבית המדרש אין תוכם

לפני עליית משה רבנו להר לקבל את הלוחות, הודיע לבני ישראל שאהרן וחור ינהיגו אותם בינתיים: "והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם" (כד, יד) - מי שבהעדרי ירצה לברר הלכה או הנהגה כלשהי, יגש לאהרן ולחור, הם יהיו הנציגים שלי [- של משה רבנו].

עברו ארבעים יום, ולפי חשבונם של ישראל משה רבנו היה כבר צריך לרדת מההר - ולא ירד. לאמתי של דבר חשבונה היה מוטעה ועדיין לא היה צריך לרדת [כי הם סברו בטעות שארבעים יום "אין לילו עמו" ובאמת גם הלילות נכללו בחישוב זמן חזרתו]. אבל על כל פנים כך הם סברו, ואם אינו יורד - סימן שהוא מת. מה גם שהשטן הראה להם שכביכול מלאכי השרת נושאים את מטתו של משה רבינו שהיה מת.

באו אפוא לחור ואמרו לו: 'משה מת, עשה לנו אלהים שאותו נעבוד!' אמר להם: 'אי אפשר, זוהי עבודה זרה ואיני מוכן לעשות עבודה זרה! בני ישראל אימו עליו שיהרגוהו אם לא יענה לבקשתם, וכשעמד בסרובו - הרגוהו! אחר כך פנה העם לאהרן ואמר לו "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו". ומספרת התורה: "וירא אהרן". מה הוא ראה? - ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו", אמר: עכשיו יהרגו גם אותי. מה עושים?

בתחילה ניסה אהרן "להרויח זמן". אמר להם: "פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם", חשב שהם יסרבו לתת. אך מאומה לא עזר לו ולבסוף, בלית ברירה, נאלץ לעשות את העגל!

והתמיהה, כאמור, צפה ועולה: כיצד ניתן להבין את התנהגות אהרן בעשית העגל? ואם נחמד את השאלה [כפי שנשאלתי פעם על ידי יהודי רחוק משמירת תורה ומצוות: הלזאת תקרא מנהיגות? חור היה מנהיג אמיתי. כשאימו עליו שיהרגוהו, אמר: בבקשה, תהרגוני, לא אעבור על עקרונות! ואהרן, כך נכנע לגחמותיו של העם?! מדוע לא מסר אף הוא את נפשו על קיום מצוות התורה?!...]

התמיהה מתחזקת ומתעצמת ביותר. משום שלאחר מכן זכה אהרן בתפקיד הנכבד של הכהונה הגדולה - תפקיד בו לוקחים חלק פעיל בכפרת העוונות לעם ישראל. הכיצד? האם על 'מנהיגות' שכזו עוד מגיע שכר רב כל כך?!

אכן פרשה לכאורה סתומה, אולם טמון בה עומק מופלא, וכדי להבין פשרה נקדים סקירה הסטורית של ארועים אשר התרחשו בדורות מאוחרים יותר.

בהגיע יהואש לגיל שבע, "שלח יהוידע ויקח את שרי המאות לכרי ולרצים ויבא אתם אליו בית ה' ויכתר להם ברית וישבע אתם בבית ה' וירא אתם את בן המלך" יהוידע הכהן הגדול קרא לשרי מלכות יהודה, והראה להם את יהואש, בן אחיזהו המלך, ויחד עמם עשה "הפיכת חצר". הרגו את המלכה עתליה והמליכו את יהואש.

"בן שבע שנים יהואש במלכו", וכמובן מכאן והלאה כל מה שיהוידע הכהן הגדול אמר ליהואש לעשות הוא עשה. הוא חייב לו את חייו.

וכך נמשך הדבר במשך ארבעים שנה, אבל אחרי ארבעים שנה, כשיהואש היה כבר בן ארבעים ושבע, "ויזקן יהוידע וישבע ימים וימות בן מאה ושלושים שנה במותו" (דברי הימים ב כד, טו), ומיד אחרי כן מסופר: "ואחרי מות יהוידע באו שרי יהודה וישתחוו למלך, אז שמע המלך אליהם". מה הוא שמע? מה הם אמרו לו?

חז"ל (שמות רבה ח, ב) מגלים לנו את הסוד: "מהו וישתחוו למלך" - שעשאוהו אלוה. אמרו לו: אילולי שאתה אלוה לא היית יוצא לאחר שבע שנים מבית קדשי הקדשים".

באו שרי יהודה ואמרו ליהואש: "אדוננו המלך, יש לנו קושיה חזקה". "מהי?" שאל יהואש, והם הסבירו: "הלא פסוק מפורש הוא בתורה: 'והזר הקרב יומת' (במדבר א, נא). אדוננו המלך, הלא אתה מזרע דוד, משבט יהודה, הנך זר לכהונה, כיצד יתכן אפוא שבמשך שש שנים שהית בעלית קדשי הקדשים ויצאת משם חי?! הרי היית צריך למות מזמן!"

יהואש לא ידע מה לענות להם. "נו, מה התשובה?" שאל. "פשוט מאד" אמרו השרים, "אתה בעצמך אלהים, ומהים הזה כולנו נתפלל אליך ונשתחוה לך". הם עשו ממנו עבודה זרה.

"אמר להם: 'כך הוא' וקבל על עצמו ליעשות אלוה" - דוקא מצא חן בעיניו להיות עבודה זרה, הוא הסכים לכהן בתור אלהים, וכך בימיו נכשלו כלל ישראל בעוון עבודה זרה.

הקב"ה שלח להם "נביאים להשיבם אל ה'" - להוכיחם ולהחזירם בתשובה, "ולא יאזינו".

ואז, "והורו אלקים לבשה את זכריה בן יהוידע הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם: כה אמר האלקים, להן אתם עברים את מצות ה' ולא תצליחו כי עזבתם את ה' ויעזב אתכם" - כיצד מסוגלים אתם להגיע לשפלות כזו - עבודה זרה, בירושלים, סמוך לבית המקדש! היתכן?!

כששמע יהואש שזכריה הנביא אומר עליו שאינו אלהים, שלח שליחים להרגו נפש: "ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצות המלך בחצר בית ה'". את זכריה הנביא הכהן הגדול, הם רגמו באבנים [אגב, בספר "הצדיק רבי שלמה" מספר רבי שלמה בלו, תלמידו של ה"חפץ חיים" מה ששמע מה'חפץ חיים', שבזמן הגרי"א היה אדם שנכנס בו דיבוק, וכאשר נשאל מיהו, אמר שהוא הראשון

שזרק אבן על זכריה הנביא], ולא עוד אלא שאת מעשה הרצח המתועב הם עשו בבית המקדש, בעזרה, ביום הכפורים שחל בשבת!

"ולא זכר יואש המלך החסד אשר עשה יהוידע אביו עמו, ויהרג את בנו" - את זכריה, "וכמותו" - ובעת שנטה זכריה הנביא למות, "אמר: ירא ה' וידרש" - אני איני יכול לעשות מאומה. הקב"ה - הוא זה שישפוט אתכם על הריגתי! הקב"ה אכן ראה ושמר זאת.

מספרת הגמרא (סנהדרין צו ע"ב), שאחרי קרוב למאתים שנה, נכנס נבזראדן רב הטבחים לבית המקדש [הוא נקרא "רב הטבחים" משום שהיה אחראי מטעם נבוכדנצר להרוג את היהודים בארץ ישראל, ובמסגרת תפקידו טבח ושחט מליוני יהודים!].

הוא נכנס לעזרה, ואז נגלה לפניו דמו של זכריה הנביא שהיה רותח. במשך מאתיים שנה לא הפסיק דמו לרתוח בעזרה! זאת למרות שהיו שוטפים את הרצפה כל יום. מעין היה עובר בתוך העזרה והיו סותמים את החור והיה מציף את כולה, אבל דמו של זכריה הלא נשטף עם המים הללו. הוא נשאל על מקומו ורתח ללא הרף!

"אמר להו: מאי האי?" - שאל את הכהנים: מה טיבו של דם זה? "אמרו ליה: דם זבחים הוא דאישתפוך" - זה רק דם של קרבנות שנשפך על רצפת העזרה. מיד ישטפו את המקום והכל יבוא על מקומו בשלום.

"אמר להו: אייתי ואנסי אי מדמו" - אתם טוענים שזה דם קרבן? אם כך, הביאו לי את כל סוגי הקרבנות שהנכם מקריבים. שחטו לפניו את הקרבנות וראה שדמים אינו דומה לדם הרוחח שלפניו.

"אמר להו: גלו לי, ואי לא - סריקנא לכו לבשרייכו במסריקא דפרזלא" - אם לא תגלו לי את האמת של מי דם זה, אסרוק את בשרכם במסרקות של ברזל! לא היתה ברירה וגילו לו את האמת: "אמרו ליה: האי כהן ונביא הוא דאינבי להו לישראל בחורבנא דירושלם, וקטלוהו". היה לנו נביא שהיה מוכיח אותנו בדברים של שמים בעינינו ורוחניים אבל הוא היה כזה שחור, כזה פנטי, לכן קמנו והרגנו אותו, לא יכולנו לסבול אותו. ומאז שרצחנו אותו הדם שלו רותח פה על הרצפה.

"אמר להו [-נבזראדן]: אנא מפייסנא ליה" - תשאירו לי את המלאכה, אני כבר אפייסו.

"אייתי רבנן קטיל עילוייה - ולא נח. אייתי דרדקי דבי רב [-תינוקות של בית רבן] קטיל עילוייה - ולא נח, אייתי פרחי כהונה קטיל עילוייה - ולא נח". הוא הביא לשם משמנה ומסלתה של עם ישראל, את כולם שחט סמוך לדמו של זכריה הנביא - והדם לא נח. "עד די קטל עילוי התשעין וארבעה רבוא" - תשע מאות וארבעים אלף יהודים הוא הרג שם, ועדיין "לא נח".

"קרב לגביה, אמר: זכריה, זכריה! טובים שבהן אבדתיים, ניחא לך דאיקטלינהו לכלהו? - כבר הרגתי כל כך הרבה יהודים, מן המובחרים שבעמך, האם רצונך שאהרוג את כולם עד האחרון שבהם?!

כשאמר זאת - "מיד נח" דמו של זכריה הנביא, הכהן הגדול.

כלומר, נבזראדן הבין שהכפרה על הריגת זכריה היתה צריכה להיות בהריגת כל היהודים, אלא שהדם הפסיק לרתוח עקב אימו שיהרוג את כולם. ובמלים ברורות: העונש על הריגת כהן ונביא הוא גזרת כליון מוחלט על עם ישראל, רחמנא לצלן!

בענין זה ישנו פסוק מזעזע במגילת איכה (ב, כ): "ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים, אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", ורש"י (על המקום) מביא את דרשת חז"ל שהיה כאן דין ודברים בין כנסת ישראל לקודשא בריך הוא:

כנסת ישראל טוענת: "ראה והביטה למי עוללת כה" - הכוונה לאמו של דואג בן יוסף שהיתה מודדתו בטפחים בכל יום ומביאה את משקלו בזהב לבית המקדש. ובזמן הרעב הגדול לפני החורבן שחטה אותו ואכלה את בשרו. ורוח הקוד משיבתם: "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא" - וכי נאה לכם שהרגתם את זכריה בן יהוידע שהיה כהן ונביא?

אם כן נסכם: בעד הריגת כהן ונביא שלמו כלל ישראל ב"אם תאכלנה נשים פרים עוללי טפחים" ובהריגת למעלה משלשה מליוני יהודים, ולא היו רחוקים מחסולו המוחלט של העם היהודי!!...*

את כל זאת ידע אהרן הכהן ברוח קדשו, ועל כך נאמר: "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו". מה הוא ראה שהביא אותו לבנות את המזבח?

"אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: ראה חור שזבוח לפניו, אמר: אי לא שמענא להו - השתא עבדו לי כדעבדו בחור, ומיקיים בי: 'אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, ולא היא' להו תקנתא לעולם. מוטב דליעבדו לעגל, אפשר היא להו תקנתא בתשובה" (סנהדרין ז ע"א).

אהרן ראה שאת חור הרגו בני ישראל כששרב לסיעם עשית העגל, ועתה, אם לא ישמע אליהם - יהרגו גם אותו כפי שהרגו את חור. ויתקיים בו "אם יהרג במקד ה' כהן ונביא" ושוב לא תהיה, חלילה, תקנה לכלל ישראל. מוטב, אפוא, שיעשה את העגל ויעבדו ישראל עבודה זרה, כי על כך יכולים הם לעשות תשובה בהמשך.

כח ההבלגה של דוד המלך
דוד המלך הועמד גם הוא בנסיין דומה, מקביל כנראה לנסיין שנכשל בו שאול, והוא עמד בו בהצלחה. הוא גילה סבלנות רבה והתאפקות כאשר לא עשה דבר, ובתוקף אמונתו האיתנה צלח את הנסיין הקשה בגאון. כך מסופר בנביא (שמואל ב' ה כב-כד):

"ויספו עד פלשתים לעלות, ויטשו בעמק רפאים. וישאל דוד בה' ויאמר: לא תעלה. הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים [אילנות]. ויהי בשמעך את קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ, כי אז יצא ה' לפניך להכות במחנה פלשתים".

ומה אירע אז באותה מלחמה? מספרים רבותינו בילקוט שמעוני (רמז קמב): "כיון שיצא [דוד] היו הפלשתים קרבים ובאים, וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות(!). אמרו לו ישראל: דוד! מה אנו עומדים? אמר להם? מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט בהם יד עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו: ואם אין פושטים אנו יד בהם אנו מתים. אמר להם: מוטב נמות זכאים ולא נמות רשעים. אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה.

"כיון שתלו עיניהם - נענעו האילנות ומיד פשטו יד, כמו שכתוב 'וישע דוד...'". אמר הקב"ה למלאכים: ראו מה בין דוד לשאול, שאול עומד ונשאל באורים ובתומים והפלשתים באים עליו והניח את האורים ואת התומים וברח ואמר לכה: "אסוף ידיך".

מבחן הכניסה של נבוכדנצר

בתחילת ספר דניאל מסופר שנבוכדנצר מלך בבל אסף נערים בעלי חכמה וסגולות מיוחדות. מהם רצה לבחור את אלה אשר יעמדו בהיכל המלך וישרתוהו. אבל, נוסף לסגולות החכמה והכישרון, צריכים היו הנערים להיות בעלי כוח לעמוד לפני המלך. את הסגולה הזאת האחרונה פירשו חז"ל, בין השאר, כיכולת התאפקות מלצחוק: מי שאינו יכול בשום אופן להתאפק מלצחוק כאשר הוא רואה או שומע דבר מצחיק, אינו ראוי לעמוד לפני המלך. כך נבחנו הנערים שמתוכם נבחרו המועטים הראויים לעמוד לפני המלך.

בחיי החברה אנו עדים לעתים קרובות למעשים טובים של אנשים טובים ואנו מתרשמים מהם ולומדים ממעשיהם. והנה, דווקא מעשים של בלימה הדרושים כוחות נפש הרבה יותר חזקים מאלה הדרושים לסתם מעשה טוב, דווקא הם אינם נראים בדרך כלל. הרי אלה בדרך כלל "מעשים" של אי-עשייה, אשר רק בעלי עין חדה יכולים להבחין בהם, ולעתים הם עלומים מעין כל חי, ורק האדם ואלוקיו היודע צפונות לבו, יודעים על כך.

קורה שראובן פוגע בשמעון, עוקץ אותו ומעליבו בנוכחות אחרים, ולעתים עולה במוחו של שמעון לומר איזשהו משפט חד כתער, שאם רק יוציא אותו מפיו, יפרצו כולם בצחוק על ראובן והלה יקבל את המגיע לו כדת וכדין. כמה כוחות נפש דרושים לשמעון כדי לשתוק ולא להוציא מלה מפיו? אף אחד לעולם לא ידע על ההתאפקות שלו. אף אחד לא יטפח לו על שכמו לאחר מעשה ואיש לא ייתן לו מחמאה כי זכה להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. כה גדולה וחשובה היא בלימה כזו בעיני ה' בורא שמים וארץ, עד אשר העולם כולו עומד בזכותו של בעל כוח הבלימה הזה כנאמר: "תולה ארץ על בלימה" - הארץ כולה תלויה היא ועומדת על זכותם של כאלה. ה', ורק הוא, יודע עליהם, על התאפקותם העל-אנושית ועל גדלות רוחם.

הפיזיות מהשטן

הבה ונראה: כיצד הביא השטן את ישראל לידי חטא העגל? הדברים מפורשים בדברי חז"ל, על הפסוק: "וירא העם כי בשש משה לרדת מה ה'..." (שמות לב, א):

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערבב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגוהו עליו. מת - ולא השגוהו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה [וזהו שאמרו] לאהרן: 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' (שבת פט ע"א, וברש"י שמות לב א).

מסביר הסבא מנובהרדוק בספרו "מדרגת האדם": זהו כוחו של השטן, להביא חושך ואפלה, ערפול המוחות, ולציייר דמיונות כוזבים, וברגע של רפיון החליטו החלטה פזיזה - וכבר עשו עגל.

אילו היו ישראל אומרים: אין מה למהר, נמתין עוד יום אחד ונראה - היו ניצולים מן החטא האיום.

לא לחינם אמרו: "הפיזיות - מן השטן". המתניות מצילה מן החטא. כנאמר הכתוב: "ועוד מאט - ואין רשע". חכה רגע - ותינצל מן העבירה!

על כך אמר שלמה המלך בחכמתו: "החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך" (קהלת ב, יד).

ושאל החוזה מלובלין זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך? והתשובה: אינו הולך!

כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן!

סרו מהר

נצייר לעצמנו באיזה מצב עמד אהרן הכהן: אפשרות אחת היתה שיתעקש שלא לעשות את העגל וכתוצאה מכך יהרגוהו עם ישראל, ונמצא שהוא מת על קדוש ה' ויזכה בעולם הבא למדרגה הגבוהה ביותר ["הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו" (פסחים נ ע"א)], אבל כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ילכו לאבדון. יתקיים בהם "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", אין להם תקוה.

האפשרות השנייה היתה, שיעשה להם את העגל, ואז מה יהיה אתו? - עתידו מחוסל, בעולם הזה ובעולם הבא. ו"באהרן התאנף ה' להשמידו" - זה כילוי בנים. (דברים ט, כ. וברש"י שם) - מתו שני בניו וזאת אחר שמשה רבנו התפלל עליו, אבל במקרה כזה לכלל ישראל תהיה תקוה, כי על עוון עבודה זרה ניתן לעשות תשובה.

אהרן הכהן העדיף את כל ישראל על פני עצמו! בוא העדיף לעשות את העגל ולאבד את הכל, ובלבד שלכלל ישראל תהיה תקומה.

היש לך מנהיג גדול יותר ממנו?! כיום מכירים אנו מנהיגים שמוסרים את כלל ישראל עבור עצמם.. כאן מתגלה לפנינו אהרן כמנהיג המוסר את עצמו על כלל ישראל.

(ומתוק האור)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (לב, א).

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערבב את העולם... הראה להן דמות מיטתו..." (שבת פט ע"א).

"...סרו מהר מן הדרך אשר ציתם עשו להם עגל מסכה..." (שמות לב, ח).

"...ביום שעשו את העגל, בו ביום ירד להם המן, ונטלו ממנו והקריבו ממנו לפני העגל... אמר רבי לוי: ישראל יושבין למטה וחורטין את העגל... והקב"ה למעלן חוקק לוחות ליתן להם דברות חיים" (תנחומא, תשא, יד).

על הגאון "החכם צבי" מסופר שכאשר למד בבחרותו בישיבה, התאכסן אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד. הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעת לילה מאוחרת. בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחו למקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב, ובעל הבית עמד בנסיין ולא העז להוציא מילה אחת של טרונאי מפיו.

ויהי היום, וגם בעל הבית עצמו הגיע למצב שכבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום ניתקל בבעיות שונות בענייני מסחר, ובליבו הצטברו מלאי של תחושות-כעס ומרירות, וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור, ואמנם הוא לא אמר לו במפורש שייצא מביתו, אבל הנימה שהיתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד אותו היום. מיד לאחר מכן הרגיש בעל הבית בדבר, והתחרט מאוד על כך, אף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.

והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטת הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. ה"עסקה" נחתמה בו ביום, וכבר למחרת יצא ה"חכם צבי" מן הבית ועבר להתגורר בעיר ההיא.

בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: "אתמול, כאשר לא התגברת על עצמך, היה היום האחרון שהייתי צריך להישאר אצלכם. עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר כך מן השמים שזה יהיה היום האחרון. אם היית מגלה אורך רוח עוד שעה קלה בלבד, ולא היית מתרעם על הקשיים שגרמתי לך על ידי לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. עכשיו שלא זכית לכך - בנים מופלגים בעשירות ובממון יהיו לך, אך בנים תלמידי חכמים - לא יהיו לך..."

עם ישראל ממתין לאישור יציאה ממצרים

דוד המלך בספרו תהלים (במזמור קה) מתאר בקצרה את ענין ירידת ישראל למצרים ויציאתם ממנה. גם רוב עשרת המכות מנויות שם בהקפדה על סדרן. אך משום מה, חושך, שהיא המכה התשיעית, מספר עליה דוד המלך לפני כל המכות (שם פסוק כח): "שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו", ורק לאחר מכן הוא מספר על יתר המכות: דם צפרדע וכו'.

מדוע, תמהים גדולי ישראל, הקדים מכה זו לשאר המכות? גם המחצית השנייה של הכתוב אינה ברורה, וגם לא מובן הקשר בינה לבין המכות.

מסבירים גדולי ישראל: עם ישראל יכלו בקלות לנצל באותה שעה את מכת החושך ולהסתלק מבית העבדים, ממצרים. אך הם היו סבלניים. הם התאפקו ולא עשו כלום, ולא ניצלו את ההזדמנות הנפלאה לצאת מכור הברזל של בית העבדים המצרי. הם ציפו לקבל הוראה מפורשת לכך, כפי שנאמר להם מראש.

יוצא אפוא, שהסבלנות וההמתנה של 'שב ואל תעשה' שהיו מנת חלקם, הם שעמדו בראש הזכויות לגאולתם!

הפסוק הוקדם לא משום מכת החושך הנזכרת בו, אלא כדי לתאר את דרגתם הרוחנית של ישראל במצרים, שעמדו במבחן הסבלנות ואי העשייה, למרות ההזדמנות הבלתי רגילה להיגאל גאולה עצמית. דרושה אמונה חזקה מאד וכוחות נפש אדירים כדי לעמוד בנסיין כזה.

ראיה נפלאה לדברים מביא בעל ה"נחלת אליעזר" מתיאור התורה את אופן ההיערכות של עם ישראל לקראת עבודת העגל: "וישכימו ממחרת ויעלו עולות ויגישו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" (לב, ו).
רש"י מפרש: "וישכימו - השטן זירזם כדי שיחטאו".

הגורם לחטא היה, אפוא, החיפזון. החוטאים איבדו את סבלנותם ולא התגברו על הדחף לפעול במהירות ללא שיקול דעת: "סרו מהר מן הדרך" (פסוק ח), ונסחפו לחטוא ללא שהיות וללא מחשבה. אהרן ראה את בהילותם וקוצר רוחם, ולכן הכריז: "חג לה' מחר". הוא קיווה שמשה יחזור בינתיים, ומבלבד זאת רצה לעצור בעדם. הוא סבר כי ההמתנה ל'מחר' תיתן להם הזדמנות למחשבה נוספת ואולי תסייע להחלטה הנכונה. אך הם השכימו למחרת בזריזות, וחוסר הסבלנות והאיפוק לא נתנו להם מקום למחשבה.

זו היתה עצת משה רבינו במחלוקת קרח: "בקר, ויודע ה' את אשר לו" (במדבר טז, ה). נתכוון בזה איש האלוקים לתת להם זמן הלילה, להתבונן. ואלי יכירו כי לא טוב עושים, ויחזרו בתשובה (אור החיים, שם).

זו היתה התביעה בחטא המרגלים: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם בלילה ההוא" (שם יד, א), והביאו עליהם את אסונם.

מה היה עליהם לעשות? - ללכת לישון...

שמענו, נחשוב, ואח"כ נגיב. לא לשמוע - ומיד לבכות...

פרק בהלכות סבלנות

על הציווי החוזר ונשנה של עשיית המשכן וכליו, קוראים אנו בפרשתנו (פרק לא). על הקשר שבין המשכן ועשיית העגל, עמדו חז"ל מהם "משכן העדות" שניתן למשכן: "עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהיה השרה שכניתו ביניהם" (רש"י, שמות לח, כא).

ותמה הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: מה הקשר בין חטא העגל למשכן?

טמון כאן יסוד נורא.

בניית המשכן וכליו ארכה בסך הכל שלושה חודשים. מלאכה שעל פי הטבע אמורה להמשך כמה שנים, הסתיימה במהירות שיא. והכל נעשה בדיק כאשר ציווה ה' - לא בערך.

בני ישראל, אנשים ונשים, עבדו ללא ליאות וללא הפוגה ביום ובלילה. היו שם גילויי התלהבות מופלאים. מדוע? לפי שרצו להוריד שכניה. וכיון שכל כך רצו, הקב"ה עזר להם והבנייה נמשכה שלושה חודשים בלבד.

בניית המשכן הייתה בבחינת "ארון נושא את נושאו". הכל היה נס גלוי, יד ה'. אשה הכניסה את המוח והחוט בתחילת השורה, והנה כעבור רגע היא רואה את החוט יוצא בסופו והכל תפור. אדם דפק על המנורה והנה הסתדר הצירור שעליה.

סוף סוף, לאחר מאמצים כבירים, בחודש כסליו סיימו לבנות את המשכן, ואז, למרבה הפלא, מצווה הקב"ה את משה לקפל את המשכן ולהניח אותו במחסני החירום עד שיקבל ציווי אלוהי להקים אותו. ומני אז, כל יום פונים בני ישראל אל משה ושוואלים אותו מתי כבר נזכה שיקום המשכן, והוא עונה להם: המתינו בסבלנות, עוד לא הגיע הזמן... כך המתינו בקוצר רוח שלושה חודשים עד ראש חודש ניסן, שבו הגיע בשעה טובה הציווי להקים את המשכן.

נשאלת השאלה: אם סיימו לבנות את המשכן בחודש כסליו, מדוע הקימו אותו רק ב"ח ניסן? לשם מה נתן להם הקב"ה להמתין שלושה חודשים, מתוך לחץ וחרדה?

אלא, רצה הקב"ה לתקן בזה פגם נוסף בבני ישראל שהתגלה בחטא העגל. יסודו של חטא העגל נעוץ היה בחוסר סבלנות - "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר". כשסיימו את בנין המשכן והגיעה עת הקמתו, אמר הקב"ה: עתה תמתינו לא שש שעות, לא חצי יום, אלא מאה ועשרים יום! רק אז תזכו להשראת השכינה בקרבכם. ללמדם פרק בהלכות סבלנות... ("נתיבי אור" גלות וגאולה, להרה"ג ר' נסים יגן זצ"ל).

(בנועם שיח)

ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' וגו' (לד, ו)

חז"ל דרשו על פסוק זה "אני ה' קודם החטא ואני ה' לאחר החטא. סיפור בעניין זה:

כבכל שנה ושנה בחג הפסח, היה הבעל קורא הוותיק עולה על הבימה, פורס את מגילת הקלף המהודרת, ופותח בקולו הערב בקריאת שיר השירים.

אנשים רבים, שזו אינה השנה הראשונה לתפילתם בבית כנסת זה, כבר ציפו לבאות, והפנו את עיניהם אל כותל המזרח, שם ישב הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל וכולו אומר התרגשות דקדושה. גבינו התקשתו בציפיה דרוכה, וכשהחזן סלסל בקולו "אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי" דומה היה נפשו כבר אינה עומדת בהמתנה, ואכן בפסוק הבא "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" חדל הבעל קורא מקריאתו, והתייפחותו החרישית של רבי חיים ברלין נשמעה בכל פינות בית הכנסת.

כך, בכל שנה היה המחזה חוזר על עצמו, בכל פעם שהגאון היה שומע את הפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים". איש מהמתפללים לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרב לפשר הדבר.

היתה זו עת רצון, סיפר הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שניצל את שעת הכושר כדי לבקש מהרב ברלין לגלות לו מה טומנות בחובן אותן דמעות שליש.

מששמע הרב את השאלה, נקשרה דמעה קלה בזווית עינו, והוא החל לספר: היה זה במוסקבה בעת ששימשתי בקודש בעיר זו. יהדות היתה בבחינת בל יראה ובל ימצא, ומלבד זקנים אחדים לא שמר איש תורה ומצוות בפרהסייה.

יום אחד הוזמנתי להתייצב בפני פקיד רוסי בכיר, אשר חקר אותי חקירת שתי וערב על מעשי, מי הם האנשים שנימולו על ידי ולמי אני מגיש שירותי דת. משראה שאיני פוצה פה ומסרב לספר לו דבר, קם, הילך סביב השולחן וניגש אלי. בטוח הייתי בליבי שהוא עומד להכותני או לחוקרני בגסות, אך להפתעתי התקרב אלי החוקר ואמר לי בלחשיה: "רואה אנוכי שהנך איש סוד. מחר בשעה 8:00 בבוקר בוא לביתי, שם יהיה בני התינוק. ודאי תדע מה לעשות עמו". או אז מסר לי את כתובת ביתו, ובספר פנים חמורות קרא לפקיד, והורה לו להנפיק עבורי הזמנה לחקירה נוספת בשבוע הבא.

למחרת עם בוקר הגעתי לכתובת שניתנה לי, כשבאמתחתי חבויה סכין המילה.

במקום המתינה בחרדה אם הקצין, סבתו של התינוק, יהודיה זקנה וצדקנית, ומסרה לי את הרך העולל בידיים רועדות. לעיניי מלתי אותו בזריזות, ובצל הפחד ניקרה בליבי שאלה אחת: "מה ראה קצין כופר זה למול את בנו".

בשבוע שלאחר מכן הופעתי לחקירתי השניה. הקצין ערך חקירה צולבת למראית עין, ותוך כדי הפגישה אמר תודה לך, על שמלת את בני". מששמעתי את דבריו הרהבתי עוז ושאלתי: "הלא התנהגותך סותרת את היהדות הינך לוחם בכל דבר שבקדושה, ואת בנך אתה מל?"

הקצין לא היסס וענה לי בקצרה: "בילדותי, אבי היה לומד תורה בבית, כדי שאני, בנו, אראה אותו עוסק בתורה ואספוג את האווירה הקדושה של לימוד התורה.

משנולד בני הרהרתי רבות אם למולו. אולם, משצפה מולי דמות אבי העוסק בתורה, החלטתי כי לא אנעל את הדלת בפניו. אמנם אחנכו כפי שיטתי, אך רוצה אני למולו, כדי שאם יחליט לחזור לדרך של סבו לא תהא דרכו חסומה בפניו, ואף שהדבר כרוך בסכנה, החלטתי להסתכן מעט כאבי המנוח".

"חז"ל אומרים", הוסיף רבי חיים ברלין וסיפר לרבי אריה לוי הנרגש, "כי היונה אינה מתרחקת מן הקן, אלא עד למקום שממנו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששומע אני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נמשלה ליונה.

גם אותו קצין ק.ג.ב. יש בו משהוא מעדינות אורחותיה של היונה ההומיה, ובנפשו פנימה כמה הוא אל אלוהי, אף כי מעטה עב ומחוספס מכסה על גרשותיו ומאויי הנסתרים. זהו יחודנו כעם, זוהי גדולתנו. בנקודת אור פנימית וחבויה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבסופו של דבר תחזור לכור מחצבתה, גם לאחר דורות, ועל אף יסורים וגלגולים רבים.

זכה אותו סב זקן, והתורה שלמד ליד בנו הפעוט, שהפך לימים לקצין ק.ג.ב. קשוח ומנוכר, ריככה את לב האבן ששכן בקרבו, שלא ירחיק את נכדו מקרב עם ישראל".

קשיות העורף

הסבא מסלבודקה זצ"ל עמד על נקודה מרעישת. כשחטאו בעגל, "עלובה כלה שסורחת מחופתה" "סרו מהר מן הדרך אשר צייתם, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו, ויזבחו לו, ויאמרו אלה אלקיך אשר העלוך מארץ מצרים" (שמים לב, ח), נורא -

מדוע ביקש ה' להשמידם? לא בעוון העגל, לא בפשע העבודה הזרה, אלא מה: "ויאמר ה' אל משה, ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא, ועתה הניחה לו ויחר אפי בהם ואכלם" (שמות לב, ט-י)!

על מה, על קשיות העורף!

המעשה עצמו, ככל שנורא הוא, מעשה בודד הוא. הנורא היא המידה המושרשת. ומה היא? כתב הספורנו: "והנה עם קשה ערף הוא", גיד ברזל ערפם ולא יפנו לשמוע דברי שום מורה צדק, באופן שאין תקוה שישובו בתשובה. ואם אין תקוה שישובו, אין להם תקנה: "הניחה לו, ויחר אפי בהם, ואכלם!"

ובהמשך: "ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר, למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (שמות לב, יא). ואמרו במדרש (שמות רבה מג, ז): מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים, אלא אמר משה: רבון העולם, מהיכן הוצאת אותם, ממזרים שהיו כולם עבדי טלאים. ולמדו מהם בניך, ואף הם עשו העגל. לפיכך אמר: "אשר הוצאת מארץ מצרים", דע מהיכן הוצאת אותם -

והראב"ע (שמות לב, ט) הזכיר, שבמצרים היו ישראל עובדי עבודה זרה, ככתוב: "ואמר אלהים איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי

ככה, שהרי בוודאי לא היה זה דין שרירותי, כראות עיני המלך. סיבה היתה לו מדוע קיבל את טענותיה של זו וסתר את דבריה של זו.

מסביב הערוך לנר: נכון שגם דבריה של האשה השניה נאמרו בטוב טעם והיו אמורים להתקבל על ליבו של המלך, אבל הבעיה היתה שעל פניה ניראו סימני חבלה, כתוצאה ממכות שהיכה אותה בעלה הרשע.

אמר לה המלך: בודאי שאני רוצה שתמשיכי לעבוד בחצר המלוכה, ודווקא בשל כך אוציא להורג את בעלך כדי שגם את תישארי בריאה ושלמה... וזו גם התשובה למה ששאלנו בתחילת הדברים, מדוע השנים שחל בהן יום ראשון של ראש השנה בשבת היו מהן שנים טובות ביותר והיו מהן שנים רעות ביותר.

באותן שנים שעם ישראל שמר על השבת כדבעי, האזין הקב"ה לדברי הסניגוריה של השבת, ופדה את עמו מכל צרה ומצוקה, אולם בשנים שבהן היתה השבת מחוללת ובזויה, פנה ה' אל השבת ואמר לה: בתי, דווקא בגלל שאני אוהב אותך ורוצה בטובתך, אאבד את בני מן העולם, כיון שרק כך אוכל להביאם לידי שמירת השבת...

וזו תוכחת מגולה לכל מקדשי שביעי שישתדלו לשמור על שבתם בקדושה רבתי, ולא יעלו על שלחנם בשבת דברי הבל ושטות, אלא ישמיעו באזני בני הבית רק דברי תורה, מוסר וחיוזוק, ואז יתקבלו בשמים דברי הסניגוריה של שבת קודש על עם ישראל.

עוד סיפר הגאון ר' שמחה קפלן זצ"ל (רב ואב"ד צפת) זמן קצר לפני פטירתו סיפור מדהים ששמע בימי בחרותו בהיותו בחור בישיבת מיר בחו"ל, וכך סיפר:

היה זה בימי בחרותי בישיבת מיר. את לילותי העברתי בבית של אחת המשפחות בעיר, כמנהגם של בני הישיבות באותם ימים. ביום שישי אחד, שמעתי את בעלת הבית שואלת את בעלה האם הוא מתכוון לצאת לשוק בעיירה הסמוכה. כשהשיב בחיוב, פתחה האשה ואמרה בקול רועד: "השתדל לשוב הביתה בזמן, אל תאחר את כניסת השבת. סיים את כל עסקיך ואל תתמהמה, כי הלא יודע אתה כי נכפשו הדבר."

והנה, בהגיע עת חצות של אותו ערב שבת, כבר עמדה האשה דרוכה בפתח ביתה וצפתה מבעד לחלון האם בעלה ניראה באופק. "לא התאפקתי, סיפר רבי שמחה, ושאלתיה לפשר הפחד האופף אותה. "הרי השבת נכנסת בעוד כמה שעות ומה לך להכנס לחרדה כה גדולה? הרי אין ספק שבעלך, הידוע ביראת השמים הגדולה שלו, ישוב בזמן ולא יכנס לחשש של פיקוח נפש?" דבריי לא הרגיעו את האשה, ובמקום להשיב סיפרה לי, מכלי ראשון, את שעבר עליה לפני כמה שנים.

לבני הזוג לא היו ילדים זמן רב. בנסי-נסים נולד להם בגיל מבוגר בן יחיד. והנה לפתע חלה הבן-יקיר, והיה שרוי בסכנה עצומה. שיחרה האשה את פניהם של כל גדולי הרופאים ועד לווינה הגיעה שם ישבו כידוע גדולי הפרופסורים בעולם כולו אך גם הם לא מצאו מזור לחליו של הילד. ולא די שלא ריפאוהו, עוד הודיעו לאמא הדוויה באופן חד-משמעי: ימיו של הילד ספורים.

שבורה ורצוצה הילכה האם ברחובות ווינה. כשהתכוננה כבר לשוב לביתה שבמיר, ניגש אליה יהודי מתושבי המקום ואמר לה: "בדרך למיר את עוברת דרך העיירה ראדין. היכנסי אל החפץ חיים והשיחי בפניו את דאגתך. אולי הוא, ברוב קדושתו, ימצא מרפא למחלתו של בנך."

במר נפשה סרה האשה לביתו של החפץ חיים שהיה כבר זקן מופלג וכמעט שלא קיבל קהל. בתחילה סירבו בני הבית להכניסה אך לאחר שבכתה ומיררה ברוב יגונה, הכניסוה לחדרו של קדוש ישראל.

"מה כבר יכולני להושיע לך", אמר החפץ חיים. כשהייתי צעיר יותר, היה לי כח לצום על חולי עמך בית ישראל. היום - כבר אין ביכולתי לעשות זאת. והאשה אינה מרפה. היא מגבירה את בכייה, ואחד מבני הבית שידע על מצבה הקשה לחש באזני החפץ חיים שהמדובר בבן יחיד והצער הוא איום ונורא.

לפתע התרומם החפץ חיים ממקום מושבו, ואמר לאם הממררת בכי: "אם תקבלי עליך שתי קבלות שאפרט להלן, מבטיחני שבנך יירפא בעזרת השם ממחלתו: האשה נתעוררה לחיים. "אקיים כל מה שיושעת עלי", הבטיחה.

בסתר ליבה היתה כבר מוכנה לצום שנתיים ימים, העיקר שתזכה לראות ברפואתו של בנה. אך הנה החפץ חיים לא מבקש ממנה צומות, לא מטיל עליה מגבלות קשות. שני דברים בפיו:

- קבלי על עצמך להניח את מפת השבת עם הפמוטות על השלחן כבר בשעת חצות של יום ששי.

- כשמגיעה שעת הדלקת הנרות לא יעשו בבית שום מלאכה, דהיינו לא מזמן שהאשה הדליקה את הנרות, אלא מהשעה הקבועה בהלכה להדלקת נרות שבת.

כמוכן שהאשה קיבלה על עצמה ללא אומר ודברים את שתי הקבלות הללו והבטיחה לקיימן ככתבן וכלשונו. והנה, פלא פלאים, כבר בשובה לביתה חל שיפור ניכר במצבו של הילד החולה ובתוך זמן קצר מאד קם לגמרי ממיטת חליו.

הרופאים בווינה לא האמינו למראה עיניהם.

עתה כבר ממילא ידעה אשתו של ר' יהונתן את כל סיפור המעשה, והבינה שהקב"ה שילם להם על המעשה הטוב והנאצל שעשה בעלה הגדול, באשר לא זו בלבד שכספם הושב להם - אלא אף זכו לעושר שהוא עשרות מונים רב יותר ממה שהיה להם קודם.

היא כמוכן התמלאה ששון ושמחה, וחכתה בציפיה דרוכה שר' יהונתן - אשר לא ידע מאומה מהנעשה - יחזור, בכדי שתוכל לבשרו את הבשורה הגדולה. בינתיים ר' יהונתן יצא לדרכו חזרה אל ביתו, ומשהגיע סמוך לביתו הוגיע את מחשבתו: מה יאמר לאשתו? כיצד יגלה ויספר לה מה קרה עם שלושת אלפי הזהובים? וכך כשהוא הולך תפוס במחשבותיו - יוצאת אשתו לקראתו, שמחה וצוהלת, וקוראת לעומתו: "אני כבר יודעת הכל! הקב"ה כבר גמל לנו בכפל כפלים", כך עמדה וספרה לו את כל הסיפור, כשהיא בטוחה שבודאי ישמח גם הוא על הטובה שבאה להם מן השמים.

אבל לא כך היה. מששמע ר' יהונתן את דבריה - פרץ בככי אז! הוא בוכה ומילל - והאשה עומדת ותמהה: "למה זה תבכה? הלא הרבש"ע כבר שילם לנו שכר גדול עבור המצוה!"

ענה לה ר' יהונתן ואמר: "דוקא מפני כך אני בוכה!! מכך שרואה אני שמיהרו לשלם לנו על המצוה - מבין אני שמשליכים לי את המצוה בפנים!! אילו היו מרוצים בשמים ממצוה זו - היו מניחים לי אותה לעולם הבא, שכן ידוע שאין מתן שכרן של מצוות בעולם הזה!! רק מצוה שאינה נרצית משתלמת בעוה"ז, כביכול אומרים לו לאדם: קח לך!"

רבי יהונתן עמד ובכה ללא הפוגה בלא שהיה מסוגל להירגע, עד שהחליט לצום שלושה ימים רצופים - ואחרי כן לעשות שאלת חלום, ולבקש לדעת על מה ולמה לא רוצים את המצוה שלו.

ואכן כך עשה, ומן השמים השיבו לו: "אמנם כן, צדקת בכיך, לא חפצו בשמים במצוותך! והכל מפני שלא זיכית גם את הגבאים ואת שאר הציבור, ולא איפשרת להם ליטול חלק במצוה הזו!! רצית את כל המצוה לבד - בבקשה, קח לך!!!"

הנה כל בעל נפש יבין וירגיש כי הסיפור הזה הוא נורא, להתבונן עד כמה צריך האדם להיזהר ולדעת שהמצוה אינה רק שלו, אלא צריך הוא לשתף את כל מי שיכול, ורק בכך תהיה זכותו שלמה ונרצית!!

(לב שלום)

ושמרו בני ישראל את השבת (לא, טז)

בעל ה"ערוך לנר" בספרו "מלוא העומר", מספר דבר שאינו ידוע כלל לרבים השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הטובות ביותר של עם ישראל, שנים שבהן הכירו מלכי האומות בכוחו ובסגולתו של עם סגולה ולא הצרו לו במאומה.

ומאיך, ממשיך ה"מלוא העומר", השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הקשות ביותר של עם ישראל. בשנים אלו אירעו חורבנות בתי המקדש, והתרחשו צרות ופוגרומים נוראיים. הכיצד - ?

איך אפשר להסביר את פשר התופעה הפילאית הזו, כאשר דווקא כשחל יום ראשון של ראש השנה בשבת נטו אירועי השנה לכאן או לכאן, או שהיו אלה המאורעות הטובים ביותר או הקשים ביותר?

תירוץ של בעל "מלוא העומר" צריך לזעזע ולהחריד את לבו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

וכך הוא מתרץ: כאשר חל יום ראשון של ראש השנה בשבת, השבת היא 'מאן דאמר' ואז היא באה לפני הקב"ה בדברי סניגוריה על עם ישראל ומשתדלת להמתיק את דינם.

יש שנה שהקב"ה מאזין לדברי הסניגוריה הללו, וגוזר את הדין לטובה, ויש שנה שהוא אינו מוכן לשמוע לדבריה של שבת קודש. את דבריו מסביר ה'מלוא העומר' על פי משל.

אחד משריו החשובים של המלך הואשם בעבירה חמורה ויצא דינו למוות. לא עזרו כל ההשתדלויות של מקורביו שניסו לדבר על לב המלך כדי שיחון אותו.

המלך סירב לשמוע.

והנה, אשתו של השר היתה התופרת של בגדי המלך ובגין זה היו לה קשרים רבים בחצר המלכות. משראתה בצרת בעלה, הבטיחה לו שתמליץ עליו טוב בפני המלך עד שיחון אותו ממוות לחיים. וכך עשתה.

הלכה לארמון המלוכה והתחננה לפני המלך תוך שהיא מזכירה גם את עובדת היותה תופרת הבגדים המלוכניים "ואם בעלי יומת על ידך, גם אני לא אוכל יותר לשרת אותך, אדוני המלך", אמרה. והנה ראה זה פלא.

מה שלא הצליחו לעשות השרים וכל יתר המקורבים, הצליחה אשה זו לעשות ברוב חכמתה, והמלך חנן את בעלה.

והיה מקרה דומה, ממשיך ה'ערוך לנר' במשלו, של שר נוסף שחטא למלך ויצא גזר דינו למוות, וגם לאשתו היו תפקידים חשובים בחצר המלכות והבטיחה לו להשתדל אצל המלך.

הלכה האשה אל המלך הזכירה הכל כדברי הנ"ל, אך ראה זה פלא. דברי האשה השנייה לא התקבלו. התעניינו השרים בסיבת הענין ומה עלתה לו

כדברים האלה סיפרה בעלת הבית לרבי שמחה קפלן בהיותו בחור בישיבת מיר. זו היתה הסיבה שהאשה האיצה בבעלה לבל יאחר וגם הסיבה שעמדה בפתח הבית וציפתה לו בשעה כה מוקדמת.

אינספור מאמרים נכתבו כבר בענין שמירת השבת והחובה המוטלת על כל בעל בית לדאוג לסיים את כל המלאכות בביתו זמן מה לפני כניסת השבת כדי לא להכנס חלילה לספק- ספיקא של חילול שבת.

והנה, לא פעם נשמעות טענות כמו "למה בדיוק עכשיו נשבר הברז" או "למה דווקא לפני כניסת השבת החליט הילד להפיל את הבקבוק ולשברו לרסיסים ולהפוך את כל הבית...?"

צריך לזכור שיש יצר הרע מיוחד הפועל דווקא ברגעים קדושים אלה ומשתדל בכל יכלתו להחטיא את ה"עולם", על ידי שהוא מעמיס עליהם עבודות של הרגע האחרון. כאן הוא דואג לשבור את הברז, לקלקל את מכונת הכביסה ואולי גם את מערכת התאורה, ושם הוא דואג להכניס מקלות בגלגלים. - ברגעים אלה, פותח היצר את המשרד הראשי שלו. דווקא אז הוא מפעיל את כל פקידיו.

אלה הרגעים של היצר הרע, בהם הוא מפעיל את כל כוחו, ועלינו להתחכם נגדו ולהיות ערוכים למלחמה זו. לדעת שאם הוא מפעיל שריריים, הרי שגם לנו ניתנו מלעילא כוחות מתאימים כדי שיהא סיפק בידינו להשתלט ולהתגבר עליו.

עליו.

המדרש ואומר - אמרו לו הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לך, לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, שהן עשו את העגל. אבל עמי לא עשו, שנאמר: ישראל לא ידעו, עמי לא התבונן (ישעיה א, ג).

בא האור החיים הקדוש ושואל שאלה עצומה - אם את הכל עשו 'הערב רב', אז מה אתה רוצה מעם ישראל ?

עד היום עם ישראל סובל מחטא העגל, הם לא עשו שום דבר... את הכל עשו 'הערב רב', ארבע מקומות חוזר על זה רש"י, אז מה אתה רוצה מעם ישראל ??? **אומר האור החיים הקדוש - בגלל שלא מיחו בהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו.**

ידוע לכולם ... כתוב בכמה וכמה מקומות...

אומרת הגמרא (מסכת שבת נו, ב) - {מלכים א יא-1} ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנישו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא. פרתו של ר' אליעזר, היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, פרתו של ר' אליעזר !? היתה של שכנתו והוא פשוט לא מחה בה, לכן מעלה עליו הכתוב כאילו היא שלו.

אומר האור החיים הקדוש - ארבע פעמים היה להם למחות. פעם ראשונה כשעשו את העגל. פעם שניה כשהקימו את המזבח. בפעם השלישית, שהקריבו על זה קרבנות, ובפעם הרביעית שה- 'ערב רב' אמרו לו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים ...

עם ישראל היו צריכים להגיד "שקר וכזב" ... אבל אף אחד לא אמר כלום.

אומר האור החיים הקדוש - כיון שלא מיחו, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו את העגל. עד כאן דבריו הנפלאים של האור חיים הקדוש.

אם ככה רבותי, נוכל בס"ד להתחיל:

כמה אנשים היו הערב רב ?

רבותי, אני מקריא את הפסוק בפרשת בא {יב, לח} **וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד.**

שואלים חז"ל - כמה ערב רב ?

כתוב וגם ערב רב ... היו מעורבים והיו הרבה, כמה?

נאמר במכילתא {פרשת בא, פרשה יד} - וגם ערב רב: מאה ועשרים ריבוא דברי ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר: מאתים וארבעים ריבוא, ר' נתן אומר: מאתים וששים ריבוא וצאן ובקר.

אני לא מצאתי, אם הכוונה היא, רק לגברים... או אם הכוונה היא, לגברים ולנשים...

אם אני חושב נכון, שהתורה מציינת את הגברים מבני עשרים עד שישים, אז המקבילה של זה, זה המספר בערב רב.

כשהגיעו לאהרון הכהן, אומר התנחומא, באו ארבעים אלף ואמרו לו "בקשה, תעשה עגל".

עפ"י שיטתו של ר' נתן, הם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שבאו עם ישראל... תציב שלוש מיליון ושש מאות מערב רב... מול שש-מאות אלף גברים, שבאים לאהרון הכהן ואומרים לו "אדוני, בקשה, תעשה עגל" ... רבעים אלף, שמתוכם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שעלו ממצרים.

רבותי, למה קוראים להם 'ערב רב', מה זה המילה הזאת ? זה מצרים ?

אם זה מצרים, תגיד "וגם מצרים עלו איתם".

אומר רש"י {נחמיה} - תעורבת עכו"ם... מה שנקרא בשפה שלנו "מעורב ירושלמי".

היו כל מיני סוגים, איזה סוגים ?

רש"י לא כותב.

אבל הזוהר הקדוש כותב {קצ"א, א} - מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב.

כותב האבן עזרא {פרשת בא} - מאנשי מצרים שהתערבו עמהם.

כולם מצריים, הם התערבו בתוך בני ישראל, לכן זה נקרא ערב רב.

רב ?

רבותי, אני רוצה ללכת לזוהר הקדוש, בפרשת השבוע... הוא כותב דבר נורא ואיום, פשט חדש בכל נושא הערב רב וממילא נבין, בע"ה, כמה וכמה דברים, שאנו עושים בכל יום... נבין עפ"י זה, את ההפטרה שלנו... ובע"ה, נוכל להתחבר ולחבר את פורים, ביחד עם העגל וביחד עם יוסף, ותיארו כמה הדברים נפלאים...

הזוהר הקדוש בפרשת השבוע בא ואומר - דע לך, כל הערב רב, כולם זה המכשפים, החרטומים והקסמים, שהיו אצל פרעה.

כל הערב רב, שעלו ממצרים, כולם מקבוצת המכשפים שהסתובבו מסביב לפרעה.

חז"ל אומרים - מצרים היתה מלאה בכישופים ... כשמשו רבינו זרק את המטה ונהפך לנחש, צחקו עליו ואמרו לו "אצלנו הילדים לומדים לעשות סוג של כשפים כאלה" ... התחילו ללעוג לו. הביאו כולם מקלות, נעשו כולם נחשים...

עד שהמטה של משה לא בלע את המטות שלהם, הם לא נרגעו... כישופים, זה המרכז של מצרים... כל הבתי ספר של החרטומים יצאו עם ישראל.

שואל הזוהר - מה קרה? אין עבודה במצרים !?

אומר הזוהר הקדוש, במכת כינים, הם ניסו לעשות את מכת כינים ולא עלה בידם... מה הם אמרו כל החרטומים פה אחד ?

"אצבע אלוקים!"

באותו רגע שאמרו זאת, הם דבקו בקב"ה... אמרו למשה רבינו "אתה הוכחת לנו עכשיו, שאתם אנשי אמת, אנחנו רוצים לדבוק בעם ישראל ובך".

משה רבינו, ראה בזה דבר נפלא ... אם הקוסמים והחרטומים של מצרים באים אליו, ואומרים לו "אנחנו רוצים להתגייר", משה רבינו מקבל אותם ...

כיון שראו הניסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה - משה אנחנו רוצים להתגייר...

משה הולך לקב"ה ושואל אותו - לגייר אותם? אמר לו הקב"ה, לא כדאי. אמר לו משה, ריבונו של עולם למה לא? כיון שראו הגבורות שלך והם רוצים להתגייר, יראו גבורותיך בכל יום וידעו שאין אלוהים זולתך...

אמר לו משה - למה לא לקבל אותם !? אני לא מבין...

מה אנחנו אומרים בכל יום, בעלינו לשבח, בקטע שחיבר אותו אכן ? יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך תשבוע כל לשון.

אם הם רוצים להתגייר, למה לא לקבל אותם !?

אומר הקב"ה למשה רבינו - לא כדאי... אבל אתה רוצה בקשה...

אותו דבר היה עם המרגלים, אמר הקב"ה למשה שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען - אני אומר לך, שהארץ הזאת טובה, אבל אם אתה רוצה מרגלים, שלח לך.

עד כאן דבריו של הזוהר הקדוש בתחילת הפרשה.

בספר זרע ברך, בפרשת השבוע, בביאור חטא העגל ... יש לו ארבע ביאורים, בביאור השלישי של חטא העגל, הוא מביא את דברי הזוהר.

רבותי, בואו נלמד פסוק בפרשת וארא... פשט חדש בכל הפסוק הזה...

נחזור אחורנית, לפרשת וארא {ט, יא} ולא יכלו החרטמים לעמוד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטוםם ובכל מצרים.

שואל הזרע ברך - אני לא מבין, החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה? מה הם מחפשים אצל משה רבינו?

החרטומים לא יכולים לעמוד בפני פרעה, שם המקום שלהם.

אומרת התורה - למה הם לא יכלו לעמוד !?

כי השחין היה גם בתוך החרטומים וגם בתוך מצרים.

למה שלא יהיה? איפה היה הדבר?

גם בחרטומים וגם במצרים... איפה היה הערב?

גם בחרטומים וגם במצרים... אז מה אתה מודיע לי פה !?

אומר הספר זרע ברך - תדע לך, החרטומים האלה במכת כינים, עזבו את מצרים, כולם התחילו לעמוד לפני משה... אמרו לו "אתה אבא שלנו" ... ורצו אחרי משה לכל מקום...

הם היו בטוחים, שאם הם רצים אחרי משה רבינו, הם מוגנים מהמכות של מצרים... הם היו בטוחים, שליד משה רבינו, שחין לא יהיה להם, למה?

כי הם רוצים להתגייר... ורש"י כותב - גיירת אותם, מבלי לשאול אותי.

משה רבינו קירב אותם, אבל לקב"ה לא היה ניחה ליה בגיור הזה... מה עשה הקב"ה ?

הגיעה מכת שחין, כולם עמדו לפני משה רבינו... אמרו "אם אנחנו נהיה לידו, נהיה מוגנים".

הביא הקב"ה את השחין, על החרטומים ועל מצרים !

הוא רצה להראות להם - רבותי, אתם רוצים להתקרב, אבל אני לא רוצה אתכם... לכן, עם כל הגיור של משה רבינו, שבבילי אתם נחשבים עדין מצרים.

שואל הזרע ברך - ולמה זה מופיע דוקא במכת שחין, שיופיע קודם כל, במכת ערב !

פשוט מאוד... כי הגמרא אומרת {מסכת יבמות מז, ב} - דא"ר חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב {ישעיה יד-א} ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב.

אם ככה יוצא, שמשוה רבינו קיבל אותם... ואילו הקב"ה, לא היה מעוניין בהם.

אם ככה רבותי, נוכל להמשיך הלאה:

אומר הזוהר, אם אתה אומר לי, שערב רב, פירוש הדבר שזה תערובת של כל מיני עמים- לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים... בסדר גמור, אז אני מבין שקוראים לזה ערב רב.

אם אתה אומר, שהכוונה היא לקוסמים והחרטומים של מצרים, למה קוראים להם בשם 'ערב רב' ? שיקראו להם חרטומים של מצרים, למה דוקא בשם 'ערב רב' ?

רב ?

כישופים לא עובדים, רק משש שעות ומחצה ביום. הכישוף מתחיל לעבוד, ברגע שהשמש נוטה לצד מערב. גדולי המכשפים עובדים, בין שש וחצי שעות ביום, לתשע וחצי שעות ביום... שלוש שעות הם עושים את הפעולות שלהם... זה המכשפים הגדולים, כמו ינוס וימברוס. המכשפים הקטנים, אומר הזוהר, עובדים מתשע וחצי שעות ביום, עד חצות הלילה.

אומר הזוהר הקדוש, שהחרטומים נצמדו למשה רבינו, לא רק בגלל 'אצבע האלוקים'... הם ראו דבר אחד, שמשו רבינו, את כל המכות שלו, הוא לא נותן אחרי צהריים, מתי הוא עושה את המכות? **בבוקר...**

אמרו החרטומים - את זה אנחנו לא יכולים לעשות... אפילו ינוס וימברוס הגדולים, לא מסוגלים לעבוד בבוקר... הם מסוגלים לעבוד, רק מרגע שהשמש נוטה לצד מערב.

יוצא, שמשו רבינו, כוחו גדול גם בבוקר... מוכרח שמשו גדול מאתנו... הלכו 'הערב רב', הקוסמים, ונדבקו למשה רבינו.

אם ככה, אומר הזוהר הקדוש - עכשיו תבין טוב מאוד, מתי באו 'הערב רב' לאהרון ואמרנו לו קום עשה לנו אלהים? **וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. אומרים חז"ל** - מה זה כי בשש - שש שעות. למה אתם לא באים על הבוקר? שום דבר... הם מחכים עד חצי היום, מה קרה?!

הם לא יכולים לעבוד, רק משש וחצי שעות של היום, רק אז הם יכולים לייצר עגלים... הם לא יכולים לפני זה, עד כי בשש משה לרדת מן ההר.

הוא לא מגיע עד שש וחצי שעות של היום, מי מגיע? **ינוס וימברוס וארבעים אלף**, אומר התנחומא... למה הם?

אומר לנו הזוהר - הגדולים, עובדים משש וחצי שעות של היום, עד תשע וחצי שעות של היום. הם באו אחרי שש וחצי שעות - קום עשה לנו אלהים.

אומר הכלי יקר יסוד נפלא ביותר - משה רבינו לא יורד מן ההר... השטן מראה להם את מיתו של משה רבינו, פורחת באוויר (גמרא מסכת שבת פ"ט).

מה היה צריך להיות בעם ישראל... אם עם ישראל מאמין שמשו רבינו איננו? אם עם ישראל רואה את מיתו פורחת באוויר, מה הוא צריך לעשות? קריעה! משה איננו!

שום דבר לא... מסתכלים על המיטה ושואלים - יש סנדוויץ'?! © הכל בסדר גמור... למה אתם רגועים?!

עם ישראל לא בלחץ... הכל בסדר גמור... משה רבינו השאיר הנחיות - במקרה ואני לא חוזר, יש כאן ממלאי מקום - אהרון וחור.

על השש שעות, מגיעים הערב רב... **קום עשה לנו אלהים!**... מה קרה? מה אתם בעצבים?!

אומר הכלי יקר - פשוט מאוד... הערב רב ידעו... עם ישראל מחכה להוראות מאהרון וחור...

ידעו הערב רב, שאם אהרון מתמנה להיות מנהיג על ישראל, כשמשו רבינו לא מגיע, אחרי חצי שעה מזה שאהרון נתמנה להיות מנהיג של עם ישראל, כל הערב רב עושים אחורה פנה ומתפנים חזרה למצרים... שולחים אותם לחיים טובים ולשלום.

אמרו הערב רב - מי מגן עלינו? משה רבינו היחידי שמגן עלינו, הוא לקח את התיק על עצמו.

משה רבינו לוקח את התיק של הערב רב על הכתפיים שלו... אומר לו הקב"ה **לך רב כי שחת עמך** - החבר'ה שלך, אלה שאתה אמרת שאתה אחראי, הם עשו את הבלגן!

אמרו 'הערב רב' - תדע, שאם משה רבינו איננו ומי שעולה אחרי זה אהרון הכהן, אחרי חמש דקות, הוא קורא לינוס וימברוס ואומר להם, אתם רואים פה...

אמרו 'הערב רב' - אוי לנו, אם עם ישראל יתעשת ויגיד שמשו מת... אנחנו חייבים לתפור תיק, עוד לפני שמשו רבינו מגיע או לא מגיע, עוד לפני שממנים את אהרון הכהן.

על הבוקר... איך שמגיע שש וחצי שעות, מגיעים ינוס וימברוס, שני הבנים של בלעם, ראשי הקוסמים, מגיעים לאהרון הכהן ואומרים לו "אהרון, תעשה משהו במקום משה"

אמר אהרון - למה שאני יעשה משהו במקום משה, מה קרה?!

אהרון הולך איתם ביחד... "אין בעיות, רוצים עגל, בקשה... תביאו כולם את העגלים תשימו אותם בתוך הדל"י."

מה רצה אהרון, מה המטרה שלו? **אומר הזוהר בפרשת השבוע** - פשוט מאוד... רצה אהרון להבדיל אותם ולהפריש אותם מעם ישראל, אחת ולתמיד.

משה רבינו הוא המנהיג שלהם... אם קרה משהו חס ושלום, ואני המנהיג, אמר אהרון... הדבר הראשון שאני עושה, אני שולח אותם בחזרה למצרים, אני לא רוצה אותם איתי ביחד!

משה רבינו יורד מן ההר, אומרת התורה (לב, כה) **וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם.**

אומר רש"י - פרוע. מגלה. נתגלה שמצו וקלונו, כמו (במדבר ה יח) ופרע את ראש האשה.

אמר אהרון - רבותי, תראו מי זה הערב רב! זה לא אנשים שדבקים בקב"ה, זה אנשים שדבקים במשה רבינו, בגלל הקוסמויות... ברגע שמשו איננו, הם מייצרים עגל!

הוציא החוצה אהרון, את כל הזוהמה שנמצאת בתוך הערב רב. אומרת התורה (שמות ה, ד) **ויאמר אלהים מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשי לכו לסבלתיכם.**

אומר רש"י - תפריעו את העם ממעשיו. תבדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם, ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן (משלי ד טו) פרעהו אל תעבר בו, רחוקו. וכן (א כה) ותפרעו כל עצתי. (שמות לב כה) כי פרוע הוא, נרחק ונתעב.

שואל הספר הכתב והקבלה - איך מותר לאהרון לעשות עבודה זרה, כדי להבדיל אותם?

הוא מתרץ, שהאיסור של עשיית עבודה זרה, אז, היה רק למי שעובד אותו. ליהודי אסור לעבוד אותו, בין בשיתוף ובין שלא בשיתוף. לכן נח, אסור לעבוד עבודה זרה, בלי שיתוף... אבל עבודה זרה בשיתוף, לא נאסר לבני נח, והיות והערב רב עדין נחשבים לבני נח, הלך ועשה להם את העגל, כדי שיעבדו אותו עם השיתוף ביחד עם הקב"ה.

יוצא שכל מה שעשה אהרון היה, שרצה להפריש את הערב רב, מעם ישראל. אמר הקב"ה - אתה כך עשית? אתה תהיה הכהן שלי.

אומרת התורה, שהקב"ה ציווה להבדיל את אהרון ובניו ולהקדישו קדש קדשים... אתה רצית להבדיל את הערב רב מעם ישראל, רצית להפריש אותם, אני מפריש אותך להיות כהן לעבודתי!

אם ככה, שואל האבן עזרא 10-15 שאלות... איך עשה את זה אהרון, איך הקב"ה בחר בו, איך הוא המכפר?

התשובה היא - דוקא בגלל שהוא עשה, כדי להרחיק את הערב רב מישראל. להרחיק אותם כרצונו של הקב"ה... משה גייר אותם, בלי לשאול את הקב"ה, כך אומר רש"י.

רצונו של הקב"ה, שהם לא יצטרפו לעם ישראל... צירף אותם... ואהרון רצה להפריש אותם ולהבדיל אותם מעם ישראל.

רבותי, הבנו, עפי" מה שאמרנו עד עכשיו, אהרון רצה להבדיל אותם לגמרי... (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, בני ובין בני ישראל את הוא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש (שם לא. טו - יז), ויש לדקדק מדוע בהפסוק הראשון כתיב ברית עולם מלא וי"ו, ובפסוק השני כתיב לעולם חסר וי"ו, הלא דבר הוא, ויש לבאר על פי מה דאיתא במס' שבת (דף ס"ט ע"ב) אר"ה היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, חייא בר"א אומר משמו רב אהרן ומונה ששה ימים, ואמרין שם בגמרא דפליגי מר סבר כברייתו של עולם (ימי חול נמנו תחלה) ומר סבר כאדם הראשון (שנברא בערב שבת ויום הראשון למנוי שבת היה) והנה אנו קי"ל כר"ה דמונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ויש לומר דכאן רמזו לנו התורה"ק הדין הזה, דמשום הכי כתבה התורה לעולם חסר וי"ו לרמוז דהאי לעולם מונתו לעולם לשון העלמה (כמו שדרשו חז"ל במסכת פסחים (דף נ' ע"א) גבי זה שמי לעולם חסר וי"ו. ר"ל העלימהו, דאסור להזכיר שם שמים לבטלה) היינו אם נעלים ממוני יום השבת כשהולך במדבר, בכל זה ששת ימים עשה ה' וגו' בתחלה, ואח"כ וביום השביעי שבת וינפש. והוא כדעת ר"ה כברייתו של עולם. (קול אליהו - הגר"א)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם: (ל' יב) הקשה בפני אר"י כאן על פירש"י ז"ל שכתב אל תמנם לגלגלות אלא יתנו כל אחד מחצית השקל ותמנה את השקלים, ואילו בסמוך פירש"י כל העובר על הפקודים - דרך המונין מעבירין את הנמנין זה אחר זה, וכן כל אשר יעבור תחת השבט, וכן תעבורתה הצאן על ידי מונה. משמע מדבריו אלו האנשים נמנין זה אחר זה ע"י העברה כבני מרון בעצמם. ותי' דהכי פירושו, דבתחילה יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים, ואל תמנם בתחילה לגלגלות כי הנגף שולט במנין הגלגלות כלא מחצית השקל תחילה, אמנם מחשש פן לא יתנו כולם שקלים, כי יהיו רשעים וצרי עין, לכך א"ל אה"כ כל העובר על הפקודים וגו' יתנו וגו' לכפר על נפשתיכם, ר"ל בואת תדע מי נתן ומי לא נתן דאח"כ תעבירו על הפקודים ותמנם לגלגלותם שנית, ואז מי ששכר נתן מחצית השקל יהיה לו לכפר על נפשו, שלא ישלחו בו שוב הנגף, דאע"פ שנמנה עכשיו שנית לגלגלות, לא יזיק לו כלל. אבל מי שלא נתן מחצית השקל, אוי ישלחו בו הנגף כי נמנה לגלגלות ולא כיפר בעד נפשו תחילה, ומכח מורא זו בודאי כולם יתנו מחצית השקל תחילה כדי שלא יזיק להם מנין הגלגלות שאח"כ. (בא ישועה ונחמה)

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת כי תשא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 421

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד וגשיא 'בני אמונים'

ברכה משלמת נאמרת בשנים

פרשת השבוע פותחת במצות הכאת תרומה לה', שקלים.

למרבית הפליאה, שעור התרומה הוא מחצית השקל ולא שקל שלם. ומדוע? וכי בעבור מצוה נעלה כנגד המשכן לא היה ראוי יותר לתת שקל משלם?!

מסתבר שטמון כאן למוד עצום על תפקיד היהודי כחלק מתוך עם ישראל. וכך מביא האלשיף הקדוש בשמו של רבי שלמה אלקבץ, בעל ה'לכה דודי': ככה שצויה התורה שהשקל השלם לא יבא אלא בצרוף תרומה של שני יהודים יחדו, היא באה להראות לנו שיהודי אינו יכול להחשב 'שלם' אלא כאשר מצטרף אליו יהודי נוסף, על כן גזרה שתרימת השקל למשכן לא תהא משלמת אלא בצרוף שני יהודים יחדו.

דומה כי אין דבר שיכול להמחיש יסוד נפלא זה טוב יותר מהנושא שבו אנו זוכים לעסק מדי שבוע - הברכות והאמן; בלי שיצטרף למברך אדם העונה אמן לא תוכל הברכה להתקיים בשלמותה. יכול אדם לעמד ולברך ככונה ובדבקות ואף יצא ככה ידי חובת ברכה, אך 'ברכה שלמה' לא תהיה אלא כאשר ברכתו תזכה למענה אמן.

כמוכך, גם לאמן כשעצמה אין כל משמעות אלא רק כשהיא נאמרת במענה לברכה. אמירת אמן נותנת אשור ותקף לברכה שגשמה זה עתה, ובכה נוצר השלוב המשלם והמורה של 'ברכה שלמה' - ונאמר אמן! הברכה נעשית שלמה כאשר נאמרת אחריה אמן.

אנו מרחלים כי תפלותינו ובקשותינו תתקיימה בשלמות, וכזאת אנו מבטאים אף בגנח הברכות: 'תשובה שלמה'; 'גאלה שלמה'; 'רפואה שלמה'; אם כן, נלמד אפוא כיצד הופכים את הברכה ל'שלמה' - נודא מראש שיש משהו בסביבה שיענה אמן אחר הברכה, וכמוכך נהדר ונשמח בעצמנו לענות אמן אחר ברכות סובבנינו.

כה נזכה לכל הטובות בשלמות, אמן!

בקריאת 'והנרומה שמו יחדו',

שבת שלום ומברך,

ר' יוסף יוסף

תפלת הפושעים מסורה קטרוג מתפלת הצדיקים

"מח לה סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה וזה בד כבד יהיה" (ל לז)

פרש רש"י (ע"פ פירוטו ב) כי אהד מסממני הקטרת הנזכרים בפסוק זה - ה'חלבנה' - היה בעל ריח רע, וזמנאה הכתוב בין סמני הקטרת. ללמדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגדת תעניותינו ותפלותינו את פושעי ישראל שהיו נמני עמנו. מלשון רש"י משמע שלא רק שתפלת הרשע אינה מפריעה לתפלת הצבור, אלא היא אף מסייעת לה להתקבל, הא כיצד?

פרש החתם סופר:

כאשר השטן רואה את הכשרים שבישראל מתפילים, מיד הוא עומד עליהם להפריעם ולבלבל פונתם, בחוששו פן יבקשו בה מחילה וסליחה וישובו בתשובה על עוונותיהם. ואולם, לתפלת פושעי ישראל המתפילים על עניני עולם הזה, אין הוא מפריע. לפיכך כאשר מצרפים את הרשעים לתפלת הכשרים, סובר השטן שמטרת ההתאספות היא להתפלל על עניני העולם הזה, ושוב אין הוא מפריע לתפלה ('לקוטי חבר בן חיים' ח"ה דף כד א).

'א-ל ישמרני' בזכות 'ישמרני'

"ישמרני בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם" (לא טו)

הראב"ן הביא כי מנהג צרפת להוסיף בתפלת ערבית של ליל שבת לאחר חתימת ברכת השכיבנו - "הפורש סכת שלום עלינו", את הפסוק: "ישמרני בני ישראל את השבת...", לפי שפרישת סכת שלום מאת הבורא מתנית בשמירת שבת. הוסיף וכתב האבודרהם כי ליסוד זה כון האבן עזרא בלשון הפותחת את פיוטו הנודע: "כי אשמרה שבת - א-ל ישמרני" (ספר המנהיג הלכות שבת סי' ג; אבודרהם מעריב של שבת).

זכוי הרבים באמירת 'ויכלו'

"ישמרני בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם" (לא טו)

דרש רבי יוסף שלום אלישיב:

שני צוויים נאמרו בפסוק זה; הראשון

- "ישמרני בני ישראל את השבת" מחייב כל אדם מישראל לשמור שבת, והשני - "לעשות את השבת" מחייב את שומרי השבת לדאג שגם אחרים ישמרו את השבת. שכן הברית של ישראל עם השבת אינה ברית של יחידים, אלא ברית של כל ישראל כאחד. וכאשר יש מהם שאינם שומרים את השבת, הברית אינה מתקיימת.

אפשר לבאר כי כדי לקיים את שני הצוויים האלה אנו אומרים בליל שבת את פרשת 'ויכלו' שתי פעמים: הראשונה בתפלת הלחש - כנגד הצווי האישי לשמירת השבת, והשנייה בקול רם מיד לאחר תפלת הלחש - כנגד הצווי להזהיר אחרים על שמירת השבת.

לזאת אף כונו חכמים באומרם (שבת קיט ב): "כל המתפלל ואומר 'ויכלו' מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שתי קדושות ברוח הוא במעשה בראשית". והנה לכאורה אמירת 'ויכלו' נכללת בסדר תפלת העמידה, ומהי הלשון "המתפלל ואומר 'ויכלו'" כפיכך שני דברים שונים הם? אלא בודאי כוננתם לשבח את מי שכבר התפלל ואמר 'ויכלו' בתפלתו, והוא הוזר ואומר 'ויכלו' בקול אחר התפלה כדי להזהיר אחרים על שמירת השבת, שרק הוא זוכה להגיע לדרגת "שתף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית" (דברי אגדה).

'ולא יהיה בהם נגף' בזכות מאה ברכות

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' כפקד אתם ולא יהיה בהם נגף כפקד אתם" (ל יב)

דרש חכם סעדיה צפירה מחכמי תימן:

פסוק זה רומז לדברי חכמים (במ"ר יח כא) שאמירת מאה ברכות מצילה מפגפה, וכדלהלן: ראשי התבות "כפר נפשו לה" הם בגימטריה מאה. ללמדך שאם יקפיד האדם לתת כפר נפשו לה' - מאה ברכות בכל יום - אזי מבטח לו: "ולא יהיה בהם נגף".

פסוק צרוף'

תפלה תמימה שקרבה במרחקים

העובר במרכז העיר דאלאס שבטקסס - ארצות הברית - לא יוכל להתעלם מהבנין המרשים הנצב באמצע העיר ומפיץ אור יהודי בהיר על כל סביבתו. בנין המרכז היהודי בדאלאס משמש כמגדלור בעבור רבבות יהודים מתושבי טקסס, שרבים מהם גלו לראשונה את משמעות יהדותם בין כתליו.

מאחורי הקמתו של בנין זה עומד ספור יוצא דופן שספר המשפיע הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:

כשהסמוך הרה"ג רבי משה רודנר שליט"א לרבנות החליט להעתיק את מגוריו לעיר דאלאס שבמדינת טקסס, במטרה להקדיש

השנוי התרחש בפתע פתאום. היה זה בשעה שישב הרב בביתו וסעד את ארוחת הערב בחיק משפחתו. לפתע נשמע נקישות על הדלת. הרב מהר לפתח. הוא חשב כי בודאי מדובר בעוד אחד מהמדפקים על דלתו לברורים שונים בנושאי יהדות, שכן ביתו היה זה מכבר לכתבת מכרת לכל פונה ומבקש.

המקומיים במטרה להקים להם קהלה מסודרת. אלא שהמזל לא האיר לו פנים. כמעט כל מכשול אפשרי עמד בדרך. בכל צעד שבקש לעשות הוא נתקל בקשיים בירוקרטיים וכלכליים שמונעו ממנו את האפשרות להגשים את שאיפותיו.

כך במשך תקופה ארוכה הוא ישב בביתו הצנוע, נסה ונכשל שוב ושוב, עד שכמעט וחדש להרים ידים ביאוש.

השנוי התרחש בפתע פתאום. היה זה בשעה שישב הרב בביתו וסעד את ארוחת הערב בחיק משפחתו. לפתע נשמע נקישות על הדלת. הרב מהר לפתח. הוא חשב כי בודאי מדובר בעוד אחד מהמדפקים על דלתו לברורים שונים בנושאי יהדות, שכן ביתו היה זה מכבר לכתבת מכרת לכל פונה ומבקש.

אלא שהפעם היה מדובר במקרה שונה. בפתח עמד אדם מבגד לבוש בהדור רב. הוא הזדהה כיהודי בן המקום המבקש לשמע מעט יותר על משמעות היותו בן לעם היהודי, לקבל מידע וללמד על המורשת העתיקה.

פניות שכאלה הפיחו ברבי משה רוח חיים. הוא הזמין את האיש לשבת בסלון ביתו הצנוע, ובמשך שעה ארוכה שוחח עמו בהרחבה והשיב לו על כל שאלותיו. הרב רודנר הסביר לאיש כי היהדות אינה רק לאס אלא היא מחייבת את בניה לנהל את חייהם לפי ההוראות המדיניות שנקבעו בהר סיני לפני אלפי שנים, הוראות שמשארו תקפות עד עצם היום הזה.

דבריו של הרב נפלו על אזניים קשובות. המלים שנאמרו בעדינות אך בנחישות הפיחו רוח חיים וטל תחיה בלבו היהודי של בן שיחו והעלו דמעות התרגשות בעיניו.

בשלהי הדברים שתף הרב רודנר כבדרך אגב את בן שיחו בקשיים הרבים שהוא עובר בדרך לממש את רצונו להפיץ את אור התורה והיהדות בקרב יהודי טקסס. השתוף נעשה בתם לב ובלי פוגות מיחדות, אלא שאז, מבלי הכנה מקדמת הושיט האיש את ידו לכיס חליפתו ושלף פנקס המחאות מהדור. אחר שלף מכיסו עט מזהב, רשם על אחת מהמחאות את מה שרשם, קפל אותה והושיט לרב. הרב רודנר המפתע הביט בהמחאה ונאלם דם, הסכום שהיה רשום עליה היה אגדי לפי כל

קנה מדה - ששה מיליוני דולרים! "אינני רוצה ששום קשי יעמוד בפניך בדרךך לממש את יעודך החשוב", אמר לו האיש, "בתרומה שנתתי לך תוכל לבנות בנין מכבד שבאמצעותו תוכל להפיץ תורה ויהדות, לא רק בדאלאס, אלא בכל רחבי טקסס".

מרב ההתרגשות לא הצליח הרב רודנר להוציא מלה מפיו. בקושי הצליח להפרד מהאיש במלות תודה ספורות, והלה הלך לדרך.

בשבועות ובחדשים הבאים היה הרב רודנר עסוק למעלה ראש בחפוש קרקע מתאימה ובגיוס צות מקצועי שיתכנו את הבנין שיתאים לצרכים היהודיים. הרב נועץ בתורם הנדיב בכל צעד, אלא שבשבועות ספורים לאחר התרומה נפטר התורם באופן פתאומי. כנראה השלים בתרומתו את תפקידו בעולם.

בהספד הנרגש שנשא בלויה חשף הרב רודנר לראשונה את ששח לו התורם זמן קצר לאחר התרומה:

"מן הסתם תרצה לדעת מה הביא אותי לתת תרומה עצומה מבלי שהתבקשתי", אמר לו התורם, "ובכן, היה זה לפני זמן מה בבקור נדיר שערכת בי בארץ ישראל. בשעת לילה מאחרת הגעתי אל הכתל המערבי. המראות סביבי היו כלם חדשים לי, אולם המראה שתפס אותי יותר מכל היה היהודי מבגד שעמד ליד הקיר העתיק והתפפל בדבקות ובכונה כשעיניו זולגות דמעות, ופניו קורנות אצילות יהודית טהורה.

במשך דקות ארוכות לא יכלתי להתיק את עיני מהאיש שסמל בעבורי את כל מה שהיהדות מיצגת. נראה היה כי הנאות העולם אינן תופסות אצלו מקום והוא שואב את כל חיותו הישר מהמקור העליון. התפעלתי ממנו כל כך עד שרציתי לגשת אליו ולדבר אתו, אולי אף לדבק בו כמורה דרך, אלא שהשעה הייתה מאחרת ונאלצתי לעזב את המקום.

בשובי הביתה, לאחר הבקור המרגש, הדבר הראשון שעשיתי היה לברר האם גם בדאלאס הרחוקה ישנם יהודים כמוהו. הפנו אותי לביתך, שוחחתי אתך, והאמת - לא התאכזבתי... את המשך הספור אתה יודע בעצמך..."

תרומת הענק שקבל לידי הרב רודנר לא הגיעה מאלוהים. היא הייתה תוצאה ישירה של תפלה חמה ואמתית שבקעה מעמק לבו של יהודי אלמוני שבודאי אינו יודע מה פעל באמצעותה - אלפי יהודים שהתקרבו לתורה ולמצוות, וזכו הרבים אדיר שנמשך ונמשך עד עצם היום הזה.

פניני פרשת השבוע' כי תבא

את כל מרצו וכשוריו להפצת יהדות בעיר זו.

העיר דאלאס, למרות גדלה העצום, הייתה במשך שנים רבות כמדבר שממה רחני לרבבות היהודים המתגוררים בה. דוקא משום כך החליט הרב רודנר להשתקע בעיר זו, מתוך תקווה כי יזכה להפיץ רוח חיים יהודית במרחביה השוממים ולהצית כמה שיותר שלהבות בגחלים שעוד עממו בה.

בתחלת דרכו הוא שכר דירה קטנה במרכז העיר והחל לקים בה שעורים ופעילויות שונות ברוח יהודית. בדרך זו קנה לנסות לצר קשרים עם היהודים

ברכת 'סליחה'

מקור הברכה

הברכה הששית בסדר ברכות שמונה עשרה היא ברכת הסליחה. את מקומה של ברכת הסליחה לאחר ברכת התשובה סמכו חכמים (מגלה ז' ב) על הפסוק (שע"ה גה ז): "וישב אל ה' וירחמהו ואל אלקינו כי ירבה לסלוח", ומכאן שעל ידי ששב האדם מדרך הרעה ומקבל על עצמו ללכת בדרך טובה, זוכה שהקדוש ברוך הוא יסלח לו על חטאיו (טור או"ח קטו).

סמך נוסף לברכה זו למדו חכמים (שם) מהפסוק (שם ו'): "ולבבו יבין ושב ורפא לו", שלאחר ברכות ה'בינה' וה'תשובה' באה הברכה על הסליחה המביאה רפואה לנפש האדם (ארחות חיים' [לר"א מלוניל] תפלה כ).

מבנה הברכה

ברכה זו פותחת בבקשה הנראית לכאורה ככפולה; "סלח לנו אבינו כי חטאנו", ולאחר מכן "מחל לנו מלכנו כי פשענו". גם התארים המתחלפים - בתחלה "אבינו" ואחרי כן "מלכנו" צריכים באור.

רבי יהונתן איבישיץ מבאר זאת כך: כל עוד לא הרבה האדם לחטא הרי הוא בבחינת בן, ואולם כאשר הוא מרבה לחטא יורד הוא לבחינת עבד. ולטובתו הדבר: אמנם אין פאהבת אב לבנו, אולם מאידך בן החוטא כלפי אביו דינו חמור מדין עבד החוטא למלכו. שהרי החמירה התורה בענישו של בן סורר הממרה את פי אביו והטילה עליו ענש מיתה (דברים כא יח-כא).

לכך, בתחלה אנו מבקשים "סלח לנו אבינו כי חטאנו" - כי כל עוד לא הרבינו לחטא יכולים אנו לבקש מה' יתברך שירחם עלינו כאב על בנים ויסלח לנו, כלומר ימחק את חטאינו כאלו לא חטאנו (הסליחה היא עקירת החטא למפרע). ואז מוסיפים ומבקשים: "מחל לנו מלכנו כי פשענו" - שאף אם הרבינו לחטא עד שה'חטא' גדל והפך לפשע, ואיננו זכאים לבקש סליחה מלאה כבנים, מבקשים אנו לכל הפחות מחילה כעבדים, כלומר, שיחליש את רשם החטא ויקל עלינו את מרוק עוונותינו (יערות דבש' ח"א דרוש א בברכת סלח לנו).

מהות הברכה

מדרכי התשובה שלאחר ששב האדם בתשובה שלמה על חטאיו, עליו להתפלל שימחל לו הקדוש ברוך הוא על עוונותיו. כפי שכתב רבנו יונה ב'שערי תשובה' (א מב) שהעקר החמשה עשר מעקרי התשובה הוא: "יתפלל אל ה' ויבקש רחמים לכפר את כל עוונותיו". אף הרמב"ם (תשובה ב ד) הזכיר את התפלה כאחת מדרכי התשובה: "מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים". לפיכך אחר ברכת התשובה, מתפללים אנו לפני ה' שאף אם הרבינו לחטא, אחר ששבנו בתשובה יסלח וימחל לנו על חטאינו ופשעינו (שפתי חיים' - ר'נת חיים' שמור'ע עמ' קז).

בנוסף, במצות התשובה מנה הרמב"ם (תשובה ב ב) ארבעה חלקים עקריים: א. עזיבת החטא. ב. קבלה לעתיד שלא לחטא. ג. חרטה על החטא. ד. ודאי. בברכה זו אנו משלימים את מצות התשובה בכך שאנו מתוודים על חטאינו, באמרנו: "סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו". סגנון זה מיוחד רק לברכה זו ונועד כדי לקיים מצות ודאי, שהלא בשאר הבקשות אין מפרטים את הצרף האישי שלנו בקיום הבקשה. שאין אנו אומרים לדגמה: 'רפאנו ה' כי חולים אנו'; 'ברך עלינו... כי זקוקים אנו לכך' (עלת תמיד' פרק כב; שפתי חיים' - ר'נת חיים' שם).

הבאה על הלב בברכת 'סלח לנו'

נהגו ישראל להכות על לבם בשעת אמירת הודוי, כמבאר במדרש (קה"ר ז ט) שבכך כביכול מאשימים אנו את הלב שגרר אותנו לעבר עברות (מגן אברהם' תרו ג). על פי זאת נהגו להכות על הלב בברכה זאת, באמירת 'חטאנו' ופשענו כבאמירת ודאי (סדור היע"צ בשם הש"ג' בברכת סלח לנו; 'מקור חיים' בס"י קטו).

יש שכתבו שבמים שאין אומרים בהם תחנון, לא יכה על הלב בברכה זו. שכן בכך נראה כמתודה בזמן שאין מתוודים (סדור היע"צ' ו'מקור חיים' שם; פרוש' עיון תפלה' שבסדור 'נהורא השלם' בדיני ערבית למוצאי שבת). ואולם, מנהג העולם הוא להכות על הלב בברכה זו אף במים שאין אומרים בהם תחנון (מרא' דשמעתא - עטרת יהושע' אות לא).

בגנת אמן

אמת שיש להודות לה' על שהוא מרבה לסלח, והלואי שיסלח גם לנו על עוונותינו.

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

שאלה: שלוש פעמים בכל יום אנו מבקשים מחדש סלח לנו, כביכול אנו סמוכים כי באמירת ברכה זו יתפירו חטאינו. ויש להבין איך הבקשה מתישבת עם דברי המשנה (יומא פה ב): "האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה".

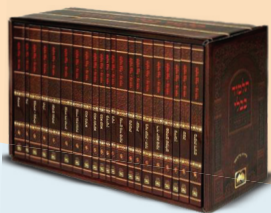
השאלה והתשובה מעלון פרשת תרומה:

השאלה: שני בני אדם התפללו שחרית של שבת וטעו והתחילו לברך 'אתה חונן'; שניהם שמו לב לטעותם בעודם אוחזים באותה התבה, ובכל זאת - על האחד לסיים את הברכה כלה כבחל, ועל השני להמשיך מיד בתפלה של שבת, הא כפיצד?

התשובה: כתב השלחן ערוך (או"ח רסח ג) כי מי שטעה והתחיל לומר 'אתה' על דעת להמשיך כבתפלת החל - 'אתה חונן', ימשיך ואמר את ברכת 'אתה חונן' עד סופה. אולם מי שאמר 'אתה' בלא כונה כלל, אפילו הוא עומד בתפלת שחרית ומוסף של שבת, שברכה אמצעית שלהן אינה פותחת ב'אתה' כלל, בכל זאת ימשיך בתפלת השבת. לפי שנחשב שטעה והתחיל בשחרית של שבת 'אתה קדשת' או 'אתה אחד', שדינו להמשיך בברכה שעומד בה כרגיל.

תשובות נתנו לשלח לפקס
שמוספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים נכונה יגדל
א"ה ש"ס עז והדר
מתמידים. ההגדרה
תתקדם מדי שבוע ביום
שלישי שלאחר הופעת
העלון. התשובה ושם
הזוכה יפרסמו א"ה
בעלון פרשת פסודי.

הזוכה בהגרלה שהתקיימה בין שולחי התשובות
לשאלה שהופיעה בעלון פרשת תרומה, היא:
משפחת ברליון מהר נוף ירושלים

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו

מאוצרות אמונים

מעלת הברכה הנענית באמן

המברך יכון לצאת ידי חובת ענית אמן

על חשיבותה של האמן בעבור הברכה ובעבור המברך אותה, נוכל ללמד אף מההלכה המפרשת בדברי הרמ"א בהלכות ברכת המזון (או"ח קסז ב): "אם רבים מסבים, יכונו לבם לשמע ברכה [ברכת המוציא] ויענו אמן, והמברך יכון לצאת ידי חובתו מפני כבודו, מאחר שאין אדם עונה אמן על ברכת עצמו, על המברך לכון לצאת ידי חובת ענית אמן על ברכתו בשמיעתה מפני העונים."

לכאורה, הלא המברך ברך את הברכה כלה, ומפני מה הוא צריך לכון לצאת ידי חובת אמן מפני השומעים?

באר המ'שנה ברורה (שם ס"ק כ): ענית אמן מחשיבה ומרוממת את הברכה, לפיכך אף המברך לא יסתפק באמירת הברכה, אלא יכון לצאת ידי חובת ענית אמן על ברכתו. ואלו דבריו: "לפי שענית אמן גם כן מכלל הברכה היא, ואף על גב דהוא ברך כבר בעצמו, מכל מקום על ידי שעונים אמן עליה הברכה חשובה יותר, ולכן נכון לכתחלה לכון לצאת בענית אמן שעונה העונה."

אין פחות משנים שעונים אמן

המקובל רבי עמנואל חי ריקי כתב כי להלכה המורה למברך לכון לאמן שעונה השומע, נתן למצא סמך בדרשת חכמים המפרסמת (שבת קיט ב) על לשון הכתוב (ישעיהו כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים" - "אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן". בכך שנקטו חכמים 'שאומרים אמן' - לשון רבים, ולא 'שאומר אמן', באו ללמדנו את ההלכה האמורה: כיון שהאדם אינו יכול לענות אמן על ברכת עצמו, עליו להקשיב ל'אמן' שעונים אחריו ובכך לצאת ידי חובת ענית אמן. מתוך כך יוצא שבעת ענית אמן על ברכה יש לכל הפחות שנים 'שאומרים אמן' על כל ברכה - המברך והעונה אמן, ועליהם נאמר: 'שאומרים אמן' (אדרת אליהו שבת קיט ב).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',

ישר כחכם על ההתחדשות הנפלאה בכתיבת העלון ובעריכתו. בסיעתא דשמיא הצלחתם להחדיר בכל פנה בתבל את חשיבות ענית אמן ואת כל המעלות הנפלאות שבאות יחד עם ההקפדה על ענית אמן. ועתה עם התחדשותכם כה יתן ה' וכה יוסיף שתשרה ברכה במעשי ידיכם.

ברצוני להודות לכם על כי בזכותכם אני זוכה להקפיד על ענית אמן. התחלתי בכך רק בעקבות שוקראתי בעלונכם על חשיבות הענין. לאחרונה התעוררתי לשים לב במבט לאחור כי מאז שאני מקפיד על ענית אמן כראוי, התחלתי לראות שפע גדול וסיעתא דשמיא עצומה בכל מעשי ידי. הפרנסה באה בהרחבה, וכמה קשיים שבמשך שנים היו חלק מחיי נעלמים אט אט. בסיעתא דשמיא איכות חיי השתפרה להפליא.

מדי מוצאי שבת אנו פותחים את השבוע החדש באמירת הפסוק (בראשית כז כח): "ויתן לה האלקים מטל השמים ומשמני הארץ". ראשי התבות של: "ויתן לה האלקים מטל השמים ומשמני" הם בגימטריה תשעים ושתים כגימטריה של 'אמן' עם הכולל. ואם נחשב את ראשי התבות: "לה האלקים מטל השמים ומשמני הארץ", יעלו הם לגימטריה תשעים ואחת כמנין 'אמן' בדיק. יש בכך רמז למה שהבאתם בשם השל"ה הקדוש (מס' תמיד אות פ) שכל הברכה והשפע תלויים בענית אמן.

תחזקנה ידיכם לראות ברכה בקדוש שם שמים והאדרת ענית אמן בקרב בני ישראל!

בברכה,

י. ש. ג.

בורו פארק, גני יזרק.

נתן לשלח מכתבים

לפקס שמספרו 08-9746102

או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

צדיק באמונתו

'מאה ברכות' לרפואה שלמה

בספר 'פסקי תשובות' (סי' מו הערה 116) כתב שראוי לפרסם ברבים שפעם אחת בא לפני רבנו אדם גדול בתורה שתקפה עליו מחלתו ובקש חזק. אמר לו רבנו בהתרגשות גדולה שיתחזק באמירת מאה ברכות ויקפיד לכון בהן בכל תבנה ותבה.

ענית אמן אחר מי שברך לחולה

היה מעורר שבסיום אמירת תהלים לרפואת חולה, יאמר החזן 'מי שברך בקול ויקפידו המשתתפים להשאר באותה שעה ולענות אמן אחריו' (הליכות שלמה פ"ח הערה 61).

יום שעבר כראוי

לשאלת תלמידו איזה יום נחשב בעיניו כיום שעבר עליו כראוי, השיב: "יום שזכיתי בו לכון בכל שלוש התפלות את פרוש המלות כראוי" (שם פ"א הערה 16).

הגרש"ז אויערבך

ב' באדר תשנ"ה

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך נולד בכ"ג בתמוז תר"ע בשכונת 'שערי חסד' שבירושלים לאביו רבי חיים יהודה ליב, ראש ישיבת

המקבלים 'שער השמים'. היה מעמודי ההוראה בדור האחרון ושמש כסמכות הלכתית מרכזית לרבבות אלפי ישראל מהארץ ומהעולם.

במשך פארבעים ושיש שנים עד ליומו האחרון כהן כראש ישיבת 'קול תורה'. פסקיו ושעוריו יצאו לאור בספרים רבים, שרבים ראו אור לאחר פטירתו. נפטר בכ' באדר א' תשנ"ה. מאות אלפים לוה את מטתו בדרכה להר המנוחות בירושלים.

אתחיל אף יום

03-913-9191

קול אמונים - קו התכן של בני אמונים
חזקנים יומיים | ספרדים מרתקים | מגזן תכנים

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יח אדר א' תשפ"ב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:52 תל-אביב: 5:07 חיפה: 4:57 מוצאי שבת: ירושלים: 6:06 תל-אביב: 6:08 חיפה: 6:06 ר"ת: 6:44

פרשת כי תשא

הכנסת כלה ושמחת חתן

לגמול חסד עם חתן וכלה, לסייע להם בממון ולשמחם ביום חופתם!

נלמד מהפסוק: "ויתן אל משה ככלתו" (פרק לא-יח)

וכתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן... ומובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" – כלתו כתיב, ודאי יום שנתנה תורה, כיום שנכנסה כלה לחופה". ב' עניני חסד, הנעשים עם החתן והכלה כלולים כאן: א) חסד בגופו, ע"י שמשמח את החתן והכלה. ב) חסד בממון, ע"י שמספק להם את הוצאות החתונה ושאר צרכיהם ההכרחיים.

אמרו חז"ל בגמרא (שבת לא.): "בשעה שמכניסים אדם לדין, אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה..." ופירש המהרש"א: חז"ל לא אמרו "קיימת" פריה ורביה אלא "עסקת"... ללמודנו, שהאדם נשאל האם התעסק בחסד של השאת יתום ואלמנה.

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל הביא (בספרו **תוכחת חיים** - בראשית) את מה שסיפר לו אביו ש"פעם אחת יצא לקבץ מעות מעשירי העם לצורך נשואים של בחור תלמיד חכם, שהיו הוא ואביו עניים. וקיבץ ממון הרבה עד שהותיר בידו ממון, אחר כל הוצאות החופה, והניחם בידו עד שנוולד לו הבן הבכור והוציאם ביום המילה. וחסד ה' אזכיר, כי הת"ח הלזה, מן השמים סיעוהו, ונתברך מאתו יתברך להיות לו פרנסתו ברווח ולא בצמצום ולא היה נצרך לבשר ודם, כן יהיה תמיד הוא ובניו אחריו..."

כאמור, החסד הנוסף הוא לשמח את החתן והכלה והוא חסד בגופו. **האלשיך הק'** הביא בפירושו דברים מאלפים כיצד יש לשמח את החתן ומי ראוי לשמח. וכך כתב: "חכמי הגמרא חסידי עליון, הם המה אשר להם יאתה לשמח חתן וכלה כי אזלת יד יצרם מלבותם. לא המטים עקלקלותם ריקים ופוחזים המהפכים ללענה שמחת חתן וכלה" (לתשומת לבם של 'המשמחים' בזמננו).

מוסיף האלשיך וכותב: "וכמה הזהירונו קדמונינו ע"ה כי במקום גילה שם תהא רעדה (ברכות ל:) בל תת מקום לשטן לקטרג כדרכו לערבב כל שמחה. וכמאמרנו על הפסוק (משלי יד-ג) "לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר", שהוא כאשר הלב יודע וזוכר מרירות נפשו, הוא עווננו תמיד ננגד ענינו באופן שבכל עת ירעד וירא, או-אז בשמחתו לא יתערב זר, הוא השטן לערבב שמחתו, כי לא ימצא מקום להאחז, כי ע"י יודעו תמיד מרת נפשו, גם במקום גילה לא תעדר ממנו רעדה ולא יחטא"

בשו"ת 'באר שבע' (סימן נ) הקשה על אמרת חז"ל (ברכות ו:) "כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות" ותמוה: על איזו שמחה מדובר אם על השמחה ביין ככתוב "ויין ישמח לבב אנוש" וכתוב "ושמחת בחגך" שהוא ביין, זה אי אפשר לומר שהרי מחז"ל שאמרו "מסעודת חתן" משמע שהחתן הוא זה שמשמח (שהוא בעל הסעודה) ולא שאחרים משמחים אותו?!

ונראה לבאר, כי אף אמנם שהיין והבשר הם של החתן, אבל מכיון שאחרים נהנים מהיין, נכנס בהם שמחה, ואז עם שמחה זו יכולים הם להשפיע שמחה על החתן כדכתיב "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם".

כלי המיטה שנעלמו...

הגאון רבי אליהו חיים מייזל ז"ל (אב"ד לודז') היה מטבעו איסטניס, על כן כשנסע מחוץ לביתו לקח עמו כלי מיטה. פעם נזדמן לו לבקר בעיירה קטנה ונקרא שם לסדר קידושין. והנה התברר שהחתן מסרב להופיע בחופה, כי לא קיבל כלי מיטה ואבי הכלה שהיה עני לא יכל לתתם.

כששמע זאת רבי אליהו חיים יצא מיד והוציא מן העגלה את כלי המיטה שלו ומסרם לחתן. או-אז הסכים החתן ללכת לחופה ורבתה השמחה. ויותר מכולם שמח רבי אליהו חיים שנזדמנה לו מצות הכנסת כלה.

כשהבחין העגלון כי כלי המיטה נעלמו מעגלתו סיפר לרבנית וזו נצטערה צער רב. כשסיפר למחרת רבי אליהו חיים על החתן שסירב להכנס לחופה אם לא יבטיחו לו כלי מיטה, הגיבה הרבנית מיד: "חבל, אילו לפחות היית מוסר את כלי המיטה שנגנבו, לחתן ולכלה, היית מונע בכך בושה מבת ישראל". המשיך רבי אליהו חיים בחיוד: "תנוח דעתך שאכן כך עשיתי..."

יחידי סגולה

לשמח ולשמחו בכל לב...

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל היה, אף בחוליו, מטלטל עצמו כל ערב משמחה לשמחה, לפעמים היה בשמונה שמחות בערב אחד, במטרה לשמח את החתן. פעם הגיע לחתונה כשהוא מותש לחלוטין. הציעו לו שיקראו לחתן למכוניתו, שכן נראה היה שמרוב חולשה לא יוכל לצאת. אך הוא התעקש לעלות לאולם כדי שהחתן ישמח יותר. הוא ניסה עוד פעם ועוד פעם עד שבכוחות לא-לו הצליח לעלות ולשמח את החתן בשלימות.

עוד בטרם נעשה ראש ישיבה היה משתתף בחתונה זמן ניכר, רוקד ומרקיד, מוריד את ה'פראק' והכובע כדי שיוכל לרקוד במשנה מרץ, כעלם נעורים. כמה פעמים כשניגש אליו אבי החתן והזדהה כאבי החתן, היה מגיב: "הוא גם הבן שלי..."

בכל נפשך

"איטש לרעהו" פרשת כי תשא הוקדש לעילוי נשמות

ר' גדליה בן ר' יוסף ז"ל נלביע ביום טו אדר

מרת חיה רבקה בת ר' שלום אלימלך הלוי ע"ה נלביע ביום יג אדר

ת . נ . ע . ב . ה .

לכבד את לומדי התורה. לעמוד לפני תלמידי חכמים ולהתבטל בפניהם!

נלמד מהפסוק: "והיה כעצת משה אל האהל יקומו כל העם" (פרק לג-ח)

ודרשו חז"ל (בתנחומא): מכאן שצריך אדם לעמוד לפני הזקן ומלפני חכם ואב בית דין ומלך, והוא עומד עד שיכוסה מעיניו. ואמרו חז"ל (במד"ר טו-יג): אמר רבי אבא הכהן בר פפא: כשהייתי רואה סיעה של בני אדם, הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהם, שלא יהיו רואים ועומדים מלפני, וכשאמרתי זאת לפני רבי יוסי בן זבידא, אמר לי: צריך אתה לעבור לפניהם והיו רואים אותך ועומדים לפניך ואתה מביאם לידי יראת שמים וכו'.

יבוא האדם הפשוט מה"עמד" וישאל: מדוע באמת יש לכבד כל כך ולחזק את הת"ח ולומדי התורה, ועוד להתבטל ולהכנע בפניהם?!

התשובה פשוטה בתכלית: משום שלומדי התורה הם המה המקיימים את העולם בלימודם, כמו שכתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי". והם אלו המגינים על הארץ מפני האויבים. ככתוב "הקול קול יעקב... ודרשו חז"ל: בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אין ידי עשיו שולטות, וכך מפורש בתורה: "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... ונתתי שלום בארץ... וחרב לא תעבור בארצכם".

את היסוד הזה, כבר אמר הקב"ה לאברהם אבינו: "אתה עסקת בתורתך, חייך שאני מגן לך. כשם שהמגן אוהו החרב אפילו זורקים בו חיצים ואבנים, המגן מקבלם, כך אני מגן לך. ולא לך בלבד אלא אף לבניך, אם יהיו עוסקים בתורתך כשם שעסקת אתה, כך אני נעשה להם כמגן. שנאמר "אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו". (מדרש תנחומא לך לך).

הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל (רבה של פ"ת) כתב בהקדמת ספרו (דגל ראובן ח"ג) בין היתר את הדברים הבאים, שהם אקטואליים גם לימננו: "בימים אלו, יותר מכל זמן אחר, חובת זכות היא להחלץ מלא האונים והעוצמה, לתמוך ולחזק את היכלי הישיבות, לקיים ולבסס את בתי האולפנה. לייצב ולייסד את תלמודי התורה, שבהם נלמדת התורה שבעל פה, ככתוב "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל".

"כי רק בכח התורה וסמכותה, מתחזקת ומתייצבת ההגנה וההצלה נגד הקמים עלינו, ורק במלחמה שיערה של התורה, מתחזקת ומתבצרת תקות הניצחון להכנעתם של העמלקים". עכ"ד.

נמצא לאור האמור, שבהתמעטות לומדי התורה ומקיימיה, ח"ו, ישנה סכנה קיומית ממש לעם ישראל [וכך הבין גם חזקיהו המלך בשעה שסנחריב וצבאו צרו על ירושלים לכובשה. לכן נעץ חרב בפתח בית המדרש והכריז: כל מי שאינו עוסק בתורה, ידקר בחרב זו (היינו בחרבו של סנחריב) כפי שסיפרו חז"ל בגמרא (סנהדרין צד:)]. על כן יש לכבד ולחזק את המגינים האמיתיים. את לומדי התורה אשר לצערינו הם מעטים מאוד, ביחס לכל יושבי הארץ והעולם, והם אלו שנוטלים לבדם על שכמם את הנטל הכבד הזה, בעוד שרבים הם מעם-הארץ המשתמטים לשאת עמם בנטל הכל-כך חיוני וההכרחי הזה.

וההגנה הזו שעושים לומדי התורה, אינה רק מהמלחמות, אלא מגינים הם בלימודם גם משאר מרעין בישין. וכמו שסיפר המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו בזה הלשון: "זכורני, כאשר למדתי בראדן, ארעה באותה תקופה רעידת אדמה ביפן ונהרגו בה אלפי איש. עורר אז החפץ חיים רבות, על מה ולמה אירע אסון זה. ואמר שמכיון שביפן אין לומדי תורה [שמגינה] לכן קרה להם זאת!" ומבואר זאת כבר בדברי חז"ל (מד"ר שמות כט-ט) "מהיכן הרעש נעשה?" עיי"ש.

מביא ליראת שמים...

כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" נהג למסור שיעור ליוצאי חלציו. גם החסיד הישיש רבי בן ציון מאוסטרובצה זצ"ל היה בין הזוכים להקשיב לשיעור זה.

פעם איחר רבי בן ציון במספר דקות לשיעור. ומכיון שידע שבכניסתו יקום בעל האמרי אמת לכבודו לקיים "והדרת פני זקן", לכן נמנע מלהכנס לשיעור כדי שלא להטריח את הרבי לקום בפניו.

ויהי לעת ערב, כאשר נכנס רבי בן ציון אל הקודש פנימה על איזה ענין, נשאל לסיבת חיסורו היום מהשיעור. השיב רבי בן ציון כי קשה לו להטריח את הרבי שיקום בפניו.

תמה האמרי אמת ושאל: "וכי עינך צרה ביראת שמים שלי? והלא בפסוק נאמר "מפני שיבה תקום... ויראת מאלקיך". רואים מהפסוק שעל ידי קיום מצות והדרת פני זקן זוכים ליראת שמים.

מתוך מאמר

לקום בפני מביאי ביכורים...

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: כאשר למדתי בישיבת סלבודקה, ישבתי פעם בביתו של ראש הישיבה, הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל. והנה נפתחה הדלת והרבנית טיקוצ'ינסקי ע"ה, אחותו הצעירה של ראש הישיבה, הכניסה לחדר עוגה שאפתה עבורו.

"שמתי ונתתי אל לבי שכאשר היא נכנסה, קם רבי אייזיק שר בפניה. התפלאתי על זה והרהבתי עוז לשאול: מדוע הטריח עצמו לקום בפניה? השיב לי ראש הישיבה בדברים הבאים:

"היא הרי חושבת שאני תלמיד חכם, וממילא מעשה זה של הבאת העוגה כמוה כהבאת ביכורים, שהרי חז"ל אומרים שהמביא דורון לתלמיד חכם דומה למביא ביכורים, כך עכ"פ היא חושבת, שאני ת"ח... אמנם אני יודע מך ערכי, אבל מה אעשה שכך חושבת עלי אחותי... ואם כן אני צריך לקום מפניה, כדין מביאי הבכורים שצריך לקום מפניהם כמו ששנינו במשנה (ביכורים פ"ג מ"ג).

טובך יביעו

להכפיל את הקימה...

עם סיום התפלה בבית הכנסת, היה הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל הולך ויושב על יד פתח היציאה, ונעמד מפני כל זקן ותלמיד חכם שהיה עובר על פניו.

פעם היה רבי סלמאן חלש מאוד, ובכ"ז היה קם ויושב כשהמאמץ ניכר עליו. נדברו שני זקנים ביניהם, לצאת יחדיו כדי לחסוך מרבי סלמאן את הקימה. ואולם רבי סלמאן הרגיש בכך, וכשעברו על פניו, קם וישב שני פעמים רצופות, כדי שידעו לפעם הבא לא להפסידו מצוה יקרה זו.

לאחר עלייתו לתורה נהג לנשק ידי הרבנים הנוכחים בבית הכנסת כדי שהציבור יידע את ערכם בראותם אותו מבקש ברכתם ועי"ז יהיו דבריהם נשמעים.

עולמו של צדיק

מי יכנס ראשון?

לפני כמה עשרות שנים הגיע הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א ביחד עם עוד כמה מגדולי ישראל לבקר אסיר ת"ח מופלג שהשלטונות הכניסוהו לכלא עקב מאבקיו על עניני הדת במדינה.

בכניסה לכלא התדיינו הרבנים מי יכנס ראשון. החליט רבי חיים להכנס. לאחר הביקור בכלא, העיז אחד המקורבים לשאול מדוע נהג כך? וענה רבי חיים: אין מכבדין בבית האסורים.

והוסיף רבי חיים והסביר: בגמרא יומא מבואר שדירה בעל כרחו של אדם אין זה דירה, ולכן בבית האסורים פטורים מקביעת מזוזה. והרי קיימא לן במסכת ברכות (מוז). אין מכבדים אלא בפתח שיש בו מזוזה. וממילא אין דין לכבד להכנס הראשון לבית האסורים ולכן נכנסתי הראשון...

דברי שי"ח

טוב וראוי לכל אדם להרגיל עצמו בנתינת צדקה [המגינה מפני הסכנה]!

נלמד מהפסוק: "נתנו איש כופר נפשו... ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם" (פרק ל"ב)

ו**כתב רש"י**: "שהמנין שולט בו עין הרע". ומבאר שפתי חכמים: לא שהוא מצווה למנותם מחצית השקלים, כדי שיעשו האדנים, אלא תחבולה שלא ישלוט בהם עין הרע... "ולא יהיה בהם נגף" – הבא לעולם. ועל דרך "וצדקה תציל ממות" עכ"ד. וכן פירש רבי יצחק אברבנאל זצ"ל הטעם שציוותה תורה לתת שקלים – "ולא יהיה בהם נגף" שהשקלים נועדו להיות כופר נפשם לצדקה ולהצילם ממות וממגיפה.

נשאל המגיד ממאהילוב זצ"ל מפי אחד העשירים: בנו יקירו חלה והגיע עד שערי מות. הוא נדב סכום רב לצדקה, אבל למגינת לבו בנו נפטר. ונפשו בשאלתו: איה הבטחת הכתוב כי "צדקה תציל ממות"!!

השיב לו המגיד: "אמשול לך משל למה הדבר דומה? לעצי הסקה... בעל הבית חרוץ וזריז, הרואה את הנולד, מה עושה? הוא חוטב עצים להסקה בשלהי הקיץ, כאשר העצים יבשים, ומאכסן אותם. ואז, בבוא החורף, הוא מסיק את העצים באה, והם יבשים ובווערים היטב ובבית מתפשט חום נעים.

"אבל בעל הבית שאינו מכין עצים מראש וניזכר בהם רק בעת הקור והחורף המקפיא, רץ לקנות עצים והם עולים ביוקר רב, לחים וספוגים גשם, והאש אינה נאחזת בהם. וכשכבר הם בווערים, אין מעט החום העולה מהם שוה בנזק העשן הממלא את הבית... "מבין אתה" – הפטיר המגיד – "מי שמכין לעצמו צדקה בטרם צרה, היא עומדת לזכותו ומגינה עליו, אבל צדקה שנעשית לאחר גזר דין, כוחה מועט וקלוש..."

חזר העשיר ושאל: אבל הרי אומרים אנו בתפלה ש"תפלה ותשובה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"!!

ענה לו המגיד במשל נוסף ששמע מהגאון ר"א שיק זצ"ל בשם הגאון רבי בנימין מהורודנא זצ"ל: ילד השוהה בכיתה, אך במקום ללמוד הוא מפריע ומציק לחבריו, קם ללא רשות ומשוחר בקול. יזהירו אותו: "שב בשקט ותשתוק". ואז, גם אם יחלוט, לא יעירו לו מאומה, ובלבד שלא יפריע. אבל אם יכעס עליו המלמד ויוציאו מהכיתה, ישאר בחוץ, ויהיה עליו להבטיח שילמד ויקשיב למהלך השיעור, כדי לחזור לכיתה, ולא יספיק מה שיבטיח שלא יפריע.

והנמשל: לפני גזר הדין, די בתשובה, או בתפלה, או בצדקה. אבל לאחר גזר הדין, כדי להעביר את רוע הגזירה, נצרכים שלושתם כאחד: תפלה תשובה וצדקה!!

כוחה של הצדקה להציל...

אדם ממקורבי החזון איש בא לפניו בימי מאורעות תש"ח ונפשו בשאלתו: האם מצד הדין מותר לי להסתכן בנסיעה יום-יומית אל מקום עבודתי ברמת גן, בבית חרושת "לודז'יה", אחרי שכבר התנקשו הערבים באוטובוס מספר פעמים ואף כבר הפילו חללים רח"ל?

השיב לו החזון איש בקצרה: "צדקה תציל ממות"! מאז הפריש הלה חמשים אחוז ממשכורתו הזעומה ופיזר לצדקה.

פאה"ד-ח"ד

להעביר את רוע הגזירה...

כאשר הגיע לאזניו של הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל שמועה לא טובה על פלוני שנפל למשכב, או ששמע על אשה המקשה לילד או איזה מאורע אחר המזיק התעוררות רחמי שמים, הרי תיכף בשומעו, היה מפריש מעות לצדקה, כשהוא מקיים בנפשו מאמרו של רבי יצחק (במסכת ראש השנה טז.): "ג' דברים מקרעין גזר דיני של אדם, ואלו הן צדקה" וכו'.

באותה שעה היה ניכר עליו בעליל שהוא "חי" את דברי חז"ל וכי הוא מאמין בתוקף דבריהם הקדושים, מה רב כוחה של צדקה להעביר את רוע הגזירה, עד שאחר שהפריש מעות לצדקה, ראו עליו כאילו אבן כבידה נגולה מעל לבו...

רבי הירש

מעביר על מדותיו

להדבק במדותיו של הקב"ה ולהיות "ארך אפים" ומוחל על עלבוננו!

נלמד מפסוקי סדר י"ג מדות רחמים (פרק לד-ז)

ואמרו חז"ל (ראש השנה יז): כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם וכו'. ובספר ראשית חכמה (שער הענוה פ"א) כתב: שמעתי בשם הגאונים על מה שאמרו חז"ל יעשו לפני כסדר הזה, הכוונה שיעשו סדר המדות שלימד הקב"ה למשה שהוא א-ל רחום וחונן. דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכך לכל הי"ג מדות. ואז אם יקיים את המדות הללו בפועל, הקב"ה ימוחל לו על עוונותיו.

כתב החובת הלבבות: "יבטח על הבורא יתברך, ויסבול את מה שמעליבים אותו, ואל יגמול להם כמעשיהם, אלא אדרבה, יגמול להם חסד ויטיב עמם כמיטב יכולתו. ויזכור בלבו שהתועלת והנזק שלו מסורים רק ביד הבורא. ואם השי"ת יעשה אותם לאמצעי להביא לו נזק, ידין אותם לכף זכות ויחשוב את עצמו ואת מעשיו, שהוא הקדים לעשות לאלוקיו רעה. ויתחנן אל ה' ויבקש ממנו שיכפר עוונותיו. וכשינהג כן, אויביו יהפכו להיות אוהביו, כדברי שלמה ע"ה (משלי טז) "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו".

מעשה באדם שפגעו בו וביזו אותו מאוד, וכשעמד בלילה לקרא קריאת שמע שעל המיטה ולומר את הנוסח המקובל "רבש"ע הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או שחטא כנגדי" לא יכל לאמרו, כי לבו בל עמו. הוא ניסה למוחל לאותו אדם שפגע בו אך לא הצליח. הלך לשאול את הגר"י זילברשטיין שליט"א האם בכל זאת יאמר, אף שמשקר, או שיאמר הריני מוחל חוץ מלפלוני, או שידלג על כל הנוסח עד שיעביר לגמרי הטניה מלבו?

השיב לו, כי הוא צריך לומר את הנוסח כולו בשמחה רבה, כי זהו רצון הבורא, ואף שעדיין אינו במדריגה נכבדה כזו למוחל בלב שלם, מכל מקום עצם זה שאומר בפיו שהוא מוחל, תועיל המחילה שכן "דברים שבלב אינם דברים" וכן מצינו בגליוני הש"ס (קידושין מט:) שהמוחל בפיו לזה שבייש אותו מועיל אף שלא מחל בלבו עיי"ש.

מעביר על מדותיו...

בשנת תרס"ח, נתגלעה מחלוקת גדולה בישיבה בסלוצק, בין ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ובין הגאון רבי פסח פרוסקין זצ"ל. ביקש רבי פסח לעזוב את הישיבה ולפתוח ישיבה אחרת, ולשם כך ביקש לקחת עמו מספר תלמידים מהישיבה. ואולם רבי איסר זלמן התנגד שיקח עמו תלמידים.

הם פנו לגאון רבי דוד פיינשטיין זצ"ל (גאב"ד אוזדא) שידון בעניינם. פסק רבי דוד כי יכול רבי פסח לקחת עמו ששה תלמידים בלבד. ואכן עבר רבי פסח לשקלאו ופתח שם את ישיבתו. בין ששת התלמידים שלקח עמו נמנה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל שהיה אז בן שלושה עשרה שנה בלבד.

והנה בחנוכת הבית של הישיבה החדשה בשקלאו, היה אורח הכבוד, עפ"י הזמנת רבי פסח, לא אחר מאשר "יריבו", רבי איסר זלמן מלצר. כל ימיו הביע רבי משה פיינשטיין את התפעלותו מגדלות הרוח והעברה על המדות של רבי פסח שאחרי שקיבל את פסק הדין, שוב לא החזיק בכל-דהו של קפיידא ומחלוקת, ולא עוד אלא שכיבד ביותר את הצד שכנגד.

מאן מלכי רבנן

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

משקל החסד

שדה התעופה, נתב"ג.

הרב נחמיה וילהלם עמד מול דלפק חברת-התעופה, ולא ידע להשית עצה לנפשו. מסביבו מזוודות ומטען במשקל 300 ק"ג, כאשר רשמית מותר לו להעלות למטוס באזור ה-100 ק"ג בלבד...

הרב וילהלם - למי שלא מכיר - מתגורר ב'בנגקוק' תאילנד. רבבות (אם לא מאות-אלפי) תיירים ותרמילאים יהודים מכל רחבי העולם מכירים את ביתו במזרח-הרחוק.

היה זה לאחר קפיצה קטנה שלו לארץ-הקודש. לקראת החזרה למזרח-הרחוק הצטייד בכמות של ספרים ומזון כשר. על מנת שיתאפשר לו להעלות את המשקל העודף למטוס, יצר קשר מראש - דרך חבר משותף - עם מנהל הטיסה אשר אישר לו את הדבר. אבל ברגע האמת הודיע לו המנהל שעם כל הרצון הטוב לא יוכל לעזור לו.

להוסיף מזוודה אחת בלבד למזרח-הרחוק, זה סיפור שיכול להסתיים במאה וחמישים דולר - וגם אז קיימת הגבלה על מספר המזוודות המכסימלי שאפשר להוסיף. אבל בהתאם לכמות המטען שהייתה פזורה סביבותיו, הוא היה נדרש לשלם אלפי שקלים!

מה עושים?

עוד לפני שהצליח לגבש פתרון לסֶבֶךְ, הודיעה לו אחת הפקידות שיתחיל להניח את הדברים על המסוע.

החלק הכי קדמי של המסוע משמש כמשקל. הוא ידע שברגע שהוא מניח את המזוודה, מיד נרשמת כמות הקילוגרמים בצג קטן שקבוע בדלפק... אז מה בדיוק הוא ירוויח? הרי מנהל-הטיסה כבר הודיע שהוא לא יוכל לעזור.

מזוודה ראשונה. שניה, שלישית, רביעית, חמישית, שישית. ארגז ראשון, שני שליש, רביעי, חמישי... המספרים שעל הצג היו אדומים, ולא ברור אם זה הצבע שלהם או שמא הסמיקו מבושה נוכח העובדה שהמשקל לא היה פי שתיים מהמותר - אלא פי שלושי!

כאמור, סיפור כזה אמור להסתיים בתשלום של כמה אלפי שקלים!

כאשר הסתיים התהליך ניגשה הפקידה אל מנהל-הטיסה והסתודדה איתו. לאחר-מכן חזרה למקומה והעבירה את כל המטען בחינם ללא הנד עפעף.

הרב וילהלם לא מצא מילים כדי להודות לה, אבל היא טענה שהיא עושה זאת כהכרת-הטוב.

הכרת הטוב על מה?

היא אמנם מעולם לא ביקרה בתאילנד, אבל די לה במה

כעבור שנתיים:

ששמעה מאחרים אודות הכנסת האורחים שם. זו הסיבה שהיא שמחה שמצאה דרך לעזור. התעניין הרב וילהלם לשמה והתחייב שהוא עוד יחזיר לה טובה בעתיד!

איזו טובה? באיזה עתיד? האם יש בכלל סיבה שהם יפגשו שוב אי-פעם?

אשה נכנסת למסעדה היהודית של הרב וילהלם בתאילנד, ונדהמת לשמוע שמכירים אותה בשמה... הרב מסביר לה שמה שנתיים הוא מסתובב עם חוב של הכרת הטוב כלפיה, וכעת הוא מבקש לפרוע את החוב.

אבל האשה, רחל שמה, לא זקוקה לשום טובה. כמו ישראלים רבים אחרים היא יצאה לטייל במזרח הרחוק. כעת היא בדרכה לדרום ולצפון תאילנד ובסיום הטיול היא תחזור לשהות אצלם בשבת-קודש בבנגקוק.

חלף כמה זמן שלקח אותו טיול, והיא שוב מגיעה למסעדה היהודית. אורחים יהודים רבים נמצאים שם, כמו תמיד, והיא מספרת על חוויות הטיול המיוחד.

בשלב מסוים מתערבת הרבנית וילהלם ושואלת: "ותמונות מהטיול יש?"

'אין לך מושג באיזו נקודה רגישה את נוגעת' משיבה האישה 'צילמתי תשעה סלילים של סרטי-צילום (מדובר במצלמת 'פילס', שלפני עידן המצלמה הדיגיטלית) אבל איבדתי אותם בצפון תאילנד.'

"אין דבר" - מרגיעה אותה הרבנית - "תיגשי אלי בצאת-השבת ואתן לך אותם".

המשתתפים במסיבת עונג-שבת צוחקים, בטוחים שהרבנית מהתלת בה. אבל מסתבר שממש לא: "כל סרטי-הצילום שמורים אצלי ותקבלי אותם במוצאי-שבת".

מה פשר התעלומה?

יום קודם לכן התקשר להרב וילהלם יהודי שמתגורר בתאילנד, וסיפר שנהג אוטובוס מקומי הביא לו שקית שכתוב עליה שם בעברית. הוא הקריא את השם ושאל את הרב אם הוא מכיר?

הרב וילהלם לא האמין למשמע אוזניו. היה זה השם של אותה פקידה שעזרה לו בשעתו להעביר את המשקל העודף בנתב"ג. וכעת מגלגלת לו ההשגחה הפרטית את האפשרות להכיר לה טובה...

'בהשגחה פרטית'

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תשא

חרדו שני הסוחרים לגורל עדריהם, ומיהרו אל הצדיק שיעתיר עבורם שלא יהיה בהם נגף. הגיעו לבית הצדיק, והמשרת עצר בעדם: הצדיק לומד, ואין להפריעו! יש להמתין ולחכות עד שדלתו תפתח. התחננו ואמרו: "כל רכושינו עלול לרדת לטמיון, בכל דקה מתים שוורים לעשרות!

בעדרנו מושקע הונם של אלמנות ויתומים. שותפים הם בעסקנו, וישאו איתנו בהפסדנו!"

פג לבו של המשרת, והוא פינה את הדרך. עלו הסוחרים בסולם, נקשו בדלת ופתחוה, ונכנסו לחדרו של הרב.

הרב ישב בחדרו, עטוף בטלית ומוכתר בתפילין, ועסק בסתרי תורה.

כששמע את הדלת נפתחה, נשא ראשו וראה את הבאים - ועיניו קמו, פיו נפער בתדהמה וחיוורון כיסה את פניו. כמעט התעלף.

כעבור רגע ארוך התעשת, שמע את זעקתם וברכם כמבוקשם, והקדוש ברוך הוא 'רצון יראיו

"כי תשא את ראש בני ישראל" (ל, יב)

ה"אור החיים" הקדוש שואל שתי שאלות: מדוע כתבה התורה הק' הלשון 'תשא' ולא 'תפקוד' כמו שכתוב 'אך את מטה לוי לא תפקוד' (במדבר ג, טו), וכן, מדוע כתבה 'את ראש' ולא הספיק לומר 'כי תשא את בני ישראל'?

ועונה, שאדם שהולך בקומה זקופה, כשראשו למעלה, הוא שואף לרוחניות ולהתעלות, ואילו הבהמה שהולכת כפופה וראשה למטה, שואפת לגשמיות.

אדם מישראל שחוטא, יתכן שבפועל הולך הוא על שתי רגליים, גם דוב מסוגל לכך, וגם קוף מסוגל לכך, אבל במהותו הרוחנית הוא הושפל לארץ, לארציות ולגשמיות, "נמשל כבהמות נדמו". על גחוננו ילך, עיניו משוטטות אחר עשב למאכל, ואינן נשואות אל על, לאלוקיו.

לפיכך, נצטווה משה רבנו לשאת את ראש בני ישראל, לזקוף את קומתם הרוחנית, ולרומם את מושגייהם. להפכם לבני אדם!

ידוע הסיפור על הרה"ק הצדיק רבי יצחק מנשכיו זצ"ל, שהיה מתבודד בחדרו אשר בעליית הגג, ולומד תורה בקדושה וטהרה, והיה מצווה למשרתו באזהרה חמורה שלא יפריעו לו, ולא יכנסו לחדרו.

פעם ביום פתח בעצמו את דלתו, ואז היו הכל נכנסים לחדרו בחרדת קודש, לקבל ברכתו ולהוושע בעצתו.

בין אנשיו היו שני סוחרים בקר, שלא עשו צעד בלא ברכתו. לפני כל קנייה או מכירה שאלו בעצתו, והצליחו בכל מעשיהם.

פעם פרצה מגיפה בעדרי הבקר, פרות ושוורים חסונים מתו כזבובים, עדרים שלמים נמחו מעל פני האדמה.

"מה אני עושה היום...?"

אחד התפקידים העמוסים ביותר בבנין מוסדי הוא - השָׁרֵת, זה שאחראי על התקונים בכל המבנה.

בכל בקר כאשר השָׁרֵת מגיע לבנין המוסד, המנהל מגיש לו רשימה של עֶשֶׂר או עֶשְׂרִים תקונים דְּרוּשִׁים, וְזֶה התפקיד שְׁלוֹ לְהִיּוֹם!

לפעמים גם יזעק השָׁרֵת באמצע היום, ולעתים אף באמצע משימה, וְעָלָיו יְהִיָּה לַעֲזוֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָסוּק בּוֹ, עַל מְנַת לְטַפֵּל בְּאַרְוַע דְּחוּף שְׂאִינוֹ סוֹבֵל דְּחוּי.

כָּלֵנו שָׁרְתִים בְּעוֹלָם הַזֶּה! בְּכָל בִּקְר אֲנַחְנוּ מִתְּעוֹרְרִים - וּמְקַבְּלִים רְשִׁימָה שֶׁל תְּקוּנִים שְׁעָלֵינוּ לְבַצֵּעַ... רְשִׁימָה שֶׁל קְשִׁיִּים וְאַתְגָּרִים שְׁעָלֵינוּ לְצַלַח בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם!

מָה יֵשׁ בְּרְשִׁימָה? נְסוּ לְהִזְכֵּר מָה הָיָה לָכֶם קֶשֶׁה הַיּוֹם, זֹהוּי הַרְשִׁימָה... 'תְּקוּנִים' בְּתַחוּמֵי הַבַּיִת, הַחֲנוּכָּה, הַחֲבָרִים, הַפְּרָנְסָה, הַבְּרִיאוֹת אוּ מִצַּב הַרוּחַ.

לְפַעְמִים, הַמְטָלָה תִּנְחַת עֲלֵינוּ, בְּאַמְצַע עֶסוּק חָשׁוּב מְאֹד, וְעָלֵינוּ לְדַעַת שְׂמֵדַת הַחֲשִׁיבוֹת נְמַדְדַת עַל פִּי עֵינָיו שֶׁל הַמְּנַהֵל הַמְּשַׁלַּח.

יֵשׁ הַרְבֵּה מְהֵ לְתַקֵּן... אֲבָל אֵינן לְשַׁפֵּחַ אֶת הָעֵקֶר: הַמְּנַהֵל לֹא נוֹתֵן אֶת זֶה סֵתֶם כְּדִי לְהִצִּיק, מְדַבֵּר בְּרְשִׁימָה שֶׁל תְּקוּנִים!!!
יֵשׁ כָּאֵן תְּקוּנִים שָׁרֵק אֶתָּה מְסַגֵּל לְבַצֵּעַ!

יעשה' ותפסק המגפה.

לאחר שהלכו, קרא הרב למשרת, ואמר לו: "מה זאת עשית, הרי הוריתי לך שלא להכניס אנשים לחדרי בשעת לימודי?"

התנצל המשרת ואמר שהיתה זו שעת הדחק, ואלמנות ויתומים היו עלולים להפסיד את כספם.

התרצה הרב, ואמר: "טוב עשית, אך דע לך שלא בכדי ציויתך על כך. כשאני לומד, מצוי אני בעולם שכולו אור

וזוהר, רוחניות והתעלות, ועלי להכין את עצמי, ולרדת עשר מעלות אחורנית, כדי לקבל את קהל הפונים המצויים בעולם של חולין וגשמיות.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תשא

אותו כסף, שהאדם עמל וטרח להשיגו, ואימץ בזה את מיטב כוחות גופו ונפשו, ולמרות זאת מונע את עצמו מלהשתמש בו למילוי תאוותיו, ומקמץ ממנו שלא להרבות לקנות בו אף את צרכי גופו, אלא משתמש בו בעיקר לצרכי מצוה, כסף זה ראוי להיות כופר נפש. (אזנים לתורה)

כשהם פתחו את הדלת ונכנסו מבלי הודעה והכנה מוקדמת, כמעט והתעלפתי! לפתע ראיתי שוורים לבושים כבני אדם, והרהרתי בבעתה: מאימתי יודעים שוורים לעלות בסולם! וכבר אמר הבעל שם טוב הק' "אדם נמצא היכן שמחשבותיו נמצאות".

"ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור" (לא, ב)

אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בציבור שנאמר 'ראו קרא ה' בשם בצלאל' (לה, ל) אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, הגון עליך בצלאל? אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן? אמר לו אף על פי כן, לך אמור להם. הלך ואמר להם לישראל, הגון עליכם בצלאל? אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון, לפנינו לא כל שכן? (ברכות נה).

ולכאורה, מדוע דוקא כאן היה צורך לקבל את הסכמת עם ישראל למינוי, מה שלא מצינו בשאר מינויים כגון נשיאים וכו'? זאת מפני שמלאכת המשכן באה לכפר על חטא העגל, בצלאל היה שלוחם של ישראל לכפרה, ולכן נשאלו בני ישראל האם ראוי בצלאל בעיניהם, כשם ששלח ציבור צריך להיות על דעת הקהל, ולא בעל כרחם. (תורת משה)

"ויתן אל משה ככלותו" (לא, יח)

כתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן..."

"זה יתנו" (ל, יג)

דרשו חז"ל שמשה התקשה מהו מחצית השקל, והראה לו הקדוש ברוך הוא כמין מטבע של אש, שמשקלה מחצית השקל, ואמר לו: "כזה יתנו".

צריך להבין, במה נתקשה משה, עד שהוצרך הקדוש ברוך הוא להמחיש לו את הדבר? וכי לא ראה מימיו צורה של מטבע? ומדוע הראה לו הקדוש ברוך הוא מטבע של אש, ולא של כסף? הלא הציווי היה לתת מטבע של כסף. ויש לומר שמשה לא נתקשה לדעת מהי צורת המטבע, אלא התקשה להבין את סגולת הכסף, קשה היה לו להבין כיצד זה שהכסף, שהוא אם כל חטאת, ישמש ככופר

נניח והמנהל מענין לקחת את אחד העובדים לתפקיד מסוים ונחשק, תפקיד הנושא בחבו חפוך עם מיליארדי שקלים. מה הדבר הראשון שעל המנהל לבדק אצל אותו עובד לפני שהוא מפקיד בידיו את הסכום האגדי? כמובן, את מדת נאמנותו וישרו... על המנהל לבדק: האם הוא זוכר היטב שהכסף הנתון בידיו אינו שלו, הוא רק פקדון יקר שהפקד אצלו באמונה - או שהכסף מסונר את שקול דעתו, והוא יבזבז אותו בלי שקול דעת מתוך שכנוע שהכסף אכן שייך לו בבלעדיות. פיצד נתן לבדק את זה? ישנה דרך פשוטה מאוד לבדיקה: המנהל נוטל ממנו את מעט הכסף שיש בידיו כיום. על פי התגובה שלו, לפי זה יקבע עתידו: אם יתעצבן ויכעס - זה אומר שהוא אינו נאמן כל כך, כי מדוע הוא כועס? רק כי הוא ה'ה' משכנע שהכסף שייך לו - ועכשיו לקחו לו את משוש ח'יו... אכל אם הוא יקבל זאת בהכנעה, הבוס נתן והבוס לקח ומה לי להתעצבן על מה שלא שייך לי כלל - זה מראה על נאמנות אמיתית. אפשר לסמוך עליו בהחלט.

נפש, וכדי להשיב לו על תמיהתו, הראה הקדוש ברוך הוא למשה דוקא מטבע של אש, שבזה רצה לומר שכשם שהאש יש בה שני צדדים, צד חיובי, שמסייעת בבישול ובעוד עניינים, וצד שלילי, ששורפת ומזיקה, כן הכסף יש לו שתי פנים, צד שלילי, אך גם צד חיובי. מצד אחד יכול הכסף להביא את האדם לידי גנבה, גולה, אונאה, רציחה, ומילוי כל תאוותיו השפלות, ומצד שני, ניתן להשתמש בכסף לעשיית מצוות: להאכיל ולהלביש עניים, לקנות חפצי מצוה, ועוד כהנה וכהנה מעשים טובים.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תשא

"וירא אהרן ויבן מזבח לפניו וגו'" (לב, ה)

ליצני הדור היו שואלים: מדוע ראוי אהרן להקריב על גבי המזבח, והרי הוא עצמו בנה מזבח לעגל הזהב. בשלמא על עשיית העגל אנוס היה, אולם מזבח לא נתבקש לבנות אלא מעצמו עשה?

תירץ ה"בן איש חי" על פי משל: ביער אחד, חיו חבורת שודדים עזי נפש, שהיו חומסים עוברי דרכים.

את שללם הרב הטמינו במערות במעבה היער. יום אחד, יצא בן המלך אל היער לצוד ציד, כאשר ראו אותו השודדים מתקרב אליהם, החליטו לשדוד אותו ולאחר מכן להשליך אותו אל אחד הבורות.

ריחם אחד השודדים על בן המלך, פנה לחבריו ואמר: אין כל צורך שנלחם כולנו עמו, שהרי הוא בודד, שובו

למערה ואני אלחם איתו לבדי! הסכימו

השודדים לדבריו. כאשר התקרב בן המלך, התנפל עליו השודד ונטל את כל רכושו, אולם במקום להשליך אותו אל הבור שיחררו לשוב אל בית אביו.

שב בן המלך אל הארמון, וסיפר למלך את אשר אירע לו. כעס המלך מאד, ושלח פלוגה מחייליו המובחרים, והללו

השתלטו על השודדים, והובילו אותם כבולים בשלשלאות אל עיר הבירה.

כאשר הובאו לפני המלך, זיהה מיד בן המלך את אותו שודד שהתנפל עליו, ועל כן מיהר המלך וגזר עליו כעונש נוסף, שיספוג שמונים מלקות...

נאנח השודד - אוי לליבי! אוי ללבך? - התפלא המלך - אוי לגבך שיספוג את המכות, אולם מדוע אוי ללבך?

אוי לליבי - השיב השודד - שנתן לי עצה רעה להציל את בן המלך!

הקשיב המלך, ושמע ממנו את כל אשר אירע, והבין כי שודד זה הציל את בנו ממיתה, על כן שיחרר אותו, העניק לו מתנות רבות ואף מינה אותו לתפקיד חשוב בממלכה!

מובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" - כלתו כתיב, ודאי יום שנתנה תורה, כיום שנכנסה כלה לחופה".

מובא בשם כ"ק הרה"ק מקלויזנבורג זצ"ל שכאשר מסייעים לחתן וכלה ודואגים להם לצרכי הנישואין, אזי האדם המסייע, מקבל לא רק את שכר מצוות הכנסת כלה, אלא לזכותו נזקפים גם כל הדורות שיצאו מזיווג זה, ומלבד שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, הוא מקבל שכר גם על התורה והמצוות שיוצאי חלציהם מקיימים עד סוף כל הדורות.

הוריו של רבינו הגרא"מ שך זצ"ל היו ידועים בעיירה וואבוילניק כבעלי צדקה וחסד.

פעם אירע שהוצרכו בעיירה לסכום כסף כדי לחתן כלה יתומה.

ביודעם את ליבה הרחום של האם פנו אליה גבאי הצדקה.

באותם ימים לא היתה הפרוטה מצויה בבית, אך לבה הרחום לא

יכל לעמוד מנגד, מצוקתה של הכלה היתומה טרדה את מנוחתה: "סוף סוף

זוכה אותה מסכנה להקים בית, היאך ניתן לעמוד מנגד"!

לפתע נפלו עיניה על הארון המסוגר, שם שכנו כלי הכסף שבעלה רבי עזריאל נתן לה במתנה גמורה כדי שתוכל לעשות בהם כרצונה.

כלים אלה נועדו על ידה לשימוש בחג הפסח, הם היו בעלי ערך, ולכן היססה, ואז החליטה בכל זאת לעשות מעשה.

ביד בוטחת פתחה את דלתות הארון, וכלי הכסף היקרים נמסרו לידי הגבאים...

בהגיע ליל הסדר ניגש רבי עזריאל לעטר את שולחן החג בכלים הנאים.

כשפנה להוציאם מהארון הופתע. הארון ריק. לתמיהתו: "היכן הכלים?" השיבה: "בכלי הכסף הוקם בית בישראל"!

(איש לרעהו)

הבורא ית"ש רוצה להעניק לנו שפע חדש, געדאנק חדש, אור ות, חבור אליו בצורה בלתי רגילה - אבל זה שיהיה המון! אי אפשר להביא השגות ושפע רוחני וגשמי למי שאינו נאמן, למי שיהיה בטוח שהכל שיהיה לו! מה הבורא עושה? שולח רגע של קשי, רגע של נפילה. הפסד צורב. אם אנו מתעצבנים, נשכרים, מתנאשים - זה מורה על מעט חסר נאמנות! כי למה לנו לכעס אם הכל שיהיה אליו ממילא! אבל אם אנו מקבלים זאת בהכנעה, ומבינים שכל מה שקרה אינו בגלל ענש או 'עין הרע' - אלא רק כי השם מנסה אותנו, זהו הפתח לישועה הבאה, לשפע העצום שבוא! (נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תשא

להוועץ בו כדת מה לעשות האם להמשיך במלחמתו בתוך הישיבה או שמא עליו למשוך ידיו מכל הרעיון ולעזוב את הישיבה.

ענה לו הח"ח: "אף פעם לא ראיתי נרדף שמפסיד..."

הבין רבי ירוחם מדבריו שכדאי לו לוותר ולעזוב את הישיבה. הוא אכן עבר לישיבת מיר, שם הצליח ועלה לגדולה והגיע לעצם שיא פריחתו ותפארתו.

כן הוא גם הנמשל - אמר ה"בן איש חי" - אהרן הכהן ידע כי ה"ערב רב" שבבני ישראל יכולים לבנות מזבח במהירות, ואף להקריב עליו קורבנות עוד באותו היום, ואם יעשו כן יקצוף ה' עליהם מאד.

משום כך, התנדב לבנות בעצמו את המזבח, והשתהה רבות בבנייתו, עד שלא היה ראוי להקריב עליו עוד באותו היום, וביום המחר בבוקר השכם - ידע אהרן - שישוב משה מן ההר ויתבטל כל העניין.

על מעשהו זה, זכה אהרן לשכר שיהיה הוא מקריב על גבי המזבח בבית המקדש!
(וקראת לשבת עונג)

"ורב חסד" (לד, ז)

נכדו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל סיפר: מידי ראש חודש, היו מגיעים עשרות ראשי כוללים וישיבות לקבל מידי הרב שטיינמן סכומי כסף. במשך כל היום היה תור ארוך שהגיע עד המדרכה ברחוב חזון איש בב"ב. אחד מהעומדים בתור, היה אדם שביזה והשמיץ את הרב שטיינמן ברבים בהדפסת מודעות רחוב נגדו...

אמר הנכד להרב שטיינמן: "האם ראש הישיבה יודע שפלוגי שמקבל תמיכה כספית חודשית, משמיצו ברבים..."

הגיב הרב שטיינמן: "אם כך הרי שביחס אליו כבר אין לי את שיקול הדעת הנכון כמה לתת לו... כי לכל אחד אני נותן כפי שיקול דעתי, אך אצלו יש לי כבר "נגיעות",

ואם כן אני צריך לתת לו יותר... כדי לצאת מן הספק!...! מלמל הנכד ברוב מבוכתו: "אם כן, שווה לראשי הכוללים להשמיץ את סבא... ככל שירבו במודעות רחוב נגד סבא, כך יקבלו יותר..."

מעשה בחסיד אחד שהיה מתיחד במקום אחד והיה לומד במסכת חגיגה; והיה מהפך בה ומתדבב במה פעמים, עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו. ולא היה יודע מסכת אחרת מן התלמוד והיה שונה בה כל ימיו. פיון שנפטר מן העולם, היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם יודע פטירתו.

באה דמות אשה אחת ועמדה עליו והרימה קולה בבכי ומספד. ותרבה אנחתה וצעקתה, עד אשר נתקבצו הקמון, ותאמר להם: "ספדו לחסיד הזה וקברוהו וכבדו את ארונו ותזכו לחיי העולם הבא; שזה כבדני כל ימיו ולא הייתי עזובה ולא שכוחה."

מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה ועשו עליו מספד גדול ועצום. והאנשים התעסקו בתכריכיו וכל צרכי קבורתו וקברו אותו בכבוד גדול. ואותה אשה בוכה וצועקת.

אמרו לה: "מה שמך?"

אמרה להם: "חגיגה שמי."

פיון שנקבר אותו חסיד, נעלמה אותה האשה מן העין. מיד ידעו, שמסכת חגיגה שנראית להם בצורת אשה באה בשעת פטירתו לספד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, על שהיה שונה אותה תמיד ושוך ללמד בה.

והלא דברים קל וחומר: ומה חסיד זה שלא למד אלא מסכת אחת בלבד - כה, הלומד תורה הרבה ומלמדה לאחרים ומעמיד תלמידים הרבה על אחת כמה וכמה!

(מנורת המאור בשם מדרש תנחומא)

"ארך אפים" (לד, ז)

אמרו חז"ל, כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם (ראש השנה יז).

בספר ראשית חכמה (שער הענוה פ"א) כתב: שמעתי בשם הגאונים על מה שאמרו חז"ל יעשו לפני כסדר הזה, הכוונה שיעשו סדר המדות שלימד הקב"ה למשה שהוא א-ל רחום וחנון. דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכך לכל הי"ג מדות.

הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל כיהן כמשגיח בישיבת ראדין - ישיבתו של

החפץ חיים, טרם הגיע לכהן כמשגיח בישיבת מיר. כאשר דחקה לו השעה בישיבת ראדין עקב התעקשותו הבלתי מתפשרת על לימוד המוסר שיונהג בישיבה, דבר שעורר תסיסה רבתי בקרב רבים מבני הישיבה שלא

הסתירו זאת, נכנס רבי ירוחם אל החפץ חיים

{ אז נדברו }

פרשת כי תשא תשפ"ב | לסדר: "טוב לב משתה תמיד" | גליון מספר: 547

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס
(ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

הדוב המרקד... מש מש משנכנס אדר... כן תהיה לנו כן...

סוף סוף עומדים אנו בשלושים יום שלפני ימי הפורים האהובים... ולא יאומן!!! מגילת אסתר נקראת **אגרת!!!** וצריך לפשוט אותה כאגרת!! והסיבה היא בגלל שמגילת אסתר היא תמיד עדכנית... כלומר: עקרונית מגילת אסתר זה לא רק כתבי הקודש... אלא זו **אגרת** רשמית שמרדכי שלח במיוחד לדור 2022... זה רק התעכב עד עכשיו... כי רק עכשיו הגיעה אותה שנת 2022... ואם תפתח את מגילת אסתר ותלמד אותה... **אתה תפגוש את התחושה באופן הכי מוחשי!!!**

אז נכון שאת המשפטים האלו כתבתי גם שנה שעברה ולפני שמונה שנים... כן... כל שנה מחדש זה שוב... שוב אגרת!! יש תחושה כאילו המגילה הזו נשתלה ונכתבה במיוחד לדור הזה...

ובכן: איפה מגילת אסתר פוגשת אותנו כעת ועכשיו בדור 2022 ?

אז ככה: מגילת אסתר היא כמעט היחידה שעוסקת **במלכות מדי ופרס!!!** גלות מדי ופרס בניגוד לשאר המלכויות היא היתה גלות הכי קצרה!!! אבל מצד שני למרבה האבסורד היא נחשבת להכי ארוכה!! למה? כי הז"ל מתעקשים לומר שאכתי עבדי אחשוורוש אנו... את הביטוי הזה לא מצינו לא על פרעה ולא על גלות בבל ולא גלות יוון... דווקא על גלות מדי ופרס... **איפה? איפה זה מתבטא שאכתי עבדי אחשוורוש אנו???**

התשובה היא: שגלות מדי ופרס בהגדרה אחת זה תרבות **הנהנתנות!!!**

אם יוון זה תרבות הגוף והקידמה והכפירה... אז מדי ופרס זה תרבות **ההנאות!!!** סגידה לנהנתנות!!! זה המסר שאחשוורוש מנחיל לנו לאורך כל הדרך... תעיין במגילת אסתר ותנסה להבין את המורשת של אחשוורוש... ליהנות וליהנות וליהנות... והכל מתחיל ונגמר בהנאה... ואיזה הנאה...? **של הרגע!!!** כעת ועכשיו וליהנות וליהנות... וממילא אצל אחשוורוש אין דקה אחת משעממת... כי כל רגע יש לו כריזה אחרת... רגע אחד הוא משתכר... ורגע אחד הוא לא נרדם... רגע אחד הוא מתחנף... ורגע אחד הוא מתעצבן... ואח"כ הוא נרגע... בכל רגע הוא חי את הרגע!! מה שבא לו באותו רגע... מה שמתאים לו באותו רגע... בלי שום תיאום וסינכרון בין רגע אחד לשני... ואם זה המסר שאחשוורוש מעביר לנו... אז לידער לידער... אכתי עבדי אחשוורוש אנו!!! אהנו עמוק בסיפור הזה, (אגב: הממשלה שלנו מאוד מזיכה את המאפיין הזה... אבל עזוב... אהנו מדברים על עצמנו) ואם ככה... אהנו צריכים באמת לקרא את אגרת הפורים העדכנית...

ובכן: הז"ל מגדירים את מלכות פרס: שהם נמשלים **לדוב!!** שאוכלים ושותים **כדוב!!!** ומסורבלים בבשר **כדוב...** וחז"ל מוסיפים עוד משפט אחד: **ואין להם מנוחה כ--דוב!!!** ואומרים המפרשים: שלדוב אין מנוחה... הוא כל הזמן מסתובב סביב עצמו... מה שנקרא הדוב המרקד...

וזה מאוד תמוה: כי באופי של הדוב יש סתירה מינינה וביה!!

מצד אחד הדוב הוא חיה כבידה שבקושי זזה... כל מי שהוא עצלן וקבע'ער שבקושי זז מכנים אותו דוב... (אגב: במקרה דווקא אלו שקוראים להם דוב הם זריזים במיוחד... אני מדבר על מי "שנאלצו להוסיף לו" את השם דוב...) ועד כדי כך!!!! שבגמ' בשבת (צד.) יש ה"א שאפילו שמקובלנו שמי שמטלטל בן אדם חי בשבת ברשות הרבים פטור כי החי נושא את עצמו... אבל מי שנושא פרסי יתכן שהוא חייב!!! למה?? כי מרוב שהפרסי הוא קבע'ער וכבד **כמו דוב** ולא זז מהמקום... אז יתכן שהוא נחשב ככפות ואז אין לו את הדין של חי נושא את עצמו (הגמ' בסוף חזרת בה ש'דמות רוחא הוא דנקיט לה") עכ"פ אתה רואה שדוב בדרך כלל לא זז!!!! ומאיך!!! דווקא לדוב יש מאפיין שאין לו מנוחה!!!! זה הרי בדיוק הפוך... **איך זה הולך ביחד???**

אז בדור שלנו השאלה בכלל לא מתחילה... תסתכל על אייפוניסט מצוי... אתה רואה בן אדם הכי רגוע ונינוח בעולם!!! כבר ארבע שעות אני רואה אותו באותה תנוחה... (הלוואי עלי... רק שבוע שעבר סיפרתי שאני לוקח ריטלין... אני לא מסוגל לשבת אפילו שעה וחצי על מקום אחד... והנה... תראה אותו...) **אז זהו שלא!!! ממש לא!!! טעות חמורה בדיאגנוזה!!!** האיפוניסט הזה שאתה רואה אותו פה כ"כ רגוע... רק לך זה נראה שהוא רגוע... אם תתבונן באצבעות המתנופפות שלו ובעיקר בעיניים המרצדות שלו... תשים לב שהאצבעות שלו כל הזמן זזות... הוא כל הזמן מדפדף... פותח עוד חלון... מגיב על עוד איזה הודעה מטופשת... אין לו רגע אחד של מנוחה בתוך הסמארטפון!!! הוא לא יכול לשהות אפילו חמש דקות מול טקסט אחד קבוע ולא משתנה... (לעומת בחור ישיבה שיכול לשבת חודש שלם מול דף גמ' לא מנוקד ולא מפוסק... ונו נו נו לו... ראו מה בין בני ל...) בקיצור: היום אתה יכול לראות בן אדם שנראה כמו דוב!!! נדבק לריצפה ולא זז מהמקום... וזה לא סתירה שאין לו טיפת מנוחה ושלוות נפש... ממש הדוב המרקד... **זה המאפיין של מלכות מדי ופרס!!!** תרבות של הנאה!!! ערך קדוש שנקרא ליהנות!! אני צריך ליהנות... נו... אני נהנה או לא נהנה??

מי שחי כל הזמן סביב הנאות הוא בן אדם שאין לו מנוחה אפילו רגע... **ולמה?? מסיבה טכנית מאוד פשוטה:** מי שמעניין אותו רק כסף... אז בסיידר... הוא בנה לעצמו תכנית עבודה או ללכת על איזה השקעה... ויופי!!! מעכשיו עד סוף החודש הוא רגוע... כי יצאנו לדרך!!! אותו דבר מי שחולה כבוד... כמה שזה עושה אותו חולה אבל גם כבוד זה לא 24 שעות... כי... כי גם לכבוד יש את הרגעים שלו!!! יש את הרגע של הישיבה במזרח ומאז הוא רגוע... הוא מקסימום מחכה לפעם הבאה... בקיצור: לכל משאלת לב יש את הזמן שלה והיעוד שלה... אבל מי שחי על הנאות זה כאן ועכשיו 24 שעות!!! כי ליהנות זה משהו שאפשר לבדוק ולמצות אותו בכל רגע... האם אני נהנה או לא נהנה... ומי שחי על הנאות הוא כל היום על קוצים... **ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה.**

לנצל את ימי השגרה להתחזק בהלכות חג השגרה...

אשתף אותך בנימה אישית... בתור כותב עלון התקופה הזו של חורף של שנה מעוברת הוא קצת מלחץ... זה סוג של עונת המלפפונים... בדרך כלל בכל שנה יש מעגל שנה קבוע... ויש תכנים קבועים שצריך איכשהו לפתוח אותם!! אלול תשובה, חשוון זה חומש בראשית... ולכל פרשה יש את התכנים שלה שצריך לפתוח אותם אם זה חסד ב-וירא וישרות ושידוכים בחיי שרה וכו' וכו' בחומש שמות קצת על שובבי"ם קדושה וקדושת החיים וכן הלאה כל השנה וכו'... **ואז מגיע שנה מעוברת ויש לך בבת אחת חודש שלם נוסף!** והוא עוד מצטרף לשגרה הבין כך ארוכה של החורף... ומה יש לכתוב? אז בשביל זה כל פעם שמצטבר לי איזה מאמר שמדבר על נישא מסוימת אני נוטה לדחות אותו לתקופה הזו!! כשבאלו הכי אין תוכן מוגדר לכתוב עליו. (אגב: המאמר על ריטלין חיכה כמעט שלוש שנים ואני חושב שזו פשיעה מציד)

אז דבר ראשון: שהחיינו וקיימנו. כי בגדול כעת מסתיים עונת המלפפונים... ולא רק בגלל שיש כבר ססק (שקדוש בקדושת שביעית...) אלא בגלל שמשבוע הבא מתחיל ד' פרשיות ולמעשה עד פרשת בהעלותך אין שבת אחת של שגרה!!! (זה לא רק מזוית ראייה של כותב עלון שצריך חומר... אלא גם בספרים הקדושים יש כזו התייחסות שמשבוע הבא עד אחרי שבועות... זה כל שבוע הייחודי של) **אבל דבר שני: אדרבה!!!** גיליתי שיש מעלה מיוחדת דווקא לעונת המלפפונים... כי דווקא בימי השגרה הכי אפורים שאין שום דבר מוגדר שאפשר לדבר עליו... דווקא מכורח המחסור בנושאים... מתעוררים לדבר על דברים באמת חשובים ויודעים שבימים יום הם נדחים לפניה כי יש דברים יותר אקטואליים עונתיים לדבר עליהם... ואילו ברגע שהכל רגוע... דווקא אז פתאום נזכרים לפתוח נושאים שהם הכי חשובים לכל יום ויום בשנה...

לדוגמא: באחת השנים. שהיה אז בדיוק שנה מעוברת... ולי יש פחד גדול משגרה... (כן... כמו שיש כאלו שפחדים מציאה משגרה ככה יש כאלו שבדיוק הפוך). **אז החלטתי ללכת על מהלך מעניין**... הכל התחיל מזה ששמתי לב שהמשנה ברורה שלי בהלכות לולב ממש מקומם מרוב שימוש כי בערב סוכות הרי חייבים ללמוד את זה... וגם הלכות ליל הסדר (שם בסי' תע"ב תע"ג) גם זה מאוד משומש... מי מדבר על הלכות חנוכה ופורים שיש לי ממש קביעות ללמוד את זה כי... **"כי (אוסטוס) בא מועד..."** ולעומת זאת גיליתי שלמרבית האבסורד דווקא מ"ב הלכות תפילין והלכות ק"ש ותפילה והלכות ברהמ"ז וברכת הפירות... **זה ממש ממש לא משומש!!!** זה נראה כאילו לא נגעתי בזה מעולם... **למה???** כי... כי מה נעשה שתפילין מניחים כל היום... תאר לעצמך שמצות תפילין היתה רק בימי הפורים (שהרי יקר אלו תפילין...) אז רק היה מגיע שלושים יום קודם ימי הפורים כולם היו לומדים הלכות תפילין... היו שיעורים מגדולי הרבנים בהלכות החג... כל הבתים מאכער היו פותחים דוכנים... בודקים תפילין... מחליפים רצועות... מחדשים את הנרתיק (שלפעמים נראה מאוד מוזנח... אגב: למי שמחפש מתנה יצירתית כפורים אני ממליץ על נרתיק חדש של תפילין... סו"ס "ויקרא") ותחשוב שמצות ציצית היתה רק בחנוכה... אה... מכ"ה חשוון במשכן התכלת וטליתניה היו מוכרים טליתות עם סופגניות... ובישיבות קטנות היו לומדים איך לעשות ציצית... ואנשים היו מחדשים את הציצית שלהם לכבוד חנוכה או לפחות מכבסים אותה... ומה שבטוח... המשנה ברורה שלי בהלכות ציצית ותפילין היה בלוי ומשומש כהוגן... כי... כי... "כי בא מועד..." אז מה נעשה שמצות ציצית ותפילין הם מצוות לא כ"כ "מצויות" בדורנו כמו לולב ושופר וחנוכה ופורים!!! מה נעשה שהם מצוות "נדירות"... רק פעם ביום או כל שעה... מה נעשה שאין להם מועד מוגדר שכולם ירצו ללמוד אותם כי... כי בא מועד... **ולכן!!! למרבה האבסורד** אין אף תקופה מוגדרת ש-רבותי: צריך ללמוד הלכות ציצית או תפילין ומיאלה את ההלכות של שמנים ופתילות של חנוכה אין אחד שלא יודע... ואילו את ההלכות הכי חמורות של הנחת תפילין במקום הראוי והכשרות של התפילין עצמם שיש הרבה מאיתנו שפסע בינם לבין אויס תפילין!!!! דווקא את ההלכות החמורות והיומיומיות האלו... את זה אנחנו לא יודעים... ולמה?? מסיבה מגוחכת לגמרי: כי אין לנו תאריך רשמי ללמוד את זה...

כתוצאה מהאבסורד הזה... החלטתי שזהו!!! החורף המעובר הזה... כל חודש (או כל שבוע... תלוי איזה נושא) הוא ערב יום טוב... החלטתי שחודש טבת הוא **ערב חג התפילין**... שלושים יום קודם החג צריך לעסוק בהלכות החג... התחלתי ללמוד הלכות תפילין במרץ... **ולא שיקרתי!!!** לא תאמינו!!! אבל באמת בסוף אותו חודש... מיד קמתי בבוקר והלכתי ו... והנחתי תפילין!!! ויש לציין שזה היה תפילין יותר מהודרות והיו מונחות גם במקום יותר מתאים כי סידרתי את הקשר של ראש... וגם ידעתי עוד כמה הלכות מעשיות שלא ידעתי אותם עד כה... ואז בראש חודש שבט החלטתי שמהיום זה **שלושים יום קודם החג של ציצית**... ובאמת בדיוק ב"ח אדר לבשתי ציצית... אה... מה תגיד... על מי אתה "עובד..." הרי לבשת ציצית גם בכ"ט שבט וגם בט"ז שבט?? אז מה... **מה זה סותר את ר"ח אדר**...

בקיפור: לא רק שלושים יום קודם החג צריך ללמוד הלכות החג!! גם בתוך החג אפשר ללמוד... ובקיפור: משנה ברורה חלק א' ו' בודאי זה **ממש הלכות חג בחג**... ואתה יודע מה... אם עכשיו יש התעוררות כללית בציבור בעקבות המחזור החדש של לימוד מ"ב בדרשו... אז קדימה... הנה... זו הזדמנות להתחיל ללמוד שר"ע מ"ב אורח חיים...

עכ"פ דווקא בימי השגרה הכי אפורים... דווקא כשאין עניינא דיומא שתופס את הראש... דווקא אז זו הזדמנות לפתוח נושאים שהם תתמידי מהותיים!!! ונראה לי שזה סוג של אומנות... זה משהו שצריך לרכוש אותו... לדעת להחליט שהחודש אני פותח את הנושא של הלכות ברכות... מה הקשר?? אין צורך בקשר... זה דבר שצריך פעם שנה לרענן אותו והוא לא פחות מיוחס מהלכות סוכה ולולב חנוכה ופורים... אבל סו"ס קשה פתאום להיצמד לנושא הלכתי ללא שום סיבה מוגדרת... אז בשביל זה עם ישראל יצירתי... ובשובבי"ם תופסים טרמפ על הלכות שבי"ז... וזה כבר חכמה!! איך כן למצא את ה"תליה"... על איזה תאריך ואיזה הקשר לתלות ולהסמך נושאים הלכתיים?? מה שבטוח... בפורים לא צריך להיות יצירתי במיוחד!! פורים זה תפילין!!! מי שכבר עשרות שנים לומד מידי שנה את המקצת הלכות שיש בפורים והוא כבר בקי בהם... אפשר לפתוח ראש ובפורים הקרוב אתה תעשה סיום על הלכות תפילין... גם אם לא על סימן ל"ב אבל לכה"פ על סימן ל"ז ובפרט סי' כ"ה כ"ז... ואם אתה רוצה עוד משהו... פורים זו הזדמנות להתחזק בברכות ק"ש של מעריב... כי אם תשים לב ברכת הרב את ריבנו זה ממש המילים של ברכת "אמת ואמונה"... אה... הנה לך דוגמא של קשר מאוד מינורי שאפשר כבר להיתלות על זה...

התבטלות לצדיק... כמה ועד כמה???

יש סוגיה מאוד רגישה ונפיצה... סוגיה שנקראת **"התבטלות לצדיקים!!"** האמת היא שאני לא אוהב לדבר על זה... מסיבה פשוטה: כי הניסיון הוכיח שבנושא הזה הציבור שלנו מתחלק לשתי תפיסות עולם מאוד קיצוניות!!! יש כאלו שהנושא של התבטלות לצדיק לא קיים אצלם... לא רק שזה לא קיים... זה אפילו זר ומנוכר להם והם לא מסוגלים לשמוע שיש בכלל כזה נושא... **ומאידך:** יש את הקבוצה השניה או יותר נכון היא הקבוצה הראשונה. שהתבטלות לצדיק אצלם זה אחד מהיסודות הכי מהותיים שכל היהדות כולה נשענת על זה...

ומיאלה לפתוח את הנושא הזה... מה שאני אכתוב ואיך שאכתוב אני תמיד אחטוף מכל הכיוונים... כי מי שלא מכיר בכלל במושג של התבטלות לצדיק... יצעק עלי מאיפה הבאת את ההמצאה הזו ומי שכן חי את ההתבטלות לצדיק אני אף פעם לא אצליח להציב את הסוגיה במקום המספיק מכובד וראוי והנכון... כי סו"ס אני ליטאי...

אבל בכל זאת... בא נפתח את הנושא... סו"ס הוא חשוב... **ובכן: דבר ראשון:** לכל ידידי הליטאים: איתכם אני מרגיש יותר היימיש לעצבן ראשון... תדעו לכם שיש מושג שנקרא התבטלות לצדיק!!! **יש!! נקודה!!!** יש על זה עשרות מאמרי חז"ל מפוזרים... כל החולק על רבו כחולק על ה'... וכל המתרעם על רבו וכו'... וכל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה (עיין רמב"ם הל' ת"ת ה"א) וכל הנהנה מסעודה שת"ח וכו' כאילו נהנה מזיו השכינה... ויש עוד הרבה הרבה מאמרי חז"ל שיש מושג של התבטלות לאדם השלם בקדושת יוצרו!! וזה מצות עשה דאורייתא "ולדבקה בו" הדבק בחכמים ותלמידיהם באכילתם ובשיחתם... (עיין ספר המצוות לרמב"ם) בקיצור: זה קיים! וא"א להכחיש את השמש,

רק מה?? איפה!!! זו השאלה הגדולה... איפה ממקמים את זה בדיוק?? מה הפורפורציות? עד איפה ההתבטלות אמורה להגיע?? איפה הביטוי האישי שלי בעבודת ה' קיים, ואיפה הוא מסתיים כי אני מתבטל לצדיק... **זה הסיפור הגדול!!!** זו המדוכה שעליה אפשר לגשת למשא ומתן... ומסתמא סביב זה היה גם מחלוקות בין גדולי עולם בדורות עברו... ואגב: מי שחושב שהנושא הזה בכלל והמאמר שלי בפרט מתיימר להיכנס לויכוח העתיק בין מתנגדים לחסידים... אז זהו!! שממזמן ממזמן זה כבר לא כך... אצל הליטאים יש היום התבטלויות לצדיקים שלא מביישות אף חסידות... ומיאלה נא!!! אין נא אלא לשון בקשה... נא לא לקחת את הסוגיה הזו למגרש המגזרי...

ואגב: במאמר המוסגר: הסיבה ש"נפל" עלי הנושא הזה דווקא בשבוע הזה... זה בגלל כמה פסוקים בפרשה זו שלענ"ד מבטאים את **פסגת ההתבטלות לצדיק** שאנחנו רואים בתורה... היה זה אחרי חטא העגל שעם ישראל היו נזופים למקום וה' לא רוצה לדבר איתם... והסרסור היחיד זה משה רבינו!!! כעת אין לעם ישראל רשות להתקרב לה'... יש עורך דין שנקרא משה!! ועל התקופה הזו נאמר הפסוק: **"יובשה יקחו את האוהל... והיה כצאת משה אל האוהל יקומו כל העם ויניצבו איש פתחו אוהלו והביטו אחרי משה עד בואו האוהל..."** שים לב: בתקופה הזו עכ"פ... לעם ישראל אין גישה!! אין תקשורת ישירה לה'!! הגישה היחידה שלהם היא רק דרך משה... ולכן כשמשה יוצא מהאוהל כולם יוצאים בחרדת קודש. ומביטים אחריו ומשתחווים... אז אין וכמה... ואיפה הגבולות... זו אמנם סוגיה ארוכה מני ים... אבל רק בשביל טעימה קטנה...

בעמוד 3-4 בגיליון זה נרחיב אי"ה בנושא זה...

על דעת העורך בלבד!!!

שלושת סוגי ההתבטלות לצדיקים...

לצערי הרב אני לא כהן (גם לא לוי... מה לעשות... סבא שלי חטא בחטא העגל) וכשאני רואה את חבר שלי הכהן אוכל תרומה אני נתקף בקנאה צורבת!!! יש לי כיסופים מאוד גדולים לזכות גם אני לאכול תרומה... מי יתן ואזכה לכה"פ פעם אחת בחיים לאכול תרומה או חלה!!!

אבל לא!!! אסור לוי! בפרשה הקודמת למדנו: "וזר לא יאכל כי קודש הם..." וכנראה לעולם לא אזכה לטעום אפילו חצי כזית תרומה... אסור לוי!!! טוב... אני מקבל את זה באהבה... סו"ס יש מעמדות בכלל ישראל... יש כהן ולוי וישראל... ואני לא כהן!!! עד כאן אני עוד סופג את העלבון... אבל!!! בדיוק שבוע שעבר עברתי ליד הרפת של חבר שלי הכהן ואני רואה אותו נותן לפרה שלו לאכול תרומה... ולא רק זה... ראיתי שגם העבד כנעני שלו אוכל תרומה... כן... הכהן יכול להאכיל תרומה לבהמתו ולעבד כנעני שלו... כאן כבר לא יכולתי לסבול יותר:

סליחה... מי יותר חשוב: אני או פרה?? אני היהודי או עבד כנעני??

נכון שאני?? אז איך יכול להיות ש-לי אסור לאכול תרומה... למה? כי אני זר!!! אני לא מספיק קדוש וטהור בשביל לאכול תרומה... ואילו הפרה הזו? היא כן? ! ! ! היא יותר קדושה ממני? ! מילא חבר שלי... הבנתי... הוא כהן... אבל הפרה שלו... למה היא יותר מיוחסת ממני??

מה התשובה?? ברור שאני יותר חשוב מהפרה של חבר שלי הכהן!!! אבל אדרבה... דווקא בגלל החשיבות שלי... לכן לי אסור לאכול תרומה ולבהמה של הכהן מותר... **ולמה? מה ההיגיון??**

כי הבהמה של הכהן... דווקא בגלל שהיא בהמה... אז היא לא בריה שעומדת בפני עצמה!! אין לה אישיות ושם עצם מצד עצמה... ממילא היא מתבטלת לגמרי וכל כולה ממונו של כהן ומהמקום הזה הכהן יכול להאכיל אותה תרומה... אבל אני?? דווקא בגלל החשיבות שלי! שיש לי מעמד וחפצא בפני עצמי... אז הכהן זה כהן ואני **זר** בייחס לכהן... אותו דבר לגבי העבד כנעני... היות והוא אבק אדם ואין לו שום אישיות בפ"ע... ממילא בכל ישותו הוא מתבטל למעמד של הכהן ומהמקום הזה הוא יכול לאכול תרומה. אבל אני. דווקא בגלל שיש לי חשיבות וערך בפני עצמי. אני לעולם לא אוכל למחוק לגמרי את האישיות שלי ולהתבטל לגמרי לכהן... (וזו הסיבה שרק עבד כנעני יכול לאכול בתרומה אבל עבד עברי לא)

אבל תכל'ס: סו"ס כפי שהקדמתי יש לי כיסופים נוראים לתרומה... מקודם קנאתי בכהן שאוכל תרומה... ועכשיו יש לי מישהו חדש שאני מקנא בו... אני מקנא **בפרה** של הכהן!!! **בעבד כנעני** של הכהן!!!

חבל... אם הייתי הפרה של הכהן הייתי זוכה כעת

להתקדש בקדושתו של אהרן ולאכול תרומה... ועכשיו בגלל שאני בן אדם אז אני מורחק משולחני של מקום... קוראים לי זר... אאאוף... חבל... לו הייתי זוכה להיות פרה הייתי הרבה יותר קדוש וטהור... אה... מה אתה אומר???

ברור שלא!!! **בחיים אל תקנא בפרה של הכהן!!** כי נכון... הפרה של הכהן באמת "זוכה" לאכול תרומה... אבל זה רק בגלל שהיא בהמה!!! בחיים אל תקנא בבהמות!! גם פרה שזוכה לקדושה הכי גדולה סו"ס היא פרה והיא עושה מו!!! ואתה יודע מה?? פעם חשבתי לעצמי: כתוב בגמ' שרב יוסף התבטא על עצמו שכשהמשיח יגיע... מרוב נכונות להתבטל למשיח ה' אני מוכן לשבת בצל גללי החמור של המשיח. כך אמר רב יוסף... ואני לא מבין: לי יש הצעה הרבה יותר קוסמת... אני מוכן להיות **החמור של המשיח בעצמו??** למה לשבת בצל גללי החמור של המשיח... אם כבר אז כבר... אולי אני אהיה החמור של המשיח בעצמו??

מה התשובה?? לא!!! חס ושלום!!! את זה רב יוסף לא מסכים בשום פנים ואופן!!! להיות חמור של המשיח זה אמנם זכות גדולה... הרי רבי יוחנן כבר התבטא שאנחנו כחמורים **ולא** כחמורו של רבי פנחס בן יאיר... זאת אומרת: החמור של ר' פנחס הושפע מקדושתו של ר' פנחס **עד כדי כף!!!** שהחמור של ר' פנחס היה במדרגה יותר גבוהה מאיתנו... אבל עדיין!!! סו"ס הוא חמור ואתה בן אדם!!! ולאלף חמורים של ר' פנחס בן יאיר לא מתקרבים למעלתו של יהודי הכי פשוט בעל בחירה (למרות שאותו יהודי הוא כמו חמור ועוד פחות מחמורו של ר' פנחס כדברי רבי יוחנן) ולמה?? כי כל הסיבה שהחמור של ר' פנחס בן יאיר במדרגה יותר גבוהה מאיתנו... זה דווקא בגלל שהוא חמור ואין לו אישיות מצד עצמו... ולכן ברגע שהוא זוכה לשמש את האדם השלם ר' פנחס הוא נהפך להיות כלי שרת... אבל אני זכיתי להיות אדם!!! ואני בריה בפני עצמי!! הרבש"ע רוצה **ממני** משהו!!! לא מספיק לרבש"ע שאני אהיה החמור של המשיח... ה' רוצה **אותי** מתמודד בצל גללי החומרות של דורו של משיח... מה שנקרא החומרות של החומרות של דור 2022 ולראות אותי למרות כל הניסיונות ממשיך להיות נאמן אליו ושב אליו... אז נכון... החמור של הכהן יאכל תרומה ואני לא... והחמור של ר' פנחס בן יאיר יזהר שלא לאכול טבל ואני עלול חלילה כן להיכשל... **אבל עדיין!!!** כשחמורו של ר' פנחס בן יאיר מת קברו אותו קבורת חמור... וכשיהודי הכי פשוט מת יש פה ספר תורה שנשרף וההתעסקות בו דוחה כל התורה כולה ואפילו הכה"ג נטמא לו... כי יש פה יהודי שה' רצה **אותו** לה' יש עסקים **איתו!!!** טוב... אז אני כבר לא מקנא לא בפרה של הכהן. ולא בעבד כנעני של הכהן... אבל יש מישהו אחד ויחיד ש-כן!!! כן שייך בו קנאה... תנחש מי??

אשת כהן!!! בת ישראל שנישאה לכהן... מכאן ואילך יכולה לאכול בתרומה... כאן זה כבר לא פרה... ולא עבד כנעני... כאן כבר מדובר באישיות לכל דבר... אבל ברגע שהיא נישאה לכהן היא נהפכת לכהן!! זה כבר אחשובע שידוך!!! יש מושג "שהיו בנותיהן משיאות לכהונה..." כאן יש כבר מקום לקנאה... יש פה בן אדם!! אישיות לכל דבר... ואם אותה אחת זוכה להינשא לכהן... אז נוסף על הכל היא נהפכת

להיות כהן...

עד כאן כל האריכות שכתבתי זה בתור הקדמה... כעת ברשותך על דרך משל: חשבתי לחלק את הסוגיה של התבטלות לצדיק לשלוש סוגי חלוקות: (אנא... קח את הדברים שלי בערבון מוגבל... אני אומר את זה רק בתור הצעה והמחשה)

יש **אשת כהן!!!** יש **עבד כנעני של כהן!!!** ויש **בהמת כהן!!!**

שלושת הדמויות הנזכרות כאן הם מצד עצמם לא כהנים... ובכל זאת ברגע שהם נטפלים לכהן הם נהפכים לחלק ממנו ורשאים לאכול בתרומה... **על אותו משקל בהתבטלות לצדיק:**

יש **את הסוג הראשון האידיאלי** ביותר של התבטלות לצדיקים שזה בחינה של אשה לבעלה... אשה היא **אישיות בפני עצמה!!!** יש לה עולם משלה!! חיים משלה!!! אבל היא בבחירתה וברצונה האישי החליטה להמליך את בעלה ולהיכנס תחת רשותו... ומאז היא **כמוהו בדיוק!!!** וישלטה **בנכסיה** **שווה בשווה!!!** ואם בעלה כהן היא מהיום אוכלת בתרומה... למה?? כי היא כהנת!!! אשת כהן- **היא בעצמה כהנת!!!**

זו ההתבטלות לצדיקים האידיאלית!! מדובר בעובד ה' שיש לו את עבודת ה' הפרטית שלו... הוא עושה שטייגן גדול בעבודת ה' האישית שלו... אבל במקביל כמו שיש תפילה שבלחש ותפילת הציבור... ככה יש צדיק או תלמיד חכם שהנהגת הציבור מסורה לו והוא מתבטל אליו ובזה הוא זוכה להשפעות גדולות... זו ההתבטלות האידיאלית!!

אבל חוץ מאשת כהן... יש עוד מישהו שאוכל תרומה... **העבד כנעני של הכהן!!!** כן... יש יהודים קלאסיים... שאין להם עבודת ה' משלהם... הם מצד עצמם לא מחפשים מי יודע מה להתעלות בעבודת ה'... הם בעיקר צריכים להסתדר עם הרבש"ע... בשביל זה יש להם איזה צדיק על כל צרה שלא תבא... שיקח אחריות על כל השאלות הגורליות שלהם ויברך אותם... וכמובן הצדיק לא מחלק ישועות בחינם... **יש לו דרישות!!!** בשביל להיכנס תחת ההנהגה של הצדיק צריך לקבל את מרותו ולהיכנע לדרישות התובעניות בעבודת ה' שהוא תובע מצאן מרעיתו... בקיצור: **זה כבר בחינה של עבד כנעני של הכהן!** העבד כנעני גם זוכה לאכול בתרומה כמו האשה של הכהן. **אבל נא לא להתבלבל!** אל תעיז להשוות את העבד כנעני של הכהן לרבען של הכהן... (זה יהיה יומך האחרון...)

הרבען של הכהן אוכלת בתרומה כי היא בעצמה כהנת!!! אותו עובד ה' שיש לו התבטלות לצדיק... זה לא עוד איזה עבד כנעני ללא אישיות שסמוך על שלחנו של הכהן... כאן מדובר בעובד ה' שיש לו אישיות מצד עצמו! יש לו עולם שלם של עבודת ה' יחידית משלו!! (ידיד נפש אב הרחמן נאמר עליו לא פחות מהרבי שלו... אני מתכוין לומר: **שאב הרחמן** הוא **ידיד נפש** שלו בדיוק כמו לבו) רק מה?? בזה שהוא זוכה לקיים את

עם תורתנו הקדושה שרוצה מאיתנו עוד כמה דברים חוץ מאמונת צדיקים... עד כאן הוצאתי קיטור... **אבל מה התשובה???**

אדוני היקר... התבלבלת... ערבבת בין האשת כהן לבין העבד כנעני של כהן ובהמת כהן!!! יש יהודי שהרמה הרוחנית שלו מתחילה ונגמרת **בהמת צדיק**... הוא בעצמו גארנישט מיט נישט... ועליו!!! עליו מספרים את כל הסיפורים האלו... אצלו הכל מתחיל ונגמר בזה שהוא הלך לצדיק והאמין בצדיק והצדיק סידר לו את החיים וזהו!!! פה נטמן!!! הסיפורים האלו הם אמיתיים ונכונים בשביל סעודת מלווה מלכה... אבל צריך לדעת שעובד ה' אמיתי... **אצלו לא זה הנושא של התבטלות לצדיק!** גם היהודי החביב שמחפש אתונות והגיע לצדיק וראה ישועות... עם כל הכבוד... **לא זה הנושא!!!** זה בשביל זה מתבטלים לצדיק!!!

גם אם יהיה מאות סיפורים על קדושי עליון שהגיעו אליהם והם ברכו ואז הגיע הישועה... אל תשכח שזה שאותו צדיק שבירך היה צדיק מאוד גדול... זה לא סתירה שהיהודי שבא לבקש את הברכה הוא היה עגלון כפרי פשוט... אז הסיפור מאוד יפה!! מאוד מחזק עגלונים... והאמת היא שזה מחזק גם אותנו כעובדי ה' שהנה... תראה איך שה' מחבב את הצדיק "ותגזר אומר ויקם לך"... אבל ההללו... לא להיתקע עם... לא בשביל זה אנחנו מתבטלים לצדיקים!!! הנושא של התבטלות הוא הרבה יותר מרומם ונאצל... ואחרי מלווה מלכה שכזה צריך לזכור שאם אנחנו נשאיר את הצדיק רק עם העגלונים... הוא ישאר בודד כמו כהן שנשאר רק עם בהמות ועבדים כנענים... הצדיק צריך גם עובדי ה' מופלגים שיש להם עולם שלם משלהם של עבודת ה' פרטנית... ומהמקום הם יודעים להיות מקושרים ומתאחדים לעבודת הכלל והאגודה אחת שנעשית ע"י משיח בן יוסף שבדור שהשמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לו ונותנים לו את שרביט ההנהגה בהמלכת ה'...

ואתה הבקורת... שפוגש את המקום של ההתבטלות לצדיק רק מהסיפורים של הישועות ובקשת אתונות... הגיע הזמן שתבין שלא נכנסת בשער הנכון!! זה השער של העגלונים... ויש עוד שער בהתבטלות לצדיק שזה כבר דברים העומדים ברומו של עולם... ויתכן שגם נחלקו בהגדרות העדינות של זה גדולי עולם... אבל גם כשיש מחלוקת בדקויות של ספירת צדיק זה לא קשור לעגלון של מלווה מלכה... זה כבר קשור לעבודת ה' צרופה של התבטלות להנהגה של אגודה אחת לעשות רצונו יתברך בלבב שלם... בקיצור: לא להישאר עגלון... וגם לא להסתכל על השני כעגלון...

קנייבסקי שליט"א או בכל חדר המתנה של אדמו"ר שיש לו קהילה עם שכבות שונות של אנשים... **וכאן מתחיל הבלבול!!!** כי בסופו של דבר נכון שכולם רוצים להיכנס לאותו מקום ולאותו צדיק!! **אבל צריך להבחין שיש פה שלוש רמות שונות של אנשים**... יש פה אחד שיושב כאן והוא עובד ה' מופלג!!! יש לו חשיבות עצומה לא הרבה פחות מהצדיק... נכון שהוא יושב כעת בהמתנה בהכנעה כמו כולם... אבל גם לאשה יש הכנעה מול בעלה וזה לא סתירה שיש לה חשיבות כמוהו... הוא עובד ה' בפני עצמו **ובמקביל** הוא מתבטל להנהגת הכלל של הצדיק והוא מגיע לקבל עצה ותושייה או אפילו ברכה... אבל לצידו יושב יהודי פשוט יותר... אמנם איש טוב ונעים הליכות והוא בסיידר. אבל אין לו עבודת ה' פרטית משלו... והוא מתבטל לצדיק שיקח אחריות על המחדלים שלו... במילים אחרות: הוא רוצה שהצדיק ישלם עליו ביטוח לאומי לרשב"ע... ובשביל שזה יקרה הוא צריך מידי פעם לדפוק חשבון אצל הצדיק בשביל חידוש מרשם או ריענון נהלים... אז נא לא להתבלבל!!! זה ששניהם מתבטלים לאותו צדיק זה לא עושה אותם שוים!!! אפילו לא בצחוק!!!

וכאן מגיע היהודי השלישי שהוא בכלל לא בתורת... מעשיו כבהמה... **והחידוש הגדול** שגם ליהודי כזה מינימלי יש מקום תחת המטריה של הצדיק... (אגב: פעם שקלתי להיות צדיק... ומחר מאוד ויתרתי על זה באדיבות... אין לי כח להתעסק עם כאלו פרצופים ובדאי שלא לקחת עליהם אחריות...) אותו יהודי מגיע לצדיק כמו אבק אדם... ובעקרון ליהודי הזה אין הצדקה להמשיך להתהלך כאן על פני האדמה... אבל היות והוא בחר להיות הבהמה של הצדיק... והצדיק פורש עליו חסות ו... ובזכות זה הוא יכול לאכול תרומה... הצדיק מרעיף עליו ברכות וישועות וזה עובד...

וכאן אני נכנס עם האופי הליטאי הביקורתי שלי (ושל עוד כמה כמוני) שלא קבלתי חינוך על התבטלות לצדיק ואני מופיע כמו איזה מפקח חיצוני לבדוק מקרוב מה זו הסוגיה המעורפלת של התבטלות לצדיק... ואני רואה איזה פרצופון עם אייפון שמוכן לשלם הון תועפות על נר של הבבא סאלי... או לחילופין כל מיני אנשים שהרמה הרוחנית היא מתחת לכל ביקורת והדבר היחיד שהם יודעים לעשות זה התבטלות לצדיקים... **ומה שהכי מטריף את דעתי** זה הסיפורים הקבועים שחוזרים על עצמם!! הוא הלך לצדיק והצדיק בירך ואז הכל הסתדר... ועוד סיפור כזה ועוד אחד... וכשאתה שומע יותר מחמש עשרה סיפורים אחד אחרי השני שהכל התחיל ונגמר בללכת לצדיק והוא בירך והגיע הישועה. **כי אני פתאום דופק על השלחן בכעס ו... ובצדק!!!** סליחה רבות... מאיפה הבאתם את המנגינה הזרה והמנוכרת הזו?? למה לא חשבתם על אפשרות ללכת לרשב"ע ולבקש ממנו ישועה?? אם יש לכם בעיות בחיים למה לא חשבתם לרגע אולי צריך לחזור בתשובה ונחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'... **פעם זה היה מופצץ אותי**... איפה הרשב"ע פה בכל הסיפור??? אין יידישקייט... אין תפילה... אין לחזור בתשובה... אין תקשורת אינטימית עם הרשב"ע... יש רק ללכת לצדיק והוא מברך וצריך אמונת צדיקים ושם הכל מתחיל ונגמר... והתסכול הזה מאוד הרחיק אותי (ומסתמא עוד כמה כמוני) מהנושא של התבטלות לצדיק ובצדק!!! כי אתה שומע פה משהו לא נכון!!! משהו שלא מתואם

העשה "ולדבקה בו"- הדבק בחכמים ותלמידיהם... על ידי זה הוא זוכה לשפע מבחינה של הנהגת הכלל שזה מגיע ע"י הצדיק... **ממילא אל תשווה אותו לרגע למי שעומד מאחוריו בתור!!!** זה שעומד מאחוריו בתור... זה יהודי עממי שצריך ישועה והוא בסה"כ צריך להסתדר עם הרשב"ע... ובשביל זה יש לו צדיק שהוא בא אליו לשאול איפה האתונות... זה שהוא מצייט לצדיק ומקבל את מרותו במיילי דשמיא זה בהחלט מזכה אותו בלהתקדש גם הוא ולאכול "תרומה"!! זה מעניק לת"ח ולצדיק את הכח לפעול בשבילו כמו שמשא אומר לחותנו "כי יבא אלי העם לדרוש אלוקים..." וכשזה כך, אזי יש כח לצדיק להיות בבחינה של "היה אתה לעם מול האלוקים..."

עד כאן הסוג השני של ההתבטלות לצדיק!!! אז בא נסכם לבנתיים: אמרנו שיש התבטלות מסוג של **אשת כהן!!!** ויש התבטלות מסוג של עבד כנעני... וכעת ניגש להתבטלות הנמוכה ביותר... **בהמת כהן!!!**

יש יהודים מינימליים לגמרי. מדובר באנשים מסורתיים.. בקושי שומרי תורה ומצוות... אבל יש להם התבטלות לצדיקים מעוררת השתאות. הוא מסוגל להגיע לצדיק ולהשתטח לפניו בהכנעה גמורה... ולפעמים זה אפילו מעורר או חלישות הדעת או לחילופין סימני שאלה... מה הסיפור פה?? מצד אחד יש פה יהודי שאוחז במדרגה של התבטלות לצדיק ואילו מצד שני... אם יש לו כוז מדרגה של התבטלות לצדיק.. אז איפה הוא בכל שאר חלקי היהדות??? למה הוא בקושי שומר שבת... בקושי אוכל כשר... מחזיק סמארטפון... ובכל זאת מתבטל לצדיק?? איך זה הולך ביחד??

מה התשובה??? כאן זה כבר **בהמת כהן!!!** יש אנשים פשוטים פשוטים שהם בגדר **אבק אדם!!!** מדובר בן אדם שאין לו כמעט שום שייכות לרוחניות... זה אנשים שההגדרה התורנית שלהם שהם "אנשים שמעשיהם כבהמה..." כלומר: זה לא מומר שמכיר רבונו ומתכוין למרוד בו... הוא פשוט לא חושב מה הוא עושה... לא חי עם חשבון... חי כמו בהמה... בן אדם שמעשיו כבהמה... זה מצב ממש לא אידיאלי... **אבל אחרי שזה מה שיש!** ואין לו תכנית לשנות את רמת החיים הרוחנית שלו... לכה אחד ההמלצה הכי טובה היא: **שאם אתה כבר בהמה... בא תהיה בהמה של כהן!!!** ככה תוכל לכה"פ לאכול תרומה... תתבטל לצדיק... תבא לצדיק בהכנעה ותתן לו פידיון. תתבטל מול האדם השלם בקדושת יוצרו וככה לפחות תהיה גם אתה קדוש... **ולא מצידך** אלא מצד הקדושה של הצדיק שאתה מתבטל אליו ואתה כמו חמור שלו... אם לך אין שכל לשמור על עצמך מתקלה לפחות תהיה האתון של הצדיק!! ואז לכה"פ בזכות הצדיק.. ה' לא מביא תקלה על בהמתן של צדיקים... ככה ה' ישמור עליך בזכות הצדיק שתעבור את העולם במינימום נזקים.

ושלושת האנשים האלו נפגשים באותו חדר המתנה אצל הצדיק!!!

באותו חדר המתנה לזכות להיכנס אצל מן ר' חיים

סיפור מתח!!! ר' חצקל מתנייד עם מאתיים עבדים מאוזבקיסטאן...

היה זה בערב פסח!!! ממש בימים הלחוצים ביותר... ביום י"ב בניסן... ירושלים כבר מלאה צאן אדם... כולם עסוקים או בספירת שבעה ימי טהרה... או בהכנות אחרונות לקראת קרבן פסח והשבתת חמץ ושאר...
ופתאום זה קרה בניגוד לכל התכניות!!! לא... לא קרה משהו עצוב חלילה... משהו דווקא שמח... אבל... אבל קצת מפתיע...
גברת לוי ילדה בן בשעה טובה ומוצלחת!!! בום!!! סליחה... לפני הבום דבר ראשון מזל טוב... וזכו לגדלו... אבל אחרי הכל יש
פה הלם גדול! כי תמיד ההסדר היה שיש תורנות... אבא נוסע עם הילדים הגדולים לפסח ראשון בירושלים... וגברת לוי היתה
מגיעה לפסח שני לירושלים עם הקטנים... אבל השנה שידעו שבשעה"ש בפסח שני יהיה פה טומאת לידה והיא לא תוכל
להקריב... אז גברת לוי התאמצה והגיע לירושלים כבר לפסח ראשון כדי לזכות כן להקריב!!! ופתאום זה קרה והמשמעות היא
שגברת לוי לא תוכל להיות לא בפסח ראשון ולא בפסח שני... אבל בסיידר... העיקר בשמחות... וברוך ה' נולד תינוק בריא
ושלם... רק צריך לעכל את השינוי בתכנית... כעת מחפשים מישהו שילך לבשר לילדים שנשארו בבית עם הדודות שנולד להם
אח ויש ברית בחוה"מ בירושלים... ושיבואו!!! ושיבואו לירושלים... בלאו הכי הם לא יבואו עם אמא לפסח שני... כי רק בכ"ב
אייר ימלאו לה ארבעים יום ואז נעלה כבר לרגל לחג השבועות.

כעת נעבור לנושא אחר לגמרי!!! ר' חצקל הוא סוחר ממולח שאת רוב הונו הוא מקדיש להחזקת תורה... מדובר באיש חזק
ואמיץ מאוד... לא נרתע מלהיכנס להרפתקאות מסוכנות ולקחת הימורים מלחיצים... ואכן לפני חודשיים הוא נסע מעבר לים...
הוא נסע בכונה לאזור רגיש... למדינה שבדיוק פרצה שם מהפכה אזרחית... ותוצאה מזה הייתה אינפלציה גדולה והוא ניצל
את זה לענייני מסחר... אחד מהעשירים הגדולים באותה מדינה היה בדיוק על הכוונת והוא מוכרח לברוח מהמדינה כמה
שיותר מהר... והוא היה נחוש להתפטר מכל הנכסים שלו ובכל מחיר... ר' חצקל איכשהו הגיע אליו בדיוק ברגע הנכון... (אל
תשאל איך) והבן אדם הציע לו עיסקא אדירה!!! הוא מכר לו לא פחות ולא יותר מאתיים עבדים במחיר אפסי!!! שמעת?
מאתיים!!! ארבעה אוטובוסים מלאים בעבדים... וזה היה מבצע מאוד מסוכן... והכל נעשה במהירות ובחשך ובחסות החשיכה...
רק חסר לנו שאחד מהעבדים יחליט להתמרד ולעורר פרובוקציות ומשטרת המהפכה בדרך אלינו... ר' חצקל הקר מזג לא
התבלבל... נתן הוראה לעוזרים האישיים שלו להעמיס את כל העבדים על כמה כרכרות... הגענו מהר לים ויצאו בהפלגה סודית
לארץ ישראל...

יש לציין שזה היה מבצע מאוד מסוכן והרהר חששות... העוזרים שנתלו לר' חצקל עברו שעות של מתח וחרדה שאין כאן
המקום לפרט... אבל דווקא ר' חצקל נשאר חזק כחלמיש... לא ניכרו עליו שום סימני לחץ... והנה... סו"ס רואים מרחוק את חופי
ארץ הקודש... כמה מהמלווים פרצו בבכי של פורקן... הנה... סו"ס הגענו לחוף מבטחים... **אלא שאז!!! דווקא כשהאניה עגנה
בחוף יפו**... פתאום ר' חצקל נזכר להיכנס ללחץ!!! מהרגע שהמאתיים העבדים נכענים הציגו את רגליהם על אדמת ארץ
הקודש... פתאום ר' חצקל התחיל להסתובב בעצבנות והיה ניכר עליו שהוא שרוי במתח נפשי גדול!!!
אחד מאנשי סודו של ר' חצקל ניגש אליו בשקט: מה קרה?? מה יש? בדיוק עכשיו?? כמה אתה במתח עכשיו?
ר' חצקל לקח אותו לפינה... אני רוצה שתבין: בדיוק כעת!!! מרחף סיכון על כל העיסקא!!! והפעם זה סיכון ממשי!!! במשך
כל המסע המאתגר עד פה... לא היה סיכון כ"כ ממשי שיכול לאיים על כל העיסקא כמו עכשיו... ואם לא נהיה זהירים אנחנו
עולים להפסיד את כל המאתיים עבדים בדקה התשעים ותשע...

מה יש?? לא תאמיני... הסיפור הוא ככה: כאמור אני קניתי עבדים גויים מגוי שמכר לי אותם!! עד היום הם היו שייכים לגוי...
ועכשיו שילמתי עליהם כסף והם נהפכו להיות עבדים שלי... כעת אני אמור להטביל אותם **לשם עבדות!!!** (כי סו"ס עבד הוא קצת
גר... הוא צריך לקבל על עצמו **מקצת מצוות** ולכן צריך טבילה...) **ואכן מתחיל הסיכון הגדול!!!** לו יצויר שהעבד מכניס את הראש לתוך
המים ומכריז: אני טובל לא לשם עבדות... אלא לשם גירות!! בטבילה הזו אני רוצה להיות יהודי... **הופה!!!** בשניה אחת הוא
עשה את המחטף והתרגיל הגדול בחייו והוא נהפך בין רגע ליהודי והוא משוחרר ממני לאלתר... אני חייב שהטבילה תהיה
מוגדרת בצורה הכי ברורה לשם עבדות ולא לשם גירות!!! (קצת מורכב להסביר כאן על רגל אחד למה זה ככה... אז ממש בקצרה: ע"פ תורה
אין לגוי קנין בגוי אחר!! וממילא אותו גוי שמכר לי עבדים... ע"פ תורה אין לעבדים האלו דין של עבדים... הוא סתם השתלט עליהם... ממילא לא באמת קניתי
פה עבדים... כי הוא לא יכול למכור לי מה שלא היה לו... אז מה כן קניתי פה?? **קניתי פה החול בשקל!** קניתי פה גוים שעד עכשיו הוא כבש אותם תחת ידו
ועכשיו אני כובש אותם תחת ידי!!! ... כשנלך למקומו ונטביל אותם לשם עבדות... אם הכל ילך כשורה והם יוטבלו לשם **עבדות**... אני אעשה בהם קנין של
עבדות ודריה... ומאותו רגע יש לי פה עבד כעני ומכאן ואילך הכל בסיידר!!! אבל כל עוד שהוא לא הוטבל לשם עבדות... הוא כאילו נמצא **בשטח הפקר**... מצד
אחד הוא יצא מהידיים של הגוי... ולי הוא עדיין לא נקנה... ממילא כל רגע נתון הוא יכול לנטול לשם גירות... והופה... הוא נהפך להיות מגוי משוחרר ליהודי
גמור שאין לי שום שייכות ממונית בו... אם הבנת?? טוב... לא הבנת ננסה לקרא שוב את תפתח את הסוגיה...) **אני רוצה שתבין:** אנחנו גרים פה בבני
ברק... ולפי התכנית סיכמנו שמעמד ההטבלה לשם עבדות הוא בעוד יומיים... רק זה חסר לי... שגייע אחד מהשונאים שלי
וילחש לאחד מהעבדים באוזן... תדע לך: אתה יכול לפדות ולשחרר את עצמך בשמונה שקל בלבד!!! איך?? בשעה ארבע
לפנות בוקר... אתה הולך פה חמש דקות שמאלה וימינה... ואז בעיקול אתה מגיע למקווה ויזניץ... משלם שמונה שקל... נכנס
בגלגלת... עושה קפיצה לתוך הבור של מקווה ומרים צעקה: אני טובל לשם גירות!!!! כל הזקנים שיהיו שם יקומו לראות מי
צועק... ואז אתה תגיד להם: אתם עדים!!! טבלתי לשם גירות... וזהו!!! הוא יהודי גמור!!!!

תאר לעצמך מאתיים עבדים חומקים לי פה... ואני מפסיד את כולם... כל זמן שהיינו בחו"ל לא חששתי... סו"ס זה מידע הלכתי
שרק יהודים יודעים אותו ורק הם יכולים להדליף אותו!!! אבל עכשיו שהעבדים נכענים מסתובבים לי בבני ברק כשכל אחד
יכול להדליף להם את המידע הזה... מספיק לי איזה ארגון שמאלני לזכויות עבדים שינחת לי פה ויגלה לה מה ה"זכויות"
שלם והלך עלי... לכן אין ברירה!!! אני לא נותן להם לישון אפילו לילה אחד בבני ברק... אל תתנו להם לדבר עם אף יהודי דתי
שעלול להדליף להם את זה...

העוזר האישי של ר' חצקל היה בההללם... תחשוב: איזה דרך תחתית עברנו עם העבדים האלו... איזה מעברי גבול עויינים היינו
צריכים לשחד בשביל לעבור... איזה מהמורות מסוכנות עברנו איתם... ותחשוב שאחרי הכל!! דווקא עכשיו שאנחנו נמצאים במקום הכי
בטוח... דווקא כעת הסיכון הוא הכי עדין!!! מדובר בסה"כ בהדלפת מידע!! מידע הכי גלוי ומפורש שמוכר בסוגיות ערוכות בגמ' ובשלחן
ערך ונושאי לים... ואם המידע הזה מגיע לעבדים האלו הם פשוט משתחררים מאיתנו לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבקות... ומה
אתה חושב... הרגע הכי מלחיצ... זה דווקא הרגע של ההטבלה!!! כי זה הרגע שמצד אחד העבד טובל לשם עבדות!!! ובדיוק באותו רגע
מכונן... אם הוא מחליט לכוין ולהכריז ש... אני טובל לשם גירות ולא לשם עבדות... הוא אויס עבד... בקיצור: מסובך!!!!
רגע רגע... אבל מה כל הסיפור מתח הזה קשור לגברת לוי שילדה בן בשעה טובה ביום י"ב בניסן??
על כך בשבוע הבא אם ירצה ה'... נקווה מאוד שסוף הסיפור יהיה טוב... נכון לעכשיו הוא כחומר ביד היוצר...

חוב משבוע שעבר, אודות מצות הכנסת אורחים!

נשארתי בעל חוב משבוע שעבר... שבו סיכמנו
שלאחר שדובר יותר מידי על זה שאי אפשר לחייב
זו"צ לתת את הדירה...
דווקא אחרי שנתנו מקום של ביטוי לקושי שכרוך
שבדבר... כעת להשלמת התמונה בא נתחוק ביחד
במצות הכנסת אורחים...
ובכן: דבר ראשון: לא לזלזל בגודל המצווה!!! לא פעם
יצא לי בעצמי לומר: נו... בדור שלנו איפה יש לך
הדמיונות לעשות הכנסת אורחים... כמעט רק בנתינת
דירות... נו... אז לא ניתן??
בקיצור: סוג של נימה... ש... מה כבר מבקשים ממך...
וגם את זה אתה לא נותן... אז זהו שלא!! זה בדיוק
הפוך!!

בינינו לבין עצמנו... אני מוכן לארח אנשים בשמחה
בבית שלי... מוכן לפנק אותם שלוש סעודות בשבת...
ודווקא לתת דירה ריקה קשה לי... ובדור שלנו הקב"ה
זימן לנו מצות הכנסת אורחים שלא מצאנו אותה בשום
מקום!! לתת את הדירה שלך בעצמה.
דוק ותשכח... לא מצינו בשום מקום בחז"ל שכן אדם
נותן את הדירה שלו בעצמה לשני!! אין כזו אופציה
של הכנסת אורחים, יש במקרה הטוב "שואלת אשה
מחברה כדי יין וכדי שמן" או כלי מחרישה... אבל
לשאל ממני את הבית שלי בעצמו... כזו אופציה לא
מוכרת לנו בחז"ל... כנראה בגלל שזה לא היה מצוי...
ובדור שלנו מכל מיני סיבות התעורר כזה צורך...
וממילא ההכנסת אורחים מהסוג הזה היא ההכנסת
אורחים הכי מרוממת ומושלמת!! אדרבה... זה לא
ההכנסת אורחים המינימלית שמה כבר מבקשים
ממך... ההיפך הגמור!!! בדורות הקודמים ההכנסת
אורחים הסתכמה ב"גדולה לגימה"... באירוח לבבי...
בהצעת חדר אורחים מאוד מושקע ונעים עם מצעים...
והיום זה לתת את כסכל הבית כולו!! ובינינו... זה
הרבה יותר קשה... ואם ככה: נא להעריך את גודל
המצווה!!! זה שווה את המאמץ!!! זה לא הכנסת
אורחים שגרתית!! זה הכנסת אורחים בקנה מידה
שלא היה בשום דור, וה' הזמין לפנינו מנות כאלו
גדושות של חסד... וכנראה שזה כדאי...

יש את השאלה המפורסמת: כתוב שכל מה שאברהם
אבינו עשה לאורחים הקב"ה עשה לורעו במדבר,
אברהם אמר: ואקחה פת לחם, ובשכר זה זכו בניו
לארבעים שנה מן... אברהם אמר: יוקח נא מעט מים,
זכו בניו לבאר 40 שנה...

השאלה הנשאלת: גם אצלי בשבוע האחרון מישהו
דפק בדלת ונתתי לו קצת לחם ומים... או איפה??
איפה המן והבאר??
או התשובה שעומדת לי על הלשון זה: **מי אמר שלא!!!**
תחכה בסבלנות 200 שנה... זה-200.000 הצאצאים
שיצטברו ממך במרוצת הדורות יזכו לפרנסה בריווח ולו
ביזכותך... כן... עניות זה לגלגל שחזור בעולם ומי שעושה
צדקה וחסד עושה פנצ'ר בגלגל והוא מוכה את זרעו במה
שנקרא "חובו למצוות" שיהיה גם להם את ההזדמנות
להמשיך לעשות חסד כמורהו

זו התשובה שלי!!! **אבל התשובה שמקובל לומר היא:**
שאברהם אבינו עשה תמיד חסד... תמיד הכניס
אורחים... **אבל באותו יום היה לו מאוד מאוד קשה!!!**
הוא היה בשלישי למילה וכל תנועה הלכה לו בקושי...
ולכן כל מניח הכי קטנה שהוא עשה באותו יום קפצה
לשחקים ונדיה מונח סדר גודל של ארבעים שנה... אז
במקרה שלנו שקשה לתת דירה... צריך לקחת בחשבון
שאם נדע את מתן שכרה, או כל תנועה הכי קטנה וכל
ארוך שלחב מחסיר פעימה שלא יפתחו לי אותו, וכל איזה
תחושת סלידה של מי הולך להסתובב לי פה בבית ואיך הוא
הולך להשאיר לי אותו... כל תנועת לב כזו שמכוון מקשה
עליו מאוד את המצוה **במקביל היא גם מוכה אותו!!!**
ובעיקר את הצאצאים שלנו... ואנחנו צריכים ישועות... בא
נחליט שכל נתנת דירה... תחסוך מהילדים שלנו משכנתא
של ארבעים שנה "במדבר"... או יותר נכון מאיתנו... לא
משתלם??

(המשך) הדוב המרקד... ויהי בימי אחשוורוש!!!

כבר סיפורתי פה שזיכני ה' כמו הרבה יהודים טובים שאני יהודי עם קצת ערכים שרוב מוחלט של ההחלטות שלי בחיים אין לי פה שאלה מה אני רוצה!!! אלא **מה צריך!!!** (אגב: זה לא בהכרח גדלות נפש... כי בשלב מסוים בחיים זה כבר לא משהו שמגיע בבחירה... החיים פשוט מעמידים אותך מול כך וכך עובדות שצריך לעשות אחד שתיים שלוש ואף אחד לא שואל מה אתה רוצה...) וממילא ביום יום אני די רגוע!!! אני יודע שבשבת הקרובה אני **צריך** לנסוע ל... אין פה שאלה מה אני רוצה אלא **מה צריך**... ברוב ימות השבוע אין כ"כ שאלה מה בא לי לעשות עכשיו... אלא **מה צריך** לעשות עכשיו... ממילא אין פה נושא לדיון ואין מה להסתבר... אבל אחת לכמה זמן הרי צריך להשתחרר ולפוש... ועכשיו אנחנו יוצאים לטיול!!!

יוצאים ליהנות!!!! נו... מה עושים עכשיו?? עכשיו **נהנינו!!!**

ברגע שאני מחליט לצאת ליהנות... באותו רגע אני נכנס לדריכות ונהיה פקעת עצבים... כי כאמור אני עכשיו **נהנה!!!!** נכון?? לא לשכוח... ולכן יוצאים לטיול... עומדים בתחנת אוטובוס ויש לי שמש על הראש... אוי ואבוי **אני לא נהנה**... מה עושים?? הצילו!! אה... אז הסבירו לי שהנאה היא בטיול עצמו... ועכשיו זה הכשר מצוה... בתחנה לא תמיד נהנים... טוב... סבר וקבל... עלינו על האוטובוס... ופתאום נהיית רעב!! שוד ושרב... אני רעב!!! **שלא תבי;** אני בדרך כלל לא מפונק... אבל היום אנחנו פה בשביל **ליהנות**... **ואני לאוו**!! **נהנה!!!** גיוואלד... אין ברירה... יורדים מהאוטובוס... קונים משהו... חוזרים לאוטובוס השני (קנינו יומי) ועכשיו נוסעים לטיול... **ליהנות-רבנות!!!!** ופתאום התייעפתי... זהו... לא רוצה כלום... אני רוצה עכשיו לישון... אולי נחזור... טוב... נחזור... עד שבאנו לרדת... עבר לי העייפות... בא נמשך... רגע... ואיפה הנגן?? אאוף... נגמרה לו הבטריה... ואז בדרך היה גם קצת עצבים... ועזוב... יאלה... נמאס לי ליהנות... בא נחזור הבייתה ודי! הבנו את העניין...

זה מה שקורה לי כשאני מחליט ליהנות!!! אני מרגיש **כמו דוב!!!** אני מרגיש מסורבל בבשר!!! בשביל ליהנות צריך **גם** להיות שבע... **וגם** לא להיות עייף... **וגם** שלא יעצבנו אותי על הדרך... **וגם** שיהיה בטריה בנגן **וגם** שלא ישב לידי מישהו שנוחר... **וגם** לא בצד של השמש... ותכלס אני כל הזמן בחוסר מנוחה משוע ועודק כמו לחץ דם... רגע... **אני נהנה**

או לא נהנה

תגידו לי חברה... אתם עם כל ההנאות שלכם... אתם רוצים להגיד לי שזו הסאת יגון שעוברת עליכם כל הזמן?? מה... אתם יושבים במסעדה... וכל ביש אתם במתח האם זה טעים והאם הכניסו חצילים וכמה... ואולי חסר חריף... והאם הכסא נוח... ולמה אין שירות טוב... ואיך המיזוג??

אם ככה... תיהנו... תיהנה מהחיים... יערב לכם... עוד הנאה כזו ואבדנו...

אגב: אם כבר סיפורתי על על הטיול המזעזע הזה... שכל רגע התחשק לי משהו אחר וכל רגע הסתכלתי קדימה ואחורה האם אני נהנה... בעיצומם של העצבים שהיו שם!!! פתאום הגיע לי טלפון מאחד הגיסים... תשמע: הודו המבורג נמצא עכשיו באשפוז בבית חולים... אתה יכול לבקר אותו?? אמרתי לו: בטח!! אנחנו כבר באוטובוס... והוא בדיוק עובר ליד... מאותו רגע זהו!! נחה דעתתי!!! הקמטים במצח התיישרו וכעצם השמים לטוהר... **בבת אחת**

הרגשתי מנוחה!!! מה קרה?? צריך לבקר חולים!!! אנחנו עכשיו נוסעים לבקר חולה...

אה... אבל אני רעב... ואני גם עייף... וגם הבטריה של הנגן... ויש לי שמש על השכל... אז מה!! מה זה קשור?? צריך לבקר חולים?? הבנת??

עד לפני רגע היינו פה על תקן של ליהנות... אם ליהנות אין לי מנוחה רגע... אני כל הזמן כמו הדוב המרקד... מסורבל בבשר ומוודא שהוא בטוח נהנה... (ובינינו... הרי כל רגע אני נהנה ממשוהו אחר... רגע אחד אני רוצה לישון... ורגע אחד אני רוצה לאכול... רגע אחד אני רוצה שהאוטובוס יעצור כי אני רוצה למוזג כוס ורגע אחד שהוא כבר יסע כי די... אבל ברגע **שצריך** לעשות משהו!!! חולה... זהו!!! יש לי יעד!!! וירא מנוחה כי טוב--ויט שכמו לסבול... כל המתח והסיריבל של הדוב המרקד של ההנאות אז לצד...

---זה הסיפור של מלכות מדי ופרס!!! הדוב המרקד!!! אוכלים ושותים דוב מסורבלים בבשר כדוב ואין להם מנוחה כדוב... מי שכל היום עסוק בנהנתנות חומרנית... הוא בן אדם שהחיים שלו מסורבלים... כי בשביל ליהנות כל הזמן צריך המון המון תנאים ופרטים שמסורבלים את החיים... והכי הכי: מי שמבסס את החיים שלו על הנאות הוא בן אדם שאין לו טיפת מנוחה!! כי הנאה זה משהו שמשנתנה משניה לשניה...

אם תשים לב זה ההבדל בין אחשוורוש להמון!

המון... יש לו תכנית... יש לו תכנית להשמיד את כל היהודים ב"ג באדר... ועד אז עקרונית הוא רגוע... אבל אחשוורוש?? אחשוורוש אין שום יעד... הוא פרעסער... הוא הרגע צריך ליהנות... וכל רגע הוא נהנה ממשוהו אחר... ולכן הארמון של אחשוורוש כל היום רוחש... כל יום מישהו אחר נתלה שם על עץ... כל יום כריזה אחרת... פתאום ביום בהיר משתה של חצי שנה... תעשה משהו!!! מיד אח"כ בום!! הורג את ושת... אח"כ פתאום הוא מגדל את המן... רק תחשוב: לילה אחד אחשוורוש לא נרדם בלילה... **בסה"כ לילה אחד!!!** איזה בלגן הוא עושה מזה? לאיזה היסטריה הוא נכנס... מה יש... תרגע... אתה יודע כמה אנשים לא נרדמים בלילה?? אז נכון... מתהפכים מצד לצד וזה לא הכי נחמד... אז מה... מה יש... לא מתים מזה... אבל איפה? אחשוורוש זה דוב!! אם הוא לא נרדם ברבע שעה הראשונה... כל כולו נכנס לטראנס... מה עושים?? **אני לא נהנה**... הייתי אמור עכשיו לישון... אז איך זה יכול להיות... שוד ושרב... מהר להביא את ספר הזכרונות... וככה לא דקה וחצי הוא קם מהמיטה בחוסר מנוחה... אני לא נרדם... איך זה יכול להיות?? **עכשיו שים לב:** המן באותו לילה גם לא נרדם... אבל אצל המן זה מגיע עמוק הפוך... יש לו תכנית!! יש לו יעד!! והוא רגוע איתו... אדרבה... הוא לא נרדם מרוב שהוא מתכנן איך להרוג את מרדכי...

אתה קולט?? יש בן אדם שלא נרדם דווקא בגלל שיש לו יעד והוא כל הזמן חושב עליו וזה מעורר אותו... ויש אחד שלא נרדם והוא מתפוצץ מזה כי יש לו יעד אחד בלבד!!! להירדם!!! ואם זה לא מסתדר לו... מחר כל שושן משותקת... זה מאפיין של דובי!! מאפיין של הנאות... כל הערכים שלי מתחילים ונגמרים ב... אני צריך ליהנות ואוי ואבוי אם לא... --- לאחרונה יותר מידי הרבה פעמים יוצא לי לעמוד מול בחור צעיר והוא אומר: הרב... אבל אני נהנה מזה!!! ואז אני מסביר לו... שנוכן... אתה נהנה מזה... אבל... אני מסביר לו

משהו במשך כמה דקות... ואז הוא שוב עונה לי: **אבל אני נהנה מזה!!!** ושוב ושוב הוא חוזר על המשפט הזה... בהתחלה עיבן אותי המשפט הזה... מה פשר הטיעון אני נהנה מזה... עד שפתאום קלטתי שיש פה צליל מתחנן!!! צליל של מצוקה... צליל שזועק... אבל הרב... אני נהנה מזה!!! פתאום קלטתי שזה לא צחוק... זה לא סוג ההנאות שאני מכיר... ההנאות שאותו בחור מדבר עליהם זה משהו שהוא בציפור נפשו!!! ואז מה קלטתי?? שאצלנו המבוגרים יותר... פעם בחצי שנה היינו יוצאים ללונא פארק ושם היינו נהנים... המילה הנאה זה היה משהו שהולך עם פארק מים או טיול שנתי או איזה ארטיק מאוד "שווה" שקבלנו...

אבל היום הנאה זה משהו שתופס הרבה יותר משמעות בחיים!!! היום אנחנו נמצאים בדור שכל כולו **נהנתנות!!!** זה המוטיב!! זה היעד!! זו התפיסה הרווחת ברחוב... הסיבה שכשאני יוצא פעם ב... ליהנות אני רק סובל... זה בגלל שאני מושקע מספיק בהנאות ואני נוחת עליהם בפתאומיות ולכן זה נראה בהתאם... הנושא של ההנאות לא מספיק מפותח אצלי!! לא הוצאתי על זה מספיק אנרגיות וכסף... אבל צעיר בן דורנו שגדל בדור של נהנתנות!!! ההנאות זה ההנהווא!!! זה היעד!! אם נהנית מה חסרת... ואם לא נהנית מה קניית... (על משקל דעה קניית מה חסרת) והוא משקיע בזה... הוא מוציא על זה המון אנרגיות... זה נושא מושקע ומטופח!!! ופתאום אני מגיע אליו ככה בחצי פה ואומר לו: אל תעשן סיגריות... אל תחזיק פלאפון מוכשר שיש בו גם נגן וגם מצלמה... הוא פשוט מזועזע מההלזלז והשאט נפש שלי לצורך שלו בהנאה... מה פירוש כבוד הרב **אבל אני נהנה מזה!!! רבש"עוו!** פתאום קלטתי שיש פה נימה של עלבון... נימה שצועקת ההלו כבוד הרב... תבין שאצלי הנאה זה נושא!! ואם אני לא נהנה אז... אז **אני לא נהנה!!! ג'ו ו א ל ד !!! ירושלים אינה הפקר!!!**

לא נותר לי אלא לפנות אליכם בחורים יקרים כמו זקן מלא רחמים... אנא מכם... לטובתכם... אתם רוצים ליהנות?? תפסיקו להשתית את החיים שלהם על הנאות!! אין אדם שסובל בחיים כמו אחד שהחיים שלו מסתובבים סביב הנאות... הוא מסורבל כדוב!! הוא מוגבל בכל תנועה שלו... אין לו בחיים טיפת מנוחה... אפילו לא טיפה!! ממאמער אטיבה... תעשו טובה לעצמכם... נטו לעצמכם... תציבו לעצמכם יעדים מאתגרים בחיים... **ועוד מילה אחת:** בקשה לי אליכם בחורים יקרים... עוד מעט בין הזמנים... תצאו למסלולים מאתגרים!!! (כמובן לא מסוכנים...) תתפסו... תתאמצו... תלמדו ליהנות ממשוהו מאתגרי!! בדור שלי זה היה ברור ומובן מאלי!! כל בחור שכיבד את עצמו התגאה לומר שהוא הלך למסלולים הכי קשים של שמונה שעות וטיפס על סולמות... והיום?? שמעתי שיש מודה חדשה!! משאלת לבו של בחור זה לשבת רגל על רגל באיזה צימר ולשמוע מוזיקה... **מסורבל כדוב!!!** חברה... מה קרה לכם?? הזדקנתם בעוד מועד... איפה אותם "בחורים שנהנים מריצתם וקפיצתם" שהשו"ע נותן להם היתר מיוחד לרוץ בשבת כי זה העונג שבת שלהם!! איפה החדוות נעורים... איפה האתגר שהסמיק לנו את הלחיים... אני מתבייש לדבר על זה... מי האמין שיום אחד נצטרך להגיד לבחור שילך לטייל... הרי אותנו זרקו מהישיבה כשתפסו אותנו שנסענו ליהודיה... והיום צריך לתפוס בחור באוזניים ולגלות לו סוד כמוס שיש גם הנאות ששייכות לאתגרי!! לא כל ההנאות זה להיות מסורבל כמו דוב...

וכמובן! אתה מבין לבד שאין מטרתו של מאמר זה לעודד בחורים לצאת לטייל במסלולים... אני מתכוין בעיקר: צא!!! צא מאיצטגנינות שלך... תבין שיש הנאות מסוג יעקב אבינו... כי שרית!! להילחם ולנצח!! להיות בחור ששש אלי קרב... מציב לעצמו יעדים של סיום מסכת עד סוף זמן ועומד בזה... והכי יודע מזה זה הנאה של נתינה והשקעה בלא גבולות?? זה ההנאות שמתכות לכס בחיי הנישואין... תבינו שזו הנאה... תבינו שלשבת כל היום ולחשוב רק על עצמי ולוודא שיש לי הכל... והכל נגיש... כמו איזה אתרוג בנרתיק זו הנאה של תינוקים... צא... צא מהקופסא... צא מהבועה... אין לך הרבה ברירה!! יום אחד בעל כרחך אתה תיאלף להיחשף להנאה הגדולה בחיים שהיא עונג הנתינה!! אז תתאמן על זה קצת... שזה לא יפול עליך כרעם ביום בהיר...

מה אתה חושב... למה אין לך מנוחה?? למה מי ששרוי בלא אשה הוא חצי בן אדם ואין לו טיפת מנוחה?? כי מי שאין לו למי לדאוג... אז אוטומטית הוא דואג רק לעצמו... ממילא הוא חושב רק על עצמו... וממילא כל רגע משהו מתחשק לו משהו אחר... וזה כל הזמן משתנה והוא מסורבל כדוב ואין לו הנאה כדוב... אבל כשאתה פוגש את עונג הנתינה... שאתה דואג לאחרים ואיכפת לך שלשני יהיה טוב... יש פה עונג יציב!! הנאה... עשיתי טוב למישהו... והכי הכי: לאן אנחנו חותרים? להגיע לעונג הנתינה לה'!!! להמליך את ה'!!! לחיות בעולמו של ה' ולדעת שאם קבלתי מה' כל מה שאני רוצה... יופי... כיף לי... אני אתרוג... אבל אם לא קבלתי... אז יש לי הזדמנות לתת לה' המלכה!! להמליך אותו בזה שאני מקבל אותו ואני איתו בכל נפשך ובכל מילך מידה ובכל מילך מידה שהוא מודד לך... תנסה פעם לתת לה' המלכה כדוב!!! תחליט שבהזדמנות שיהיה אחד חלילה יקרה שה' לא סיפק את התוצרת ולא לגמרי עמד בציפיות שלך... במקום להרגיש כזה תרעומת לב... תחליט שאתה נותן לה' כתר מלוכה וממליך אותו בזה שאתה לא מתרעם... אתה כעת נותן לה'!!! במקום לקבל ממנו ולהרגיש כיף... הפעם נתת לה'!!! תחשוב על זה ותנסה לחוש את זה... ותנסה להסביר לעצמך אח"כ מה הרגשת... הרגשה של נתינה!! ועוד למי? לה'!!! זו הרגשה בפאר נעם אחר לגמרי... זו הנאה בליגה אחרת לגמרי!! וצריך לדעת שהיא קיימת!! ואני אגלה לך סוד: אני מכיר כאלו שהיה להם ניסיונות קשים מול מילוי סיפוקים והתקשו מאוד להתגבר על זה... ובסופו של דבר... למרבה התמיהון הפיתוין שהכי הצליח לשחד אותם לפרוש מניסיון זו ההבנה שאם אני מתגבר אני נותן לה' כתר מלוכה!! כשניסיתי להסביר לאותו אחד שהוא ירוחי יותר... זה לא עבד... עדיף ציפור אחת ביד וכו'... אבל כשהו עבר למישור של נתינה לה'... פתאום הבן אדם עף!!! עף להנאות מסוג אחר לגמרי... עונג הנתינה לה'!!!

גיליון מס' 462 פרשת כי תשא
תשפ"ב שנה עשירית

לקבלת הגיליון בפקס יש לחייג
מדי שבוע למס': 073-3518015

להקדשות ע"ג הגיליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

מעונייני הפרשה

**מחצית השקל לכפר על חטא העגל
לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁיכֶם (ל' ט"ו)**

ויש להבין מדוע מחצית השקל דווקא ולא מטבע אחרת.

ונראה, דהנה איתא בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) טעם למצות מחצית השקל 'לפי שחטאו בעגל במחצית היום, יתנו מחצית השקל'.
ולפי זה יש לומר כי הוא מדויק מאוד בחשבון:

בחטא העגל כל אחד הביא נזם זהב (שמות ל"ב ג') וַיִּתְּפְּרוּ כָל הָעָם אֶת נְזָמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאֶזְנֵיהֶם. ונזם זהב הוא משקל של בקע (בראשית כ"ד כ"ב), ובקע הוא בדיוק מחצית השקל (שמות ל"ח כ"ו בְּקַע לְגִלְגַּלֵּת מִחֻצֵית הַשֶּׁקֶל).
וכנגד כל 'מחצית' שהביאו לעגל, הביאו 'מחצית' לבית המקדש לכפר (ואמנם שם היה זהב וכאן מחצית השקל של כסף, מכל מקום עיקר הקפידא על המשקל).

המחאות מסורות לגדולי הדור

וּמְשַׁרְתּוֹ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וְעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל (ל"ג, י"א).

לכאורה, מה שייך ענין זה לפסוקים אלו העוסקים בחטא העגל?

סח רבינו: זכורני בבר מצוה של אחד מילדיו של בן דודי הגר"ח גרינמן זצ"ל, דרש שם הרב ריף, ובתוך הדברים אמר, הנה לכאורה לאחר מעשה נורא כזה של חטא העגל, היה מסתבר שיהושע יצא להפגין, ולהרים קול מחאה על החטא הנורא, אבל התורה מעידה עליו 'לא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל', שהוא לא התעסק במחאות, כי ידע שדבר זה מסור לגדולי הדור, ולא הוא צריך להתעסק בזה...

אליהו הניח כנגד י"ב שבטים

וַיַּעַשׂ תַּעֲלָה כְּבֵית סְאֵתִים זָרַע סְבִיב לְמַזְבֵּחַ (הפסרת כי תשא, מלכים א' י"ח ל"ב)

צריך טעם למה דווקא בית סאתים זרע, ולמה הוצרך הפסוק לספר זה.

ו"ל שאליהו היה לו ענין שיהיה מכוון כנגד י"ב שבטים, כמו שלקח שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני יעקב (לעיל פס' ל"א), ולכן עשה תעלה כבית סאתים, שהוא י"ב קבין, (סאה שש קבין), קב כנגד כל שבט.

וזה גם הטעם שמילא שלוש פעמים כמות של ארבעה כדים מים (פס' לד): כדי שיהיה סך הכל י"ב כדון, כד כנגד כל שבט.

ומה שמילא בכדין דוקא מים, אפשר לומר בזה:

אליהו חשש שהם יאמרו שהכל עשה ע"י מעשה כשפים (כדאיתא ברכות ט' ב'), וידוע מ"ש בגמ' סנהדרין (ס"ז ב') שאין הכשפים שולטים במים, ולכן מילא מים, שיראו שה' הוא האלוקים.

ואכן בקשתו נתקבלה: וַתִּפֹּל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעֵלֶה... וְאֵת הַמִּים אֲשֶׁר בַּתַּעֲלָה לַחֲכָה. וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹהִים ה' הוּא הָאֱלֹהִים (טעמא דקרא).

(שבענו מטוביך)

וציויתי את ברכתי

יום שישי, ערב ש"ק, בשטיבלאך המקומי בשכונתנו. שני אברכים נמרצים עומדים סמוך לדוכן התרמה של 'קרן השביעית'.

"שמיטה בסכנה"! קוראות המודעות, ומפי האברכים גם נשמעת הבקשה - הבטחה: "תרמו עבור החקלאים שומרי שבת הארץ, וזכו לברכת התורה 'וצווייתי את ברכתי', כהוראת מרנן ורבנן שליט"א!"

אני עומד ליד הדוכן, כשלצדי ניצב מ. שכני וידידי.

"אינך חושב שיש כאן סתירה מיניה וביה?" הוא שואל אותי, וממהר להסביר את עצמו בטוב טעם: "הרי 'ממקום שבאת'. החקלאים הללו לא צריכים אותנו ואת התרומות שלנו! יש להם הבטחה ברורה משמיא, לשם מה כל ההתרומות הללו? ועוד באים בשם הבטחה 'וצווייתי את ברכתי'? נו, יש להם ברכה ישירה מבורא העולם, מה הם זקוקים לתרומה שלנו?"

עם חזרתי הביתה, כשהשאלה של מ. עדין מנקרת במוחי, אני פותח את ה'דרך אמונה', ספרו של רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א על הלכות שביעית.

את מה שקראתי שם (פרק א' הלכה י"א, ס"ק צ"ז, ציטוט מדברי החזון איש, שביעית סימן י"ח ס"ק ג'), אני מצטט כאן, מילה במילה:

"כתב בחזון איש... ולא אמרה תורה לסמוך על הברכה להמנע מהשתדלות המחויבת בדרכי הטבע... והברכה נאמרה אחרי אשר עשו את ההשתדלות."

"ועד כמה להשתדל? מסור לחכמים על פי עיון התורה ברוח קדשם!"

(מוסף ש"ק)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! לא בא כבושם הזה!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת פקודי – הגאון רבי דוד פוברסקי ר"י פונבי"ז (י"ד ו' אדר).

פרשת צו – שר התורה הגאון רבי יוסף ראזין זצ"ל 'הרוג'ז'בער (י"א אדר).

פרשת שמני – מרן הגר"ח זוננפלד זי"ע, ירושלים (י"ד י"ט אדר ב')

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

והנה, תיכף ומיד כשהבחין הסטייפלר, שהגרש"ז נכנס לאולם, הוא נחפז והלך לשני המחותנים, רבינו שליט"א ולהבחל"ח הגרא"ל שטינמן זצ"ל, וביקש באופן אישי שיכבדו את רש"ז בברכה בחופה, ולא נחה דעתו, עד שהוא גם פנה לממונה על הכרזת הכיבודים בחופה, וביקש ממנו שיכבדו בברכה.

והיה פלא מדוע הוא כ"כ יצא מגדרו, והרי זה לא שמחה אישית שלו אלא רק נישואי נכדה.

ואח"כ התברר הסיבה. כי תקופה קודם לכן פירסם מרן הסטייפלר מאמר מסוים שהיה נראה שיש בו משמעות נגד הגרש"ז, וכדי להראות שאין לו חלילה שום דבר עליו, אלא רק ביקורת ענינית בדבר ההוא, לכן טרח לכבדו באופן חריג (מפי הגר"ש שליט"א).

הגרש"ז זי"ע בחופת להבחל"ח הגר"ש שטינמן שליט"א

דרך אמונה הלכות כלאים

סח לנו נכדו מקורבו של הגרש"ז, הגאון רבי אהרן גולדברג שליט"א: הגרש"ז יגע הרבה בהלכות התלויות בארץ, וחשב להדפיס מחידושויו על כל הלכות זרעים, ואכן התחיל בהדפסת ספרו מעדני ארץ על הלכות שביעית ותרומות, והמשיך ועסק רבות גם בהלכות כלאים, אך יד ההשגחה סובבה שנתמנה לראש ישיבת 'קול תורה' והעדיף את הרבצת התורה לתלמידים ולא יכול היה לעסוק בזה הרבה, לכן נאלץ בצער לגנוז את רעיונו. ובחודש ניסן תשמ"ד, כשיצא לאור עולם ספר דרך אמונה על כלאים שלח לו הגר"ח את הספר ע"י שליח (כמדומה ע"י גיסו רבי עזריאל שליט"א).

וכך מעיד נכדו מקורבו שליט"א:

'זכורני שמיד כשקיבל סבי זצ"ל את הספר, הוא ישב ועבר על הספר, מכריכה לכריכה, ומכיון שישבתי בסמוך אליו הבחנתי כיצד הוא מעיין בספר, והנה אני שומע אותו אומר, ספק לי ספק לעצמו, "הא טוב, טוב, הוא מביא גם את זה, ומביא גם את זה, עבודה טובה, מעניין אם מביא גם את הענין הזה, וכעבור זמן הוא ממשיך לדפדף, ואומר, אני רואה שכן מדבר על זה..." וכך התפעל ושיבח את הספר מאוד.

כעבור זמן מה ביקש שאביא לו דף ועט, ישב לכתוב מיד הערה על הספר, ובו ביום שלשל את המכתב בעצמו לתיבת הדואר.

מרן הגאון הגדול רש"ז אויערבאך זצוק"ל

(א)

הקשר עם הגרש"ז

רבינו שליט"א העריך מאוד את הגרש"ז זצ"ל, והתבטא בשבחו בהפלה גדולה. הוא אמר עליו מספר פעמים כי 'רבי שלמה זלמן תלמיד חכם גדול ויודע ללמוד'.

אמנם הגרש"ז התגורר בירושלים, אך לעיתים מזדמנות היה רבינו נפגש איתו, חלק מהפעמים היה כאשר הגרש"ז הגיע לביקור חג בחול המועד בבית מחותנו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ובאותו הזמן הגיע גם רבינו, לביקור בבית חמיו הגר"ש, שם נועדו השנים יחד, ורבינו שליט"א רחש לו כבוד והערכה רבה, ובכל פעם שהם נפגשו, היו השנים שמחים ומאושרים בשמחת התורה כשני ידידים ותיקים, כי אכן לא היה לשניהם בעולמם כי אם ד' אמות של הלכה. מלבד זה, גיסו של רבינו, הגאון רבי עזריאל אויערבאך הינו בנו של הגרש"ז, וכן גיסו של רבינו הגאון רבי שאול ברזם זצ"ל היה תלמיד ומקורב מאוד להגרש"ז מצעירותו, ודרכם הזדמן לרבינו לשמוע ולראות את הגרש"ז. גם הגאון רבי אברהם הורביץ זצ"ל, שהסתופף בצילו של מרן בעל הקהילות יעקב, היה גיסו של הגרש"ז, והוא היה מעביר הרבה פסקים והלכות ממרן הסטייפלר אל הגרש"ז ודרכו היה רבינו שליט"א שומע מקרוב על פסקיו של הגרש"ז.

הקהילות יעקב והמנחת שלמה

אך עם אביו של רבינו מרן הקהילות יעקב 'הסטייפלר' זצ"ל היה לו להגרש"ז קשר של ממש, שהחל מפעם אחת כאשר הגיע אל ביתו של מרן החזון איש לשוחח עמו בלימוד, בחוץ לחדר הוא פגש את מרן הסטייפלר ושם נועדו לקשר תורני, ומאז והלאה היו בידידות תורנית רבה.

כ"ג אב תשמ"ז, בהכנסת ס"ת לישיבת הר"ן בירושלים, במלאות שנתיים להסתלקות מרן הקהילות יעקב

מדוע התרוץ הסטייפלר

בנישואיו של הגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א (כסלו תשל"א), עם בתו הבכורה של רבינו, הגיע הגרש"ז לחופה, כדי לכבד את מחותנו וידידו הטוב מרן הגר"ש אלישיב, שזו לו חתונת נכדתו הראשונה.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

📍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 077-2092005 📠 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

📞 נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

📞 קהילות 073-2757000 שלוחה-4310